
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

GoogleTM books

<https://books.google.com>

WIDENER LIBRARY

HX 5518 Q

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Ժ.Ի.Լ.Վ.Ե.Ր.Ն

ՍԵՔՍԵՆ ԿԻՒՆՏԵ Տ Ե Վ Ր Ը Ն Լ Ե Մ

ՖԻՐԱՆՍ ԱԳԱՏԵՄԻՅԱՆ ԹԱՐԱՅԻՆՏԱՆԻ ՄԱՐԶԱՐԻ
ԹԱԳՏԻՐ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ՏՐԲ

ՄԻԼԹԵՐՆԻՍԻ
Մ. Գ. ԱՐԱՊՅԱՆԵԱՆ

ՆԱԶԻՐԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՐԵԱՆ

مارف نظارت جلیله سنک ٤٧٧ نومرو لی رخصتیه طبع اولمشدر

Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

Ս Թ Ա Ն Գ Օ Լ

Հագնագործար եօզուշու Ձիւնպիւղիւ խան Ն. 18-19

(1893)(

ՀԵՐՔԵՐԻԱՆ ԳՐԱՏՈՒՄ

HARRY G. BEREERIAN

837 WASHINGTON ST.

BOSTON MASS.

WID-LC
Mid East

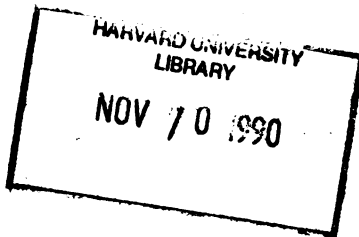
PL

102

.08

1818x

vol. 27

ՊԻՐ ԳԱԶ ՍԷՕԶ

Ֆրանսա, ագատեմիյասը թարաֆընտան մազհա-
րը թագտիր օլունմուշ, վէ չօգ տէֆալէր բայիթահտը-
մըզտա թէաթրօսը օյնանըպտա էրպապը թէմաշանըն
հայրէթինի մուհիպ օլմուշ օլան « ՍԷՔՍԷՆ ԿԻԻՆՏԷ
ՏԷՎՐԸ ԱԼԷՄ » նամ րօմանը լէթաֆէթպէյան , պէ-
հազգըն օգունմայա շայան պիր հէքեայէյի լաթիֆէ
օլտուղունտան տէրճինէ իպթիտար իյլէտիք քի , պու-
նըն տախի տիկէր էսէրլէրիմիզ կիպի սուրէթը միւն-
թազամատէ նէթիճէյի հիւսնիւ իրթամ պուլաճաղը ,
վէ գարիյնի քիրամ թարաֆընտան հիւսնի թէլազգը
իտիլէճէյի տէրքեար տըր :

Րօման օգումագտան մագսատ եալընըզ էյլէնմէք
եախօտ վազըթ կէշիւմէք օլմայըպ , իլլա գըսսէտէն
հիսսէ ալմագ վէ նիյգ ու պէտի (բարին և չարը) թէմ-
եիզ իլէ միւթէնէպպիհ օլմագ տըր . հէլէ տէրճինէ իպ-
թիտար իթաիյիմիզ իշպու հէքեայէ կիպի լաթիֆ է-
սէրլէր , պէնիյի պէշէրին ախլազընը ըսլահ վէ էֆքեա-
րընը թավսի իյլէյէճէյի շիւպհէտէն վարէսթէ տիր :

Կ. Պիպերեան

ՍԷՔՍԷՆ ԿԻՒՆՏԷ

Տ Է Վ Բ Ը Ա Լ Ե Մ

1

1872 սէնէսինտէ Պըրլինկթըն Կարտընստա վագը Սէվիլ Բօ սօգաղընտա 7 նօմէրօլու խանէտէ միւսիւ Ֆիլիեաս Փօգ նամ պիր զաթ իգամէթ իթմէքտէ իտի քի, պու խանէտէ 1814 թարիսինտէ մէշհուր Շէրիտան վէֆաթ իթմիշ իտի : Ֆիլիեաս Փօգ , Լօնտրա Բըֆօմ գըլիւպինին էն զարիպ վէ ճալիպի տըգգաթ ազալա-րընտան պիրի իտի իսէ տէ , տըգգաթը ամմէյի ճէլպ իտիճի պիր հարաքէթտէ պուլունմամաղա սօն տէրէճէ զայրէթ իթմէքտէ տիր զանն օլունմագտա իտի :

Տէմէք օլուր քի ահվալ ու էթվարը ատէթա մու-ամմա կիպի կիզլի օլան միւսիւ Ֆիլիեաս Փօգ , Ինկիլ-թէրրանըն պատիյի իֆթիխարը օլան պէօյիւք նաթը-գարէրտաղլարըն պիրինէ խէլէֆ օլմուշ իտի : Լաքին պու ատէմ հագգընտա քիմնէ պիր չէյ պիլմէյիպ , անճագ Ինկիլթէրրա քիպար ճէմիյէթլէրինէ մէնսուպ ալիճէ-նապ վէ զարիֆ պիր ճէնթըլմէն օլտուղունա գանաաթ կէթիրիլմիշ իտի :

Չօգլար, Ֆիլիեաս Փօգըն պաշընը՝ Ինկիլթէրրանըն մէշհուր շաիրէրինտէն լօրտ Պայրընըն պաշընա պէն-

զէտիրլէր . (շու Փարգըլա քի, պու ճէնթըլմէնին այագ-
լարը , Պայրըն կիպի թօբալ տէյիլ իտի) Ֆիլիեաս Յօգ
էօյլէ սագալլը վէ պըյըգլը պիր Պայրըն տըր քի , պին
սէնէ եաշասա եինէ իսթիյարըլգտան էսէր կէօսթէր-
մէգ :

Իհթիմալ քի Ֆիլիեաս Յօգ անասըլ Լօնտրալը տէ-
յիլ իսէ տէ , Փագաթ շիւպհէնիզ ինալիս Ինկիլիզ տիր .
պու ատէմի նէ պօսաստա , նէ պանգատա , նէ շէհրին
տիկէր պիր թիճարէթկեաճ մահալլէրինտէ քիմնէ կէօր-
մէմիշ օլտուղու կիպի , Լօնտրանըն լիման վէ հավըզլա-
րընտա Ֆիլիեաս Յօգ թարաֆընտան եիւքլէտիլմիշ պիր
կէմի տախի վասըլ օլմամըշ իտի . Պու ճէնթըլմէնին
հիւքիւմէթ տայիրէլէրինտէտէ պիր իշի եօգ իտի . մու-
մաիլէյհին իսմի , նէ տավա վէքիլլէրի էնճիւմէնինտէ ,
նէ քիլիսէ ճէմիյէթլէրինտէ , նէ մէյտանը քիթապէթ-
տէ , նէ մուհասէպաթ տիվանընտա վէ նէտէ հաշմէթ-
լու Գըրալիշա հազրէթլէրինին թահտը հիմայէյի ալի-
յէլէրինտէ պուլունան իւլէմա ճէմիյէթլէրինտէ իշի-
տիլմէմիշ տիր . Ֆիլիեաս Յօգ մէպուսան մէճիսինտէ
տախի ասլա պիր նութգ իյրատ իթմէմիշ իտի .

Ֆիլիեաս Յօգ նէ սէնաթքեար , նէ թիւճճար , նէ
տիւքքեանճը օլտուղու կիպի , Ինկիլթէրրա բայիթախ-
տընտա քէսրէթլէ պուլունան շիրքէթլէրին հիշ պիրի-
նէտէ իշթիրաք իթմէմիշ տիր :

Խիւլասայի քէլամ Ֆիլիեաս Յօգ , Ինֆօմ գըլիւ-
պիւնէ ազա օլուպ , պաշգա հիշ պիր շէյ տէյիլ իտի .

Պու մանատար ասըլգատէնին , պէօյլէ միւթէպէր
պիր ճէմիյէթլէ տախիլ օլտուղունա թէաճիւպ իտէմէ-
յիզ . մումաիլէյհ , նէզտլէրինտէ աչըզ պիր իթիպարէ
մալիք օլտուղու « Պարինիօկ պիրատէրլէրի » պանգասը
թարաֆընտան թաւսիյէ իտիլմիշ իտի . Ֆիլիեաս Յօ-

գըն մեղքիւր պանգա իւզերինէ չեքտիյի բօլիչալար վէ չեքլէր միւնթաղամէն թէէտիյէ օլտուղունտան , վէ քէնտիսի տայիմա պանգատան տլաճադլը պուլունտուղունտան , քէսպը էհէմմիյէթ իթմիշ իտի :

Աճէպա պու Ֆիլիեաս Թօգ տէնիլէն ատէմ գէնկի՞ն մի տիր , պունա ասլա շիւպհէ եօգ . ֆազաթ բարայը նա՛սըլ վէ նէ՛րէտէն գաղանմըլ իտի , իշթէ պու մատտէյէ տայըր հագըգի պիր ճէվապ վէրիլէմէզ օլտուղու կիպի , պունը անլայապիլմէք իչին պիզզաթ քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմէք իյճապ իտէր իտի քի , պունընտա մինասիպէթսիզ պիր շէյ օլաճաղը տէրքեար տըր . մամաֆիհ Ֆիլիեաս Թօգ նէ ճէօմէրտ , նէ տէ թամաքեար օլուպ , անճագ խայըրլը պիր իշ իչին մուավէնէթ լազըմ կէլտիյի թագտիրտէ մէմնունէն , հաթտա իսմինի պէյան իթմէքսիզին լազըմ կէլէն մէպլաղը թէէտիյէ իթմէքտէն ասլա կէրի տուրմազ իտի :

Ելհասըլ պու ասըլզատէ քիմսէյէ աչըլմաղ , միւմքին մէրթէպէ աղ սէօյլէր , վէ աղ սէօյլէտիյինտէն տօլայը տահա զիյատէ թէմքինլի վէ մանէտար պիր զաթ աստ օլունուր իտի . պունը իլէ պէրապէր սուրէթի թէայիւշիտէ բէք աշիքեար օլուպ , հէր եարտըղը շէյ պիր մաթէմաթիգա հիսապը կիպի ճիտտի իտի :

Աճէպա սէյահաթ իթմիշ մի տիր , պէլքի , զիրա իլմի ճօղրաֆիյայա անըն գատար միւքէմմէլ մալիւմաթը օլան եօգ տըր տէնիլէպիլիր . հիչ պիր ուղադ մէվգը եօգ տըր քի , անըն հագգընտա մալիւմաթը մախսուսէսի պուլունմասըն . պաղէն գըլլուպտա զայպ օլմուշ սէյահալար հագգընտա պահս իտիլտիյի սըրատտ , տէրհալ իքի չիֆթ սէօլ իլէ աչըգ օլարադ մէսէլէյի հալլ ու թէսվիյէ իտէր իտի . շու հալտէն Ֆիլիեաս Թօ-

գըն տիւնեանն հէր թարաֆընը կէզիպ կէօրմիւշ օլմասը կէրէք տիր . քիմ պիլիր պէլքի տէ ալէմի՝ ֆիքրէն սէյահաթ իթմիշ իտի .

Ֆազաթ մալիւմ օլան պիր մատտէ վար իսէ, օ տա Ֆիլիեաս Ֆօգըն էրէյիճէ սէնէլէրտէն պէրի Լօնտրատան տըշարը չըգմամըշ օլմասը մէսէլէսի տիր . Ֆիլիեաս Ֆօգը պաշգալարընտան զկյատէ թանըեանլար, եանի հէր կիւն միւնթաղամէն գըլիւպէ կիտուպ կէլտիյինի կէօրէնլէր, միւսիւ Ֆօգըն պաշգա պիր եէրտէ կէօրիւլէմէտիյինի իտտաա իտէպիլիրլէր իտի . Պուճէնթըլմէնին պիրիճիք էյլէնճէսի կաղէթա օգուճագ վէ քէմալի սիւքիւթլէ օյնանարղընտան, քէնտի մէշրէպինէ բէք ույկուն կէլմիշ օլան վիսթ նամ քեաղըտ օյունընը օյնամագ իտի . մուճաիլէյս պու օյունտա էքսէրիէն գաղանըր, ֆազաթ գաղանտըղընը քէսէսինէ գօյմայըպ, պիւտճէսինին սատագա գըսմընտաքի ճէտվէլտէ էհէմիլլէթլի պիր մէպլաղ օլարագ կէօրիւլմէքտէ իտի . շու տախի մալիւմ օլա քի, Ֆիլիեաս Ֆօգ օյունը գաղանմագ իշին տէյիլ, իլլա օյնամագ իշին օյնար իտի, զիրա օյուն քէնտիսինճէ պիր միւշկիւլ իշէ գարըն՝ պիլա հարաքէթ վէ եօրուլմագսըղըն պիր միւճատէլէ իտի քի, պու տա պիզիմ ճէնթըլմէնին մէշրէպ ու ատէթինէ բէք միւթապըգ իտի .

Ֆիլիեաս Ֆօգըն նէ զէվճէսի, նէ չօճուղլարը, նէ ագրապասը վէ նէ տէ տօսթը վար իտի քի, իշթէ պու հագըգաթէն նատըր պիր քէյֆիլլէթ տիր . մուճաիլէյս քիմսէնին իշինէ կիրմէտիյի Սէվիլ Բօ սօգաղընտաքի խանէսինտէ եալընըզճա օլարագ իգամէթ իթմէքտէ տիր . թէք պիր խըտմէթքեար իշինի կէօրմէյէ քեաֆի իտի . սապահ վէ ագչամ թաամընը մուպյէն օլան վագթ ու սաաթտա գըլիւպին սալօնընտա քիմսէյի տալլէթ իթ-

մէքօիդին եւեր , վէ եալընըզ ուշումագ իշին ետորը կի-
ճէտէ խանէսինէ ալտէթ իտէր իտի : Բըֆօմ գըլիւպըն,
ազալարընա թախտիս իթտիյի միւքէմմէլ վէ միւզէյեէն
եաթագ օտալարընտա եաթտըղը հիշ կէօրիւլմէմիշ
տիր :

Ֆիրիեաս Թօգ կիւնին եիրմի տէօրթ սաաթընըն
օնունը , ուշումագ վէ կէլինմէք իշին խանէսինտէ կէ-
շիրիր . էկէր կէզմէյէ չըգա , տայիմա միւստօվի վէ
միւնթագամ ատըմլար իլէ գըլիւպին բաքէթ տէօշէլի
պէօյիւք սալօնընտա , եախօտ եիրմի գատար սօմաքի
մէրմէր տիրէքլէր իւզէրինաէ իպնա իտիւմիշ գըլմըղը
ճամ գուպպէլի եուվարլագ հապլիտէ կէզէր իտի . գը-
լիւպին մաթպաթը միւքէմմէլ սուրէթտէ թաամ վէ
չէրէզինի հազըրլատըղը կիպի , սիյահ էլպիսէլի , այագ-
լարընտաքի պօթֆնլէրինին ալթընտա եումուշագ գու-
մաշ գաբը աղըր թալըրը գըլիւպին խըտմէթ քեարըն-
ըր , քէմալի իհթիրամ իլէ խըտմէթ իտէրլէր վէ էսնա-
յի թաամուա Բօրտըր տէնիլէն սիյահ շէրապ իլէ քի-
րազտան չըգմա պիր նէվի իշրէթ սունարլար իտի :

Էկէր պու հալտէ եաշամագտա օլան տտէմլէրէ
հարիգիւլատէ տէնիլիր իսէ , պու հալին ղարիպին էյի
պիր ճիհէթի օլտուղու տախի իյթիրաֆ իթմէք լաղըմ
կէլիր :

Սէվիլ Բօ խանէսի բէք մութանթան տէյիլ իսէ
տէ , ֆագաթ հէր ճիհէթլէ էլվէրիշլի իտի . խանէ սա-
հիպինին ասլա թէպէտտիւլ իթմէյէն տտէթինէ նա-
զարէն , էվին խըտմէթի պէօյիւք պիր շէյ տէյիլ տիր .
մամաֆիհ ֆիրիեաս Թօգ խըտմէթքեարը Թօրթէրէ եօլ
վէրմիշ իտի : Պու խըտմէթքեար աղըր պիր գապա-
հաթտա պուլունմուշ իտի , զիրա էֆէնախինին սագպ-
լընը եըգամաղա մախսուս օլան սույը , սէքսէն ալթը

տէրէճէտէ սըճադ օլարադ կէթիրէճէք եէրտէ , սէք-
սէն տէօրթ տէրէճէ սըճադլըդտա կէթիրմիշ իտի .
մէրգում սաաթ օն պիր օն պիր պուչուգ արասընտա ,
քէնաթ եէրինէ կէլէճէք օլան եէնի խըտմէթքեաբըն
վիրուտինէ պէքլէյօր իտի .

Ֆիրիեաա Ֆօգ գօլթուգ սանտալեասընա եայըմըշ ,
նէօվպէթ պէքլէյէն ապէր նէֆէրի կիսի իքի պաղը-
նը պիր արայա կէթիրմիշ , էլլէրինի տիգինէ տայամըշ
վէ պաշը տիք , տօղրու պիր հալտէ , գարշըսընտաքի
սաաթըն եէլգօվանընա պադըյօր իտի . Պու սաաթ ,
սաաթլարը , տադըգալարը , սանիյէլէրի , կիւնլէրի ,
թարիխի վէ սէնէյի իշար իթմէքտէ իտի . մըսթըր ֆի-
րիեաա Ֆօգ , միւթատը մուճիպինճէ սաաթ ալաֆրանկա
թամ օն պուչուգտա Րըֆօմ գըլիւպինէ ագիմէթ իյլէ-
յէճէք իտի .

Պու սըրաաաա Ֆիրիեաա Ֆօգըն պուլուճնտուղու ու-
ֆադ տայիրէնին գաբուսը չալընտը .

Գաբու աշըրպ , եօլ վէրիւմիշ օլան ճէյմա Ֆօրս-
թէր նամ ուշադ արղը վիճուտ իտէրէք .

— Եէնի կէլէն ուշադ , տէտի .

Թադրիպէն օթուգ եաշընտա թախմին օլունան
եէնի ուշադ սալօնա կիրմէքլէ ճէնթըլմէնի սէլամլատը .
Ֆիրիյաա Ֆօգ ուշաղը սիւզէրէք .

— Սիղ Ֆըրանսըղ տէյիւ մի սինիղ վէ իսմինիղ ճօ-
հըն տէյիւ մի , տէյու սօրմասըյըլա , ուշադ էլիլէրէք .

— Էֆէնտի , աֆվընըզա մաղրուրէն պէնիմ իս-
միմ ժան տըր , հէր պիր միւշկիւլաթտան եադամը
գուրթարմագ մէհարէթինէ մալիք պուլուճնտուղում ի-
չին , ժան Բասբարթու (*) թէսմիյէ գըլընմագտայըմ .

(*) Բասբարթու մախլէսի , հէր գաբըյը աշար անախ-
թար մանասընտա տըր .

մամաֆիհ զանն խտերսէմ նամուսը պիր ատէմիմ ֆա-
գաթ սողողուսընը սէօլէմէք լազըմ կէլիր իսէ , չօգ
սէնաթլարա կիրմիչ չըգմըչըմ , մէսէլա հօգգապազըզ ,
սէյիսիք , ճանպազըզ իթտիմ , հէվատա ուչար կիպի
իք իւզէրինտէ օյնայըպ սըչրար իտիմ , տահա սօնրա
ժըմնասթիգ խօճասը օլտում , հաթտա մէհարէթիմի
ֆաիտէլի պիր իշտէ գուլլանմագ իւզրէ թուլումպաճը
սիլքինէ տախիլ օլուպ , ազ միւտտէթ զարֆընտա թն
պաշըլըզ իհրազ իթտիմ , պէօյիք վէ տէհչէթլի եան-
կընլարտա պուլունտում , լաքին ֆամիլեա արասընտա
պուլունմագ իսթէյէրէք խըտմէթքերարըզա սալիք օլ-
տում իսէտէ , թէէսիւֆ իտէրիմ քի գաբուսըզ գալ-
մըչ իտիմ . ինկիրթէրանըն էն հարիգիւլատէ ատէմէ-
րինտէն պիրի օլան զաթը ալինիզին ուչալա իհթիյա-
ճընըզ պուլունտուղունը խապէր ալտըզըմ կիպի , զա-
թը ալինիզէ միւրաճաաթէ վէ մայէթինիզտէ քէմալի
րահաթլէ կէչինմէյէ գարար վէրտիմ . հաթտա Բա-
բարթու լագապընը տախի ունութմաղա զայրէթ իտէ-
ճէյիմ . . . տէտի :

— Ունութմաղա հաճէթ եօգ , Բասրարթու մախ-
լասը իշիմէ կէլիր , սիզ պանա թափսիյէ օլունտունըզ ,
ահվալինիզ հագգընտա խօշուտ օլունաճագ մալիւմաթ
ալմըչըմ տըր . շարթլարըմը պիլիրսինիզ ա :

— Էվվէթ էֆէնտիմ :

— Բէք ալա , սաաթընըզ գա՛չ տըր :

— (Եէլէյինին ճէպինտէն իրի պիր սաաթ չըգա-
րըպ պագարագ .) Սաաթ թն պիրի եիրմի իքի տագը-
գա կէչէյօր :

— Սաաթընըզ կէրի գալմըչ տըր :

— Աֆվ իտէրսինիզ էֆէնտի , տէտիյինիզ միւմ-
քիւն տէյիլ տիր :

— Տէօրթ տաղըդա կերի գալմըլ, նէ հալ իսէ պէ-
յիս եօզ այար իտէրսինիզ. օ հալտէ պու տաղըդատան
իթիպարէն, եանի 1872 սէնէսի Հոկտեմբերինին իքինճի
չարչէմպիհ կիւնի օապահըն սաաթ օն պիրի օն սօգուզ
տաղըդա կէչէրէք պէնիմ խըտմէթիմէ տախիլ օլմուշ-
սընըզ տըր :

Մըսթըր Ֆիլիեաս պուներ տէյէրէք այաղա գալդ-
տը, սօլ էլի իլէ շապգասընը ալըպ մաքինավարի պիր
հարաքէթ իլէ պաշընա գօյտու վէ հիշ պիր շէյ սէօյ-
լէմէքսիզին չըգտը կիթտի :

Բասբարթու սօգադ գաբուսընըն պիրինճի տէֆա
գաբանտըղընը իշիթտի. պու եէնի էֆէնտիսի իտի քի
աըշարը չըգըյօր իտի, գաբունըն պիր տահա գաբան-
մասընը տա իշիթտի, պուտա սէլէֆի ճէյմա Ֆօրսթէր
իտի :

Բասբարթու Սէվիլ Բօ խանէսինտէ եալընըզ գալ-
տը :

2

Բասբարթու էվին իշինտէ եալընըզ գալտըղընտա,
պիր աղ հայրէթտէ գալարագ, քէնտի քէնտինէ :

— Տօղրուսը մատամ Թուսօնըն տիքքեանընտա,
եէնի էֆէնտիստէն զիյատէ ճանլը ատամլարա պէնզէր
էյի պտէմէք կէօրտիւմ, տէտի :

Բասբարթունըն « Մատամ Թուսօնըն աաէմէլի »
տէտիյի շէյլէրին, պալմօմըտան եաբմա պիր թագըմ
հէքէլէր տիր քի, Լօնարա ահալիսի տայիմա, եալը-
նըզ սէօզ սէօյլէմէք գուվլէթինտէն մահրոււմ օլան վէ

Թըպգը ինսանա պէնդէյէն պու հէյքէլէրէ ղիյարէթ իթմէքտէ տիրլէր :

Բասըսըթու, էֆէնտիսի իլէ պէրապէր պուլունտուղու բէք ճիւղվի պիր ղէմանտէ, մումարիէյհի քէմալի սիւրաթլա նազարը տըգգաթտան կէչիրմիշ իտի :

Իլիեաս Փօգ թագրիպէն գըրգ եաշլարընտա կիւղէլ, նազիք սիյմալը, ուղուն պօյլու, ազ չիշմանճա, սարը սաշլը, սարը սապալը, չըգկըսըղ ալընլը, կիւղէլ տիշլի պիր ատէմ տիր. ինսանըն չէհրէսինէ պագըպ տա ախլագը, էթվարը վէ ահվալի հագգընտա մալիւմաթ վերմէք իսթէյէնլէրին «Հարաքէթտէ իսթիրահաթ» թէսմիյէ իթտիքլէրի չէհրէյէ մալիք օլան պու ատէմ, միւսթէրիհ, գայտսըզ, սաֆ պագըչլը, կէօզ գաբագլարը ղայրի միւթէհարիք օլուպ, Անթէլիգա Գօֆման նամ մէշհուրընսամըն տէսթը մէհարէթի իլէ թասվիր իյլէտիյի, վէ ինկիլթէրանըն բէք չօգ եհրլէրինտէ թէսատիւֆ իտիլէն սօուգ գանլը ինկիլիլէրի Թըպգը Թըպգըյա անտըրմագտա իտի :

Էկէր պու ճէնթըլմէնին սուրէթը հայաթը թէտգըգ իտիլսէ, պու ատէմին ատէթա պիր գըրօնէմէթրօ սաաթը կիսի հէր պիր հարաքէթինին ինթիզամը աշիքեարէն կէօրիւլէճէյի տէրքեար տըր, մումարիէյհին պու հալի, էլ վէ այագլարընըն տուրուչընտան տախի անլաշըլմագտա իտի, ղիրա ինսանլարտա տախի հայվանաթտա՝ օլտուղու կիպի, ազալարընտան նէ մէշրէպտէ պուլունտուղու իսթիտլալ օլունապիլիր :

Փիլիաս Փօգ օ ինթիզամբէրէսթ ատէմէրտէն տիրքի, ասլա աճէլէ իթմէզլէր. Փագաթ հէր իշէ հազըր տըրլար վէ ատըմլար իլէ հարաքէթլէրինի սօն տէրէճէ իտարէ իլէ գուլլանըրլար :

Իչթէ պիգիմ ճէնթըլմէն տախի տալիմա էն գըսա

եօլտան կիտէր , գաթան պէօյիւք պիր ատըմ ալմազ ,
թաւանա պագըպ տա ասլա պիր նաղար զայպ իթմէղ ,
հիւ ֆաղլա վէ ֆայիտէսիզ պիր հարաքէթտէ պու-
լունմազ իտի . քէնտինի նէ միւթէէսալը , նէ տէ հիտ-
տէթլի օլարագ քիմնէ կէօրմէմիշ տիր . պու ատէմ հիւ
պիր չէյ իչին աճէլէ իթմէղ ֆագաթ տայիմա մէնզիլի
մագսատընա վադթ ու զէմանը իլէ վասըլ օլուր իտի .
Յիլիեաս Ֆօգըն , ճէմիյէթը պէչէրիյէտէն ուղագ եա-
չամագ իսթէտիյինին սէպէպի գօլսոյ անլաշըլըր . մու-
մաիլէյհ , ինսանլարա գարըշմագլըղըն , իչէրին կէրի
գալմասընը մուճիպ օլաճաղընը պիլտիյինտէն , միւմքին
մէրթէպէ քէնտինի ինսանլարըն իսթիլաթընտան մէն
իթմէքտէ իտի .

Ժան Բասթարթու նոմը իլէ թանըտըղըմըղ ուչա-
ղա կէլինճէ , պու ատէմ անասըլ Բարիզլի տիր . պէշ
սէնէ տիր ինկիլթէրայա կէլմիշ վէ օտա ուչագլըղը սիլ-
քինէ տախիլ օլմուշ իտի իսէ տէ , օ անէ գատար սու-
րէթը գաթիյէտէ պաղլանմագ իւզրէ քէնտինէ մինա-
սիպ պիր էֆէնտի պուլամամըշ իտի .

Բասթարթու տիք պաշըլ , միւսթահզի , պօշպօղազ ,
մաղրուր , սըյրըզ վէ էլլէրինտէն իշ կէլմէզ պիր թա-
գըմ հիյլէքեար խըտմէթքեարլարտան օլմայըպ , պիլա-
քիս ալիճէնապ , խայրիսահ , չիրին չէհրէի , կէօրտիւ-
յիւնի սէվմէք վէ տատընա աատմագ իւզրէ պիր ազ
պէօյիւճէք տուտագլը , կիւզէլ պաշըլ վէ էլլինտէն իշ
կէլիր պիր տէիգանըլ իտի .

Բասթարթունըն կէօզլէրի մավի , չէհրէսի ըէնկլի
վէ էթլի , կէօյսիւ կէնիշ , պօյու ուզուն վէ գավի իւլ
պիւնեէ տիր , հէլէ չօճուգլուղունտան պէրի իճրա իյ-
լէտիյի ժըմնասթիզ վէ բէհիվանըզ սայէսինտէ ֆէվ-
գէլատէ գուվլէթի արթմըշ իտի . պիր ազ սէրթ վէ

գարընդգ օլան սիյահ սաչլարընը տիւղէլթմէք իչին , պաշ բարմաղընը թարադ եէրինէ իսթիմալ իտուպ , պաշը իւղէրինէ պիր գաշ տէֆա էվիրիր վէ պէօլէճէ թուալէթինի իքմալ իտէր իտի :

Փիլեաս Փօդըն զարիպ ահվալի, իլէ Բասբարթունըն իթիլաֆ իտուպ իթմէյէճէյինի քիմսէ քէշֆ իտէմէզ , ասէպա Բասբարթու Փիլեաս Փօգա լազըմ օլան վէ հէր հարաքէթի հարիգ իւլ ատէ պուլունմասը իյճապ իտէն ուշագ օլապիլէճէք մի իտի . պուրասը իշէ պաշլատըղը վազըթ կէօրիլէճէք տիր :

Բասբարթու , օլտուգճա կէնճիլինտէ հաշարիլիք իթմիշ վէ շիմտի տէ իսթիրահէթէ խահիշկէր պուլունմուշ իտի . մէրգում, ինկիլիզլէրին ահվալը զարիպէսի-նի վէ ճէնթըլմէնլէրին տարալը մէսէլ հիւքմիւնէ կէշէն սօուգ գանլըլդլարընըն մէտհինի իշիտիպ ինկիլթէրա-յա կէլմիշ իտի . լաքին շիմտիյէ գատար թալիյի եա-վէր օլմամըշ, հիշ պիր եէրտէ տիքիշ թութտուրամա-միշ իտի . Բասբարթու պէլքի օն էվէ գաբուլանտը , լաքին հէբսինին տէ սահիպլէրինի հաշարի վէ սէֆիհ պուլտու , զիրա արթըգ սէֆահաթ Բասբարթունըն ի-չինէ կէլմէյօր իտի . հէլէ սօն էֆէնտիսի բարլամէնթօ ազասընտան կէնճ լօրտ Լօնկֆէրի , պիւթիւն կիճէսինի մէյլսանէ վէ գուլմարլսանէլէրտէ կէշիրիր վէ խանէսի-նէ ռօլիսլէրին սըրթընտա կէլիր իտի :

Բասբարթունըն պիրիճիք արզուսը էֆէնտիսինէ րայէթ իթմէք օլուպ , մուլմաիլէյին թութտուղու մի-նասիպէթսիլք եօլ հագդընտա պէյանը իթիրազէ վէ նասիհաթէ գատար ճիւրաթ իթտի , ֆագաթ թէլազ-գը օլունմատըղընտան օրատան այրըլտը , պու էմնատէ կազէթալարըն պիրինտէ Փիլեաս Փօդըն պիր ուշագ արասըղընա տայըր օլան իլանը կէօրմէսի իլէ, մուլմաի-

լէյն հագգընտա մալիւմաթ ալտը վէ պու ատէմին կէ-
չիրմէքտէ օլտուղու միւնթաղամ հայաթը , եանի խա-
նէսինտէն պաչգա պիր եէրտէ եաթմաաըղընը վէ սէ-
յահաթ իթմէք աաթթի օլմատըղընը , հաթտա պիր
կիւն պիլէ էվինտէն էքսիլմէզ օլտուղունը խապէր ա-
լընճա , պու ատէմին թամ քէնտի արատըղը աաթմ օլ-
տուղունա չիւպհէսի գալմայըպ , պալատէ պէյան իյ-
լէտիլիմիզ սուրէթտէ ճէնթըլմէնէ միւրաճաաթ իտուպ
տէրհալ գապուլ օլունտու :

Բաթբարթու , սաաթ օն պիր սուլուղու չալտըղը
վագըթ Սէվիլ Բօ խանէսինտէ եալընըզ պուլունույօր
իտի . հէման էթրաֆը կէօզտէն կէչիրմէյէ գօյուլտու .
մահզէնլէրտէն թուլթտա թալան արասընա գատար հէր
եէրի կէզտի . թէմիզ , միւնթաղամ , սաաթ վէ հէր թա-
րաֆը կաղ իլէ թէնվիր իտիլուպ , ըսըտըլմը օլան պու
էվ բէք խօշունա կիթտի : Իքինճի գաթտա Բասբար-
թու քէնտինէ մախսուս օլան օտայը պուլտու , պուրա-
սընտա բէք պէյէնտի . էլէքթրիզ չընկըրագլարը վէ
միւքեալէմէ պօրուլարը պու օտայը , կէրէք ալթ վէ
կէրէք պիրինճի գաթ իլէ տայիմի պիր ըապըթա թահ-
տընտա պուլունտուրույօր իտի :

Օճաղըն իւզէրինտէ պիր էլէքթրիք սաաթը մէվ-
ճուտ իտի քի , պունըն ալաթը Ֆիլիեաս Փօգըն օտա-
սընտա պուլունան սաաթլա միւլթէրէք օլտուղուն-
տան , հէր իքի սաաթ տալիի այնի զէմանտէ այնի սա-
նիյէյի կէօաթէրիյօր իտի : Բասբարթու քէնտի քէնտի-
նէ « Պու պէնիմ իչիմէ կէլի » տէյօր իտի : Վէնտի օ-
տասընտա սաաթըն իւզէրինտէ եաբըշմըզ պիր իխթար-
նամէ կէօրտիւ . պու իխթարնամէ եէվմի խըտմէթինին
բօկըամը իտի :

Ֆիլիեաս Փօգըն ույգուտան գալգմագ վագթը օ-

լան ալաֆորանկա սաաթ սէքիզտէն , գըլլւպա կիթմէք զէմանը օլան օն պիր պուչուղա դատար խըտմէթի պէյան խտիլմիշ, եանի սէքիզի եիրմի իւշ տազըգա կէչէրէք չայ , տօգուղը օթուզ եէտի տազըգա կէչէրէք եիւզիւնի եըգամադ իչին սու , օնա եիրմի գալարադ թուալէթ թագըմը , քէզալիք սաաթ օն պիրտէն , ագչամ Ֆիլիեաս Պօգըն եաթմադ զէմանը օլան եարը կիճէյէ գատար օլաճադ խըտմէթլէր քեամիլէն վէ միւնթազամէն եաղըմը խտի : Բասբարթու պու բըրօկրամտան բէք մէմնուն օլտու վէ միւհթէվիյաթընը տէրհալ էզպէրլէտի :

Մէվսիմին էլպիսէլէրինէ կէլինճէ , անլէր տախի միւնթազամ սուրէթտէ թէրթիպ օլունմուշ խտի . մէսէլա հէր էլպիսէնին իւզէրինտէ պիր նօմէրօ վար խտի քի, խտալաթ վէ իթրաճաթէ մախսուսէն հաղըր պուլունան պիր տէֆթէրտէ տախի , հէր պիրինին հանկը մէվսիմտէ կիլիլէճէյի կէսթէրիլմիշ խտի . այադ գապլարընտա տախի այնի գայիտէ իթիլտոզ խտիլմիշ խտի . խանէտէ նէ քիլթիւպլուանէ վէ նէտէ քիթապ վար խտի , չիւնքի Բըֆօմ գըլլւպի, քէնտի ազալէրինէ, պիրիսի էտէպիլթէ , վէ տիլէրի հուգուգ վէ բօլիթիգայէ տալըր իքի ատէտ քիլթիւպլսանէ թախսիս իթմիշ խտի :

Եաթադ օտասընտա օրթա պէօյլւքլիւքտէ եանկըն վէ սըրգաթէ միւգալէմէթ խտէր պիր գասա պուլունույօր խտի , էվին հիշ պիր թարաֆընտա նէ սիլահ վէ նէ տէ ավ թագըմը մէվճուտ խտի քի , պուտա խանէ սահիպինին սաքին էօմրինէ նըչանէ տիր :

Բասբարթու էվին հէր թարաֆընը ինճէտէն ինճէյէ թէֆթիշ վէ թէճէսիւս իլլէտիքտէն սօնրա , քէմալի մէմնունիյէթ իլլէ էլլէրինի օլուշտուրարադ :

—Թի , ալա , բէք ալա , թէմամ աըաաղըղըմը պուլ-

տում, մըսթըը Թիլեհաս Թօգ իլէ ույուշապիլէճէյիլ . հէրիֆ ատէթա մաքինա , ատէմ տէյիլ քի , հէմ տէ հազըդի պիր մաքինա , էյ նէ՞ օլուր , սանքի մաքինայա խըտմէթ իթմէք ֆէնա պիր շէյ մի տիր , տէտի .

3

Թիլեհաս Թօգ սաաթ ան պիր պուշուգտա խանէսինտէն չըդըպ , պէշ եիւզ եէթմիշ պէշ տէֆա սաղ ալաղընը սօլ ալաղընըն էօնիւնէ , վէ պէշ եիւզ եէթմիշ պէշ տէֆա տաթի , սօլ ալաղընը թաղ ալաղընըն էօնիւնէ գօյարադ գաթի մէսաֆէ իյլէտիքտէն սօնրա , Բալմալ սօգաղընտա պինա օլունմուշ , վէ իւշ միլեօն լիրպտան աշաղը մէսարիֆ իլէ վիճուտէ կէլմէմիշ օլան Ռըֆօմ գըլիւպինին պուլունտուղու պէօյիւք վէ կէնֆշ պինայէ վաաըլ օլտու .

Թիլեհաս Թօգ , տէքհալ սօն պահարըն հուլուշ իլէ աղանդարը սարարմըշ օլան պիր պահճէյէ , տօգուզ բէնչէրէսի նաղըր օլան եէմէք սալօնընա կիրտի , մու մաիլէյս տալիմա մէզքիւր սալօնառ օթուրմագտա իտի .

Հէման ստպահ թաամընա օթուրտու քի , շունտան իպարէթ իտի . պիր չէրէզ , սալցալը պիր պալըզ հաշլամասը , մանթարլը պիր քօղպիֆ , բալէնտ վէ եէշիլ ֆըրէնկ իւզիւմի պիր թաթլը , պիր բարշա չէսթէր բէյնիրի , պիր քեսաէ տէ Ռըֆօմ գըլիւպի իշին մախսուէն Ձինտէն ճէլպ իտիլմիշ ալա պիր չայ .

Էօյլէյի գըրդ եէտի տագըզա կէշէրէք Թիլեհաս Թօգ թաամ սալօնընտան չըդըպ , զայէթ միւքէմմէլ

չէրչիվէլի ընտրմէն իլէ միւզէյեէն պէօյիւք պիր սաւ-
նա կէշտի , օրատա պիր ուշագ Ծիլիեաս Յօգա քէսիլ-
մէմիշ օ կիւնքի Թայմըզ կազէթասընը վէրտի քի , քէ-
մալի մէհարէթ իլէ աչըպ գաբայարագ միւթալաայէ
գօյուլտու , Թայմըզ կազէթասընըն միւթալաասը իւշ
սաաթ գըրգ տէշ տագըգայա գատար ճէնթըլմէնի
մէշղուլ իլլէտի , աճտէն սօնրա էլինէ ալտըր Սթան-
տար տախի ագշամ թաամընա գատար սիւրտիւ , ագ-
շամ թաամը տախի էօգարըտա զիքր օլունան շարթ-
լար տախիլինտէ վուգու պուլտու , եալընըզ եէմէքլէ-
րէ պիր տէ ինկիլիզ սալցասը իլավէ իտիլմիշ իտի :

Ճէնթըլմէն սաաթ օնա եիրմի գալալագ թէքրար
սալճնա ազիմէթ իտէրէք Մօրնինկ Բօսթ կազէթասը-
նըն միւթալաասընա աալտը :

Եարըմ սաաթ սօնրա գըլիւպին տիկէր ազալարը
կէլմէյէ վէ տէրունինտէ միւքէմմէլ պիր աթէշ եան-
մագտա օլան օճաղըն եանընա թօրլանմաղա պաշլա-
տըլար . կէլէնլէր մըսթըր Ծիլիեաս Յօգ կիպի վիսթ
օյունը չըլկընլարը օլան միւհէնտիս Անտրէա Սթուարթ ,
Ճօհն Սուլիվան վէ Սամուէլ Յալէնտէն պանքէրլէր ,
պիրա թիւճճարը Թօմաս Յըլանական վէ ինկիլթէրրա
պանգասը իտարէ ազալարընտան մըսթըր Կօթիյէ Բալֆ
նամ վէվաթ իտի քի , պունլար կէրէք սէլվէթճէ մէ
կէրէք հայսիյէթճէ գըլիւպըն էն միւթէպէր ազալա-
ըննաան իտիլէր :

Թօմաս Յըլանական , Կօթիյէ Բալֆա խիթապէն .

— Էյ Բալֆ , շու սըրգաթ մէսէլէսի նէրէլէրտէ
գալաը պագալըմ , տէտի :

Անտրէ Սթուարթ . - Նէրտէ գալաճագ , պանգա
բարալարը զայպ իթտի վէսէլամ :

Կօթիյէ Բալֆ . - Պէն իտէ , պիւպիս խըրսըզըն էլէ

կէշէճէյինի մէմուլ իտէրիմ, չիւնքի ղայէթ միւսթաիա բօլիս մէմուլըարը, էվրօբանըն վէ Ամէրիգանըն հէր թաւրաֆընա կէօնտէրիլտի . հէր լիմանտա սուլունաճաղլար, օ հալտէ խըրսըզ աա սուհուլէթլէ ֆիրար իտէմէյէճէք տիր .

Անտրէ . - Խըրսըզըն էշքեալընը թանըյօրլար մը .

Կօթիյէ . - (Ճիտտի պիր թաւր իլէ .) Պէնճէ, էվվէլ էմիրտէ պու աաի պիր սարիգ տէյիլ տիր .

— Աճայիպ, էլլի պէշ պին լիբալըգ պանդնօթը աշըրան խըրսըզ տէյիլ տէ նէ տիր .

— Խայր .

— Էրպապը սէնայիտէն պիրի մի տիր .

— Մօրնինկ Գրըօնիգըլ կաղէթասը պու ատէմին պիր ասըլզատէ ճէնթըլմէն օլտուզունու թէէմին էլլէյօր .

Պու սօն ճէվապը վէրէն զաթ, պաշը կաղէթալար արասընա կէօմիլիւպ գալան օիլիեաա օօգ իտի . մէրգոււմ պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, ըէֆիգլէրինի սէլամլաար քի, անէրտէ քէնտիսինէ իաաէյի իթիֆաթ իթտիլէր .

Ինկիլթէրանըն պիւթիւն կաղէթալարընա սէրմայէյի պահս օլան շու սըրգաթ քէյֆիյէթի, իւշ կիւն էվվէլճէ եանի Սեպտեմբերին եիրմի տօգուզընտա վուգու պուլմուշ իտի . էլլի պէշ պին լիբալըգ պիր պանդնօթ բաքէթի, Ինկիլթէրա պանգասը վէզնէտարընըն մապասընըն իւզէրինտէն աշըրըլմըշ, նապէտիտ իտիլմիշ իտի .

Պու տէրէճէ ճէսիմ պիր մէպլաղըն պէօյլէ քէմալի սուհուլէթլէ չալընտըզընա միւթէհայիթ օլանլարա, Կօթիյէ Բալֆ մուգապէլէթէն .

— Սըրգաթ գէմանընքա վէզնէտար էֆէնտի իւշ

չիլին վե ալթը բէնս մըգտարընտա պիր վարիտաթըն
գայտը իլէ մէշըուլ օլտուղունտան , էթրաֆընա պա-
գաճագ զէմանը եօգ իտի , ճէվապընը վէրմիշ տիր :

Մամաֆիհ , պուրատա մէսէլէյի տահա զիյատէ
իյլահ իթմէք իւղրէ , տիւնեատա պուլունան թէէսի-
սաթըն էն մուհիմի օյան ինկիլթէրա պանգասը , էհա-
լինին սույի իսթիմալինտէն ասլա էնտիշէ իթմէզ օլ-
տուղունը տէրմիյան իթմէմիւլ լազըմ կէլիր . պանգա-
տա նէ մուհաֆըզ , նէ մէմուր վէ նէտէ տէմիր բար-
մագլըդ վար տըր . ալթուն , կիւմիւշ վէ պանգնօթլար
աչըգտա , հէր քէսին էլինին ուզանապիլէճէյի մահալ-
տէ գօնմուշ տըր , զիրա օրատան կէշէն էշխասըն նա-
մուս ու հայալիթինտէն շիւպհէ իթմէք ճայիզ տէյիլ
տիր : ինկիլթէրա ատէթլէրինի քէմալի էհէմիլիէթլէ
նազարը թէտըգտան կէշիրէն էրպապը մէրագտէն պի-
րի , շէջլէ պիր վադաա նագլ իյլէր :

Պու ատէմ պիր կիւն քէնտիսի հազըր պուլուն-
տուղու պանգանըն պիր սալօնընտա , սանտըգքեարըն
մասաաընըն իւզէրինտէ տէօրթ քիլօկրամ գատար սըգ-
լէթտէ պիր ալթուն քիւլիւշէ կէօրիւր . էլինէ ալըպ
պագտըգտան սօնրա եանընտա տուրմագտա օլան ա-
տէմէ վէրիր . օ տա տահա պիր պաշգասընա վէրէրէք ,
նիհայէթ էլտէն էլէ սալօնըն օ պիր ուճունա գատար
կիտէրէք , եարըմ սաաթ սօնրա սանտըգքեար պաշընը
գալտըրմամըշ օլտուղու հալտէ , քիւլիւշէ եինէ մասա-
նըն եանընա կէլիպ ալընտըզը եէրէ գօնուլմուշ տըր :

Պագաթ չիֆայիտէ քի Սեպտեմբերին եիրմի տօ-
գուղունճու կիւնիւ իշ պէջլէճէ օլմամըշ իտի . սըրգաթ
օլունան պանգնօթլար քաքէթի , ալընտըզը եէրէ ավ-
տէթ իթմէտի . պանգա գարուսընըն իւզէրինէ վագ
օլունան օ կիւզէլ սաաթ , պանգանըն գաբանաճաղընը

իշար խտեն պէշի վուրտուղու զէման , հէյէթը մուհա-
սէպէճէ չալընան էլի պէշ պին լիրայը քեար վէ զա-
րար հիսապընա կէշիրմէքտէն պաշգա պիր չարէ դալ-
մամըշ իտի :

Սըրգաթ մէյտանէ չըգտըգտան ոճնրա, բօլիս նէ-
զարէթի թարափընտան Լիվըրբուլ, Կըլասդօյ, Հազը ,
Սըվէյիշ, Պըրէնտիզի վէ Նիւյ Եօրգ կիպի տիւնեանըն
էն մէշհուր լիմանլարընա խաֆիյէլէր կէճոտէրիտի ,
հաթտա խաֆիյէլէրէ մուվաֆադըյէթ հալինտէ իքի
պին լիրա իլէ չալընան բարա իւզէրինէ եիւզտէ պէշ
միւքեաֆաթ վատ օլունտու . մէզքիւր խաֆիյէլէր
թահգըգաթը էվէլիյէնին նէթիճէսինէ պէքլէյէրէք ,
պուլունտուղլարը լիմանլարտա պիլ ճիւմլէ կէլէն եօլ-
նուլարը , քէմալի տըգգաթլա նազարը թէտըգգտան
կէշիրէճէքլէր իտի :

Մօրնինկ Գըրօնիգը կազէթասընըն տէտիյի կի-
պի, սըրգաթըն ֆայիլի Լօնտրա վէ Ինկիլթէրա մէշհուր
թըրսըզ ճէմիյէթլէրինին հիշ պիրինէ տախիլ տէյիլ ի-
տի . զիրա սըրգաթըն վուգույի կիւնի օլան Սեպտեմբե-
րին եիրմի տօգուզընճը կիւնի , զայէթ կիւզէլ էլպիսէ-
լի , նազիք թավըրը վէ ճալիպը տըգգաթ պիր ճէն-
թըլմէնին , վէզնէ օտասընըն թէէտիյէ չիւպէսինտէ
կէզինտիյի կէօրիւմիւշ իտի . թահգըգաթը էվէլիյէ
նէթիճէսի օլարտգ , պու ատէմին շէքլ ու չէհրէսի միւ-
քէմմէլէն իրայէ վէ թասպիր օլունտու քի , պու տա-
խի լիմանլարտ կէճոտէրիլէն պիլճիւմլէ խաֆիյէ մէմուր-
լարընա վէ սայրը Ինկիլթէրա բօլիսլէրինէ թէգլի ի-
տիլտի :

Պազը քիմնէլէր , հաթտա Կօթիյէ Բալֆ տախի
պէրապէր օլարադ խըրսըզըն եազայը գուրթարսմա-
յաճազընը մէմուլ իտիյօրլար իտի :

Մէրգուման , բօրիսին նայիլի մուվաֆազըյէթ օլուպ օլամայանազը հագգընտա պահսլարա կիրիշիյօրլար իտի . պինաէն ալէյհ Բըֆօմ գըլիւպ աղասընըն տախի , իշլէրինտէ պանգանըն իտարէ մէմուրլարընտան պիրինին տախի պուլունտուղու հալտէ , մէվլույի պահս օլան մէսէլէյէ տայրը միւքեալէմէ իթմէլէրի շայանը թէաճիւպ տէյիլ տիր :

Հիւրմէթլիւ մըսթըր Կօթիյէ Բալֆ , բօրիս նէզարէթի թարաֆընտան վատ օլունան իքրամիյէ , խաֆիյէ մէմուրլարընըն ղայրէթինի թահրէք վէ թէգեիտ իյլէյէրէք հէր հալտէ մուվաֆազ օլունաճաղընտա շիւպհէ իթմէք իսթէմէյօր իտի . լաքին ըէֆիգի օլան Անտրէ Սթուարթ պու ֆիքրէ իշթիրաք իթմէյօր իտի . Ֆըլանական վէ Ֆալէնտէն , Ֆիրիտաա Ֆօգըն գարշուսընտա օթուրմուշ օլարազ մասանըն էօնիւնտէ վիսթ օյնարլար իքէն տախի , իշպու միւպահասայէ տէվամ իտիյօրլար իտի :

Օյուն տէվամ իթաիքճէ օյունճուլար սէօղ սէօյլէմէյօրլար իտի . ֆաղաթ քեաղըտ վէրիլտիյի սըրաւտա միւպահասայա տէվամ իյլէտիքլէրինտէն , Անտրէ Սթուարթ .

— Հէր հալտէ մուվաֆազըյէթ , մահիր պիր ա-տէմ օլմասը լաղըմ կէլէն խըրսըզտա օլտուղունը պէն իտտաա իտէրիմ , տէտի :

Բալֆ . - Ատամ սէնտէ , հանկը մէմլէքէթէ ֆիրար վէ իլթիճա իտէպիլէճէք տիր :

— Ա' , պու տա սէօղ մի :

— Նէրէյէ կիտէպիլիւր , հա՞նկը տէլլէ կիրէպիլիւր :

Անտրէ . - Օրասընը պիլմէմ , ֆաղաթ տիւնեա է-բէյիճէ պէօյիւք տիր :

Ֆիլիեաս Փօգ, պու սէօղէ ճէվապ օլարադ .

— Պիր վազըթ պէօյիւք իտի , տէյուպ , քեաղըտ թէստէսինի թօմաս Ֆըլանսկանա թադ տիմ իտէրէք .

— Սիլ քէսէճէքսինիլ էֆէնտի , տէյու իլավէյի մէգալ էյլէսի .

Օյուն տէվամ իտէր իքէն միւքեալէմէ եինէ գաթ իտիլմիշ իտի . լաքին Անտրէ Սթուարթ քէլամէ աղադ իտէրէք .

— Պիր վազըթ պէօյիւք իտի նէ՞ տէմէք տիլ , ա- ճէպա չիմտի տիւնեա ուֆալտը՞ մի , տէտի .

Կօթիյէ Բալֆ . - Շիւպհէսիզ , պէնտէ մըսթըր Ֆիլիեաս Փօգըն ֆիլքրինտէյիմ . չիմտի եիւզ սէնէ էփլէլ- քինտէն օն տէֆա տաճա ալ պիր միւտտէթ դարֆըն- տա տէվըր ալէմ իճրա օլունտուղը իյին , տիւնեա հայլընա ուֆալմիշ տէմէք տիլ , քի պուտա , պահսըն- տա պուլունտուղաւմուղ մէսէլէտէ , եանի խըրսըղըն ֆիրարընը գօլայլաթմաղա ֆէվգէլատէ խըտմէթ էյլէր .

— Էօյլէ եա՛ , օ հալտէ սարիգին ֆիրարընը տալսի գօլայլաթըր .

Ֆիլիեաս Փօգ . - Միւսիւ Սթուարթ , սիլ օյնա- յաճագսընըզ .

Լաքին ինասըն Սթուարթ , գանատթ կէթիրմէ- յէրէք քեաղըտ տաղըտըլտըղը պօշ վազըթտան պիլ իսթիֆատէ .

— Միւսիւ Բալֆ , հագըգաթէն տիւնեա ուֆալտը տէմէնիլ բէք թօհաֆ տըր . աճապա պու իտտաա չիմտի տէվըր ալէմի իւչ այտա եաքտըգլարընաան մը նէչաթ էյլէյօր .

Ֆիլիեաս Փօգ . - Իւչ այ տէյիլ , եալընըզ սէք- ոէն կիւնտէ .

Ճօհն Սուլիվան . - Ֆիլ հագըգա էֆէնտիէր , Բօ-

Թալ իլէ Ալլահապատ արասընտաքի տէմիր եօլ խաթ-
թը պիրլէշիպ Հինտիսթան խաթթը իքմալ օլունալըտան
պէրի, տէվրը ալէմ իշին սէքսէն կիւն քիֆայէթ խտէ-
ճէք աիր: Իշթէ Մօրնինկ Դօրօնիգըլ կաղէթաօրնտա
կէօրիւլէն հիսսալ շու տըր:

Լօնտրատան Մօն-Սընի վէ Պըրէնտիգի թարիգի իլէ

Սիւվէյիշէ շըմէնտըֆէր վէ վարօր 7 կիւն —

Սիւվէյիշտէն Պօմպայա վարօր 13 »

Պօմպայտան Կալգիւթայա շըմէնտըֆէր 3 »

Կալգիւթատան Հօնկ-Դօնկա (Չին) վարօր 13 »

Հօնկ-Դօնկտան Ճարօնիյատա վագը Եօգօ-

համայա վարօր 6 »

Եօգօհամատէն Ամէրիգատա վագը Սան-

Ֆրանչէսգոյա վարօր իլէ հարաքէթ 22 »

Սան-Ֆրանչէսգօտան Նիւ-Եօրգա շըմէն-

տըֆէր 7 »

Նիւ-Եօրգտան Լօնտրայա վարօր վէ շը-

մէնտըֆէր 9 »

Ճէման 80 »

Անտրէ Սթուարթ, գիհնի պալատէքի հիտապա
տալմըշ օլտուղունտան քեաղըտը եանըլը քէսէրէք:

— Սէքսէն կիւնտէ ամա, ֆէնա հալալար, ֆուր-
թունալար, տէմիր եօլը խաթլարընըն պօզուլմասը,
վէ տահա պոունլար կիպի հարաքէթէ մանի օլան վա-
գաալար տախիլ օլմայարագ, տէմէսի իւղէրինէ, Ֆի-
լիեաս Ֆօգ օյունա տէվլամ իտէրէք:

— Հէքսի տախիլ, տէյու ճէվապ վէրտի:

Անտրէ Սթուարթ. - Էկէր Հինտիսթան եախօտ
Ամէրիգա վահշիլէրի տէմիր եօլ խաթլարընը պօզար-
լարտա, Էկէր գաթարը տուրմաղա մէճպուր իտէրլէր-

սէ , եկէր եօղնուլադըն իւզէրինէ պաղտէթէն հիւճիւմ
խտէրէր իսէ

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Հէբսի տախիլ .

Պու արալըգ օյունտա քեազըտ եարմադ սըրազը
Անտրէ Սթուարթա կէլմիշ օլմաղըլա , քեազըտլարը
թօբլայըպ գարըշտըրարադ .

— Միւսիւ Ֆիլեաս Ֆօգ , նազարի օլարադ հազ-
գընըզ վար ամա , ամէլիյաթընա կէլինճէ . . .

— Ամէլիյաթճա տա , միւսիւ Սթուարթ .

— Տօղըուսը պու ամէլիյաթը իճրա իտէր իքէն
սիզի կէօրմէք իսթէրիմ .

— Բէյ սիզին , իսթէրսէնիզ պէրապէր կիտէլիմ .

— Ալլահ էթմէսին , ֆազաթ տէօրթ պին լիւր
պահաս գօրում քի , իշպու շարթլար տախիլինաէ շէյ-
լէճէ պիր սէյահաթըն իճրասը միւսքինսիզ տիր .

— Պիլաքիս բէք միւսքին տիր .

— Էօյլէ իսէ իճրա իտինիզ .

— Սէքսէն կիւնտէ տէվըր ալէմ մի .

— Էվլէթ .

— Բէք ալա , պէն հաղըրըմ .

— Նէ՛ վազըթ սլաշլարսընըզ .

— Հէման շիմտի , անճազ շուրայը պէյան իտէ-
րիմ քի , սէյահաթա սալաֆ օլունճադ բարայը սիզ
վէրէճէ քսինիզ .

Անտրէ Սթուարթ , Ֆիլիեաս Ֆօգըն պու տէրէճէ
ինարընա հայրէթաէ գալարադ .

— Ֆազաթ պու տտէթա տիվանէլիք տիր , օյու-
նըմըզը տէվամ իթմէք տահա էվլա տըր , տէմէսի իլէ ,
Ֆիլիեաս Ֆօգ քէմալի գայտսըղըզլա .

— Էօյլէ իսէ քեազըտը ետըրնըզ , դիրա եանըշ-
լըգ վազ , տէտի .

Անտրէ Սթուարթը ելլէր թիթրէյէրէք քեաղըտը գարըշտըրմաղա պաշլատը , պատէհու պիրտէն պիրէ մաստնըն իւզէրինէ գոյարագ .

— Էփէթ միւսիւ Ֆիլիքսա Յօգ , պու իշէ տէօրթ պին լիւա պահս իտէրիմ , տէտի :

Յալէնտէն . - Ազիզիմ Անտրէ , օ գատար թէ-լաշ իթմէյինիզ , սիզ իշի բէք աղըր թութույօրսունըզ , պու կիպի մէսէլէլէրտէ ինսան ճիտտի օլմալը տըր :

— Պէն լաթիֆէ իթմէյօրում , տէօրթ պին լիւա պահս իտէրիմ , տէտիյիմ սէօզ ճիտտի տիր , տէմէսի իւզէրինէ , Ֆիլիքսա Յօգ .

— Իէք ալա , էօյլէ օլսուն , տէյուպ ըէֆիզլէրինէ տէօնէրէք .

— Էֆէնտիլէր , Պարնինկ պիրատէրլէր պանգասը-նա գօնուլմուշ պէշ եիւզ պին ֆըրանզըմ , եանի եիթմի պին լիրամ վար տըր , մուվաֆֆագ օլամաղ իսէմ , պէն տէ անլէրի պահս իտէրիմ , տէտի :

Ճօհն Սուլիվան . - (Պագըրարագ .) Եիրմի պին լի-րա՞մը , ֆագաթ պիր քէրրէ տիւչինինիզ քի , էկէր մէմուլին զայրի պիր վագաա իլէ կէնիքէնէք օլուրսա-նըզ , պու ճէսիմ մէպլաղը զայպ իտէրանիզ :

Ֆիլիքսա Յօգ . - Մէմուլին զայրի պիր շէյ Կօգ տըր :

— Լաքին միւսիւ Յօգ , շու սէքսէն կին ունու ունունա հիսապ իտիլմիշ պիր միւտտէթ տիր , հիշ ֆագլապը կօգ տըր :

— Պէյիւ եօգ , կիւզէլ իսթիմալ իտիլտիյի հալտէ պու միւտտէթ քիֆայէթ իտէր :

— Յագաթ մուվաֆֆագ օլապիլմէք իչին մաթէ-մաթիզա հիսապը իլէ վարօրսան չըմէնաըֆէրէ վէ շը-մէնաըֆէրտէն վարօրա պթլամագ իգթիզտ իտէր :

— Էվվէ՛թ , պէնտէ մաթէմաթիգա հիսապը իլէ աթլայաճաղըմ :

— Հիչ չիւպհէ եօգ քի լաթիֆէ իտիյօրսունըզ :

— Եյի պիր Ինկիլիզ , պահա կիպի աղըր վէ մուհիմմ մէսէլէտէ ասլա լաթիֆէ իթմէզ . իմտի հէր քիմ իսթէրսէ սէքսէն կիւնտէ , եանի պին տօգուզ եիւզ եիրմի սաաթ , եախօտ եիւզ օն պէշ պին իքի եիւզ տադըգաաա տէվըր ալէմ իճրա իտէճէյիմի եիրմի պին լիւրայէ գարշու պահա իտէրիմ , գապուլ իտէ՛րմիսինիզ :

Սթուարթ , Ֆայլնտէն , Սուլիվան , Ֆըլանսկան վէ Բալֆ , պէյնէրինտէ ույուշարագ .

— Գապուլ իտէրիզ , տէտիլէր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Բէք ալա , Տուվր չըմէնտըֆէրի տօգուզա չարեէք գալարագ հարաքէթ իյլէյէճէք տիր , անա րաքիպ օլաճաղըմ :

Սթուարթ . - Հէման պու ագչամ մը :

— Էօյլէ եա՛ , պու ագչամ :

Պատէհու Ֆիլիեաս Ֆօգ պիր ճէպ թագվիմինի կէօզտէն կէչիրուպ իլավէյի մէգալ պիրլէ .

— Իշթէ պու կիւն Հօկտեմբերին իքինճի չարչէմպիհ կիւնիւ օլտուղունտան , Դեկտեմբերին եիրմի պիրինճի ճումաա իրթէսի կիւնիւ ագչամը սաաթ տօգուզա չարեէք գալարագ , Բըֆօմ գըլիւպինին պու սալօնընտա պուլունաճաղըմ . չայէտ մուվաֆֆագ օլամաալըըմ հալտէ , Պարնինկ պիրատէրլէր պանդաւընա գոյմուշ օլտուղում եիրմի պին լիրամ , պէհագգըն սիւզին օլաճագ տըր . իշթէ պու մէպլապըն ափղընա տալըր սիգէ պիր չէք , տէտի :

Տէրհալ պիր մուգավէլէնամէ թանգիմ իտիուպ , ալթը քիշի թարաֆընտան իմգալանտը . Ֆիլիեաս Ֆօգ

Թաշտան օյմա հէյքէլ կիպի պարիտ պիր հալտէ գալմը իտի ,

Ֆիլիեաս Փօգըն գազանմագ իչին պու պահսէ կիրիմէտիյի , սերվէթինին եարըսընը թէչքիլ իտէն պու մէպլաղը՝ գազանմագ նիյէթի իլէ թէհլիքէյէ գօյմատըղը աշիքեար իտի . զիրա միւմբիւնսիւզ տէնիլմէզսէ պիլէ , ֆէվգէլատէ միւշկիւլ օլան շու թէչէպպիւսի պաշա չըգարմագ իչին , վարիտաթընըն նըսֆը տիկէրինի տախի սարֆ իթմէսի լազըմ կէլէճէք իտի . րէֆիգլէրինէ կէլինճէ , անլէր միւթէէսիր կէօրիւնիյօրլար իտի . լաքին պու թէէսիւրլէրի՝ պահսա գօնուլան մէպլաղըն ճէսամէթինտէն իլէրի կէլմէյուպ , իլլա պու շարթլար տախիլինտէ Ֆիլիեաս Փօգըն մուվաֆֆագ օլամայաճաղընը տիւշիւնէրէք , վիճտանէն պիհուզուր օլամլարընտան նէշաթ իտիյօր իտի .

Պու էանատէ սաաթ եէտիյի չալըյօր իտի . եօլճուլուղա լազըմ օլան շէյլէրի թէտարիք իթմէսի իչին , Ֆիլիեաս Փօգա օյունը պըրագմասընը թէքլիֆ իթտիլէր իսէ տէ , մումաիլէյհ .

— Պէյիս եօգ , պէն տայիմա հազըրըմ , տէյու ճէվապ վէրաի .

Պատէհու շէլիք կիպի գալի վէ սէպաթ սահիպի օլան պու ատէմ , գարչըսընտաքի օյունճույա խիթապէն .

— Քեազըտը աչըյօրում միւսիւ Յթուարթ , սիզ գօմանտա իտէճէքսինիզ , րէճա իտէրիմ տըգգաթ իտին քի « րէնօն » իթմէյէսինիզ , աէտի .

Ֆիլիեաս Փօգըն սիյմասընտա , հիչ պիր շէյ օլմամըշ կիպի ապա ալայիմը թէէսիւր կէօրիւնմէյօր իտի .

4

Թամ սաաթ եէտի պուշուգտա Ֆիլիեաս Յօգ վիսթ օյունունտան եիրմի պիր շիլին գաղանմըշ օլտուղու հալտէ արգատաշլարընտան այրըլըպ, Բըֆօմ գըշիւպինտէն չըգտը վէ եէտիյի էլլի տաղըգա կէչէրէք խանէսինէ վասըլ օլտու :

Բըրօկրամը քէմալի տըգգաթլա միւթալաա վէ էգպէր իթմիշ օլան Բասըարթու, հարաքէթը միւնթաղամասընըն մուղայիլի օլարագ միւսիւ Ֆիլիեաս Յօգըն պէօյէ վագըթսըղ կէլմէսինէ թէաճիւպ իթտի :

Ձիւնքի մէղքիւր բըրօկրամըն իպթիզասընճա Ֆիլիեաս Յօգ, թամ եարը կիճէտէ խանէյէ ավտէթ իթմէլի իտի :

Ֆիլիեաս Յօգ տօստօղրու օտասընա չըգըպ, էվվէլա :

— Բասըարթու, տէյու ուշաղընը չաղըրտը :

Բասըարթու ճէվապ վէրմէտի, զիրա պու չաղըրըշ քէնտիսինէ այրա օլամաղ իտի, հէնուղ խըտմէթ վագթը կէլմէմիշ իտի :

Ֆիլիեաս Յօգ, սէսինի եիւքսէլթմէքսիզին թէքրար :

— Բասըարթու, տէյու սէպլէսի :

Բասըարթու պու տէֆա կէօրիւնտիւ, միւսիւ Ֆիլիեաս Յօգ տաթի մէրդումա միւլալիմանէ պիր սէտա իլէ :

— Իքինճի տէֆա տըր քի սիզի չըղըրըյօրում, տէ-

մէսի իւզէրինէ , Բասբարթու սաաթը էլինտէ թութ-
մուշ օլտուզու հալտէ .

— Յագաթ հէնուղ եարը կիճէ տէյիլ տիր , տէ-
տի :

— Պիլիօրում , օնըն իչին սիդի գապահաթը ատտ
իտէմէմ , օն տագըգայա գատար Տուվը վէ Գալէյէ
միւթէվէճճիհէն հարաքէթ իտէճէյիլ :

Բասբարթունըն եուվարլագ չէհրէսի խաֆիֆ սու-
րէթտէ պուրուշտու . շիւպհէսիղ էֆէնտիսինին սէօ-
ղիւնիւ եանլըշ անլամըշ օլմալը իտի քի , քէմալի թէա-
ճիւպ իլէ .

— Կիտիլօմուլըղ , տէտինիլ :

— Էվվէթ , տէվըը ալէմ եարաճագըղ :

Բասբարթունըն կէօղլէրի քէմալի հայրէթինտէն
նաչի իրի իրի ալըլտը . գաշարը չաթըլտը , վէ կէրիւմիշ
տուտագլարը , սօն տէրէճէ հայրէթ իպրաղ իթմէյէ
պաշայարագ .

— Տէվըը ալէմ հա' , տէյու մըրըլտանտը .

— Էվվէթ , սէքսէն կիւնտէ , ղայպ իտէճէք պիր
տագըգա պիլէ եօգ տըր :

— (Պիլա իխթիյար պաշընը սաղա սօլա սալլայա-
րագ .) Լաքին էշեալէր . . .

— Էշեայէ լուզում եօգ , եալընըղ պիր եօլ չան
թասը , իչինտէ իքի եիւն կէօմլէք , իւշ չիֆթ չօրապ
գօյու վէր , սէնին իչինտէ օ գատար ալ , լաղըմ օլմանը
եօլտա սաթըն ալըրըղ . եաղմուրլուղում իլէ սէյահաթ
հալըսընը կէթիր , գունտուրալընըղ սաղլամ օլ-
տուն , վագաա քէք աղ եօլ եիւրիւյէճէք իտէք տէ ,
եինէ իհթիյաթէ ըայէթ իթմէք լաղըմ տըր . հայտէ
տէտիքլէրիմի եաբը վէր :

Բասբարթու ճէվապ վէրմէք , եանի իթիւրաղ իթ-

մէք արզուսընտա պուլունտու, ֆագաթ մուվաֆֆագ օլամատը. մէրգում միւսիւ ֆոզըն օտասընտան չըգըպ քէնտի օտասընա կիրտի, պիր ստնտալեէնին իւզէրինէ տիւշէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Էյ, շիմտի նա՛սըլ պու, թամամ արասըղըմըղը պուլտուգ. օ՛, պու եուտուլուր հապ տէյիլ տիր. . . ֆագաթ պէն ըահաթ եաշամագ իսթէյօր իտիմ, տէտի :

Բասըարթու հէմ պու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ, վէ հէմտէ մաքէնավարի պիր հալտէ եօլճուլըգ հազըրլըղընը կէօրմէյէ պաշլատը. Սէքսէն կիւնտէ տէվըր ալէմ՝ . . . պու ատէմ չըլտըրտըմը, եօգսա լաթիֆէ մի իտիյօր, խայր. . . Տուվրա կիտիյօրլար, Էյի, Գալէյէ օղըրայանագլար, պուտա ալա. ֆագաթ տէվըր ալէմէ նէ տէմէլի, Տուվրա եախօտ Գալէյէ կիթմէք Բասըարթու իչին խօշնուլթսուզլուղը մուճիպ օլանագ պիր շէյ տէյիլ իտի. չիւնքի խայըրխահ Բասըարթու. պէշ սէնէտէն պէրի վաթանընա պագ պասմամըշ օլմաղըլա, պէլքի Բաքիզէ գատար կիտէճէքլէրինի իւմիւտ իտիյօր իտի, իշթէ պու միւլահաղա՝ իյիա խըտմէթքեարը պիր տէրէճէյէ գատար մահզուզ իտիյօր իտի :

Բասըարթու, սաաթ սէքիզտէ քէնտի իլէ էֆէնտիսինին էշեասընը հավի չանթայը հազըրլամըշ իտի. մա մաֆիհ ֆիքրի գարըշըգ օլարագ օտասընտան չըգըպ գարուլը իհթիմամըր սուրէթտէ գարատը. պատէհու մըսթըր Ֆիլիեաս ֆօզըն եանընա կէլտի :

Ֆիլիեաս ֆօգ հազըր իտի. մումաիլէյհ տիւնեատա իշլէյէն պիլճիւմլէ վասէթսյի նագլիյէնին, եանի վարօրլարըն վէ չըմէնտըֆէրլէրին վագթը հարաքէթլէրինի միւպէյին տէֆլթէրի գօլթսուզունտա թութմուշ աուրուլօր իտի. Բասըարթունըն էլինտէքի չան-

Թայր ալրաւ աչար, վէ իշինէ՝ տիւնեանն հէր ճիհէ-
թինտէ կէչէն վէ գըյմէթտար օլան պանդնօթլարտան
պէօյիւճէք պիր բաքէթ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա .

— Պիր շէյ ունութմատընը աս, տէյու սօրտու .

— Խայր էֆէնտիմ .

— Եաղմուրլըր, հալըյը .

— Իշթէ .

— Բէք էյի, ալ շու շանթայը պափայրմ .

Չանթայը Բասրարթույա վէրիպ իլավէյի մէգալ
իւտէրէք .

— Տըգգաթ իտինիզ, իշինտէ եիրմի պին լիրալըգ
պանդնօթ վար, տէտի .

Կիւյա պու ագճէ ալթուն օլմիւշ տա՝ հադըգի սըգ-
լէթինի հաօըլ իթմիշ կիպի, ազ գալտըքի շանթա
Բասրարթունն էլինտէն գայքալ եէրէ տիւշէճէք իտի .

Հէման էֆէնտի իլէ խըտմէթքետար աշաղա էնիպ,
սօգադ գարուսընը քէմալի տըգգաթլա քիլիտլէտիլէր .

Սէվիլ Բօ սօգադընըն նիհայէթինտէ պիր արապա
մէվգըֆը վար իտի . հէր իքիսի տէ « Գէպ » թէսմիյէ
օլան թէք տթըլը պիր լիրա արապասընա բաքիպ օլտ-
րադ, շըմէնտըֆէր մէվգըֆընա միւթէվէճճիւհ օլտու-
լար .

Սաաթ սէքիգի եիրմի կէչէրէք մէվգըֆըն էօնիւնէ
մուվասըլէթ իտիպտի . Բասրարթու արապաստան եէրէ
աթլատը, էֆէնտիսի տէ արգասընտան էնիպ արապա-
ճընըն իւճրէթինի վէրտի .

Թամ պու արալըգ էլինտէ պիր շօճուդ թութմուշ,
շըպլադ այազլարը չամուրա պաթմըշ վէ սօն տէրէճէ
ըէթմիւրտէ պիր հալէ կէլմիշ օլան պիր տիլէնճի գա-
աըն, Ֆիլիեհա Սօգա թէգարրուպ իտէրէք սաապա
իւթէտի .

Ֆիլիեաս Յօզ վիթ յունընտա գաղանաւըլը եիր-
մի պիր շիրինի մէզպուրէ ֆազըր գատընա ուղտա-
րադ .

— Ալ պիշարէ գատըն , սանտ թէսատիւֆ իթտի-
յիմէ բէք զիյատէ մէմնուն օլաում , տէսիքտէն սօնրա
կէշիպ կիթաի .

Բասըարթունըն կէօզլէրի եաշարտը . էֆէնտիսի ,
իպրազ իյլէտիյի պու մէրհամէթի իլէ , գալպինաէ կէ-
նիշ պիր մէվզը թուլմուշ իտի .

Բասըարթու իլէ Ֆիլիեաս Յօզ տէրհալ մէվզըֆըն
պէօյիւք սալօնընա կիրտիլէր . օրտտա Ֆիլիեաս Յօզ
Բարիզէ գատար պիրիննի մէվզըտան իրի պիլէթ ալմա-
սընը Բասըարթույա էմի վէրտի , պատէհու արգասընա
տէօնէրէք մէվզըֆտա հազըր պուլունան պէշ ըէֆիզ-
լէրինի կէօրիւպ մէրգումանէ խըթապէն .

— Էֆէնտիլէր , իշթէ կիտիյօրում , ավտէթիմտէ
սիզէ մուրուր թէզկիրէմի իպրազ իտէնէյիմ , պու թէզ-
կիրէ կէշտիյիմ մուլթէրիֆ մէվզըլարըն միւհրինի միւհ-
թէվի օլանաղընտան , սէյահաթըմըն սըհհէթինի նա-
ղարը արգգաթընըղա իսպաթ իտէնէք տիր , տէմէսի
իւզէրինէ , Կօթիյէ Բալֆ նէզաքէթ իլէ .

— Օ' , մըսթըր Յօզ , լուզումը եօզ , պիղ սիզին
նամուսընըղա վէ ասալէթը զաթիյէնիզէ էֆնիյէթը
քեամիլէմիզ վար տըր , տէյու ճէվապ վէրտի .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , պէօյլէնէ տահա էյի հա-
րաքէթ իթմիշ օլուրսունըլ :

— Անտրէ Սթուարթ հանկը կիւն ավտէթ իտէնէ-
յինիզի . . . ունութամըշարըղ ա' . . .

— Ասլա , սէքսէն կիւն զարֆընտա , եանի 1872
սէնէսի Դեկտեմբերինին եիրմի պիրիննի ճումաա իր-
թէսի կիւնին տգշամը սաաթ աօգուղտ չարեէք գա-

լարագ . է՛հ , Ալլահա ըմարլատըգ էֆէնտիլէր . եինէ կէօրիւշիւրիւզ :

Ֆիրիեաա Յօգ , թամ սաաթ սէքիդի գըրգ տա-
գըգա կէչէրէք խըտմէթքեարը Բասըարթու իլէ գա-
թարըն պիր վակօնընա պինտիլէր . տօգուզա չարեէք
գալարտգ քէսկին պիր տիւսիւք սէտտսը իշիտիլաի ,
գաթար եօլա չըգտը :

Կինէ գօյու գարանլըգ օլուպ , ինճէրէք տէ -պիր
եաղմուր եաղըյօր իտի . Ֆիրիեաա Յօգ վակօնըն
քէօչէսինտէ պիւզիւլմիւշ հիշ պիր չէյ սէշլէմէյօր ի-
տի . Բասըարթու իտէ եիրմի պին լիրանըն թէէսիրի իլէ
զիհնի էլան գարըշմըշ օլտուղու հալտէ , պանգնօթլարը
հալի օլան չանթայը գուճաղընա մաքինավարի սըգըպ
տուրույօր իտի :

Լաքին գաթար հէնուզ Սիտընհէմ թէսմիյէ օլու-
նան մահալի կէչմէմիշ իքէն , Բասըարթու պիրաէն պի-
րէ քէմալի մէյուսիյէթլէ հայգըրընճա , Ֆիրիեաա Յօգ .

— Նէնիզ վար , նէ՞ օլտունըգ տէյու սօրտու :

— Շու վար քի . . . տճէլէ իլէ . . . եախօտ շաշ-
գընլըգ էսէրի օլարագ . . . չէյի . . . ունութտում :

— Նէ՞յի ունութտունըգ :

— Օտաամաքի հէվա կաղընը սէօնտիւրմէյի :

— (Սօղուգ գանլըլըգլա .) Նէ՞ եաբալըմ օղլում ,
պու կաղ ավտէթիմիզէ գատար սիզին հխապընըղա
օլարագ եանաճաղ տըր :

5

Ֆիլիեաս Յօզ , չիւպհէսիւղ Լօնտրաստան հարաքեթ իյէտիյի վագըթ , հարաքեթինին օրատա նէ գատար գըյլ ու գալի մուճիպ օլաճաղընը խաթրընտան կէչիր-մէմիշ իտի . էվվէլ էմիրտէ պու պահա հէվատիսի Բը-ֆօմ գըլիւպի աղալարը արասընտա շույու պուլուպ , աղիմ պիր թէէսիրի մուճիպ օլտուգտան սօնրա , մուխ-պիրէր վասէթասը իլէ կաղէթալարա ինթիգալ իթտի . օրպտան տաթի պիւթիւն Լօնտրա վէ ինկիլթէրա էհա-լիսինէ եայլտը :

Պօւ « Սէքսէն կիւնտէ տէմիր ալէմ մէսէլէսի » պէյն էլ իպպ օ տէրէճէ շիտտէթլի միւպահասա վէ միւճատէլէյէ գօնուլտու քի , ատէթա պիր իքինճի Ա-լապամա մէսէլէսի պուհուր իթմիշ կիպի պիր թէէսիր հասըլ իթտի . պիր թագըմը Ֆիլիեաս Յօզըն թարա-ֆընը թաւթաուլար , գըամը տիկէրի - քի պունլար աղ վագըթտան ֆէվգէլատէ չօղալտըլար - Ֆիլիեաս Յօզըն մուվաֆֆադ օլամայաճաղընը իտտապյէ պաշլատըլար . պունլարըն գապլինճէ պէօյլէ աղ միւտտէթ վարֆընտա ինրա իտիլէճէք օլան պու սէյահաթ , մահլա քետ-ղըտ իւզէրինտէ նազարիլաթճա գապիլ օլապիլիք իտի . եօգսա հալի հաղըրտաքի վասէթայի նազըլիյէ իլէ միւմ-քին օլամայաճաղը շէօյլէ տուրսուն , հաթտա պունա իհթիմալ վէրմէք սըրֆ տիվանէլիք տոտ օլունմադտա իտի :

Թայմըղ , Սթանտար , Իֆլինկ-Լսաար , Մօրնինկ-Գըրօնիգըլ , վէ տահա պունլարա մէմասըլ միւթէպէր

ճէրիտէլէր , Ֆիլիեաս Յօգըն մուվաֆֆազ օլամայաճաղընը իտտաա իթմէքտէ , անճազ Տէյլի թէլէկրաֆ կազէթասը իհթիրազ իլէ աքսինի տերմիյան իլէմէքտէ իտի :

Ալէլուճում ֆիլեաս Յօգ ագլընա խըֆֆէթ կէթիրմիշ պիր չըլկըն կիպի թէլագգը օլունտու , հաթտա քէնտի իլէ միւպահասայա կիրիչէն Րըֆօմ գըլիւպի ազալարը տաիտի , պէօյլէ պիր տիվանէ իլէ պահաս կիրիշտիքլէրինտէն տօլայը զէմմ ու թայիպ օլունտուլար :

Պու մէսէլէ հագգընտա զայէթ բարլագ վէ մուֆասալ , ֆագաթ մանթըգա մուվաֆրզ պէնտլէր նէշը օլունտու : ինկիլթէրտաա ճօղրաֆիայա տայըր մէսէլէլէրին , նէ տէքէճէ էհէմիյէթլէ թէլագգը օլունտուլու մալիւմ տիր . պինաէն ալէյհ Ֆիլիեաս Յօգ հագգընտա կազէթա սիթունլարընը տօլտուրան սէօզլէր հէքքէն թարաֆընտան օգունույօր իտի :

Իլք կիւնլէրտէ պազը քիւսթաի զաթլար , պաշլըճա գատընլար , Ֆիլիեաս Յօգը իլթիզամ վէ թէսահուպ իթտիլէր . ալէլիտուսուս Լօնտօն-նիյուզ նամ միւսավլէր կազէթա , մումաիլէյհին իսմինի Րըֆօմ գըլիւպինտէ պուլունան թասվիրինտէն ալարագ նէշը իթտիքտէն սօնրա , պիր գաշ ճէնթըլմէնլէր « էյ սանքի պունտա միւմքինթիլ նէ վար , նիչի՞ն օլամայաճազ իմիշ , պիլ պունտան տահա զիյատէ չայանը հայրէթ շէյլէր կէօրմուշիլ » տէյէրէք , միւսիւ Յօգը իլթիզամ իթմէյէ գալգըշտըլար . պունլար Տէյլի թէլէկրաֆ կազէթասընը օգույան թագըմտան իտիլէր . հալ պու քիչօգ կէշմէտէն մէքքիւր կազէթանըն տաիտի պու պապտէ թէքէտտիւտ իթմէքտէ օլտուլու կէօրիւլաիլ :

Ֆիլ հագգըգա Հսկտեմբերին եէտիսինտէ , ճօղրա-

Ֆիյա ճէմիյէթը գորալիսի լէսալէսինտէ ուզուն պիր պէնտ տէրճ օլունտու . մէսէլէ հէր պիր նօգթէյի նազարտան թէտգըգ իտիլուպ , իշպու թէշէպպիւսին սըրֆ տիվանէլիք էսէրի օլտուղունա գարար վէրիլտի . մէզքիւր պէնտին նէշրինտէն սօնրա արթըգ հէր թարաֆ Ֆիլիեաս Ֆօգըն ալէյհինէ աէօնտիւ . շու թէշէպպիւստէ մուվաֆֆադ օլմադ իշին միւհիղէ նէվինտէն օլարադ վուսուլ վէ հարաքէթին վազթ ու սաաթլարը պիրի պիրինէ մուվաֆըգ կէլմէլի իտի , էվրօրատաքի սէֆէրինտէ գաթարլարըն մուվասըլէթի զէմանընտան էմին օլունաճաղը ֆարզ օլունսա պիլէ , ֆագաթ տէնիդ եօլճուլուղընտա , ալէլսուսուս իւշ կիւնտէ Հինտիսթանը վէ եէտի կիւնտէ Միւհթէմայի Ամէրիգայը , վազթինտէ կէշմէյի քիմ իտտաա իտէպիլիւր իտի .

Պունտան պաշգա էսնայի բահտէ մաքինտ սագաթլըզը , տէմիր եօլլարըն պօզուլմասը , միւսաաէմէլէր , աքսի հէվալէր , ֆուրթոունալար վէ քէսրէթլէ գար եաղմադ սէպէպի իլէ շըմէնտըֆէրլէրին իշլէյէմէզ օլմալարընը նէ՝ եաբմալը . պունլար Ֆիլիեաս Ֆօգըն թէշէպպիւսինէ գարշը զալէպէսի միւհքինսիզ մանիլէր տէյիլ մի իտի . Վաբօր իլէ գըշ մէվսիմինտէ եօլճուլուգ իտէն , ըուվկեարլարըն քէյֆինէ թապի օլմաղա մէճպուր օլմա՞ղ մը , սիս վէ տիւման զուհուր իթմէ՞զ մի , մէկէր պէոյլէ մանիլէրին զուհուրի իլէ բօսթալաքըն իքի իւշ կիւն կէրի գալտըգլարը կէօրիւլմէմիշ մի տիւր . պինաէն ալէյհ ճիւզզի պիր թէէլիւր , սէյահաթտա մուվաֆադըյէթ իւմիւտլէրինի քեամիլէն մահվ իտէճէյի տէրընար տէյիլ մի իտի . էկէր Ֆիլիեաս Ֆօգ պիր սաաթ կէճ գարըպ տա վաբօրա եէթիշէմէսէ , սօնրաքի կէլէճէք բօսթայա գատար պէքլէմէք , թէշէպպիւսինտէքի մուվաֆադըյէթի մահվ իթմէ՞զ մի իտի .

իշթէ ճօղրափիյա ճէմիյէթինին ըէսալէսի պունլարտան պահա իյլէյօր իտի :

Իշպու մէգալէ պէօյիւք թէէսիրի մուճիպ օլարադ օրթալըղը վէլվէլէյէ վէրտի . սայքի հէր կաղէթա պու պէնտի այնէն տէրճ իթաիքլէրինտէն , Ֆիլիեաս Ֆօգըն թարաֆտարլարը աղալտըգճա աղալտը :

Ֆիլիեաս Ֆօգըն աղիմէթինտէն սօնրա կէչէն պիր գաշ կիւնլէրտէ , մէրգոււմըն մուվաֆֆադ օլուպ օլմա-յաճաղը հազգընտա , զայէթ ճէսիմ մէպլաղլար իւղէրինէ պահսլար աշլտը : Ինկիլթէրատաքի պահսճըլարըն , գումարպաղլարտան զիյատէ ահմադ վէ հարիգ իւլատէ քիմսէլէր օլտուպու մալիւմ տիւր . աթ եարըշլարընտա վէ սայիր շէյլէրտէ պահս իթմէք Ինկիլթիլիք շանընտան տըր , պու կիպի պահսլարա կիրիշմէք Ինկիլթլէրին թապիաթլարը իգթիզասընտան տըր . իշթէ պու սէպէպէ մէպնի , գըլիւպ աղալարընտան պաշգա , էհալի պէյնինտէ տախի կիւյա Ֆիլիեաս Ֆօգ ֆօնտօ իմիշ կիպի Լօնտրա բիապասընտա զյնտմաղա վէ աղիմ պահսլար թութուլմաղա պաշլանտը :

Հաթտա Ֆիլիեաս Ֆօգըն թէշէպպիւսի հազգընտա իտիլէն տէօղլէր տախի , տահա պաշգա ինանըլմաղ տէրէճէտէ պահսլար թութուլմաղա սէպէպիլէթ վէրտի . պէշ կիւն սօնրա ճօղրափիյա ճէմիյէթինին ըէսալէսինտէ կէօրիւլէն մէգալէ պու հալի թատիլ իյլէտի , եանի Ֆիլիեաս Ֆօգճըլար նաղարտան տիւշտիւլէր , Ֆօգըն բիապասը գըրըլմայա եիւզ թութաու :

Ֆիլիեաս Ֆօգը իլթիզամ իտէնլէրտէն եալընըղ պիր քիշի էֆքեարընտա սապիթ գալմըշ իտի . պու ա-տէմ իհթիյար վէ քէօթրիւմ օլան լօրտ Ալպէրմէլ նամասըլգատէ իտի . քէօթրիւմ օլմադ հասէպի իլէ , գօլթուգ տանտալեատը իւղէրինտէ միլսլանըպ գալմըշ օլան

պու հիւրմէթլու ճէնթըմէն , սէքսէն կիւնտէ տէյիլ՝ հաթտա օն սէնէտէ տէվըր ալէմի իճրա իտէպիլմէք ի-չին , թէքմիլ վարիտաթընը ֆէտա իթմէյէ հազըր ի-տի : Մումաիլէյհ , Ֆիլիեաս Փօզըն թարաֆընտան օ-լարադ պէշ պին ինկիլիզ լիրասը պահօա գօյմուշ իտի . հաթթա քէնտիսինէ Ֆիլիեաս Փօզըն թէշէպպիւսիւ նըրֆ տիվանէլիք էսէրի օլտուղունը արդ իթտիքլէրին-տէ , իհթիյար լօրտ՝ շու ճէվապը վէրմէքլէ իքթիֆա ի-տիյօր իտի :

— Էկէր շու թէշէպպիւս մուվաֆադըյէթլէ պաշա չըգմաաա պիլէ , հիշ օլմաղսա էն էվֆէլ պիր ինկիլիզ թարաֆընտան մէվգըլը իճրայէ գօնուլմասը պաաիյի շան օւ շէրէֆ տիր :

Իշթէ մէսէլէ պու մէրքէզլէրտէ իտի : Ֆիլիեաս Փօզըն թարաֆտարլարը կիթտիքճէ ինդըրաղ պուլտու , հէրքէս հազգը իլէ մէրգումա գարչը սէօյլէյօր իտի . հաթտա առհա սօնրալարը լէյհինտէ պիր քիշի զուհուր իտէր իտէ , ալէյհինտէ իքի եիւզ քիշի չըգմաղա պաշ-լամըշ իտի քի , մէրգումին հարաքէթիհտէն եէտի կիւն սօնրա զուհուրա կէլէն պիր վազաայի հարիգ իւլ ատէ , թարաֆտարլարընըն պիւթիւն պիւթիւնէ մահվընա սէ-պէպիլէթ վէրտի :

Շէօյլէքի օ կիւնի էօյլէնտէն սօնրա , Լօնտրա զապ-թիյէ նէվարէթի աթիտէքի թէլէկրաֆը աիւզ իթտի :

«Սըվէյիշտէն Լօնտրայա»

«Ըսգօտլէնտ մէյտանընաա բօլիս մէրքէզ միւ-տիւրիյէթիհնէ»

«Պանգա խըրսըղը Ֆիլիեաս Փօզը թէապըպ իտի-յօրում , թէվգըրֆ էմիլնամէսինի սէրիան վէ պիլա թէէ-լտիր Պամպայա կէօնտէրինիլ :

«Խաթիյէ Ֆիխ»

Պու թէլէկրաֆնամէ հէր շէյի գըրըպ տէօքտիւ , մահվ իթտի . պիշարէ նամուօքեար Ֆիլիեաս Ֆօգ , պանգնօթ խըրսըղը տէյու իթհամ իտիլմիշ իտի . Սա-յըր ըէֆիգլէրի իլէ պէրապէր Ռըֆօմ գըլիւպինտէ պու-լունան ֆօթօկրաֆ ըէսմի մուայէնէ վէթէտգըգ օլուն-տու . վուգու պուլան սըրդաթ մատտէսինտէ զանն օ-լունան խըրսըղըն շախսընա , Ֆիլիեաս Ֆօգըն ըէսմի թէմամը թէմամընա պէնղէյօր իտի . Տէրհալ Ֆիլիեաս Ֆօգըն խաֆի օլան սուրէթը թէայիւշի իլէ պէյլէ պիր-տէն պիրէ աղիմէթ իտիշի , թահտը միւ թալաայէ ալըն-տը . Ֆիլիեաս Ֆօգըն սաչմա վէ տիվանէճէ պիր պահ-սա մէպնի օլարագ տէվըր ալէմէ թէշէպպիւսինտէն մագսատը մախսուսը , բօլիս մամուրլարընը շալըրթ-մագ վէ զապըթանըն թահարրիյաթընը պօզմագտան ի-պարէթ օլունտուղունա գարար վէրիլտի :

6

Նիմտի պագալըմ քի Ֆիլիեաս Ֆօգա այըտ օլան պու թէլէկրաֆ , նասըլ օրմուշտա Սիւվէյիշտէն շէ-քիլմիշ տիւ :

Հոկտեմբերին տօգուղընճը չարշէմպիհ կիւնիւ սա-պահըն սաաթ օն պիրինտէ ինկիլիզ չիրքէթը շարգը-յէսի վաբօրլարընտան տէմիր գաբլը , արգպաղնտան չարիւլը , իքի պին սէքիզ եիւղ թօնէլաթօլըգ վէ մա-քինասը պէշ եիւզ պարկիր գուվվէթինտէ օլան Մօն-կօլիյա նամ վաբօրը , միւնթաղամէն Պըրէնտիգի իլէ Պօմպայ արասընտա սէյր ու սէֆէր իտէն չիրքէթին էն սէրի վաբօրլարընտան պիրի իտի քի , վաբօրլարըն

չիրքէթ գայիտէսինճէ գաթէ մէճպուր օլտուղու մէ-
սաֆէյի , ասլա կէրի գալմագսըզըն գաթ իթմէքտէ ի-
տի . եանի Պըրէնտիզի իլէ Սիվէյիշ արասընտա , սաաթ-
տա տօգուզ միլ , եիւզտէ էլլի իւշ , վէ Սիվէյիշ իլէ Պօմ-
պայ արասընտա սաաթտա թէմամ օն միլ կիտէր :

Սիվէյիշտէ պուլունան միւխթէլիֆ ահալի արա-
սընտա իքի քիշի րըխթըմ իւզէրինտէ տօլաշարագ ,
քէմալի սապըրսըզըլըզլա Մօնկօլիյանըն վիրուտինէ պէք-
լէյօրլար իտի :

Պու ատէմլէրտէն պիրիսի ինկիլթէրա հիւքիւմէ-
թինին Սիւվէյիշ գօնսօլօս վէքիլի իտի :

Տիկէրի գըսա պօյլու , զաիֆ , օլտուգճա զէքեա-
վէթ իրադէ իտէր չէհրէլի , գաշլարընըն տայիմի հարա-
քէթինտէն թիղ մէշրէպ վէ սընըլըլը պիր ատէմ օլտու-
ղու անլաշըլըյօր իտի : Մէրգումըն ուզուն քիրքիքլէրի
արասընտա ղայէթ բարլագ իքի կէօղ միւշահատէ օ-
լունույօր իտի . մէրգում պու արալըգ հիշ պիր եէրտէ
տուրմայըպ պիր աշաղը պիր եօգարը տօլաշարագ , սա-
պըրսըզըլըգ ալամէթի կէօսթէրիյօր իտի :

Պու ատէմ , ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆըն-
տան պանդա խըրօըզընը թէագըպ իթմէք իշին , պիւ-
ճիւմլէ յիմանլարա կէօնտէրիլմիշ խաֆիյէլէրտէն պիրիսի
օլան ֆիքս նամ խաֆիյէ մէմուրը իտի :

Թամ իքի կիւն էվլէլճէ սըրգաթըն մաղնունը օ-
լան ֆիրարինին էշքեալինի՝ մէրքէզ բօլիս միւտիրին-
տէն ախղ իթմիշ իտի : Պու էշքեալ , սըրգաթըն վու-
գուը կիւնիւ պանդանըն տիվանխանէսինտէ կէօրիւլէն
մուվաֆըդ գըյաֆէթլի ատէմլէրտէն պիրինին իտի :

Խաֆիյէ , տէվլէթ թարաֆընտան մուվաֆագ օլ-
տուղու հալտէ վատ օլունան քիւլլիւյէթլի մէպլաղը
էլտէ իթմէք հէվէսի իլէ , պէօլիւք պիր սապըրսըզըլըգ

իրայե իտերէք Մօնկօլիյա վարօրընըն կէմէսինի պէք-
լէյօր իտի . վարօրըն եօլճուլարընը պիրէր պիրէր կէօզ-
տէն կէչիրմէք իսթէյօր իտի .

Հաթտա , պէլքի օնունճը տէֆա օլարադ գօնսօլօս
վէքիլինէ խիթապէն .

— Վարգր շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր տէյօրսունըչ ,
տէյիլ մի էֆէնտիմ , տէտի .

— Էվվէթ , միւսիւ Ֆիքս , տիւն Բօրթսաիտ ա-
լըզլարընտա կէօրիւլմիւշ իտի . օրատան պուրասըտա՝
Մօնկօլիյա վարօրը կիպի սէրի իւլ հարաքէ պիր վարօր
իչին հիշ հիւքմիւնտէ տիր .

— Պու վարօր , տօս տօղրու Պըրէնտիզիտէն մի
կէլլօր .

— Էվվէթ Պըրէնտիզէտէն , ճումա իրթէսի կիւնիւ
սաաթ պէշտէ Հինտ բօսթասընը ալարադ հարաքէթ
իլլէմիշ տիր . պինաէն ալէյհ սապըրալլըդ կէօսթէր-
մէյինիզ , շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր . ֆադաթ սարիզին
պէյան օլունան էչքեալը իլէ , էկէր վարօրտա իսէ , նա-
սըլ օլուպ տա թանըյապիլէճէյինիզի պիր աիւրլի ան-
լայամայօրում .

— Դօնսօլօս էֆէնտի , պու մագուլէ ատէմլէր չէհ-
րէլէրինտէն զիյատէ գօգուլարընտան հըսս օլունուլար .
պու սէպէպէ մէպնի թանըմագ իչին հըսսէ մալիք օլ-
մալը տըր . Հըսս՝ պիր խասսէյի մախսուսէ տիր քի ,
կէօզ իլէ գուլագ տայիմա անա մուալին օլուրլար .
պէն , մինդայրի հպտտին միւտտէթը էօմիւմտէ էօյլէ
ճէնթըլմէնլէրին չօղունը թէվգըֆ իթմիշ վէ տալա եա-
նըլմամըլմ . էկէր խըրսըզ վարօրտա իսէ , եագասընը
էլիմտէն գուրթարամայաճաղընա էմին օլապիչիրալինիզ .

— Պէն տէ էօյլէ օլմասընը արգու իտերիմ միւսիւ
Ֆիքս , չիւնքի չալընան մէպլադ բէք էհէմմիլէթլի տիր .

— Եկվեթ, բէք էհէմայէթլի, բէք քիւլլիյէթլի տիր. էլլի պէշ պին լիրա... հէր վազըթ պէօղէ շէրէֆլի պիր իշ տիւշմէզ, զիրա խըրսըզլար կիթտիքճէ առիլէշիյօրլար. նէրէտէ էսկի խըրսըզլար, շիմփիքիլէր պիր դաշ շիլին իչին տար աղաճընը կէօղէ ալտըրըյօրլար:

— Միւսիւ Ֆիքս, սէօզլէրինիզտէ մուվաֆազըյէթ իչին օ տէրէճէ շիտտէթ վէ խահիշ կէօսթէրիյօրսուշնըզ քի, պու իչի պաշա չըգարմանըզ իչին սըտգ իլէ տուա իթմէքտէն քէնտիմի ալամայօրում. մամաֆիհ եինէ թէքրար իտէրիմ քի, իշ տահա շու պուլունտուղունըզ մէրքէզտէ իքէն, գօլայ պաշա չըգմայաճադ տըր. հէմ շուրասընը տիւշիւնիւյօրմուսընըզ քի, սիզէ կէօնտէրտիլլէրի իսպարնամէտէքի էվրադ միւճիպինճէ, պանգանըն խըրսըզը հէր ճիհէթճէ նամուսքեար պիր առէմէ պէնզէյօր իմիշ:

— Դօնսօյս էֆէնտի, ուսթա խըրսըզլար տայիմա նամուսլու առէմլէրէ պէնզէրլէր. սիզէ տախի մալիւմ տիր քի, ճանի չէհիէսինէ մալիք օլանլար եագայը էլէ վէրմէմէք իչին, նամուսքեարանէ եաշամագտան պաշգա չարէ օլմատըզընը պիլիլլէր. պինաէն ալէյհ, մապտէ սըֆաթճա ասհապը նամուս կէօրիւնիւպ տէ, կիզլիտէն ճանի օլանլարըն մապէսինի աշաղա ալմագտա տըր. իշթէ ֆիրարիյի պու մագուլէ քիմսէլէր արասընտա արամագ լազըմ կէլիր, վազաա պունըն միւշկիւլ պիր խըտմէթ, տահա տօղրուսը պէօլիւք պիր սէնաթ օլտուղունը իյթիրաֆէ մէճպուրըմ:

Խաֆիյէ Ֆիքսին շու սէօզլէրինտէն, պիր աղ մաղրուր վէ խօտքէսէնտ օլտուղու անլաշըլըյօր իտի:

Պու սըրաաա ըրխթըմըն իւզէրինտէքի գալապալըզ կիթտիքճէ չօղալըյօր իտի, հէր միլլէթտէն կէմի-

ճիւղեր , թիւճճարկար , համմալլար , տելլալլար , ֆելլահ-
լար օրատա թէճէմիւ իյլէյօր իտի . շու հալէ նազա-
րէն վարօրն մուվասրլէթի միւթլագա եագըն օլմալը
իտի .

Հէվա օլտուգճա կիւղէլ իսէ տէ . ֆագաթ ռուզ-
կեար ճիհէթը շարգըյէտէն էստիյի իշին պիր ազ սգուգ
իտի . կիւնէշին սօլուգ ղիյալէրի արասընտա չէհրի թէզ-
եին իտէն ճամլի շէրիֆլէրին մինարէլէրի խօշ պիր հալ-
տէ կէօրիւնիւյօր իտի .

Ճէնուպա տօղրու կիտէն իքի պին մէթրօ պօյուն-
տաքի թաշ երզընը , Սիւվէյիշ լիմանընըն պիր գօղը
կիպի ուղանմըշ տըր . տէնիզ իւզէրինտէ պիր չօգ պա-
լլագը կէմիլէրի , սահիլտէ միւթէատտիտ սանտալլար
վէ ուֆագ վարօրլար տօլաշըյօր իտի .

Խաֆիյէ Ֆիքս , բըթթըմըն իւզէրինտէ պիրիքմիշ
զլան դալապալըգ արասընտա կէզլինէրէք , սէնալթընա
մախաուս պիր նազարը տըգգաթ իլէ կէշիպ տէօնէնլէ-
րի թէճէսսիւս իտիյօր իտի .

Սաաթ օն պուշուգ , եանի էօյլէնէ պիր պուշուգ
սաաթ վար իտի . Ֆիքս՝ լիման սաաթընըն օն պուշու-
ղու չալտըղընը իշիթտիյի ղէման , գօնսօլօսա խիթա-
պէն .

— Ահ , պու վարօրն տա կէլէճէլի եօգ , տէտի .

— Ուզագտա օլմամալը տըր .

— Աիվէյիշտէ նէ՝ գատար միւտտէթ տուրուր .

— Տէօրթ սաաթ , եանի քէօմիւրինի ալընճայա
գատար , Սիվէյիշտէն Ատէն՝ իւշ եիւզ օն միլ գատար
սիւրէր պիր մէսաֆէ օլտուղունտան , չօգճա քէօմիւր
ալմասը լազըմ կէլիր .

— Վարօր Սիվէյիշտէն տօս տօղրու Պօմպալա՝ մի
կիտէճէք .

— Էվվէթ .

— Օ հալտէ էկէր խըրսըդ պու վարօրտա իսէ , Մըսըր թարիգի իլէ Ասիյատա վագը Ֆըրանսըդ , եախօտ Ֆիլէմէնկ թօրաղընտան պիրինէ գաբաղը տթաճագ տըր , զիրա Ինկիիղ թօրաղը օլան Հինտիսթանտա թահտը էմնիյէթտէ պուլունմայաճաղընը • տա պիլիր .

— Էկէր պու խըրսըդ զաննըմըդ գատար ճէսուր իսէ Հինտիսթանէ կիթմէքտէն չէքիւմէզ , սիզ տէ պիլիրսինիզ քի , խըրսըզլար էճնէպի մէմայիքտէ , Լօնտրատա օլտուղու կիպի թահտը էմնիյէթտէ պուլունամազլար .

Գօնսօլօս վէքիլի , խաֆիյէ Ֆիքսի էքէյիճէ տիւչիւնտիւրէն պու միւլահազաթը պէյան իթտիքտէն սօնրա իգամէթկեահընա ալտէթ իյլէտի . բօլիս խաֆիյէսի , կիւյա արատըղը խըրսըդ միւթլագա կէլէճէք օլան վարօրտա օլտուղունը մուհագգագ սուրէթտէ պիլիյօր իմիշ կիպի , սապըրսըղըդ ասարը կէօսթէրէէք եալընըգճա տօլաշմաղա պաշլտտը . Ֆիլ հագըդա խըրսըղ , էկէր Ամէրիգայա կիթմէք նիյէթի իլէ Լօնտրատան չըդմը իսէ , հիւքիւմէթին տահա ազ նազարը սըդգաթընտան կէչտիյի իչին , Սիվէյիշ վէ Հինտիսթան թարիգինի իխթիյար իտէճէյի թապիի իտի .

Խաֆիյէ տահա ուզուն միւտտէթ միւլահազաթըն , տա տէվլամ իտէմէտի . իչիտիլէն քէսկին տիւտիւք սէտալէրի Մօնկօլիյա վարօրընըն մուվասըլէթինի իլան իթտիլէր . ըլիթըմտա պուլունան գալապալըդ եէքտիկէրլնի իթիշտիրէրէք ուֆագ սանտալլարա ըագիպէն վարօրըն իսթիգպալինէ կիթտիլէր .

Պիրազ սօնրա վարօրըն իրի պաշը կէօրիւնտիւ . գանալտան կէչիպ Սիվէյիշ լիմանընտա տէմիր աթտը-

ղը վագըթ սաաթ օն պիրի վարույօր իտի . վագորըն պորուլարընտան պէօյլւք պիր կիւրիւլթիւ իլէ պուլսար չըգմայա պաշլատը . վագորըն եօլնուլարը եբէյիճէ գալապալըգ իտի . պաղըլարը կիւլէրթէ իւզէրինտէն շէհրի թէմաշա իթմէքլէ իքթիֆա իթտիլէր իսէ տէ , բէք չօղու կէլէն սանտալլարա ըաքիպէն գարայա չըգտըլար :

Ֆիքս , քէմալի տըգգաթլա գարայա չըգանլարըն շէհրէլէրինի թէֆթիշ իտիյօր իտի . օ ալալըգ եօլնուլարտան պիրիսի , գարչըսընա չըգան ֆէլլահ համալլարը գուլվէթլէ պիր եանա իթէրէք Ֆիքսէ եաղլաշըպ , քէմալի նէզաքէթ իլէ ինկիլիզ գօնսօլսիւանէոինին պուլունտուղու մահալի սօրտու . պուլ ատէմ նըզամէն միւհիւրլէթմէք իսթէտլի բասաթօրթու էլինտէ թութույօր իտի :

Ֆիքս , պիր հըսը թապի իլէ բասաթօրթը մէրգուլմըն էլինտէն ալարագ իւզէրինէ սէրի պիր նաղար աթֆ իլէ , սահիպինին էշքեալինի օգուտու :

Խաֆիյէ , հէյէճանընտան նաշի աղ գալտը քի կէօղէ չարբաճաղ պիր հարաքէթ ինրա իտէճէք իտի . բասաթօրթ էլինտէ թիթրէյօր իտի . մահուտ պանգա խըրըզընըն էշքեալի , բասաթօրթտա կէօսթէրիլէն էշքեալըն թըպգըսը օլտուղունտան , մէրգումա .

— Շիւպհէսիզ պուլ բասաթօրթ սիզին օլմամալը տըր , տէտի :

— Խաշր , էֆէնտիմին տիր :

— Էֆէնտինիզ նէրէտէ :

— Վագօրտա գալտը :

— Պագաթ բասաթօրթը գայա իթտիրմէք էլին սահիպի պիզղաթ գօնսօլսիւանէտէ արզը վիճուտ իթմէլի տիր :

— Վա՛յ , միւթլագա լազը՞մ մը .

— Միւթլագա .

— Գօնսօլսխանէ նէրէտէ տիր .

— (Իբրի եիւզ ատըմ գատար ուզագ պիր պինա կէօսթէրէրէք .) Շուրաճըգտա մէյտանըն քէօշէսինտէ տիր .

— Օ հալտէ կիտուպ էֆէնտիմի չաղըրայըմ , վագա պու զահմէթ խօշունա կիթմէյէճէյինի պիլի-րիմ , լաքին նէ՛ չարէ .

Եօլճը պունը սէօյլէտիքտէն սօնրա Թիքսի սէլամ-լայարագ վարօրա ավտէթ իթտի .

7

Բօլիս խաֆիյէսի թէքրարը ըրիթըմա էնէրէք ա-լէլ աճէլէ գօնսօլսխանէյէ գօշտու . էհէմմիյէթլի պիր իշ իշին կէլտիյինի պէյան իթմէսի իւզէրինէ , տէրհալ գօնսօլսըն նէզտինէ իտխալ օլունմագլա .

— Գօնսօլս էֆէնտի , արատըղըմը խըրսըղըն Մօնկօլիյա վարօրընտա պուլունտուլունը մուհագգագ սուրէթտէ պիլմէքտէյիմ , տէյէրէք , բասարթթ մէ-սէլէսինի հիքեայէ իթտի . Գօնսօլս ճէվապէն .

— Բէք ալա միւսիւ Թիքս , շու խապիսին եիւզիւ-նիւ պէնտէ կէօրմէք իսթէլ իտիմ , Փագաթ էկէր խըր-սըղ պու տէտիյինիզ ռտէմ իսէ , պուրայա կէլմէզ զանն իտէրիմ . զիրա մալիւմ ա՛ , խըրսըղլար կէշտիքլէրի եէր-տէ իղ պըրագմագ իսթէմէզլէր . պունտան պաշգա բասարթթլարը վիզէ իթտիլմէք մէճպուրի տէյիլ տիր .

— Դօնսօլօս էֆէնտի, էկէր պու խորսըղ՝ տէտիբ-
լէրի գատար քիւսթախ պիր խապիս իսէ կէլէճէք տիր :

— Բասաբօրթընը վիզէ իթտիրմէք իշին մի :

— Էվլէթ, բասաբօրթընը էրպպալը նամուսը ըս-
հաթսըղ վէ խապիսէրին ֆիրարընը գօլայլաթմագտան
պաշգա պիր իշէ եարամաղ. պինանէն ալէյհ պու ատէմ-
տէ իշինի նըզամընտա պուլունտուրմաղ իշին կէլէճէք
տիր : օ հալտէ զաթը ալինիզ մէրգուլմըն բասաբօրթու-
նը վիզէ իթմէյէճէքսինիզ ա... :

— Էկէր բասաբօրթընը նըզամըն իսէ վիզէ իթմէմէ-
յէ հազգըմ օլամաղ :

— Յագաթ պէնտէնիզ, Լօնարապան թէվգըֆէ է-
միքնամէսինի ալընճայա գատար, պու տտէմի Սիւվէ-
յիշտէ ալըգօյամամ :

— Օ, օրասը սիզին պիլէճէյինիզ շէյ տիր, պէն
միւզթէտիր տէյիլիմ քի...

Դօնսօլօս սէօղլանիւ պիթիրէմէտի. դիրա թամ օ
սըրապա գաբու վուրուլաու, խըտմէթքերաթտայա իքի
էճնէպի սօգթու քի, պուշլարաան պիրի ըրթթըմա
խաֆիլէ իլէ լազըրտը իտէն զաթ իտի :

Յիլ հազըգա պու իքի էճնէպիլէր խըտմէթքերաթ
իլէ էֆէնտի իտիլէր, ըրթթըմ իւզէրինտէ Յիքս իլէ
գօնուչան էճնէպիլին էֆէնտիսի, բասաբօրթընը վիզէ
իթմէսինի գօնսօլօսա իքի քէլիմէ իլէ ըհճա իթտիր :

Դօնսօլօս բասաբօրթընը ալըպ արգգաթլիւ օգուտու,
Յիքս օտանըն պիր թարաֆընտա, կէօղէրի իլէ եէյէ-
ճէք կիպի եէնի կէլէն շախար թէճէպսիւս իտիյօր իտի :

Դօնսօլօս բասաբօրթընը օգուտու գաթի սօնրա, սա-
հիպինէ իթթապէն...

— Յիլիեաս Յօգ սիզմիսինիզ, տէյու սօրտու :

— Էվլէթ էֆէնտիմ :

— Շու առէմտէ խըտմէթ քեարընըդ տըր , տէյի՛լ մի :

— Էվվէ՛թ , Բասարթու նամընտա պիր Ֆրանսըդ տըր :

— Լօնտրատա՛ն մը կէլիյօրսունըդ :

— Էվվէ՛թ :

— Նէրէյէ կիտիյօրսունըդ :

— Պամդայա :

— Բէք ալա էֆէնտիմ , ֆազաթ պիլիրսինիզ ա՛ , բասարթըթլարը դայա իթտիրմէք զիյտտէ պիր քիւլֆէթ տիր . զիրա եօլճուլարա եօլ թէզկիրէսի սօրմադատէթիմիզ տէյիլ տիր :

— Պիլիյօրում էֆէնտի , ֆազաթ պէնիմ Յիւվէյիշտէն կէշտիյիմի սիզին դայտընըզլա իսպաթ իթմէք արզուսընտայըմ :

— Բէք ալա էֆէնտի :

Գօնսօլս բասարթըթը դայա իտուպ , իմզալատը վէնըզամը տայիրէսինտէ ըէսմէն միւհիւրլէտի . միւսիւ ծօգ դայաիյէ իւճրէթինի թէէտիյէ իթտիքտէն աօնրա , սուրէթը պարիտանէտէ գօնսօլսը սէլամլայըպ խըտմէթքեարը իլէ պէրապէր տըշարը չըգտըզընտա , խաֆիյէ Ֆիքս :

— Էյ պունա նէ՞ տէրսինիզ պազալըմ , տէտի :

— Բէք նամուսլը պիր առէմէ պէնզէյօր :

— Իհթիմալ տըր , ֆազաթ մէսէլէ պունտա տէյիլ տիր , սիզ շուրասընը իյթիրաֆ իթմէզմիսինիզ քի , շու ճէնթըլմէն , էշքեալընը եազտըզլարը խըրսըզա թէմամէն վէ թըպզը թըպզըյա պէնզէյօր :

— Օլապիլիր , լաքին ինսան ինսանա պէնզէմէ՞զ մի . . .

— Էվվէ՛թ , պունատա պիր շէյ պէյէմէմ , հաթ-

առաւելումէն թերեւոր էֆէնտիսինտէն զիյատէ ճալիպը տըգ-
գաթ կէօրիւնիւյօր, մամաֆիհ պառ առէմ Ծրանսըզ
օլտուղունտան քէնտիսինի սէզլէթմէք գօլայ օլաճագ-
տըր, նէ հալ իսէ էլպէթտէ պունըն իյճապընա պա-
գաճագըմ. չիմաիլիք ատիյօ էֆէնտիմ:

Խաֆիյէ պունը տէտիքտէն սօնրա աըշարը չըգըպ,
Բասըտըթուլը արամաղա պաշլատը:

Ֆիլիեաս Ծագ գօնսօլսիսանէտէն չըգտըգաան սօն-
րա, աօղլուճա ըրիվթմա էնմիլ իտի. օրատա ուշաղը
Բասըտըթուլա պիր գաշ էմր վէրիպ սանտալա պինտի.
պիր ալ սօնրա Մօնկօիյա վարօրընտա պաշլունտա:

Ֆիլիեաս Ծագ գամարասընա չէթիլիպ, ակթիտէքի
բրօկրամը հալի օլան խաթըրէնամէյի չըգարըպ շու-
վէճհ իլէ օգուճայա պաշլատը:

«Հոկտեմբերին իթիսի օլան չարշէմպիհ կիւնիւ,
աղչամըն սաաթ սէթիզի գըրգ պէշ կէշէրէք Լօնարա-
տան հալաքէթ իթտիմ:

«Բարիլէ վաաըլ օլտուճ, բէնչէնպիհ կիւն, Հոկ-
տեմբեր 3, սապահ գաաթ 7, տաղըգա 20:

«Բարիլէն չըգտըմ, բէնչէնպիհ, սաաթ 8, տա-
ղըգա 40:

«Մօն-Սընիտէն թուրինէ վաաըլ օլտուճ, ճուճաա
կիւն Հոկտեմբերին տէօրտիւնտէ, սապահ գաաթ 6,
տաղըգա 35:

«Թուրինտէն հարաքէթ իթտիմ, ճուճաա կիւնիւ
սաաթ 7, տաղըգա 20:

«Հոկտեմբերին պէշի օլան ճուճա իրթէսի կիւնիւ
աղչամըն սաաթ տէօրտիւնտէ Պըրէնտիլիլէ վաաըլ օլ-
տուճ:

«Ճուճաա իրթէսի կիւն աղչամըն սաաթ պէշիտէ
Մօնկօիյա վարօրընա պինտիմ:

«Հօվանմբերին տօգուգրնճը չարշանայի՛հ կիւնի սա-
պահըն օն պիղղնատ Սիվէյի՛շ մուվասըլէթ իթտիմ»

«Սարֆ օլունան սառթլարըն եէքիւնի, 488 պու-
շուգ սառթ, եսխօտ ալթը պուշուդ կիւն»

Փիլիեաս Փօգ, պալատէ մէդքիւր ռազգամլարը
շու սուրէթտէ միւնթազամ պիր ճէտլէլտէ գայտ իթ-
տի, եանի Հոկտեմբեր իքիտէն Գեկտեմբեր եիւմի պի-
ղիմէ գատար, սյլար, կիւնլէր վէ գաաթլար իլէ պաշ-
լընա չէհիրլէրի եանի Բարիզ, Պըրէնտիլի, Սիվէյի՛շ,
Պօնպոյ, Կարգիւթա, Սինկարօր, Հօնկ-Գօնգ, Եօգա-
համա, Սան-Ֆրանչէսգօ, Նիւյ-Եօրգ, Էիվրբուլ վէ
Լօնտրայա թաղրիպի մուվասըլէթ զէմանլէրի կէօսթէ-
րիլիշ իտի քի, պուշլարըն գարշլարնաա գայտ օլու-
նաճագ օլան գաղանրլան ետխօտ ղայպ իտիլէն զէմա-
նըն մըգտարը տէրհալ տնլալըլաճագ իտի :

Փիլիեաս Փօգ, պալատէ զիքր օլունան շու միւն-
թազամ եօլ բըրօկրամը սայէսինտէ, իլէրիմէ՝ մի եօգ-
ապ կէքիտէ՝ մի օլտուղունը պիլիլ իտի :

Իմտի օ կիւն առթի Հոկտեմբեր տօգուգ Սիվէյի-
շէ մուվասըլէթինի գայտ իթմէքլէ, չիմիյէ գատար օ-
լան հիսապը մուվասըլէթլէրէ միւթապըգ իտի, եանի
նէ քեալը նէ տէ զարար իթմիշ իտի :

Պատէհաւ տապահ թաաամընը գարնարաթընա կէ-
թիրթտի : Փիլիեաս Փօգ չէհրի կէօրմէյի խաթրընաան
պիլէ կէչիւմէյօր իտի : միւմաիլէյհ կէչտիլըլէրի մէվ-
գըլարը, ուշագլարընա կէզմէյէ միւսապատէ իտէր ին-
կիլիլըլէր թազըմընաան օլտուղու հասէպի իլէ, Բաս-
բաթթուլյա պիլ գտագտէ լուխաաթ վէրմիշ իտի :

8

Պիր ազ սօնրա խաֆիյէ ֆիքս , բըլսթըմ իւզէրին-
տէ էօթէ պերի ալըգ ալըգ կէզինմէքտէ օլան Բաս-
բարթուլը կէօրիւպ էանընա եագլաշարագ .

— Նաւսըլ տօսթում , բասարթօրթունըզը գայտ իթ-
տիրտինի՞զ մի , տէյու սօրտու :

— Ա՛յ , սիզմիսինիզ միւսիւ , թէչէքքիւր իտէրիմ ,
գայտ իթտիէր :

— Մէմէքէթի՞ մի կէզէյօրտունը :

— Էփլէթ , ըսքին օ գատար չաբըգ կիտէյօրուզ
քի , քէնտիմի բիւյատա սէյահաթ իտիյօրում զանն
իթմէքտէյիմ , տէմէք շիմաթ Սիվէյիշտէյիզ հա՛ :

— Էփլէթ , Սիվէյիշտէ :

— Ծանի Մըսլուտա տէյի՞լ մի :

— Էօյլէ եա՛ :

— Պինաէն ալէյհ Աֆրիգատա պուլունույօրուզ
տէմէք տիր :

— Էփլէթ :

— Աֆրիգատա հա՛ . տօղրուսը ինանամայօրում ,
պէն Բալիզտէն էօթէյէ կիթմէյէճէյիզ զանն իտիյօր
խտիմ , մէմէքէթիմ օլան օ մէշհուր շէհիրի թամ սա-
պաշլէյին ստաթ եէտիյի եիրմի կէչէրէքաէն , սէքիզի
գըրգ կէչինճէյէ գատար . անճագ եէթմիշ տագըգա
կէօրէպիտիմ , հէմ նաւսըլ կէօրմէք . չըմալ տէմիր եօ-
լու մէվգըֆընտան Լիօն մէվգըֆընա արապա իչինտէ
կիտէր իքէն , պարտագլար պօշանրընապընա պիրտէ

եաղմուր եաղըյօր իտի, սատէ արապաննն ճամլարը արգասընտան սէյր իթտիմ. հազըգաթէն թէէսսիւֆ իտիյօրում. Բէր Լաչէզի, Շանզ Էլիզէյի կէօրմէյէ բէք արղում վար իտի :

— Տէմէք պու գատար աճէլէ իշինիզ մի՞ վար :

— Պէնիմ տէյիլ, էֆէնտիմին իշի վար, հա՛ էյի խաթրըմա տիւշտիւ. գռնաուրա իլէ կէօմէք սաթըն ալաճաղըմ, օ գատար աճէլէ իթտիք քի էշեա պիլէ տլմաղա վագըթ պուլամատըգ :

— Իսթէրսէնիզ սիզի չարսույէ կէօթիւրէյիմ տէ արատըղընըզը ալընըզ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ էֆէնտի, լութֆ իթմիշ օլուրսունուզ . . .

Իքիսի պէրապէր եօլա չըգարըլար, Բասըարթու էսնայի րահատէ միւթթասըլ սէօյլէյօր իտի քի, պիր արաւըգ :

— Օ տէյիլ ամա վաբօրըտա գաչըրմայալըմ, տէտի :

— Տահա վագըթ վար, հէնուզ էօյլէ օլմատը :

Բասըարթու գօյնունտան սաաթընը չըգարըպ պագարագ :

— Էօյլէ՞ մի, ամա եաթըյօրսունըզ հա՛, տահա էօյլէյէ իւշ սաաթ վար, տէտի :

— Սիզին սաաթընըզ կէրի գալմըշ :

— Սաաթըմ կէրի՞ մի գալմըշ, օլմազ չէյ, պու սաաթ պանա տէտէմին պապասընտան գալմըշ տըր, սէնէտէ պէշ տագըգա պիլէ կէրի գալմազ, ատէթա պիր գըրօնէմէթօ տըր :

— Պունըյըլա պէրապէր կէրի գալմըշ տըր, կէրի գալտըղըննն սէպէպինի տէ պիլիյօրում. սիզին սաաթ Լօնտրա պարը տըր, հալ պու քի Սիվէյիշէ նիսպէթէն

իբի սաաթ կերի տիր, սաաթընըղը պուլունտուղունըղ
մէմէքէթէ կէօրէ պարլամալըսընըղ :

— Սաաթըմը պօզայըմ հա՛, Ալլահ կէօսթէրմէ-
սին :

— Էյի ամա, օ հալտէ կիւնէշէ մուվաֆըղ օլադադ-
հարաքէթ իթմէղ :

— Նէ՞ վազիֆէմ, օնը վարսըն կիւնէշ տիւշիւնսին
գապահաթ օնտա տըր :

Բասըարթու պունը տէյէրէք քէմալի ֆախը ու
իհթիշամ իլէ սաաթընը ճէպինէ գօյը վէրտի . պիր իբի
տադըղա սօնրա խաֆիյէ թէքրար քէլամէ աղաղ ի-
տէրէք :

— Լօնտրատան պու տէրէճէ աճէլէ՞ մի չըգտը-
նըղ, տէտի :

— Շիւպհէսիզ, միւսիւ Ֆիլիեաս կէշէն չարշէնպիհ
կիւնիւ ատէթինին խէլաֆընտա օլարադ սաաթ սէքիզ-
տէ գըլիւպտէն էվէ կէլտի, գըրդ տադըղա սօնրա
եօլա չըգտըղ :

— Ֆազաթ էֆէնտինիզ պէօյլէ աճէլէ իլէ նէրէ՞-
յէ կիտիյօր :

— Տայիմա իլէրի կիտէճէք, Տէվրը ալէմ եաբա-
ճադ :

— Տէվրը ալէմ մի :

— Էվվէթ, սէքսէն կիւնտէ, պիր պահս սէպէպի
իլէ . լաքին պէն պու պահսէ պիր տիւրլիւ ինանամա-
յօրում, իշին իշինտէ պաշգա պիր շէյ օլմալը :

— Հագըղաթէն միւսիւ Ֆիլիեաս դարիպ էթվար-
լը պիր ատէմ իմիշ :

— Էվվէթ, բէք դարիպ :

— Պարի զէնկին մի՞ տիր :

— Էօյլէ զանն օլունուր : Եանըմըլտա պանդնօթ

օլարագ ճէսիմճէ պիր մէպլաղ վար տըր , եօլտա բարա սարփ իթմէքտէն չէքինմէյօր . վագթը մուպէնէտէն էվվէլ Պօմպայա վասըլ օլուրսագ , վաքօրըն մաքինաճըսընա վատի իւղրէ պէօյիւճէք պիր պախչիչ վէրէճէք տիր :

— Զօգտան պէրի պու էֆէնտինին խըսմէթինտէ՞ միսինիզ :

— Պէ՞ն մի , նէ՞ մինասիպէթ , թամ հարաքէթիմիզին կիւնիւ եանընա կիրաիմ :

• Բասըարթունըն շու սէօղլէրի , զաթէն միւշէվվէլ օլան խաֆիյէնին ֆիքրինէ նէ տէրէճէ թէէսիր իտէճէյի բէք գօլայ անլաշըլըր :

Պանգատաքի սըրգաթըն վուգուինտէն պիր աղ սօնրա Լօնտրատան պէօյլէ ալէլ աճէլէ հարաքէթ , պէրապէրինտէ պանգնօթ օլարագ ճէսիմ պիր մէպլաղ կէօթիւրմէք , պիր ան էվվէլ ուղագ մէմէքէթլէրէ մուվասըլէթ արզուսը վէ շու զարիպ տահա վէսիլէսի , էլհասըլ պունլարըն ճիւմէսի խաֆիյէ ֆիքսին ֆիքրինտէքի չիւպհէյի թաստիգ վէ թէյեիտ իտիյօր իտի . ֆիքս , Բասըուրթուլը թէքրար սէօյլէթտի . էֆէնտիսինի հէնուզ էյի թանըմատըղընը , սերվէթինին մէնպար նէրէտէն օլտուղու պիլինմէտէն զէնկին թանըլտըղընը պիր թագըմ կիզլի ահվալ իլէ մէսթուր պիր ատէմ օլտուղունը անլատը . հաթտա ֆիլիեաս ֆօգըն Սիւվէյիլէ չըգմազտան տօղրուճա Պօմպայա կիտէճէյինի տախի Բասըարթուտան խապէր ալտը . պու միւնասիպէթլէ Բապաըթու , խաֆիյէ ֆիքսէ :

— Պօմպայ հա՞նկը թարաֆա տիւշէր , տէյու սօրտու :

— Հինտիսթանտա տըր :

— Պուրատան չօգ ուզա՞ք մը տըր :

— Էբէյիճէ , օն կիւն գատար Խտնիկտէ կիտէճէք-սինիլ :

— Ա՛հ , շիմտի կէօրտի՞ւն մի պաշըմա կէլէնի , պիր շէյ վար քի . . . ճանըմը բէք սըզըյօր . . . պի-լիյօրմուսը՞նըլ . . . ֆիթիլիմի . . .

— Նա՞սըլ ֆիթիլ :

— Օտամտա եանան կաղըմըն ֆիթիլինի :

— Էյ նէ՞ օլմուշ :

— Նէ՞ օլաճագ , մուֆարէղա՞թ իթտիլիմ էսնատէ սէօնտիւրմէյէ ունութտում քի , շիմտի հիսապըմա օ-լարագ եանըյօր . հիսապ իթտիմ քի եէվմիյէ իքի շի-լին գըլմէթինտէ կաղ եանաճագ , եանի պէնիմ կիւն-տէլիյիմտէն էլի բէնս ղիյատէ . . . շիմտի անլայօլսու-նըլ ա՛ , սէյահաթ ուզանտըգճա . . .

Աճէպա միլքս կաղ մէսէլէսինի անլատը՞ մը . զանն իտէմէյիլ , ղիրա մէրզ ում արթըղ Բասբարթույը տին-լէմէյօր , ֆիքըինճէ պիր գարար վէրլիյօր իտի . Ֆրան-սըզ իլէ պէրապէր չարշոյա վասըլ օլմուշլար իտի . ֆիքս , լաղըմ օլան շէյլէրի սաթըն ալմագ իչին Բաս-բարթույը օրատա պըրագտը , վաբօրը գաշըլմամասընը թէնպիհ իթտիլքտէն սօնրա , քէնտիսի ալէլ աճէլէ գօն-սօլօսխանէյէ գօշտու :

Ֆիքս , Ֆիլիեաս Ֆօգըն քէնալի արամագտա օլտու-ղու պանգնօթ խըրսըղը օլտուղունա պիւթիւն պիւ-թիւնէ գանմըշ օլտուղունտան , սօուգ գանլըլըղընը պուլմուշ իտի . մէրգում մուգնք պիր սէտա իլէ .

— Գօնսօլօս էֆէնտի , արթըղ չիւպհէմ եօդ տըր , արտաղըլըմ խըրսըղ էլիմին ալթընտա տըր Գ պու խա-պիս քէնալինի , սէքսէն կիւնտէ տէվըլ ալէմ խիւլեա-սընա տիւշմիւշ տէլի պիր ինկիլիլ եէրինէ կէչիւմէք իսթէյօր , տէտի :

— Տէմէք պու հէրիֆ բէք գուրնազ, բէք չէյթան պիր հէրիֆ իմիչ, պէօյլէլիքլէ բօլիսլէրին կէօղիւնի պաղլայարագ Լօնտրայա ավտէթ իտէճէք տիր :

— Իչին սօնունա պագալըմ :

— Լաքին սագըն ալտանմըչ օլմայասընըզ :

— Խայր, բէք էյի պիլիրիմ :

— Օ հալտէ նի՛չին բասարթութունը, Սիվէյիչտէն կէչտիլինի իսպաթ մագսատըյլա գայտ իթտիրտի :

— Նիչին, օնը պէնտէ պիլմէմ, ֆագաթ պէնի տինլէյինիզ :

Փիքս, Բասարթութու իլէ օլան միւքեալէմէսինի մուխթասար սուրէթտէ գօնսօլօսա հէքեայէ իթմէսի իլէ, մումաիլէյհ :

— Փիլհագըգա եզհէր ճիհէթ պու ատէմտէն չիւպհէլէնմէյէ հագգընըզ վար, չիմտի նէ՛ եաբաճագսընըզ, տէտի :

— Լօնտրայա թէլէկրաֆ չէքիպ թէվգըֆ էմիրնամէսինի Պօմպայա կէօնտէրմէլէրինի ըսրար իտէճէյիմ. պատէհու Մօնկօլիայա ըաքիպ օլարագ խըրսըզըն արգասը սըրա Հինտիսթանա գատար կիտէճէք, վէ օրատա, եանի ինկիլիզ թօբրաղը իւզէրինտէ քէմալի նէզաքէթլէ եանընա թէգարրուպ իտէրէք թէվգըֆնամէյի թագտիմ իտէճէյիմ :

Փիքս, քէմալի սօուգ գանլըլըզլա պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա գօնսօլօսա վէտա իտէրէք, տօստօղրու թէլէկրաֆիսանէյէ կիթտի վէ Լօնտրա զապթիյէ նէզարէթինէ մալիւմիմիզ օլան թէլէկրաֆնամէյի քէչիտէ կյլէտի :

Պիր չարեքս սօնրա Փիքս, խաֆիֆ օլան էչեասը էլինտէ օլարագ վէ մըգտարը քեաֆի բարա ալարագ Մօնկօլիյա վաբօրընա պինմէքտէ, վաբօր տախի պահ-

ըը Ահմէր իւզէրինտէ տալկալարը եարարագ կէօզտէն նիհան օլմագտա իտի .

9

Սիվէյիշտէն Ատէնէ գատար օլան մէսաֆէ թամ պին իւշ եիւզ օն միւ տիր , չիրքէթ գարարնամէսի միւ-
ճիպինճէ վարօրլար , պահրը Մուհիթի Հինտիյի եիւզ
օթուզ սէքիզ սաաթտա գաթ իտէճէքլէր իտի . Մօն-
կօլիա՝ վազթը մուգարէրտէն էվէլ վասըլ օլապիվմէք
իշին շիտտէթլի պթէշ եագարագ իլէրլէյօր իտի . Եէլ-
քէնլէր տախի աչըլարագ սէֆինէնին սիւրաթընը ա-
թըրըյօր իտի .

Հինտիսթանա կիթմէք իւզրէ Պըրէնտիզիտէն պիր
չօգ եօլճուլար վարօրա լաքիպ օլմուշլար իտի քի ,
պուռլարըն պազըլարը Պօմպայա վէ տիկէլլէրի տէ Պօմ-
պայ թարիգի իլէ Կալգիւթայա կիթմէքտէ իտիլէր .
պու եօլճուլար միյանընտա պիր չօգ միլքիյէ մէմուր-
լարը վէ ապէրի զապըթան պուլունույօր իտի . Պազը
կէնճ ինկիլիզլէր տախի ճէպլէրինտէ միլեօնլար օլտու-
ղու հալտէ , ախզ ու իթա էվլէրի քիւշատ իյլէմէք ի-
շին ուզագ պէլտէլլէրէ կլտիյօրլար իտի .

Մօնկօլիյատա պուլունան եօլճուլար բէք կիւզէլ
վազըթ կէշիրիյօրլար իտի . կէմինին գաբտանը գատար
միւթէպէր թանըլըշ օլան վէքիլիարճ , եօլճուլարա
միւքէմէլ թաամլար չըգարըյօր իտի . սապահ գահ-
վալթըսընտա , պէշ պուշուգտա վէրիլէն թաամտա , վէ
ազշամ թաամընտա սօֆրալար թազէ բիշմիշ էթ թա-
ամլարը վէ կէօնակէօն մէյվլէլէր իլէ տօլու իտի . Եօլ-

ճուլարըն իշինտէ պիր գաչ գատըն տախի պուլունուպ, պունլար կիւնտէ իրի տէֆա էլպիսէ տէյիշմէքտէ, չալկը չալմագտա վէ հաթտա տէնիզ միւսաատէ իթ-տիքճէ վալս պիլէ օյնամագտա իտիլէր :

Ճագաթ պահրը Ահմէրին սաքինլիյինէ կիւվէնիլմէզ. հէր ուզուն վէ տար քէօրֆէզլէրտէ օլտուզու կիպի, պուրատա տախի բուզկեար Աֆրիգա վէ եա Ասիյա սէվահիլինտէն էստիյի վագըթ ֆուրթունալար զուհուր իյլէր քի, պու էսնալէրտէ գատընլար կէօրիւնմէզ օլուր, չալկըլար քէսիլիր վէ բադսլար ֆէրաղաթ իտիլիր իտի. մամաֆիհ վարօր ֆուրթունայա էհէմիլյէթ վիրմէյէրէք քէմալի սիւրաթլէ Պապէլ Մանտէպ պօզազընա տօղրու իլէրլէմէքտէ իտի :

Աճէպա պու էսնատէ Ֆիլիեաս Փօզ նէ՝ եարըյօր իտի. իհթիմալ քի գարիյնի քիրամ մումաիլէյհի մէրագլը վէ պիհուզուր պիր հալտէ զանն իտէրլէր, չիւնքի վարօրըն եօլունա մանի օլան բուզկեարըն մուսալիֆէթի, տալկալարըն շիտտէթլի միւսատէմէլէրինտէն մաքինանըն պօզուլմասը, էլհասըլ իհթիմալին տախիլինտէ օլան պիր թագըմ արըզէլէր, Ֆիլիեաս Փօզըն հարաքէթինէ մանի օլարագ, մագսատընը մահվ իտէպիլիր իտի :

Ճագաթ պիզիմ ճէնթըլմէն պու կիպի արըզէլէրտէն ասլա միւթէէսիր կէօրիւնմէյօր, եախօտ սիյմասընտան պէլլի իթմէք իսթէմէյօր իտի. Ֆիլիեաս Փօզ տայիմա օ պարիտ ատէմ իտի. հիշ պիր հատիսէտէն միւթէէսիր օլմաղ, Րըֆօմ գըլիւպի ազասընտան օ մէթանէթլի ճէնթըլմէն իտի. Ֆիլիեաս Փօզ բէք նատիր օլարագ կիւվէրթէտէ կէօրիւնմէքտէ իտի. պահրը Ահմէր սէվահիլինտէքի ճալիպի մէրագ չէհիլլէրի թէմաչա իթմէք, իսթրընա պիլէ կէթիլմէտիլի կիպի, պու

Աֆրիգա տէնիզինին թէհլիքէլէրի իւզէրինէ տախի աս-
լա տիւշիւնմէյօր իտի :

Էօյլէ իսէ Մօնկօլիյա վարօրը տէրունինտէ գա-
բանմըշ օլան պու զարիպ իւլ ահվալ առէմ նէ՞ եարը-
յօր , նէ՞ իլէ մէշղուլ օլույօր իտի . մուամաիլէյհ միւն-
թազամէն կիւնտէ տէօրթ տէֆա թաամ իթմէքտէ ,
վէ քէմալի խահիշ ու տըգգաթ իլէ վիսթ տէտիլէն
քեաղըտ օյունընը օյնամագտա իտի :

Ֆիլիեաս Թօգ , քէնտի կիպի վիսթ օյունը մէրագ-
լըսը իւշ քիշի եադալամըշ իտի . պունլարտան պիրի
հօտ նամընտա պիր միւլթէղիմ օլուպ , իքինճիսի Պօմ-
պայա ավտէթ իթմէքտէ օլան Տէսիմօս Սըմիթ նամ
խամինտէ պիր միսիօնար , իւշիւնճիւսիւ տէ Ինկիլիզ օր-
տուսը ֆըրգա գօմանտանլարընտան պիր ճէնէրալ իտի .
պունլարըն իւշիւ տէ Ֆիլիեաս Թօգ կիպի վիսթ տիվա-
նէլէրի օլտուգլարընտան , ագչամլարա գատար օյունա
տէվամ իթմէքտէ իտիլէր :

Հէլէ Բասբարթույը ասլա տէնիզ թուլթմազ օլ-
տուղունտան , մէրգում տախի էֆէնտիսի կիպի կիւ-
զէլճէ եէր իշէր , քէմալի իսթիրահէթլէ գամարասըն-
տա ուլուր վէ եէնիտէն եէնիյէ մէմլէքէթլէր կէօրմէք-
տէն քէյֆլէնէրէք , պու եօլմուլուգտան խօշուտ օ-
լուր իտի :

Սիւվէյիշտէն մուֆարէգաթ իթտիքլէրինտէն պիր
կիւն սօնրա , եանի Հոկտեմբերին սօգուզընտա կիւ-
վէրթէտէ կէզինլըր իքէն , Մըսըրա չըգտըզլարը կիւն
թէսատիւֆ իտուպ տա միւրահաաթ իթմիշ օլտուղու
օ իպպիսահ զաթը կէօրիւպ բէք զիյատէ մէֆուռն օլ-
տու , Բասբարթու խօշ պիր թէպէսիւմ իլէ շախսը
մէզքիւրէ թէգարրուպ իտէրէք :

— Զանն իաէրպէմ եանըլմայօրում , Սիւվէյիշտէ

պէնտէնիզէ ըհհպէրիք իտէն զաթ սիզսինիզ, տէյիլ մի, տէմէսի իլէ, խաֆիյէ Թիքս .

— Յիհհադըգա սիզի թանըյօրում, սիզ օ զարիպ իւլ ահվալ ինկիլիզին ուշաղը տէյիլմիսինիզ, տէտի .

— Էվվէթ, թա քէնտիսի, իսմի ալինիզ նէ՞ տիր .

— Յիքս թէսմիյէ օլունուրում .

— Տօղրուսը միւսիւ Թիքս, պուրատա սիզէ թէսատիւֆ իթտիյիմ իչին բէք մէմնուն օլտում, ֆադաթ նէ՞րէյէ կիտիյօրսունըզ .

— Պէնտէ սիզին կիպի Պօմպայա կիտէյօրում .

— Չօգ ալա՛, պաշգա վադըթտա Պօմպայա կիթմիլմիսինիզ .

— Չօգ տէֆա, նիմ ճէզիրէ չիրքէթինին մէմուլլարընտանում, .

— Տէմէք օլուր քի Հինտիսթանը կէօրմիւշսինիզ .

— Շիւպհէսիզ . . .

— Հինտիսթան ճալիպը մէրադ պիր մէմալիք տիր, տէյիլ մի .

— Չօգ ճամիյի շէրիֆէլէր, մինարէլէր, քիլիսէլէր, Հինտ ֆադիրլէրի, բութխանէլէր, երլանլար, դաբլանլար, էլհասըլ շայանը հայրէթ պիր չօգ շէյլէր մէվնուտ տըր . ֆադաթ թէքմիլ մէմլէքէթի կէվմէյէ վադթինիզ օլաճաղընը մէմուլ իտիյօրմուսընըզ .

— Մէմուլ իտէրիմ միւսիւ Թիքս, մալիւմ ա՛, սէքսէն կիւնտէ տէվրը ալէմ պէհանէսի իլէ վաբօրտան չըմէնտըֆէրէ, վէ չըմէնտըֆէրտէն վաբօրա աթլամագլա վադթընը կէչիլմէք, ադլը պաշընտա պիր ատէմին իչի տէյիլ տիր . Խտյր, խա՛յր, իճրասընա թէշէպպիւս իյլէտիյիմիզ պու ժըմնասթիլին Պօմպայտա խիթամ պուլաճաղընա շիւպհէնիզ օլմադըն .

— (Թապիյի պիր սէտա իլէ .) Միւսիւ Թիլիեա-

սըն սըհհէթը պէտէնիյէսի եէրինտէ՞ մի տիր :

— Միւքէմմէլ սուրէթտէ , հաթտա պէնտէ անըն կիպլիմ . հէլէ տէնիզին սաֆի հէվասը պանա բէք եա-
րաոր :

— Լաքին էֆէնտինիզ հիչ կիւվէրթէյէ չըգմայօր :

— Ասլա՛ , մէրագըլը տէյիլ տիր :

— Ֆազաթ միւսիւ Բասբարթու , իհթիմալ քի է-
ֆէնտինիզ սըրֆ խայալաթտէն իպարէթ օլանան պու
սէքսէն կիւնտէ տէվըլը ալէմ նամը թահտընտա , կիզ-
լի պիր մէմուրիյէթ իճրա իտիյօր . մէսէլա ումուրը սի-
յասիյէյէ տայըր պիր մէմուրիյէթ . . .

— Տօղլուսը միւսիւ Ֆիքս ասլա մալիւմաթըմ եօգ ,
զաթէն անլամագ իչինտէ հիչ մէրագ իթմէմ :

Պեօյլէճէ Ֆիքս իլէ Բասբարթու եէկտիկէրէ թէ-
սատիւֆ իթտիքճէ սըգ սըգ գօնուշմագտա իտիլէր .
խաֆիյէ , Բասբարթու իլէ բէյտա իթմիլ օլտուղու մի-
նասիպէթտէն իսթիֆատէ իթմէքտէ , վէ արա սըրա
մէրպումը վաբօրըն պիւֆէսինէ կէօթիւրիւպ պիրա իք-
րամ իթմէքտէ , վէ խայրխահ խըտմէթքեար տախի
Ֆիքսի՛ նամուսը պիր ճէնթըլմէն կիպի թէլագգը իտէ-
րէք մէրպումըն իքրամընը գապուլ իթտիյի կիպի , քէն-
տի տախի կէրի գալմամագ իւզըէ մուգապիլինտէ պու-
լունմագտա իտի :

Վաբօր կիթտիքճէ իլէրլէմէքտէ իտի . այըն օն իւ-
չինտէ ուզագտան Սօգան շէհրինին խարապ գալալա-
րը կէօրիւնմէյէ պաշլատը . էրթէսի կիճէ Մօնկօլլիյա
Պապէլ Մանտէպ (ալտասուաց դուռ) պօղագընը կէ-
չէրէք , այըն օն տէօրտիւ օլան էրթէ կիւնիւ , Ատէն
լիմանընըն չըմալը զարպի ճիհէթինտէ քեային Սթիմը-
Բօէնթիյէ թէրգարրուպ իտիյօր իտի :

Մօնկօլլիյա , Պամպայա վասըլ օլմագ իչին պին ալ-

Թը ելուզ ելլի միլ գատար պիր մեսաֆէ տահա գաթ իտէճէք օլտուղունտան , Սթիմի-Բօնէթտէ տէօրթ սա- աթ գատար թէվադուֆ իտուպ , քէօմիւր վէ գումանեա ալմալա մէճպուր օլտու : Մամաֆիհ վաբօր Հոկտեմբերին օն պէշինտէ սապահլէյին Ատէնէ մուվասէլէթ իտէճէք եէլտէ , իւք ադշամտան , եանի ոյըն օն տէօր- տիւնտէ վասըլ օլտու քի , Ֆիլիյաս Ֆօգ պու հալտէ օն պէշ սաաթ գատար վադըթ գազանմըշ օլտու :

Մըսթըր Ֆիլիեաս իլէ ուշաղը գարայա չըգտըլար , ձէնթըլմէն բասաբօրթունը գայտ իթտիրտիքտէն սօն- րա , վաբօրա ալտէթ իլէ եարը պըրագմըշ օլտուղու վիսթ օյունունա տէվամ իյլէտի , Բասբարթու իսէ միւթատը վէճհլէ շէհիրի կէզտիքտէն վէ կէօրտիլու շէյլէրէ հայրէթ իթտիքտէն սօնրա վաբօրա տէօնտիւ :

Եարը կիճէյէ եագըն Մօնկօլիյա , Ատէն լիմանը- նը թէրք իլէ Հինտ տէնիլինէ կիրտի : Շիրքէթ գանու- նը մուճիպինճէ , Ատէնտէն Պօմպայա գատար 168 սա- աթտա վասըլ օլաճագ իտի . ֆագաթ ըուղիկեար վա- բօրըն հարաքէթինէ թէվաֆֆուգ . իտէրէք եէլքէնլէր ալըլտը վէ Մօնկօլիյանըն սիւրաթը արթտը :

Եէլքէնլէր պիր տէրէճէյէ գատար վաբօրըն եալ- բասընը քէսէրէք , գատընլար , էրքէք եօլճուլար իլէ պէրապէր միւնթաղամ էլպիսէլէր կիյմիշ օլտուգլարը հալտէ կիւվէրթէյէ չըգտըլար , ըագսլար վէ շարդըլար թէքէրրիւր իթմէյէ պաշլասը :

Խիւլասայի քէլամ եօլճուլուգ րէք եօլունտա կէշ- տի : Հէլէ Բասբարթու , Ֆիքս կիպի պիր ըէֆիդէ թէ- սատիւֆ իթմիշ օլտուղու իլին ֆէվգէլատէ մէֆնուն օ- լույօր իտի :

Հոկտեմբերին եիրմիսինէ միւսատըֆ օլան բաղար կիւնիւ էօյլէին Հինտիսթան գըյըլարը սէշիլմէյէ պաշ-

լատը . իբի սաաթ սօնրա Դըլաղուզ կէլիպ վաբօրա
չըգտը : Պօմպայըն էթրաֆընը իհաթա իտէն խուրմա
աղաճլարը լաթիֆ պիր հալտէ արզը էնտամ իթտիլէր .
վաբօր՝ Ոսլսէթ , Կօլապա , Էլէֆանթա վէ Պուգչէր ա-
տալարընտան միւթէչէքքիւլ լիմանէ կիրտի վէ սաաթ
տէօրթ պուշուգտա Պօմպայ ըրլսթըմընա եանաչտը :

Մօնկօլիյա Հոկտեմբերին եիրմի իքիսինտէ Պօմպա-
յա վասըլ օլաճադ իքէն եիրմիսինտէ մուվասըլէթ իթ-
միշ օլմաղըլա , Ֆիլիեաս Ֆօգ իքի կիւն գազանմըշ իտի
քի , պուշը տէֆթէրը մախսուաընըն քեար գըսմընա
գայտ իթտի :

10

Պաշ աչաղը չէվրիլէն պիր իւշ քէօշէ չէքլինտէ
օլուպ տա գայիտէսի չըմալտէ վէ ուճու ճէնուպտա
պուլունան Հինտիսթանըն , պին տէօրթ եիւզ միլի միւ-
րէպպա (քառակուսի միոն) սաթհը իւղէրինտէ , եիւզ
սէքսէն միլիօն ահալլի պուլունտուղու հէր քէսէ մա-
լիւմ տիր :

Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի , պու պէօյիւք ըգըմըն
պիր գըսմը իւղէրինտէ իճրայի հիւքմ իթմէքտէ օլուպ ,
Գալգիւթատա պիր վալի , Մատրաս , Պօմպայ վէ Պէն-
կալաէ պիրէր միւթէսարըրըֆ վէ Ադրատտա տախի պիր
գայիմագամը վար տըր :

Ֆագաթ Հինթիսթանըն ասըլ Ինկիլիլէրէ այըտ
օլան գըսմը , անճադ եէտի եիւզ պին միլի միւրէպպա
սաթհ իլէ եիւզտէն եիւզ օն միլեօնա գատար նուֆուսը
չամիլ տիր . շունտան անլաշըլըր քի , հէնուզ Հինտիս-

Թանճն պէօյիւք պիր գըսմը , Ինկիլթէրանն թահտը
 Թէոարուֆընս կէշմէմիշ տիր : Ֆիլ հագըգա Հինտիս-
 Թանն իշէրիլէրինտէ պաղը Ռաճալար , Եանի վահշի վէ
 տէհշէթամիզ գալմլարա հիւքմ իտէն Եէրլի բըրէնս-
 լէր , Խաթիդ-լալիյէթլէրինի մուհաֆաղայէ մուվաֆֆազ
 օլարազ , Էլեշվմ Ինկիլիզլէրին թահթը թէպակէթլէ-
 րինէ կիրմէմիշլէր տիր :

Իշթէ պէօյլէճէ Ինկիլիզլէրին Հինտիսթանէ իւք
 տուխուլլէրի թարիխի օլան Վ756 սէնէօրնտէն պէրի ,
 Էվվէլա չիրքէթ հալինտէ վէ սօնրա տօղրուտան տօղրու-
 յա իտարէ ուրէթինտէ , Ինկիլթէրա հիւքիւմէթինին
 Թէհսիրաթը չօղալտըղընտան , մէմալիքին մէնզարէսի ,
 ատաթ ու ահվալի վէ գայիտէլէրի կիւնտէն կիւնէ տէ-
 յիշմէքտէ տիր :

Եվվէլլէրի վէսայիթը հագլիյէ օլարազ հինտի-
 լէրին Էսկի ուսուլ իւզրէ արապա , քեարվան , թահ-
 տըրէվան , պարկիր , վէ ղայրիհիւմ կիպլ շէյլէր մէվ-
 ճուտ իքէն , պու կիւնքի կիւն մէմալիքին հէր թա-
 րաֆընտա միւնթաղամ տէմիր Եօլ խաթլարը վէ վա-
 բօր չիրքէթլէրի իշէմէքտէ տիր : շէյլէ քի , Հինտիս-
 Թանն պիր պաշտոն տիկէր պաշա պիր տէմիր Եօլու
 խաթը բապթ իթմէքէ , իւշ կիւն զարֆընտա Պօմ-
 պայտան Դալգիւթայէ կիթմէք դապիլ օլույօր : Մէզ-
 քիւր տէմիր Եօլու խաթը Հինտիսթանը տօղրու պիր
 խաթ իւզէրինէ գաթ իթմիշ օլտ իտի , գաթարլար
 օրթա հալտէ պիր սիրաթլա իւշ կիւնտէն աղ պիր
 միւտտէթ զարֆընտա մէսաֆէյի գաթ իտէպիլիր իտի .
 լաքին խաթ , Ալլահապատ շէհրինէ տօղրու պիր տայի-
 րէ Թէշքիլ իտէրէք , պու մէսաֆէյի գըսմէն արթըր-
 մագտա տըր :

Գաթար , Պօմպայտան հարաքէթ իյէտիյի կիպի ,

Սալէթտէն կէշէրէք Թանահ գըթասընա կիտէր .
 Կաթ տաղլարընըն զարպ ճիհէթինտէն չըմայը շարգի
 Թարիգինի թութարագ Պուրհամպուրա կիտէր , օրա-
 տան նիմ միւսթագիլ օլան Պունտէլգօնտ մէմալիգի-
 նին օրթասընտան քէսէրէք Ալլահապատա ինէր . պա-
 տէհու շարգա տօղրու մէյիլլէնիպ Պէնարէս նէհրի իւ-
 զէրինտէն Գանթէս նէհրինէ օղրար . նէհրտէն ճիւզվի-
 ճէ այրըլարագ . Պուրտիվան վէ Գանթէրնակօր նամ
 Ֆրանսըզ շէհրլէրին ճէնուպը շարգիսինտէն կէշմէքլէ
 Գալգիւթայա վասըլ օլուր :

Մօնկօլլիյա վաբօրընըն եօլնուլարը սաաթ տէօրթ
 պուշուգտա Պօմպայա չըգմըշլար իտի քի , Գալգիւթա
 գաթարընըն վաղթը հարաքէթի թամ սաաթ սէքիղ-
 տէ իտի :

Իմօի միւսիւ Ֆօգ , վիսթ օյունը արգատաշլարը
 իլէ վէտալաշարագ վաբօրտան չըգսը . ուշաղընա պա-
 զը ուֆադ թէֆէք շէյլէր սաթըն ալմասընը վէ սա-
 աթ սէքիղտէն էվվէլ տէմիր եօլ մէվգըֆընտա պու-
 լունմասընը էմի իթտիքտէն սօնրա , միւնթագամ ա-
 տըմլար իլէ թէզքիրէլէրին գայտ օլունտուղու մահալէ
 աղիմէթ իթտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , Պօմպայ շէհրինին շայանը թէմաշա
 օլան մահալլէրինի կէօրմէք իսթէմէտի . ալէլիսուսուս ,
 նէ օ միւքէմմէլ պէլէտիլէ տայիլէսինի , նէ օ միւզէյ-
 եէն քիւթիւպիսանէյի , գալալարը , լիմանլարը , բա-
 մուգ չարչարընը , ճամիլէրի , քիլիսէլէրի , բութխանէ-
 լէրի վէ էպնիլէյի սալիրէյի կէօրմէյի խաթրընտան
 պիլէ կէշիւմէտի :

Էվվէթ , Ֆիլիեաս Ֆօգ հէրքէսին քէմալի խահիլլէ
 կէօրմէք աղու իլլէտիլի շէյլէրին հիլ պիլիսինի կէօր-
 մէք իսթէմէյիպ , թէզքիրէսինի գայտ իթտիրտիքտէն

սօնրա տօղրուճա տէմիր եօլ մէվգըֆընա կիտէրէք ագ-
չամ թաամընը կէթիրմէլէրինի էմր իթտի . լօգանթա-
ճը պիր չօգ . թաամյար կէթիրտիքտէն սօնրա , մէտհ
ու սէնա իյլէտիյի պիր թավչան քէպապը կէթիրտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ քէպապը իշթիհա իլէ եէյիպ գար-
նընը տօյուրտու , սալցասը աղ օլտուղունա ճանը սը-
գըլարագ լօգանթաճըյը ճէլպ իլէ , եիւզիւնէ տիք տիք
պագարագ .

— Էֆէնտի , պու թավչա՞ն մը տըր , տէտի :

— Էվվէթ միլօրտ , Հինտիսթան թավչանը տըր :

— Պու թավչանը պօղազլատըղըն վագըթ հիչ «մի-
յավ, միյավ» տէյու պաղըրմատը մը :

— Աման միլօրտ . . . նէ՞ տէյօրսունըզ , պու քէ-
տի տէյիլ . . . եէմին իտէրիմ քի թավչան տըր :

— Եէմին իթմէյինիզ օթէլճի էֆէնտի , շունը էյի
խաթրընըզտա սագլայընըզ քի , Պիր վագըթ Հինտիս-
թանտա քէտիլէր ազիզ հայվանաթտէն ատտ օլունուր
իմիչ , օ ատէտ ճիւմլէ իչին նէ՞ գատար էյի իտի :

— Քէտիլէր իչի՞ն մի էյի իտի , միլօրտ :

— Եայընըզ քէտիլէր տէյիլ , եօլճուլար իչինտէ ,
զիրա օ վագըթ օթէլճիլէր քէտի բիչիրիպ թավչան եէ-
րինէ հէր քէսէ եէտիրէմէզլէր իտի :

Միւսիւ Ֆօգ պու իթիրագը իթտիքտէն սօնրա ,
քէմալի սիւքիւնէթլէ թաամընա տէվամ իյլէտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգըն գարայա չըգտըղընտան պիր գաչ
տագըզա սօնրա , խաֆիյէ Ֆիքս տախի Մօնկօլիյատան
չըգարագ տօղրու Պօմպայ բօլիս նէզարէթինէ կիթմիչ .
մամուրիյէթինի վէ թէագըպ իյլէտիյի խըրսըզըն մու-
վաճէհէսինտէքի պուլունտուղու վագիյէթի անլաթմըչ ,
վէ բօլիս նագըրընա Լօնտրատան պու պապտէ պիր թէվ-
գըֆնամէ կէլիպ կէլմէտիյինի սօրմուչ իտի . Պօմպայա

պուլ եօլտա պիր էմիրնամէ կէլմէմիշ իտի . ֆիլհագըգաս Ֆիլիեաս Թօգըն հարաքէթինտէն սօնրա բօսթայա վէրիլէն թէվգըֆնամէ , անտէն էվվէլ կէլէմէվ իտի .

Պու իշէ Ֆիքսին ճանը սըգըլտը . Ֆիլիեասը թէվգըֆ իթմէք իշին բօլիս նազըրընտան էմր ալմագ իսթէտի . նազըրը մուամաիլէյհ Ֆիքսին թալէպինի ըէտտ իթտի . զիրա գանունէն պէօյլէ պիր թէվգըֆ էմրի վէրմէք մահզա Լօնտրա բօլիս նէզարէթինէ այըտ իտի . թա պու տէրէճէ գանունա թաթպիգէն հարաքէթ իթմէք , Ինկիլթէրատան պաշգա հիշ պիր եէրտէ կէօրիլէմէգ :

Ֆիքս զիյատէ ըսրար իթմէտի , թէվգըֆնամէնին վիրուտինի պէքլէմէքտէն պաշգա չարէ օլմատըղընը անլատը . ֆագաթ Ֆիլիեաս Թօգ Պամպայտա պուլունտուգճա , անը կէօզտէն զայպ իթմէմէյէ գաթիէն գարար վէրտի . Ֆիքս , Ֆիլիեաս Թօգըն Պամպայտա գալմայաճաղընտան խապէրտար տէյիլ իտի , զիրա Բասբարթու տախի Պամպայտէն իլէրի կիլթմէյէճէքլէրինի Ֆիքսէ սէօյլէմիշ իտի :

Լաքին Բասբարթու սօնրա էֆէնտիսինին գարայա չըգտըգլարը վագըթ վէրտիյի էմիրլէրտէն , Պամպայտա տախի տուրմայաճագլարընը անլատը . օ վագըթ շու պահս մէսէլէսինին սահիհ օլտուղունա պիր ազ ինանմագ իսթէտի . Բասբարթու ըահէթ արատըղը հալտէ , պէօյլէ սէքսէն կիւնտէ տէվըր ալէմէ մէճպուր օլտուղունա թէէսիւֆ իթտի վէ պահտընա լանէթլէր օգուտու :

Բասբարթու պունլարը տիւշիւնէրէք , պիր գաշ կէօմլէք վէ պիր գաշ չիֆթ չօրապ սաթըն ալտըգտան սօնրա սօգագլարը տօլաշմայա պաշլատը . հէր միլլէթտէն էվրօբալըլար , սիվրի քիւլահլը Իրանիլէր , եու-

վարլագ թագեէլի Պունեասլար, տէօրթ քէօշէ թարբօշլը Սինտալըլար վէ տահա պիր չօդ միլլէթէ մէնպուպ ատէմէլի թէմաշայէ դօյուլտու: Ֆիլիեաս Ֆօզ իլէ Բասբարթունըն Պօմպայէ չըգարդլարը կիւն, Հինտիսթան եէրլի Մէճուսի ահալիսինին պիր պընը մէզհէպիյէսինէ միւսատըֆ օլմուշ իտի քի, օ կիւն ահալիսին Մէճուսի գըմը քէմալի ասայիշ վէ տէպտէպէ իլէ սօգադլարը տօլաշմագտա իտիլէր:

Բասբարթունըն, ճալիպի մէրագ օլան պու ալայը նասըլ պիր հայրէթ իլէ թէմաշա իթտիյինի թարիֆ իթմէք մուհալ տըր:

Լաքին Բասբարթու, քէնտի իլէ էֆէնտիսինին պէտպահօլըլընտան մէրագընը բէք իլէրի կէօթիւրմիւշ իտի քի, մէրգումըն պու հալի ազ գալտը սէյահաթլարընա ճիտտի պիր մանի զուհուրա կէթիլէճէք իտի:

Շէօլլէ քի Բասբարթու շայանը թէմաշա օլան պու զարիպ ալայը կէօրտիւքտէն սօնրա, տէմիր եօլը մէվգըֆընա կիթտիյի վագըթ, բութբէրէսթլէրին Մալպաշիլի թէսմիյէ օլունան մէշհուր բութխանէնին էօնիւնտէն կէշմէքտէ իքէն, իչէրիսինի կէօրմէք հէվէսինէ տիւշտիւ, նէ գատար ֆէլաքէթալլէր պիր հէվէս . . . :

Պիշարէ Բասբարթու իքի շէյտէն խապէրտար տէյիլ իտի. էվէլա Հինտիսթանըն պագը բութխանէլէրինէ, սայրըր մէզհէպտէն պուլունանլարըն կիրմէսի գաթիլէն մէմու օլմասը, սանիյէն գունտուրալարը չըգարմատան իչէրի կիրիլմէք ասլա ճայիզ օլմատըլը. շուրասը տա պիլինմէլի քի, ինկիլթէրա հիւքիւմէթի, Հինտ ահալիսինի քէնտինէ յապթ իթմէք էմէլի իլէ տնլէրին ատաթըր մէզհէպիյէլէրինին էն ատի պիր ճիհէթինէ, թէարուզ վէ հագարաթ իտէնլէրի շէտիտէն տիւշարը միւճապաթ իթմէքտէ տիք:

Պու իբրի նօգթէյի մուհիմմէտէն ասլա մալիւմաթը պուլունմայան Բասբարթու , հիշ պիր կէօնա սույի նիյէթէ մէպնի օլմայըպ , իլլա ատի պիր սէյիրճի կիպի իշերի կիրիպ , Պըրահմանըն միւզէյեէն հէյքէլինի քէմաի հայրէթլէ թէմաշա իյլէր իքէն , պիրտէն պիրէ թութուլըպ եէրէ չարբըլտը , իւշ միւթէասըպ Բեահինլէր պիշարէնին իւզէրինէ հիւճիւմ իտուպ , այաղընաան գունտուրալարընը վէ չօրապլարընը չըդարտըգտան սօնրա , տէհշէթամիզ հայգըրըշլար իլէ թէքէլէմէյէ պաշլատըլար :

Կիւճի գուվվէթլի օլտուղունը էվէլճէ սէօյլէմիշ օլտուղումուզ Բասբարթու , ազիմ պիր չէվիքլիք իլէ տէրհալ այաղա գալգտը , շիտտէթլի եումրուգ վէ թէքմէլէր իլէ Բեահինլէրին իքիսինի եէրէ տէվիրտիքտէն սօնրա , քէնտինի բութխանէտէն տըշարը աթըպ քէմալի սիւրաթլա գաշմայա , վէ էսնայի րահտէ ահալիլի թահրիքէ չալըշմագտա օլան իւշիւնճի Բեահինլին էլինտէն խէլաս օլմայա մուվաֆֆազ օլապիլտի :

Սաաթ սէքիզի պէշ կէշէրէք , եանի շըմէնտըֆէրին հարաքէթինտէն թամ պէշ տագըգա էվվէլ , Բասբարթու պաշը աշըգ եալըն այագ վէ չարշըտան սաթըն ալմըշ օլտուղու էշեայը հավի բաքէթի դայպ իթմիշ օլարագ , տէմիր եօլ մէվգըֆընա ճան աթապիլտի :

Բօլիս խաֆիյէսի Ֆիքս տախի օրատա իտի , Ֆիքս Ֆիլիեաս Ֆօգըն արգասընտան մէվգըֆա գատար կէլէրէք , պու խապիսին Պօմպայտան տախի մուֆարէգաթ իտէճէյինի անլամըշ օլտուղունտան , տէրհալ Գալգիւթայա վէ հաթտա իյճապը հալտէ տահա ուզագլարա գատար արգասը սըրա կիթմէյէ գարար վէրտի : Ֆիքս սիբէր պիր եէրտէ տուրմուշ օլմաղըլա , Բասբարթու խաֆիէի կէօրէմէտի . ֆագաթ Ֆիքս , մէրգումըն պիր

գալ քելիմէ իլէ պաշընա կէլէն պէլայը էֆէնտիսինէ նազլ իտէրքէն , պիւթիւն սէօզլէրինի իշիթմիշ իտի .

Ֆիլիհաս Փօգ վակօնա պինէրէք , քէմալի պէրու-տէթլէ ուշաղընա .

— Մէմուլ իտէրիմ քի պատէմա պու կիպի հալ-լէրտէ պուլունմազսընըղ , տէմէքլէ իքթիֆա իթտի .

Պիշարէ Բասբարթու եալըն այագ վէ պիւսպիւթին շաշըմըշ պիր հալտէ օլարագ , հիշ պիր շէյ սէօյլէմէք-սիզին էֆէնտիսի իլէ պէրապէր վակօնա կիրտի .

Ֆիքս տախի վակօնա պինմէք իւզրէ իքէն պիրտէն պիրէ թէպտիլի ֆիքր իտուպ քէնտի քէնտինէ .

— Խա'յր , կիթմէյէճէյիմ , Հինտիսթանտա պիր ճինայէթ վուգու պուլմուշ տըր , Բասբարթունըն իճրա իյլէտիյի չու ճիւնհա , եանի եէրլի ահալինին մէզհէ-պինէ թէարուզ գապահաթը սայէսինտէ , հէր իքիսինի տէ թէվգըֆ իտէպիլիլիմ . Էվլէթ խըրսըզըն եագասը էլիմտէ տիր տէտի

Պու արալըգ լօգօմթիֆ շիտտէթլէ տիւտիւյի չալ-մասը իլէ գաթար հարաքէթ իտուպ կէօզլտէն նիհան օլտու :

11

Շըմէնտըֆէր թամ մուգարրէր օլան վագըլթտա հարաքէթ իթմիշ իտի . տէրունինտէ պիր չօգ եօլճու , մէմուրիյնի մահալիյէտէն պաղըլարը , պիր գաշ զապը-թան իլէ պիր թագըմտա չիվիտ վէ աֆիյօն թիւճճար-լարը վար իտի .

Բասբարթու էֆէնտիսինին պուլունտուղու վակօն-

տա իտի . պէր քէօշտէ տախի իւշիւնճիւ պիր շախտ
օթուրմուշ իտի . Պաւ եօլճը Մօնկօղիյատա պուլունուպ
Սիվէյիշտէն Պօմպայա կէլինճէյէ գատար Ֆիլիեաս Թօ-
գա վիսթ արգատաշլըղը իտէն վէ Պէնարէսէ կիտէն
Ֆրըգա գօմանտանը , սքը Ֆրանսիս Գրքօմարտի նամ-
զաթ իտի .

Սքը Ֆրքանսիս Գրքօմարտի , ուղուն պօյլու , սա-
լը , թագրիպէն էլլի եաշարընտա պիր ատէմ իտի .
Ձօնուգլուգընտան պէրի . Հինտիաթանապ պուլունտու-
ղու իշին հագըգաթէն եէրլի նամընա քէսպը իսթիհ-
գադ իթմիշ իտի . Մսւմալէյհ աղ չօգ ալիմ վէ թէր-
պիլէլի օլմաղա , էկէր Ֆիլիեաս Թօգ քէնտինէ պիր
չէյ սօրսա , քէմալի խահիշ իլէ Հինտիաթանըն ահվալ
վէ ախլաղը միլլէյէսինէ ապըր մուֆասսալ մալիւմաթ
վիրմէյէ հագըր իտի իսէ տէ , չիֆայիտէ քի պիգիմ
ճէնթըմէն հիշ պիր չէյ սօրմայօր իտի . Ֆիլիեաս Թօգ
սէյահաթ իթմէյուպ , ապէթա մաքինա կիպի քիւր-
րէյի արղըն էթրաֆընապ պիր տայիրէ չըղըյօր իտի .

Ֆիլիեաս Թօգ պու արալըգ Լօնտրատան հարաքէ-
թինտէն պէրի սարֆ իթտիյի սաաթլարը հիտապ իտէ-
յօր իտի , մահղուղիլէթինի խարիճէն կէօթէրմէք ա-
տէթի օլսա իտի . պու հիպապըն նէթիճէսի օլարադ
սէվինճինտէն էլլէրինի օվուշուրուր իտի , լաքին մէր-
գում մսլա պէօյլէ պիր հարաքէթտէ պուլունմամըշ
իտի .

Սքը Ֆրքանսիս , եօլ լէֆիգիլինն զարայիպի ահվա-
լինի գլտուգճա անլամըշ իտի . շու հալտէ մէրղում
քէնտի քէնտինէ , աճէպա պու ատէմին սօուգ վիճու-
տի տէրունինտէ հարաքէթ իտէն պիր գալաք վաճ մը .
աճէպա թապիաթըն կիւզէլլիլինտէն միւթէնտիր օլմը
մը , տէյու սօրմաղա հագըղ վար իտի . զիրա չիմտիլէ

գատար կէօրտիւյի զարիպ ճէնթըմէնէր արասընտա պունա պէնդէր պիր պաշգասընը կէօրմէմիշ իտի :

Ֆիլիեաս , մէրգումա սէյահաթընը վէ անըն սէպէպլերինի անլաթմըշ իտի քի , իշթէ ասըլ մէրգումըն շու հալի , Ֆրրանսին նազարընտա պիւթիւն պիւթիւնէ Ֆիլիեասը տիվանէ սըրասընա կէչիրմիշ իտի :

Պօմպայտան հարաքէթտէն պիր սաաթ սօնրա , գաթար Սալսէթ առասընը կէչմիշ վէ քէմալի սիւրաթլա գաթի մէսաֆէ իթմէյէ պաշլամըշ իտի . արասըրա Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ սըր Ֆրրանսիս , թաաթիյի քէլամ իտիյօլլար իտի : Գաթար՝ կաթ թաղլարընըն միւթէատտիտ շիւպէլէրի արասընա կիրտիյի սըրատտ , սըր Ֆրրանսիս քէլամէ ազազ իտէրէք :

— Իքի սէնէ էվիէլ կէլիշ օլայրտընը , պուրատա թէսատիւֆ իտէճէյինիզ մանի , սիզէ պահսընըզը զայպ իթաիրիր իտի , տէտի :

— Նիչի՞ն :

— Ձիւնքի իքի տէնէ էվիէլ գաթար պու տաղլարըն էթէյինտէ աուրուր իտի . տաղըն տիկէր ճէպհէսինտէ պուլունտն Գանտաղլահ մէվգըֆընա գատար սէտեա եախօտ տէվէ իլէ կիթմէք լազըմ կէլիւր իտի :

— Պու թէէլիւր վսգու պուլսա իտի պիլէ եինէ պէնիմ իաթը հարաքէթիմի պօզամազ իտի , պու կիպի պազը մանիլէրի հիտապ իթտիմ տէ էօյլէ պահսէ կիրիշտիմ :

— Մամաֆիհ , շիմտիքի հալտէ տախի խըտմէթքետընըզըն պաշընա կէլէն վաղաա , ազ գալտը քի ֆիլաթէթինիդի մուճիպ օլաճագ վէ սիլի եօլունուգտան ալըգայաճազ իտի :

Պու սէօպլէր աէպլէնտիյի սըրատա Բասըարթու , չըպազ պաղլարընը ֆօրկանընա սարմըշ վէ տէրին

պիր ուղղույա տալիս իսկ . Սըր Փըրանսիս Գըրօմարտի
իսկ սէօգիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի հէրքի ահապիսին մէզ-
հէպլէրինէ թէարուզ իտէնլէրի շէտիտէն տիւչարք միւ-
ճազաթ իտէր . էկէր ուչաղընը թաթուլմուշ օլա
իտի . . .

— Էյ , թութուլա նէ՞ օլաճազ իտի . թէվգըֆի ի-
տէրլէր , ճէզապըն չէքտիքտէն սօնրա ըահաթմա էվ-
րօբայա ավաէթ իտէր իտի . պու իշ նաւք օլուպա
էֆէնտիսին թէէխիւրինէ սէպէպ օլուր իտի .

Փիլիսաա Փօք պու իյզահաթը վէրտիքտէն սօնրա
միւքեալէմէ թէքրար գաթ օլունտու . գաթար կիճէ
կաթ տաղլարընը կէչէրէք նապիքէ վապը օքտու վէ
Հոկտեմբերին երմի պիրի օլան էրթէ կիւնի տիւզ ուր
նօգթատա գաթի մէսաֆէ իթմէյէ պաշլապը .

Բասըարթու ույանտը , պիր տիւրիւ ինկիլթէրա
տէմիր եօլ արապասընտա Հինտիսթանտա պէյահաթ
իթտիլինէ ինանմայօր իտի . ֆագաթ հագըգաթը հպ
պու իտի . Լօգօմթիֆին տիւմանը , գահվէ , խուրմա ,
մուզ , Հինտիսթան ճէվիդի աղաճլարընըն իւզէրինէ
տօղրու սաշըլմագտա , արա սըրա տաթի ֆիլ , պրալան ,
գաբլան , զըրթլան , վէ երլան կիպի տէհչէթլի հպվա-
նաթը վահչիյէ արղը վիճուտ իթմէքտէ իտի .

Եօլճուլար օ սապահը Մալլիկօն մէվգըֆընը կէչտի-
լէր , պու մէվգըֆըն պուլունտուղու միւտհիշ հէվալի ,
էվլէլլէրի Գալի իլահիսինէ բերէսթիլ իտէն Հինտիլլէր
թարաֆընտան տայիմա գան իլէ միւլէմմա օլուպ , պիր
թագըմ ֆաճիայի միւտհիշէյէ սահնէյի թէմաշա օլմուշ
տըր . Հինտիսթանըն բութէրէսթ ահալլիսի , պիր թա-
գըմ տտաթը խուրիդանէսինի տայիմա պուրպտա իճրա
իտէրլէր իտի . Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի պիր տէրէճէյէ

գատար պունկարըն իճրաի ֆիլիլէրինէ մանի օլմագտա
խտէ տէ, երնէ Թուկ չիլքէթի կիպի սէվապ տէյի էօ-
լիւմ Ալլահը իչին գան տէօքէն ճէմիյէթլէր, ալէլ խու-
սուս պօղուճուլար ճէմիյէթի էլան իճրայի խապասաթ-
տէն կէրի տուրմամագտա տըրլար. պիր վագըթ պու-
միւտհիշ արաղիւնին հէր հանկը թարաֆը գազըլսա,
միւթլագա պօղուլմուշ պիր լաշէ մէյտանէ չըգմագտա
իտի.

Էօյլէյի եարըմ սաաթ կէշէրէք չըմէնտըֆէր Պուր-
հաֆուր մէվգըֆընտա թէվագուֆ իթտի. Բասըար-
թու օրատա խամ ինճիլէր իլէ միւզէյէն պիր չիֆթ
այագ գապը սաթըն ալարագ, քէմալի իֆթիխար իլէ
այաղընա կէշիրաի.

Եօրճուլար ալէլ աճէլէ թաամ իթտիքտէն սօնրա
երնէ վակօնլարա պինտիլէր. գաթար Ասուրկուր մէվ-
գըֆընա միւթէվէճճիւհ օլտու. պիր աղ սօնրա
Թարգի գըյըսընտան Սուրաթ գուրպինտէն Գամպայ
քէօրֆէզինտէ տէնիզէ տէօքիւլէն նէհրին եանընտան
կէշիլտի.

Շու արալըգ Բասըարթունըն զիհնի նէ իլէ մէշ-
ղուլ օլտուղունը պէյան իտէպիլիրիզ, Բասըարթու Պօմ-
պայա վասըլ օլտուղու հալտէ հէր շէյ խիթամ պու-
լաճագ իւմիւտինտէ պուլունույօր իտի. ֆագաթ չիմ-
տի Հինտիսթանըն ճիհէթը շարգըյէսինէ տօղրու քէ-
մալի ռիւրաթ իլէ կիթմէյէ պաշլայալըտան պէրի, ա-
նինտէ զիհնի աթիւաթ օլմուշ իտի. մէրգուլմ ֆիլքըրինի
թօքլատը, նիհայէթ էֆէնտիսինին շու պահա մէսէլէ-
սինէ ինանմաղա մէճպուր օլտու. պուրպայ ինանըր ի-
նանմաղ, արթըգ սէեհաթլարընը կէրի պրագաճագ
օլան հէր տիւրլիւ մանիլէրտէն գօրգմաղա պաշլատը.
Հաթտա Պօմպայտէ պաշընա կէլէն օ մահուտ վագաա

պէլքի պիր մանի սուրէթինի ալըլ տէյի զիհնինի ազիմ պիր գօրգու իսթիլա իթտի . պինսէն ալէյհ գաթար տուրտուգճա , ֆապլա վագըթ շայպ օլտուգճա սէպէ-պիյէթ վերէնլէրէ լանէթ օգույօր իտի .

Բասբարթու հարաքէթլէրինտէն պէրի կէչէն կիւն-լէրի պայտը , հիսսապլատը . միւսիւ Ֆօգըն վաբօր մա-քինաճըսընա իթտիյի վատ կիպի , պուրատա շըմէնտը-ֆէր մաքինաճըսընա տախի պախչիչ վատ իթմէտիյինէ հիտտէթլէնիյօր իտի . հալ պու քի էօյլէ պիր վատ տէ-միր եօլունտա գապիլ տէյիլ տիր . զիրա գաթարըն հարաքէթ ու մուվասըլէթի թահտը հիսսապա ալընմըշ տըր .

Ագչամ իւսթիւ գաթար Սուրբուր տաղլարը պօ-ղաղընա կիրտի . Հոկտեմբերին եիրմի իքիսի օլան էրթէ կիւնիւ , Բասբարթու , սըր Ֆըրանսիսին պիր սիւապի իւ-զէրինէ սաաթընա պագարագ « սաաթ սապահըն իւ-քիւ տիւր » տէտի , ֆիլ հագըգա 'Կըրընիչի նըսֆ էլ նի-հարը (միջօրէական) իւզէրինէ պարլանմըշ օլան պու սաաթ , եէթմիշ եէտի տէրէճէ զարպտա պուլունտու-ղու իչին , շիւպհէսիղ թամամ տէօրթ սաաթ կէրի գալ-մըշ իտի .

Սըր Ֆըրանսիս Բասբարթույա սաաթըն եանլըշ օլտուղունը սէօյլէտի . ֆագաթ մէրգում Ֆիքսէ սէօյ-լէտիյի ճէվապը վէրտի . օ վագըթ սըր Ֆըրանսիս քիւր-րէյի պրղըն հէր պիր նըսֆ էլ նիհար տայիւրէսինտէն կէչտիքճէ , սաաթը տէօրթ տագըգա իլէրլէթմէք լա-ղմ կէլէճէյինի վէ մատամ քի տայիմա շարգա , եանի կիւնէչէ տօղրու կիտիյօրլար . պու այար տապիմա իտիլ-մէք իգթիզա իթտիյինի Բասբարթույա անլաթմաղա բէք չօգ չապալատը իսէ տէ , ճահտը ֆայիսէմէհտ օ-լամատը . Բասբարթունըն պու թաֆսիլաթտան պիր

չէյ անլայրպ անլամատըղընը պիլէմէյիզ . ֆազաթ պիր տիւրլիւ մէրգումըն ճասիհաթընը գապուլ իթմէտի . սասաթընը Լօնտրա այարընտան պօզմատը վէսսէլամ . Բասըարթուընը քիմէնին զարարընը մուճիպ օլմայան պու ինատըրըղընա պիր չէյ տէնէմէզ .

Շըմէնտըֆէր սապահըն սասաթ սէքիզինտէ Բօթալ մէվգըֆընտան օն պէշ միլ էօթէտէ կէնիշ պիր մահալտէ տուրտու , պուրասընը պազը սէյրէք աղաճլար իլէ միւթէատտիտ ամէլէ գուլիպէլէրի իհաթա իթմիշ իտի . պու սըրատա գօնտիւթէօր իլէրլէյէրէք .

— Եօլճուլար պուրատա էնէճէքլէր , տէյու հայգըրտը .

Ֆիլիեաս Ֆօզ մէգամը սուալտէ սըր Ֆըրանսիսին եիւզիւնէ պազտը . սըր Ֆըրանսիատէ գաթարըն չէօյլէ պիր մահալտէ տուրտուղուընը սէպէպինի անլամայօր իտի .

Մէրգուման գատար թէաճիւպտէ գալմըշ օլան Բասըարթու տէրհալ եօլուն իւզէրինէ աթլատը , վէ հէման ալտէթ իլէ .

— Էֆէնաիմ , ալթըզ շըմէնտըֆէր եօզ , տէյու հայգըրտը .

Սըր Ֆրանսիս . - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրտուն .

— Դաթար պունտան իլէրի կիթմէյօր տէմէք իսթէյօրում .

Սըր Ֆրանսիս հէման վակօնտան էնտի . Ֆիլիեաս Ֆօզ տալի տալա ֆիթուրընը պօզմատան մէրգումընը արգասը սրտ աշաղա էնտի , իքիսի պիրտէն մէմուրէ միւրաճաաթ իթտիլէր . Սըր Ֆրանսիս .

— Նէրէտէյիզ , տէյու սօրտու .

Գօնտիգթէօր . - Դօլպի քէօյիւնտէ .

— Պուրատա մը գալաճազըզ .

— Էվվէթ , չիւնքի տէմիր եօլը թէքմիլ իտիլմէ-
միշ տիր :

— Նէ՞ տէյօրսունըզ , թէքմիլ իտիլմէմիշ մի :

— Խայր , պուրասը իլէ Ալլահապատ արասընտա
տահա եարըլաճագ էլլի միլ պօյունտա պիր խաթ վար
տըր , Ալլահապատէն իլէրի տէ խաթ տէվամ իթ-
մէքտէ տիր :

— Հալ պու քի կազէթալար խաթըն պիթտիյինի
վէ շրմէնտըֆէրին իշէմէքտէ զտուղունը իլան իթտի-
լէր :

— Նէ՞ եարալըմ էֆէնտիմ , կազէթալար ալտան-
մըշար տըր :

— (Հիտտէթ իլէ .) Օ հալտէ նա՛սըլ օլուր տա Պօմ-
պայտան Գալգիւթայա գատար պիլէթ վէրիյօրսունըզ :

— Եիշին վէրմէյէլիմ , եօլճուլար զաթէն Գօլպի-
տէն Ալլահապատէ գատար պաշգա վասէթա իլէ կիտէ-
ճէքլէրինի պիլիլլէր :

Սըր Ֆրանսիզի ֆէնա հալտէ հիտտէթ իսթիլա իլէ-
միշ իտի , Բասթարթու իսէ գօնտիւզթօրը պօղմատըղը-
նա թէէսիֆ իտէրէք , էֆէնտիսինէ պիլէ պագմաղա
ճէտարէթ իտէմէյօր իտի :

Ֆիլիհաս ֆօգ զայէթ սաքին պիր հալտէ սըր Ֆը-
րանսիսէ իսթապէն :

— Սըր Ֆրանսիս , արզու իտէրսէնիզ Ալլահապա-
տէ կիթմէնին պիր չարէսինէ պագալըմ , տէտի :

— Միւսիւ ֆօգ , պուրատա էսասը մէսէլէ սիզին
սէյահաթէ կէլէճէք թէէսիւտէ տէյիլ մի :

— Խայր էֆէնտիմ , պէնտէնիզ զաթէն պու թէէ-
լիլլի քէշֆ իթմիշ իտիմ :

— Նա՛սըլ , սիզ եօլըն պէօյլէ օլտուղունը պիլիյօր
մը իտինիզ . . .

— Խայր , ասլա պիլմէյօր իտիմ , լաքին էր կէճ պիր մանինին էօնիւմէ չըգաճաղընը պիլիր իտիմ . իմտի զարարըմը մուճիպ օլաճաղ պիր շէյ եօգ տըր , զիրա պէնիմ իչին ֆաղլա քալանըմը իքի կիւն վար , Գալգիւթատէն Հօնկ-Գօնկա պու այըն եիրմի պէշինտէ հարաքէթ իտէճէք պիր վաբօր վար տըր , հալ պաւ քի պու կիւն այըն եիրմի իքիսի տիր , պինտէն ալէյհ վաղթինտէն էվէլ Կալգիւթայէ եէթիշէպիթիրիլ :

Պու տէրէճէ էմնիյէթը քեամիլէ իլէ վէրիլէն ճէվապա պիթթապի տէյէճէք եօգ իտի :

Մամաֆիհ գաթար թէվաղուֆ իթմիլ իտի , կազէթալար տէմիր եօլ խաթը իքմալ իտիլմէմիլ իքէն աքսինի իլան իթմիլէր իտի . անլէր տէ իլէրի կիտէն սաաթ կիպի տայիմա հէր շէյտէ իլէրիտէն պահա իտէրլէր . եօլճուլարըն բէք չօլու շու քէյֆիլէթի աչինա օլտուղլարը ճիհէթլէ , գաթարտան էնէր էնմէղ հէր պիրի պիրէր վասէթայի նագիլիլէ թէտարիքինէ գօյուլտուլար . քիմի էօքիւղ արապասը , քիմի պարկիր , քիմի էշէք վէ քիմի տէվէ պուլտուլար :

Ֆիլիեաս Ծօգ իլէ սըր Ֆրանսիս պիւթիւն քէօյիւ տօլաշտըգտան սօնրա , պինիլէճէք պիր վասէթա պուլամայարաղ ալտէթ իթտիլէրի սըրատա , Ֆիլիեաս Ծօգ :

— Պէն եաեան կիտէճէյիմ , տէտի :

Պու սէօղիւն իւղէրինէ Բասրարթու սօնրատան իշթիրա էլլէտիլի պապընտաքի օ զարիֆ ֆագաթ նարին բաղուճլարա պաղարաղ , եիւղիւնտէ պիր ալայիմի նախօշնուտի կէօրիւնտիւ , պիր աղ տիւչիւնտիւքաէն սօնրա քէմալի իհթիրաղ իլէ :

— Էֆէնտիմ , պէն պիր վասէթա պուլտուլար սաւըյօրուլմ . . . տէտի :

— Նա՞սըլ վասէթա :

— Պիր ֆիլ, եիւզ ատըմ՝ իլէրիտէ քէօյլիւնին պի-
րինին պիր ֆիլի վար :

— Էյի եա՛ , հայտէ ֆիլի կէօրէլիմ :

Պէշ տագրգա սօնրա իւշիւ պիրտէն պիր դուլի-
պէնին էօնիւնէ վասըլ օլտուլար , վադաա գուլիպէտէ
պիր Հինտլի , եանընտարի մահալտէ տէ պիր ֆիլ վար
իտի . թալէպլէրի իւղէրինէ Հինտլի՝ Ֆիլիեաս Փօգ իլէ
րէֆիդլէրինի ֆիլին եանընա կէօթիւրտի . ֆիլ էբէ-
յիճէ ինսանէ ալըշգան իտի քի , սահիպի պուռնը հարպ
ֆիլի եարմագ իւղրէ պէսլէյօր իտի . պուռնը իշին հայ-
վանը իւշ այ շէքէր վէ թէրէ եալը իլէ պէսլէյէրէք ,
ալալագը վահշիյէսինի ալթըրմագ իսթէմիշ իտի . հալ
պու քի Ֆիլիեաս Փօգըն պահտընտան օլարագ հայվան
հէնուղ հալի սիւքիւնէթտէն չըդմամըշ իտի :

Գիուհի , թէսմիյէ օլունան պու ֆիլ , քէնտի հէմ-
ճընսլարը կիպի բէք չօգ վագըթ եօրուլմատան եօլ
եիւրիւմէյէ գապիլիյէթլի օլտուղու իշին , Ֆիլիեաս
Փօգ վասէթայի նագլիյէ օլարագ ֆիլի դուլլանմայա
գարար վէրտի :

Նագաթ Հինտիօթանտա ֆիլլէր նատիր օլտուղուն-
տան պահալանմըշ իտիլէր , հէլէ մուհարէպէլէրէ մախ-
սուռ օլան էրքէք ֆիլլէր բէք գըյմէթտար տըր . ֆիլ,
ատի իըտմէթլէրէ ալըշտըրըլըր իսէ բէք զիյատէ իշ
եարար . Ֆիլիեաս Փօգ Հինտլիյէ՝ հայլանը քիրալամագ
իսթէյուպ իսթէմէտիյինի սօրտուղու վագըթ մէրգուժ
աշըգտան աշըղա բէտտ իյլէտի :

Ֆիլիեաս Փօգ ըսրար իթաի , սաաթտա օն լիրա
թէքլիֆ իթտի . Հինտլի գաթիէն բէտա իյլէտի . Ֆի-
լիեաս գըրդ լիրայա գատար չըգտը , Հինտլի եինէ գա-
պուլ իթմէտի . Բասըարթու իսէ ֆիյաթ ալթտըգճա

խորտընտան զըպ զըպ սըչըսյօր խտի . ֆագաթ Հինտլի տալա ալտըրմատը :

Մամաֆիհ թէքլիֆ օլունան ագճէ տէ աղ տէյիլ տիր , էկէր Ալլահապատէ օն պէշ սաաթտա կիտէր իսէ , սահլպինէ ալթը եիւզ լիրա պըրադաճադ տըր :

Ֆիրիեաս Փօգ տալա թավրընը պօզմատան հայվանը սաթըն ալմագ իսթէյէրէք , եէնիտէն բազարլըղա կիրիշիպ պին լիրա թէքլիֆ իթտի :

Հինտլի հայվանը սաթմագ տախի իսթէմէյօր , հէրիֆ նազէ չէքմէք իսթէյօր խտի . սըր Ֆրանսիս Ֆիրիեաս Փօգը պիր թարաֆա չէքիպ ֆիյաթտա իլէրլէմէտէն սիր աղ թէէմիւ իթմէսինի թավսիյէ կյէտի . Ֆիրիեաս Փօգ ճէվապէն , տիւշիւնմէտէն պիր չէյ եաբմատըղընը վէ եիրմի պին լիրալըգ պիր պահա ուզուրընտա չալըչաղըր ճիհէթլէ , սահլպի եիրմի գաթընը իսթէսէ պիլէ եինէ ֆիլի էլտէ իթմէյէ գարար վէրմիշ օլտու զուընը տէրմիյան կյէտի :

Ֆիրիեաս Փօգ , Հինտլինին եանընա կէլէրէք էվէլ էմիրտէ պին իքի եիւզ , սօնրա պին տէօրտ եիւզ , պին տէքիլ եիւզ նիհայէթ իքի պին լիրա վէրտի . Բասբարթու թէէսիլինտէն սարարմըշ խտի :

Հինտլի իքի պին լիրայա լաղը օլտու , Բասբարթու իսէ :

— Պունէ՞ պէ՛ , հէրիֆ շու ուզուրտուղ հայվանըն էթինէ ամմա չօգ ֆիյաթ պիշտի հա՛ , տէյու պաղըրտը :

Սըշ վէրիշ պիթտի , անճագ քէնտիլէրինէ պիր դըլաղուղ պուլմագ լաղըմ կէլտի , կէնճ պիր Հինտլի պու խըտմէթի գապուլ իթտիլինի արղ կյէտի . Ֆիրիեաս Փօգ մէրդումը գապուլ իտուպ պէօյիւճէք պիր

պահպել վատ իթտի քի, Հինտլինին զաթէն զէքեա-
վէթ իլէ դիեատար օլան չէհլէսի պիր գաթ տահա
բարլատը :

Միլ հէման օրթայա կէթիրիլտի, տէլիգանլը Հինտ-
լի, ֆիլ եօլնուլուլունա ազեահ օլտուղունտան, տէր-
հալ հայվանլն իքի թարաֆրնա օթուրաճագ եէրլէր
եարտը :

Միլիեաս Պօգ ֆիլին պահասընը պանդնօթ օլա-
րագ թէէտիլէ իլլէտի, չանթատան բարա չըգտըգճա
կիյա Բասբարթունլն տէրիսի արասընտան չըգայօր
զանն օլունմագտա իտի՝ Միլիեաս Պօգ, սըր Պրանսիսէ
պէրապէր կէլմէսինի թէքլիֆ իլլէտի. մումաիլէյհ տա-
խի գապուլ իթտի, չիւնքի ֆաղլա պիր ատէմին տէհ-
չէթլիւ հայվանլը եօրմայաճաղը տէրքեար տըր :

Գօլպի քէօյլնտէն եէյէճէք իչէճէք սաթըն ալ-
տըլար, Միլիեաս Պօգ հայվանլն պիր թարաֆրնա,
սըր Պրանսիս տախի տիկէր թարաֆրնա օթուրտու,
Բասբարթու ֆիլին սըրթընա պինտի, գըլաղուղ Հինտ-
լի տէ պօղաղընա եէրլէլտի, սաաթ թամ տօգուղտա
եօլա չըգարագ պիր աղ սօնրա օրմանա տախիլ օլտու-
լար :

12

Հինտլի գըլաղուղ, քէստիրմէ եօլը թէրճիհ իտէ-
րէք եարըլմագտա օլան տէմիր եօլ խաթընը սաղա պը-
րագըպ, էօյլէճէ եօլա տէվամ իթմէք իսթէտի, գը-
լաղուղըն գալլինճէ օրմանըն իչինտէն կիտիլէճէք օ-
լուրսա, եիրմի միլ գաղանըլմըլ օլունաճաղընտան, եօլ-

ճուշար մէլդումըն բէյինէ միւթապաթ իթմէյի մինասիւպ կէօրափուէր :

Ֆիլիեաս Ծօգ իլէ սըր Ֆրանսիս , ֆիլին սիւբաթլա եիւրիւյիւշինտէն հասըլ օլան սալլանմատան բէք զեյատէ մուազղապ օլույօրլար իտի , ֆազաթ տսլաթ էշէքքի իթմէտիէր :

Բասթարթու իսէ ֆիլին արգասընտա սուհա զիյատէ սալընթըյա տիւչար օլտուղունտան , էֆէնտիսինին թէնպինհի միւճիպինճէ աղղընը աշմայօր վէ տիլինի՝ տիշլէրի արասընա թութմագտան իհթիլաղ իտէմէյօր իտի , զիրա պիր աղ տըգզաթսըղ տավրանսա , տէրհալ տիլինի քէսէրճէսինէ ըսըրաճագ իտի . պիչարէ Բասթարթու կեահ ֆիլին պօղաղընտա , կեահ արգասընտա պուլունարագ , ատէթա իբտէ օյնար ճամպաղ կիպի միւթթասըլ սըչրայըպ աուրույօր իտի . մամաֆիհ կիւլմէքտէն լաթիֆէ իթմէքտէն կէրի գալմաղ իտի . արա սըրա տախի չանթասընտան շէքէր Բարչալարը չըգարըպ ֆիլին խօրթումընա թագտիմ իտէյօր իտի :

Իքի սաաթ եօլա տէվլամ իտիտիքտէն սօնրա , գըլաղուղ հայվանը թէվդըֆ իտուպ պիր սաաթ գատար լահաթ իթտիրտի . ֆիլ էթրաֆընտա պուլունան եարըագ վէ օթլար իլէ գարնընը տօյուրուպ , պիր մէնպատէն տախի սու իշտի . սըր Ֆրանսիս պու թէվագուֆտան շիքեայէթ իթմէտի , զիրա սալլանմատան քէմիքէրի խիւրտիւսալ օլմուշ իտի . Ֆիլիեաս Ծօգ իսէ , կիւյա եաթաղընտան չըգմըշ կիպի լահաթ կէօրիւնիւյօր իտի :

Սըր Ֆրանսիս քէմալի հայրէթ իլէ Ֆիլիեաս Ծօգ պաղ պաղ :

— Աճէպա պու ատէմ տէմիրտէն մի տիր , տէմէ-

սի իլէ , օլտուգճա պիր թաամ հազըրլամագտա օլան
Բասբարթու ճէվապէն .

— Խայր չէլիքտէն տիր , տէյու մուգապէլէ իթտի .

Թամ էօյլէ վագթը գըլաղուզ հարաքէթ իշարէ-
թինի վէրտի , ազ պիր միւտտէթ սօնրա մէնզարէ՝ վահշի
պիր հալ քէսպ իթտի . ճէսիմ օրմանլար եէրինէ խուր-
մա աղաճլարը կէշիլտի , տահա սօնրա մահսուլաթ վէր-
մէզ չէօլէրէ կիրտիլէր . պու չէօլ տէհշէթլի գայալար
իլէ տօլու իտի . չօգլուգ եօլճուլարըն օղրամատըղը Հին-
տիսթանըն պու գըմընտա , ասաթը մէզհէպլյէսինտէ
ղայէթ միւթէասիպ պիր էհալի սաքին օլմագտա տըր .
Ինկիլթերա հիւքիւմէթի , եէրլի բրէնայէրին թահտը
թէսարրուֆընտա պուլունան պու արագլյէ տէխալէթ
իտէմէմիշ իտի .

Արա սըքա պիր թագըմ վահշի Հինտլիլէր կէօրիւ-
լիւյօր իտի քի , պունլար ֆիլի կէօրտիւքճէ թէհտիպա-
միզ հարաքէթլէր իպրազ իտիյօրլար իտի . գըլաղուզ
պու աստէմլէրի թէհլիքէլի աստ իտէրէք եանլարընա
սօգուլմագտան իհթիրազ իտիյօր իտի . եէվմը մէզքիւր-
տէ բէք ազ հայվանաթէ թէսատիւֆ օլունտու . ան-
ճագ պիր գաշ թանէ մայմուն կէօրտիւլէր քի , պիր
թագըմ աճիպ հարաքէթլէր վէ մասգարալըգլար իտէ-
րէք ֆիրար իթտիլէր . պունլարըն հալի Բասբարթու-
նըն բէք խօշունա կիրիյօր իտի .

Ձէվալը Բասբարթունըն ֆիքրինի պիր չէյ բէք
ղէյատէ իշղալ իտիյօք իտի քի , օտա Ֆիլիեհաա Ֆօգըն
Ալլահապատ մէվգըֆընա մուվասըլէթլէրինտէ , ֆիլինէ
եաբաճաղը մէսէլէսի իտի . պէրապէր մի կէօթիւրէ-
ճէք , պու միւմքին տէյիլ , զիրա մէսարիֆի նագլյէ ,
գըյմէթը հագըգըյէսի իլէ պիրլէշիրսէ . ֆիլին աղըր-
լըզընտա պիր բարա օլմուշ օլաճագ իտի . աճէպա սա-

Թանճագ մը , եօգսա սէրպէսթ սալը վերէնէ՞ք մի խտի .
 Փագաթ Բասբարթու Ֆիլի սէլէյօր խտի . էկէր Յիլի-
 լիեաս Փօգ Ֆիլի Բասբարթույա հէտիյէ իտէնէք օլուր-
 սա պիլէ , եինէ էնտիշէտէն գուրթուլամայաճագ խտի .
 իշթէ պու մէսէլէ Բասբարթունըն թէլաշընը մուճիպ
 օլույօր խտի :

Ագշամ կիւնէշ պաթտըգտան իքի սաաթ սօնրա
 Վինտիյա տաղլարը կէշիլմիշ օլտուղու իշին , մէղքիւր
 տաղլարըն ճիհէթը շարգիյէսինտէ վագը պիր եօգուշ
 իւզէրինտէ թէվագուֆ խտիլտի . օ կիւն թէմամ եիրմի
 պէշ Փարսախ եօլ եիւրիւմիւշլէր խտի . Ալլահապատէ
 մուվասըլէթ իշին օ .գատար տահա պիր մէսաֆէ գաթ
 իթմէք լաղըմ կէլիյօր խտի :

Թէվագուֆ իթտիքլէրի մահալ էսկի պիր բութ-
 խանէնին խարապէսի խտի . կիճէ սօղուգ օլտուղունտան,
 գըլաղուզ Հինտլի , խարապէնին տէլունինտէ կիւզէլ
 պիր աթէշ եագտը . Գօլպի քէօյիւնտէն սաթըն ալտըդ-
 լարը մէքիւլաթ իլէ թաամ իթտիլէր . էվվէլ էմիրտէ
 պիր գաշ քէլլմէ իլէ պաշլանըլան միւքեալէմէ , ույգու
 խըրըլթըլարը իլէ խիթամ պուլտու . լաքին Հինտլի գը-
 լաղուզ պիր աղաճա տայանըպ ույումագտա օլան Ֆի-
 լին եանընտա ույանըգ օլալագ պէքլէտի :

Կիճէ հիշ պիր հատիսէ զուհուր իթմէտի . արա
 սըրա գաբլան վէ զըրթլան ուլամալարը իլէ մայմուն
 հայգըրմալարը հիւքմֆէրմա օլան տէրին սիւքիւթի իխ-
 լալ խտիյօր խտի . սըր Ֆըրանսիս Եօրկուն պիր ապէր
 կիպի ույուտու , Բասբարթու գօրգունճ ըիւյալէր կէօր-
 տիւ , Յիլիեաս Փօգ իսէ , կիւյա քէնտի խանէսինտէ ի-
 միշ կիպի քէմալի լահէթլէ ույումուշ խտի :

Շաֆագ աթար աթմաղ եօլա չըգտըլար . գըլա-
 զուզ ագշամ իւթիւ Ալլահապատէ վասըլ օլաճագ-

լարընը մէմուլ իյլէյօր իտի . Ֆիլիւստս Ֆօգ տախի ան-
ճագ պու սայէտէ էվլէնէ ֆագլա գաղանտըղը իքի
կիւնիւ զայպ իթմիշ օլտճագ իտի :

Վինտիյա տաղլարընըն սօն էթէյինտէ պիր տահա
թէվագուֆ իթտիլէր . թէքրար եօլա չըգըլտըղը վա-
գըթ ֆիլ եինէ սիւրաթլու եիւրիւմէյէ պաշլատը . էօյ-
լէն իւսթիւ գըլաղուղ Կանժ նէհրլինին այագլարընտան
պիրի օլան Գարի ըլմաղընըն քէնարընտա վագը պիր
քէյիւն էթրաֆընտան տօլաշտը . Հինտլի , իհթիյաթա
րայէթէն տայիւմ մէսքիւն մահալլէրտէն ուղագ տօ-
լաշօր , ինսանտէն խալի արաղլիյի տահա էմնիյէթ-
պախշ ատտ իյլէյօր իտի . Ալլահապաւտ մէվգըֆընա
անճագ օն իքի ֆարտախ գալմիշ իտի :

Եօլճուլար , պիր նէվ շէքէրլի վէ ունը մէյվէ վէ-
րէն Հինտիւթանէ մախսուս Անանա աղաճլարընըն քէս-
րէթլէ պուլունտուղու պիր մահալտէ թէվագուֆ իյլէ-
յիպ , էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա թէքրար եօլա չըգ-
տըլար . գըլաղուղ սըգ պիր օլմանըգտան կիտիյօր ի-
տի . օ անէ գատար հիշ պիր կէօնա մանիյէ թէսատիւֆ
օլունմաիւրշ վէ եօլճուլագ պէօյլէնէ սուհուշէթ իլէ
պիթէնէք զանն օլունմագտա պուլունմուշ իքէն , ֆիլ
պիրտէն պիրէ ասարը խէվֆ ու տէհշէթ կէօսթէրմէյէ
պաշլատը :

Պու սըրատա էօյլէյի թամ տէօրթ սաաթ կէշմիշ
իտի . սըր Ֆըրանսիս ֆիլին պու հալինտէն էնտիշէ ի-
տէրէք , Հինտլիյէ .

— Նէ վար , տէյու սօրտու :

Հինտլի գըլաղուղ , եագընտան իշիտիլէն պիր սէ-
տայէ աթֆը տըգգաթ իտէրէք .

— Պիլմէյօրում , տէտի :

Իշիտիլէն սէսա կիթտիքնէ զիյատէլէշտի , պու սէ-

տա , ուղագտա պուլունան պիր թագըմ թօբանմըչ
ատեմէրին չալորդլարը չալկը սէտասընա պէնդէյօր
խտի :

Բասբարթու պիր տըդգաթը ֆէվդէլատէ իլէ տին-
լէյօր խտի . Ֆիլիեաս Պօգ իսէ պիր սէօղ սէօյլէմէտէն
վէ հայրէթինի պէյան իթմէքսիղին պէքլէյօր խտի :

Պու ալալըգ Հինտլի աչաղա աթլայըպ օրմանըն ի-
չինէ տալը , վէ պիր աղ սօնրա ալտէթ իտուպ թէ-
լաչ իէ :

— Պիր Պըրահման ալայը պու թարաֆա կէլիյօր .
աման սագընալըմ պիղի կէօրմէսինլէր , տէտիքտէն սօն-
րա , հայվանը տահա սըգլըգ պիր մահայէ կէօթիւրտիւ ,
վէ եօլճուլարա աչաղը ինմէմէլէրինի թէնպիհ իյլէտի .
քէնտիսի տախի , ֆիրարը լաղըմ կէլտիյի հալտէ հէման
հայվանա պինիլէճէք պիր վաղիյէթտէ պուլունտու .
մամաֆիհ եօլճուլար սըգ պիր չալըլըգ արասընտա
պուլունտուգլարը ճիհէթլէ , կէչէնլէր անլէրի կէօրէ-
մէյէճէքլէր խտի :

Ինսան վէ չալկը սէտալէրի եագլաչմագտա վէ դա-
րիպ ահէնկլի շարդըլար չալկըլարա գարըչմագտա ի-
տի . Ֆիլիեաս Պօգ իլէ րէֆիգլէրինին կիղլէնաիքլէրի
մահալտէն էլլի առըմ դատար իլէրուտէ , Հինտլինին
տէտիյի Պըրահման ալայը կէօրիւնտիւ . պիղիմ եօլճու-
լար քէնտիլէրինի կէօթէրմէտէն ալայը կիւզէլճէ կէօր-
տիւլէր :

Ալայըն թա էօնիւնտէ քիւլահլար վէ ուղուն ճիւպ-
պէլէր կլիյինմիչ Քեահինլէր պուլունույօր խտի . Քեա-
հինլէր պիր չօգ գատըն երքէք վէ չօճուլար թարա-
ֆընտան իհաթա իտիլմիլլէր խտի քի , պուլնար տախի
թըրանբէթ , տիւմպէլէք վէ սայիրէ իլէ դայըր միւնթա-
ղամ պիր կիւրիւլթիւտէ տէվամ իտիյօրլար խտի :

Պունլարըն արգասընտան իբի թէքէլէքլի պիր ա-
րապա իւսթիւնէ գօնուլմուլ վէ երլան շէքլինտէ եա-
բըմըշ զայէթ մէքրուհ մէնղարէլի պիր բուլթըն կէլտի-
յի կէօրիւնտիւ . արապա իբի չիֆթ էօքիւղ թարաֆըն-
տան շէքլիյօր իտի :

Մէգքիւր տէհշէթամիղ բուլթըն տէօրթ գօլը մէվ-
նուտ , վիճուտի գըլմըզը պօեալը , սաչլարը գարըշը ,
սագալը ուղուն վէ տուտագլարը պօյալը օլուպ , պօ-
ղաղընտա՝ ինսան գաֆասընտան եաբըլթըշ պիր կէր-
տանլըգ , վէ անըն էթրաֆընտա քէսիլմիշ ինսան էլլէ-
րինտէն թէրթիպ իտիլմիշ աիկէր պիր կէրտանլըգ տա-
հա ասըլը իտի :

Սըր Ֆըրանսիս , պու տէհշէթու հէյքէլին նէ օլ-
տուղունը թանըմըշ օլմաղըլա :

— Գալէ Իլահիսի , եանի աչգու էօլիւմ Ալլահը
տըր , տէմէսի իւղէրինէ , Բասբարթու քէնտիսինի զապթ
իտէմէյէրէք :

— Էօլիւմ Իլահիսի օլապիլիւր ամմա , աչգու մու-
հապէթ Ալլահը ասլա օլամաղ . եա Բապալիւմ , նէ՞ սա-
գիլ գարը , տէսի իսէ տէ , Հինտլի գըլաղուղըն սիւ-
քիւթ իշարէթի իւղէրինէ , օ տախի սուսմաղա մէճ-
պուր օլտու :

Գալէ բուլթընըն էթրաֆընտա , քէնտիլէրինի զէն-
ծիրլէր իլէ տէօյէն պիր չօգ ֆագիլլէր պուլունույօր ի-
տի քի , պունլարըն տախի վիճուտինտէն միւթթասըլ
գանսըչրայօր իտի :

Ֆագիլլէրլին արգասընտան , զայէթ միւղէյէն
էլպիսէլէր կիյմիշ օլան պիր գաչ Պըրահման , քէնտիլին
կիւճ հալ իլէ թուլթապիլէն պիր գատընը սիւրիւյիւպ
կէօթիւրիւյօլլար իտի :

Կէնճ վէ էվրսըլը կիպի պէյաղ շէհրէլի օլան

պու գատընըն պաշը , պոյնու , ումուզլարը , գուլագ-
լարը վէ գուլարը , զիյդըյմէթ միւճէվնէրաթ , կէր-
տանլըգլար , քիւբէլէր , եիւզիւք վէ պիւնգիքլէր իլէ
միւզէյեէն օլուպ , իբէքտէն մամուլ վէ ալթուռն սըրմա
իշլէմէլի պիր թիւլ տախի մէզպուրէնին նազիք վիճու-
տինի սէթր իյլէյօր իտի :

Գատընըն արգասընտան , եալըն գըլըճլար վէ միւ-
թէատտիտ սիլահլար իլէ միւսէլլահ մուհաֆըզլար ,
եինէ սէտեա իւզէրինէ գօնուլմուշ պիր էօլիւ ճէսէտի
կէթիրիյօրլար իտի . պուռնլարըն արգասընտան տախի
սազէնտէլէր իլէ պիր ալայ տա ահալի կէլիյօր իտի :

Սըր Ֆըրանսիս , քէմալի մահզուռնիյէթլէ կէօզիւ-
նիւն էօնիւնտէքի մէնզարէյէ աթֆը նազար իտէրէք ,
Հինալիյէ տէօնիւպ .

— Պիր «Սուլթթի» տէյիլ մի , տէտի :

Հինալի գըլադուզ , մէգամը թաստիգտէ պաշընը
սալլայուպ , բարմաղընը տախի սիւքիւթ իթմէսի իշիւն
տուտագլարը իւզէրինէ գօյտու :

Պըրահման ալայը իլէրլէտի , լաքին պիր ազ սօն-
րա կէօրիւնմէզ օլտուլու կիպի սէսլէրի տէ կէլմէզ օլ-
տու :

Ֆիլիեառ Ֆօզ , սըր Ֆըրանսիսին Հինալիյէ սէյլէ-
տիլի սէօզիւ իշիթմիշ օլտուլունտան .

— «Սուլթթի» նէ տէմէք օլույօր , տէյու սօրմաթը
իլէ , սըր Ֆըրանսիս ճէվապէն .

— «Սուլթթի» արզու իլէ իճրա իտիլէն պիր ին-
սան գուրպանը տըր . շիմաի կէօրաիւյիւմիւզ շու գա-
տընճըղազ , սապահ շաֆագլա պէրապէր չայըր չայըր
եազըլաճադ տըր , տէր տէմէզ , Բասբարթու քէմալի
հիտտէթլէ .

— Վա՛յ խայընլար , տէմէքտէն քէնտինի ալամատը :

Ֆիլիյաս Ֆօգ . - Պու ճէսէտ նէ՞ օլաճադ :

Ֆրրանսիս . - Օ տա եազըլաճադ դատընըն գօճա-
սը տըր . հէնուզ Ինկիլիզլէրին թահտը զապթընա կէշ-
մէյէն Պունտէլկիւնտ էյալէթինին պիր Բաճասը , եա-
նի հիւքիւմտարը տըր :

Ֆիլիյաս Ֆօգ , ասլա պիր թէէսիր ալամէթի
կէօթէրմէքսիզին սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք .

— Աճայիպ , պու ատէթը մէզմուլմէ հալա Հին-
տիսթանտա մէվճո՛ւտ մը տըր , Ինկիլիզլէր պունըն մէ-
նինէ մուվաֆֆադ օլամատըլար մը , տէտի :

Ֆրանսիս . - Հինտիսթանըն բէք չօգ մահալինտէ
պու կիպի ատաթը վահշիյէ իճրա իտիլմէզ . Ֆադաթ
հիւքիւմէթին ասլա թէէսիր ու նուֆուզը օլմայան
պուրասը կիպի գըթաթը վահշիյէտէ էօնիւնիւ ալմադ
գապիլ օլամամըշ տըր :

Բասբարթու . - (Թէէսիրինի եէնէմէյէրէք .) Զա-
վալը գատընճըղազ , տիրի տիրի եանաճադ հա՛ . . .

Ֆրանսիս . - (Ֆիրիեաս Ֆօգա թէվճիհի իտիթապ ի-
տէրէք .) Էվլէթ , մըսթըր Ֆիրիեաս Ֆօգ , օ պիչարէ
գատըն տիրի տիրի եազըլաճադ տըր , զիրա էկէր եա-
զըլմայաճադ օլուրսա , ագրապա վէ թէալիւգաթընըն
նէ տէրէճէ թահգիր վէ թէզլիլէ տիւչար օլաճաղընը
ասլա թասսավուր իտէմէզսինիզ . Եազըլմադ իսթէմէ-
յէն գատընըն սաչընը թըրաշ իտէրլէր , նաֆագա օ-
լարագ կիւնտէ պիր իքի ավուճ բիրինչտէն պաշգա պիր
չէյ վէրմէզլէր , տայիմա թահգիր իտէրլէր վէ լանէթլի
կիպի ատտ օլունուր . նիհայէթիւ էմր թէք ու թէն-
հա պիր քէօշէտէ էօլիւր կիտէր . պինաէն ալէյհ պու
զավալըլարըն եանմաղա հիւսնի ըիզա կէօթէրմէլէրի ,
մէզհէպէ թէպալիյէթլէրինտէն զիյատէ , թահգիր վէ
թէզլիլտէն գօրգտուգլարընտան տըր . մամաֆիհ պա-

զէն պու խուսուստաւ իսրար կէօթէրէնլէրտէ կէօրիւլ-
միւշ տիր : Հիւքիւմէթին մէնի պսլա ֆայիտէմէնտ օ-
լաֆայօր : Պիր տէֆա Պօմպայտա գատընըն պիրի հիւ-
քիւմէթէ միւրաճաաթէ , քէնտիսինի՝ գօճապընըն ճէ-
սէտի իլէ պէրապէր եազմաղա միւսաատէ իսթէտի .
պէթթապի հիւքիւմէթ մէզպուրէնին թալէպլինի ըէտտ
իթտի , լաքին միւթէասըպ գտըր պիլ ախէրէ տէտիլիմ
նէվտէն էլան սէրպէսթ գալան Բաճալարտան պիրինին
նէզտինէ կիտէրէք քէնտիսինի եազտըրտը :

Սըր Ֆրանսիսին պու հիքեայէսինի տինլէմիշ օլան
Հինտլի գըլաղուզ պաշընը սալլաեարազ .

— Փագաթ եարըն սապահ շաֆաղլա պէրապէր
եանաճագ օլան պու գատըն , արզուսը իլէ քէնտիսինի
ֆէտա իթմէյօր , տէտի :

Ֆրանսիս . - Նէտէ՛ն պիլիյօրսուներդ :

— Օ՛ , պու Պունտէլգօնտտէ հէրքէսին պիտիլի
պիր հիքեայէ տիր :

Ֆօլիեաս Ֆօգ . - Լաքին զէվալլը գատըն միւմա-
նաաթ իթմէյօր կիպի կէօրիւրիւյօր :

— Զիւնքի օ գատընը , աֆիյօն տիւմանը իլէ սէր-
սէմլէթմիշլէր տիր :

Բասըարթու . - Շիմտի նէրէյէ կէօթիւրիւյօրլար :

— Իքի ֆարապի էօթէտէ վագը Պիլաճի բութխա-
նէսինէ կէօթիւրիւյօրլար , սապահա գատար օրաաա
գալաճագ տըր :

Ֆիլիյադ Ֆօգ . - Ճինպէթ նէ՛ վագըթ իճրա օլու-
նուր :

— Նարըն սապահ շաֆաղ աթար աթմաղ :

Հինտլի պու ճէվապտէն սօնրա , ֆիլի՛ պուլլան-
տուզլարը գօրուլադտան չըգարըպ իլէրիլէ սիւրմէքտէ
իքէն , Ֆիլիեաս Ֆօգ թէվգըֆ իտէրէք .

— Պու գատընը գուրթարսագ նա՞սըլ օլուր , տէ՛ռ տի :

Փըրանսիս . — Պու գատընը գուրթարմագ մը . . .

— Էվվէ՛թ , օն իքի սաաթ վագթըմ վար , պու՛նը տա շու զէվալը գատընը գուրթարմաղա ֆէտա ետէ-պիլիբիմ :

— Լաքին միւսիւ ծօգ , սիզ հագըգաթէն ըզգ-դաթը գալպիյէյէ մալիք իմիշսինիզ :

— Է՛հ , պազէն , վագթիմ օլուրսա :

13

Նաօըլ քի կէօրիւլիւյօր , պիզիմ եօճուլարըն գա-րարը ճիտտէն բէք զիյատէ ճէսարէթ վէ իզթիտարէ միւթէվագըֆ վէ պէլքիտէ միւմքիւնսիզ իտի :

Փիլիեաս ծօգ շու թէշէպպիւս իլէ հայաթընը , հիշ օլմաղաս հուրքիյէթինի , վէ պինաէնալէյհտէ իտ-տաասընտաքի՝ մաւվաֆֆագըլլէթի թէհլիքէյէ իլգա իտիյօր իտի . ֆագաթ միւմաիլէյհ ասլա թէրէտտիւտ իթմէտի : Ալէլիսուսուս սըր ֓ըրանսիսի պու պապտէ քէնտիսինէ ճիտտի պիր եարաըմճը վէ մուհիպպ կէօ-րիւյօր իտի :

Հէլէ Բասըարթու չօգտան հագըր իտի . էֆէնտի-սինին ֆէքրի , մէրգոււմըն բէք խօշունաս կիթմիշ իտի : Բասըարթու պարիտ պիր գալըպա կիլմիշ օլան շու ա-տէմ հագըրնտա մահապէթը գալպիյէ հըսս իյլէյօր , ատէթա էֆէնտիտինի ճիտտէն սէվմէք իսթէյօր իտի :

Իշին իշինտէ սատէ Հինտլի գըլաղուզ վար իտի . ասէպա նէ՞ եարաճագ . ես Հինտլիլէրին էլինէ տիւշէր-

սէ : Սըր Ֆըրանսիս Հինտլիտէն իսթիյզահը մատտէ-
յէ գալգըընճա , կէնճ Հինտլի ճէվապէն .

— Էֆէնտի՛մ , պէն « Բարսի » տէնիլէն թագըմ-
տանըմ , պու գատընտա Բարսի մէզհէպինտէն տիր .
պինաէնալէյհ հէր պիր էմրինիզէ հազըըմ , տէտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Աֆէրին օղլում :

Գըլաղուզ . - Ֆագաթ շաւրասը խաթըընըզտա օլ-
սուն քի , մազալլահ էկէր էլէ կէշէրսէք , սատէ հայա-
թըմըլ թէհլիքէտէ գալմազ , պէօյիւք վէ տէհշէթլի
իշքէնճէլէր չէքէրիզ հա :

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Օրասը մալիւմ , պու իշի կէօր-
մէք իշին կիճէյի պէքլէյէճէյիզ տէյիլ մի :

Գալաղուզ . - Էվվէթ :

Հինտլի եագըլաճագ օլան գատըն հագգընտա շու
վէճհլէ թաւսիլաթ վէրտի : Պու գատըն Բարսի գապի-
լէսինտէն ֆէվգէլատէ կիւզէլ վէ Պօմպայ թիւճճար-
լարընտան պիրինին գըզը իմիշ . Պօմպայտա էօյլէ պիր
թալիմ վէ թէրպլիյէ կէօրմիւշտիր քի , կէօրէնլէրին ,
մէրգուլմէյի պիր ինկիլիզ գըզընտան թէֆրիզ իթմէսի
զայրի գապիլ օլուպ , իսմիտէ Աուտա իմիշ :

Մէզպուրէ հէնուզ չօճուզ վէ էօքսիւզ իքէն , ար-
զուսընըն խիլաֆընտա օլարագ , Պունտէլգօնտ իխ-
թիյար Բաճասընա թէզվիճ իտիլմիշ իսէ տէ , Բաճա
էօլիւրսէ , պաշընա կէլէճէյինի պլիտլիյի ճիհէթլէ ֆի-
րար էյլէմիշ , ֆագաթ մուախարէն էլէ կէշիրիլմիշ ի-
տի . զիրա ֆամիլեասը մէրգուլմէնին մահվընտան պէօ-
յիւք իսթիֆատէ կէօրէճէքլէր իմիշ :

Պու հէքէսյէ Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ արգատաշլարընը
ֆիքիլլէրինտէ տահա զիյատէ սապիթ դարար էյլէտի :
Գըլաղուզըն՝ ֆիլի միւմքիւն մէրթէպէ Պիլաճի բուլ-
խանէսինէ եագլաշարըմասընը թասվիպ իթտիլէր :

Եւորում ուսում սօնրա բուժխանէտէն պէշ երւզ
ատում գատար ուղագտա վագը պիր գօրուուգտա
թէվագուֆ իթտիլէր . հէր նէ գատար պիր շէյ կէօր-
մէյօր իսէլէրտէ , երնէ միւթէասըպ Հինտլիլէրին հայ-
գըրըշլարը քէնտիլէրինէ գատար կէլիյօր իտի :

Եօլնուլար , պիշարէ գատընըն եանընա կիթմէք
շարէսի հագգընտա միւղաքէրէյէ պաշլատըլար . գը-
լաղուղ , գատընըն մահբուս օլտուղու բուժխանէնին ի-
շինի տիշինի բէք ալա պիլմէքտէ իտի . աճէպա ալայ
ույգույա տալմըշ իքէն բուժխանէյէ կիրէպիլիբ մի ,
եօգուս տիվարը՝ մը տէլմէք լագըմ կէլէճէք . պուրտ-
լարընա անճագ սօն տագըգաւա մէ բուժխանէնին եա-
նընտա գարար վէրիլէճէք իտի . եալընըլ՝ գատընըն օ
կիճէ շաֆագ սէօքմէտէն գուրթարըմասը պիրինճի
շարթ իտի , չիւնքի պիշարէյի մագթէլէյէ կիթտիքտէն
սօնրա իսէլաս իտէպիլմէք , գուտրէթը պէշէրիյէնին
խարիճինտէ պիր մատտէ օլտուղու աշիքեար իտի :

Կիճէյի պէքլէտիլէր . գարանըղ պասար պասմաղ
բուժխանէնին էթրաֆընը կէօզտէն կէշիլմէք իւղրէ
օրայա թէվէճճիւհ իթտիլէր , Պու արալըգ սէս սէտա
քէսիլմիշ իտի : Հինտլիլէրին միւթատը վէհճլէ պէլքի
ճիւմլէսիտէ աֆիեօն սարխօշը իտիլէր քի , պու սայէ-
տէ բուժխանէյէ եագլաշմագ գապիլ օլապիլիբ իտի :

Գըլաղուղ եօլնուլարըն էօնիւնէ կէշէրէք երիւիւ-
մէյէ պաշլատը . օն տագըգա գատար երիւիւտիւքտէն
սօնրա պիր ըրմագ քէնարընա վասըլ օլտուլար . օրա-
տա եանմագտա օլան մէշէլէլէր սայէսինտէ . պիշարէ
գատընըն եագըլմասը իշին հաղըրլանան օտուճ եըղը-
նընը կէօրտիլէր :

Օտուճլար սանտալ աղաճընտան իպարէթ օլուպ
պիր թագըմ թութուշտուրուճու էճղալէր իլէ ըսլա-

տըլմըշ խոր։ Պու երդընըն իւզէրինտէ սաղ զէվճէսի իլէ պէրապէր եանաճաղ օլան Բաճանըն ճանսըզ ճէսէ-տի պուլունույօր վէ պուրատան եիւզ ատըմ իլէրիտէ տէ բութխանէ կէօրիւնիւյօր խոր։ Գըլաղուզ, ալչադ սէտա իլէ եօլնուլարա։

— Կէլինիզ, տէտի։

Եօլնուլար ուզուն օթլարըն արասընտան քէմալի իհլթիյաթ իլէ իլէրլէմէյէ պաշլատըլար։

Օրթալըգտա հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւնէթէ, անճադ շիտտէթլիճէ էսէն լուզիկեարըն աղաճլարա չարքմասընտան հասըլ օլան սէտա խալէլ վէրիյօր խոր։

Գըլաղուզ տար պիր եօլըն նիհայէթլինտէ տուր-տու, էթրաֆտա եանան մէշէլէլէրին ըշըղը իլէ եէր-տէ եաթանլար կէօրիւնիւյօր խոր։ պուրասը ատէթա պիր մուհարէպէ մէյտանը կիպի երքէք գատըն վէ չօ-ճուգ գարմագարըշըդ պիր հալտէ պուլունույօրլար խոր։

Պունլարըն արգասընտա բութխանէ կէօրիւնիւյօր խորքի, հէր գարուսընտա պէքճիլէր, պիր էլինտէ մէ-շէլէ, տիկէր էլինտէ աչըգ գըլըճ օլարադ կէղինիյօրլար խոր։ օ հալտէ բութխանէնին իշէրիսի տաթի թահտը մուհաֆազայա ալընմըշ օլաճաղընա շիւպհէ խորլէմէզ։

Գըլաղուզ օլտուղու եէրտէ տուրտու։ բութխանէ-յէ կիրմէնին միւմքիւն օլամայաճաղընը անլայարադ, արդատաշլարընը կէրի կէթիւրտիւ։ անլէր տափի ի-շին պու ճիհէթլինի անլատըլար։ Պու արալըդ սըր ֆը-րաճսիս, չիւտլյէ։

— Հէնուզ եարը կիճէյի իքի սաաթ կէշմիշ տիր, պէլքի պէքճիլէր ույուլարտա մուվաֆագ օլուլուզ, տէտի։

Գըլաղուզ. — Պուտա օլապիլիր։

Պէտքէն Ֆիլիեաս Թօք իւն ընթերցելի , պէտքիւք
պիր աղաճըն ալթընա օթուրուպ պէքլէտիլէր :

Ֆիլհագըգա կէչէն վագըթ եօլնուլարա բէք ուզուն
կէօրինտիւ . Հինտլի գըլաղուզ արասըրա արգատաշ-
լարընտան պըրըլարագ , օրմանըն քէնարընտան բութ-
խանէյէ աթֆըլ նազարը տըգգաթ իտլյօր իտի . Ֆա-
գաթ պէքճիլէր էլէրինտէ մէչէլէլէր իւն լյֆայի վա-
ղիֆէտէ ասլա գուսուր իթմէյօրլար իտի . բութխանէ-
նին բէնչէրէլէրինտէն խաֆիֆ պիր զիյա խարինէ աքս
կլէյօր իտի :

Եօլնուլար եարը կինէյէ գատար պէքլէտիլէր ,
եինէ հալ տէյիչմէտի . Հինտլիլէր տայիմա նօգթայի
մուհաֆազլարընտան պըրըլմայօրլար իտի . շուրասը
անլաշըտը քի պէքճիլէրին ույումալարընա պէքլէմէք
պէյհուտէ իտի . պէքճիլէրէ իչկի իչմէք եախօտ աֆիօն
խաթիմալ իթմէք գաթիէն մէն իտիլմիշ իտի . պինաէն
ալէյհ պաշգա պիր սուրէթլէ , եանի բութխանէնին
տիվարընա պիր տէյլք աշարագ իչէրի կիրմէք իգթիզա
իտլյօր իտի . եալընըզ շուրասը շայանը տըգգաթ գա-
լըյօր իտի . եանի Պըրահմանլար , գատընճըզազըն եա-
նընտա տախի , խարիճտէքի կիպի քէմալի ինթիյաթ
վէ տըգգաթ իւն մուհաֆըզլըգ իտլյօրլար մը .

Պիր ազ տահա միւղաքէրէտէն սօնրա իլէրլէմէյէ
գօյուլտուլար , բութխանէնին պաշ թարաֆընա կիթ-
մէք իչին էբէյիճէ եօլ եիւրիւտիլէր . Թամ եարը կի-
ճէյի եարըմ սաաթ կէչէրէք քիմանէյէ թէսաաիւֆ իթ-
մէքսիզին բութխանէնին տիվարընա վասըլ օլտուլար .
վագաա պինանըն պու ճիհէթինտէ պէքճի պուլունմա-
յօր իտի իսէ տէ , պուրատա տախի նէ բէնչէրէ նէ
գաբու վար իտի :

Մահիթապ օլմատըղընտան նաչի կինէ բէք գա-

րանլըդ իտի . աղաճլարըն պէօյիւքլիյի տախի դարան-
լըղը արթըրըյօր իտի . շիմտի տիվարըն տիպինէ պիր
տէլիք աշմագ իյճապ իտիյօր : Պու ամէլիյաթ իշին եօլ-
ճուլարըն հիշ պիրիսինտէ բըշագտան պաշգա պիր շէյ
եօգ իտի . հէլէ քի բութխանէնին տիվարլարը զայնթ
եումուշագ պիր խարճ իլէ թուղլատան եաբըլմըշ օլ-
տուղունտան , տէլիք աշմագ բէք կիւճ տէյիլ իտի .
պիր թուղլա գօբարըլտըղը կիպի տիկէրլէրի անը թէա-
գըպ իտիյօր իտի :

Միւմքին մէրթէպէ ապ կիւրիւլթի եաբարագ տի-
վարը տէլմէյէ պաշլատըլար : Հինալի իլէ Բասբարթու
պիր ատէմ կէշէճէք գատար եէր աշմաղա չալըշըյօր-
լար իտի . լաքին իշ իլէրլէմէք իւզրէ իքէն բութխա-
նէնին տէրունինտէն պիր սէտա իշիտիլտի քի , պու սէ-
տայէ պաշգա սէտալէր գարշըլըգ ճէվապ վէրտիլէր :

Բասբարթու իլէ գըլաղուղ տուրտուլար , աճէպա
տույուլտո՞ւ մը , իշ անլաշըլտը՞ մը , իհթիյաթէ ըայէ-
թէն ճիւմէսի պիրտէն օրատան ուզագլաշտըլար , վէ
եէնիտէն աղաճլարըն ալթընտա կիզլէնտիլէր . նիյէթ-
լէրի էկէր իշ անլաշըլմաղ իսէ թէքրար պաշլամագ ի-
տի . ֆագաթ Պըրահման պէքճիլէրի , բութխանէնին
պու ճիհէթինէ տախի կէլէրէք , օրայա թէգարրուպ
իմքեանընը իզալէ իյլէտիլէր :

Եօլճուլարըն պունտան հասըլ իթտիքլէրի թէէ-
սիւֆի պէյան իթմէք ղայրի գապիլ տիր . արթըգ զէ-
վալլը գատընա եագլաշմագ միւմքին տէյիլ իտի . պի-
շարէյի նասըլ գուրթարապիլէճէքլէր , սըր Ֆրանսիս
հիտտէթինտէն թըրնագլարընը եէմէքտէ , Բասբարթու
ատէթա քէնտիսինտէն կէշմիշ օլտուղունտան , գըլա-
ղուղ մէրգումը կիւճ հալ իլէ թէսկինէ մուվաֆֆագ
օլմագտա իտի : Ֆիլիեաս Ֆօգ իսէ , հալինի խարիճէն

անլաթմագարզըն քէմալի սիւքիւնլէ տուրույօր իտի :

Պսւ արալըգ սըր Թրանսիս մէյուսիյէթ իյմա ի-տէր պիր սէտա իլէ :

— Շուրատան չէքիլմէքտէն պաշգա եաբաճագ իշիմիզ գաւմատը տէյիլ մի, տէմէսի իւզէրինէ, գըլ-լաղուզ :

— Թէէսիւֆ օլունուր քի էօյլէ տիր, տէտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Պէքլէյէլիմ, եարըն էօյլէ վագ-թը Ալլահապատէ վասըլ օլուրսագ, երինէ պէնճէ մաթ-լուպ հասըլ օլմուշ օլուր :

Սըր Թրանսիս . - Լաքին նէ՞ ումույօրսանըզ, պիր գաշ սաաթ սօնրա կիւնէշ տօղաճագ վէ հէր չէյ պի-թէճէք . . .

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Դիմ պիլիր, պէլքի գաշըրտը-ղըմըզ ֆըրոաթ սօն տագըգատա էլտէ իտիլմիշ օլուր :

Սըր Թրանսիս, Ֆիլիեաս Ֆօգըն ֆիքրինի կէօզլէ-րինտէն անլամագ իսթէյօր իտի . աճէպա շու սօղուգ գանըլ ինկիլիզ նէյէ կիւվէնիյօր, եօգսա ճինայէթ զէ-մանընտա գատընըն իւզէրինէ աթլայուպ տա, ճէլլատ-լարընըն էլինտէն գուրթարմագ մը իսթէյօր իտի :

Պագաթ պու ֆիքիր տիվանէլիքտէն պաշգա պիր չէյ օլամազ, օ հալտէ Ֆիլիեաս Ֆօգը տէլի ատտ իյլէ-մէմէյէ նէրէտէն սէլահիյէթ գաղանմալը, հէր նէ հալ իսէ, գըլաղուզ եօլճուլարը պուլունտուգլարը մահալտէ պըրագմայըպ, իլէրի, էսկի պուլունտուգլարը եէրէ կէօ-թիւրտիւ . պուրատան կէօրիւնմէյէրէք ույգույա տալ-մըշ օլան ալայը կէօրէպիլմէք գօլայ իտի :

Բասթարթու իսէ պիր աղաճըն տալընա եասլա-նըպ, էվվէլ էմիրտէ զիհնինտէն կէշիրիպ, սօնրա օրա-տա թէգարրուր իթտիրտիյի պիր ֆիքրի գուրմագտա իտի . մէրգոււմ էվվէլա քէնտի քէնտինէ :

— Նէ՞ տելիլիք . . . տիմէյէ պաշլատը . շիմտի իսէ երինէ քէնտի քէնտինէ .

— Ֆազաթ Նիշին օլմայաճադ իմիշ, պէօյլէ ահմադ հէրիֆլէրին եանընտա թէշէպպիւս օլունաճադ պուն-տան պաշգա չարէ՞ մի օլուր , էփլէթ , էփլէթ , եաբ-մալը , թէրէտտիւտին լուղումը եօգ , տէմէքտէ իտի .

Իշթէ Բասբարթու պէօյլէ տիւշիւնտիւքտէն սօն-րա տահա տէրին տիւշիւնմէքտէն սարֆը նազար իտէ-րէք , սէսսիզէ պուլունտուղու աղաճտան էնմէսի իլէ չալըլար արասընա տալմասը պիր օլտու .

Սաաթլար կէշմէքտէ , ուֆուգտա հասըլ օլան զի-յալէր սապահըն թէգարրուպինի իյմա իթմէքտէ իտի . մամաֆիհ հալա գօյու պիր գարանըդ էթրաֆը իհա-թա իտիյօր իտի .

Վադըթ կէլտի , էօլիւ կիպի ույգույա տալըպ գալ-մըշ օլան խալգ արասընտա պիր հարաքէթ կէօրիւտիւ , տալիւ վէ տիւնպէլէք սէսլէրի իշիտիլմէյէ պաշլատը . չարգըլար , պաղըրշմա սէտալէրի , եէնիտէն մէյտան ալտը . պիշարէ գատընըն գուրպան իտիլէճէյի սաաթ կէլմիշ իտի .

Նակէհան բութիւանէնին գաբուլարը աչըլարագ ի-չէրտէքի զիյա տըշարըյա աքս իթտի . իքի Պըրահման թարաֆընտան սիւրիւյիւպ կէթիրիլէն կէնճ գատըն-ճըղտղը , ֆիլիեաս ֆօգ իլէ ոըր ֆըրանսիս կէօրտիւ-լէր , հաթտա պիշարէ գատընըն , զիհնինի իսթիլա ի-տէն սէրսէմլիլի , պիր գուվլէյի ղայրի իսթիլարի իլէ տէֆէ չալըշարագ , քէնտինի ճէլատլարընըն էլինտէն գուրթարմագ իսթէտիլինի տալի , կէօսթէրտիլի հալ ու հարաքէթինտէն բէք ալա անլատըլար . սըր ֆըրան-սիսին գալպի չիտաէթլէ չարմաղա պաշլատը , պիր հարաքէթը ղայրի իսթիլարի իլէ ֆիլիեաս ֆօգըն էլինի

Թուլթառուղու վազըթ , մումախլէյհին էլինտէ պիր խան-
չէր պուլունտուղունը հըսս իթտի :

Պու սըրատա խալգ աչըլտը վէ կէնճ գատորն ան-
լէրին արասընա կիրտի .

Ֆիրիեաս Ֆոգ իլէ սըր Ֆըրանսիս ալայըն սօն թա-
զըմընա գաթըլարագ , ֆագաթ կէօրիւնմէյէրէք զէ-
վալը գատընը թէագըպ իտիյօրլար իտի :

Օն տագըգա սօնրա մահուտը մաղըն քէնարընա
վասըլ օլտուլար , գատընըն ղէվճի ճէսէտի գօնուլմուշ
օլտուղու օտուն եըղընընըն էլլի ատըմ իլէրիսինտէ
տուրտուլար . պիր գաչ տագըգա սօնրա պիչարէ գա-
տընըն տախի քեամիլէն քէնտինտէն կէչմիշ օլարագ ,
զէվճինին եանընտա եանաճագ օտունլարըն իւզէրինէ
եաթըրըլմըշ օլտուղունը կէօրտիւլէր . .

Օտունլարա պիր մէշէլէ եագլաշտըրըլտը . զա-
թէն եաղլանմըշ օլան օտունլար տէրհալ աթէշ ալըպ
ալէվլէնմէյէ պաշլատը .

Պու արալըգ սըր Ֆըրանսիս իլէ Հինտլի գըլաղուզ ,
Ֆիրիեաս Ֆոգըն էլինտէ խանչէր օլտուղու հալտէ ա-
թէշէ տօղրու հիւճիւմ իթմէք իսթէտիյինի կէօրտիւ-
լէր . . .

Դըլաղուզ իլէ Ֆըրանսիս միւմանաաթ իթմէք իս-
թէտիլէր : Հէր նէ գատար Ֆիրիեաս Ֆոգ անլէրին եէ-
տը միւմանաաթընտան գուրթուլուպ աթէշէ աթըլմագ
իւզրէ իտի իսէ տէ , թամ օ սըրատա մէնղարէնին քեա-
միլէն թէպէտտիւլ իթմէսի , մումախլէյհին պու թէ-
չէպպիւսինէ մանի օլտու . պիրտէն պիրէ օրթալըգտա
պիր խէվֆի ու տէհչէթ սէտասը իշիտիլտի . պիւթիւն
խալգ թարիֆի նագապիլ պիր խէվֆի ու տէհչէթ իլէ
եիւզիւն գօյու եէրէ գաբանտըլար :

Վէֆաթ իտուպտա ճէսէտի պէրհայաթ ղէվճէսի

իլէ պէրապէր եանաճագ օլան իհթիյար Բաճա Էօլմէմիշ օլմալը իտի քի , օտուընլարըն իւղէրինտէ պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը , վէ պիր խայալ կիպի տօղրուլարագ դատընը գօլլարը արասընա ալտը . պատէհու հալինէ տահա ղիյատէ տէհշէթ վէրէն տիւմանլար արասընտան սըյրըլարագ օտուընլարըն իւղէրինտէն աշաղա էնտի .

Յագիրլէր , պէքճիլէր , Գեահինլէր վէ Պըրահմանլար եիւղին գօյու եէրէ գարանմըչլար , վէ Իլահլար թարաֆընտան վուգու պուլան պէօյլէ պիր հալի խարիգիւլատէյէ պագմաղա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ պուլունմուչլար իտի .

Ագլ ու հուշունը քեամիլէն ղայալ իթմիշ օլան գատըն , քէնտինի կէօթիւրէն ատէմին ումուղընտա օլարագ , տիւչարը խէվֆ ու տէհշէթ օլմուշ օլան խալգըն արասընտան կէչտի , Յիլիեաս Յօգ իլէ սըր Յըրանսիս այագտա տուրուեօրլար իտի . Հինտլի գըլաղուգտա պաշընը էօնիւնէ էյմիշ իտի . քիմ պիլիւր Բասբարթու տա նէ գատար գօրգու իչինտէ տիր

Կէնճ գատընը ումուղլամըշ օլան խայալ պիղիմ եօլճուլարըն պուլունտուղու մահալէ գատար կէլտի . Օրատա պիր .

— Գաշալըմ , սէօղիւ իշիտիլտի .

Պու սէօղիւ սէօյլէյէն տախի Բասբարթու իտի . Բասբարթու սագլանմըշ օլտուղու աղաճտան եավաշճա ինուպ , ղիհնինտէ թասարլատըղը գարարը մէվգըյը իճրայէ գօյմագ իւղրէ տօղրուճա օտուըն եըղընընա կիթմիշ , Բահանըն ճէսէտինտէքի էլպիտէյի կիյմիշ , վէ կիւյա քէնտիսի Բաճա իմիշ կիպի պայղըն գատընը գուճագլայարագ արգատաշլարընըն եանընա կէլմիշ տիր . անտէն սօնրա իսէ հէման ֆիլէ աթլայըպ

սավուշմագտան պաշգա եաբաճագ պիր իշ գալմամը տըր :

Հէր նէ գատար Պըրահմանլար թարաֆընտան պուհիլէ սօնրատան տույուլմուշ, ասըլ Բաճանըն ճէսէտի օտուենլար իւզէրինտէ եալընըզճա եանտըղը քէշֆ օլունուպ, եօլնուլարը գօվլալմաղա պաշլամըշլար իսէ տէ, անճագ աթըլան գուրշունլարտան պիր թանէսի, ֆիլիեաս ֆօգըն շապգասընը տէլմէքաէն պաշգա պիր զարարը մուճիպ օլմամըշ իտի :

13

Դարիյնի քիրամէ արզ օլունտուղու իւզըէ, պիզիմ եօլնուլար քէմալի մուվաֆագաթլէ մատամ Աուտայը գաշըրմըշլար, վէ իրթէսի կիւն սապահա գարշը Ալլահապատէ եադլաշմըշլար իտի . ֆիլ քէմալի սիւրաթլա եօլա տէվամ իտիյօր իտի :

Էօյլէտէն էվվէլ Ալլահապատէ վասըլ օլունտուհէնուզ քէնտինէ կէլմէյէն մատամ Աուտայը չըմէնտըֆէր մէվգըֆընտա պիր օտայա եաթըրտըլար, Բասբարթու, մէրգումէ իչին էլպիսէ թէտարիք իյլէտի :

Ֆիլիեաս ֆօգ, Հինտլի գըլաղուղա վատ իյլէմիշ օլտուղու իւճրէթի վէրտի . Բասբարթունըն ճանը սըգըլմաղա պաշլամըշ իտի, չիւնքի ֆիլիեաս ֆօգ, Հինտլիյէ .

—Օղլում, չիմտի պէն սէնին իւճրէթինի վէրտիմ, պու խըտմէթինէ մախսուս տըր . սատագաթըն իչինտէշու ֆիլի սանա վէրէճէյիմ գապուլ իտէ՞րմիսին, տէմիշ իտի . Հինտլինին իսէ կէօզլէրի բարլայարագ .

— Աման էֆենտիմ, պէօյիւք պիր լութֆ իթմիշ օլուրսունըզ, պու ֆիլ պէնտէնիզ իչին պիր սէրվէթ տիր, տէտի :

— Սէն ֆիլի ալ, եինէ պօրճլու պէնիմ :

Բասքարթու, ֆիլ իլէ վէտա իթմէք իւզրէ հայվանը եօխշայըպ աղզընա չէքէր վէրտի . ֆիլ տախի մէգամը թալթիֆտէ, մէրգումը խօրթումընա սարարագ պաշընտան եօգարը գալտըրտը, վիճուտինի ինճիթմէտէն եէրէ պըրագտը :

Իքի տագըգա սօնրա եօլճուլար տէմիր եօլ գաթարընտա եէրլէշմիշ վէ գաթար հարաքէթ իլլէմիշ իտի . մատամ Աուտա, Պըրահիմլէրին եէտիրտիքլէրի աֆիյօնըն թէէսիրինտէն գուրթուլուպ եալաշ եամաշ ալըտը . մուճաիլէյհա քէնտինի տէհշէթլիլ պիր էօլլիմտէն խէլաս իտէնլէրէ գարշու, նէ տէրէճէ ասարը թէշէքքիւր կէօսթէրտիյինի կէօրսէնիզ, սիզ տէ Բասքարթու կիպօ աղլար իտինիզ :

Յիլիեաս Յօգ, մէզպուրէյէ «թէշէքքիւրէ մահէլ եօգ» սէօղիլ իլէ ճէվապ վէրտի . զաթէն մէրգում, Բասքարթունըն՝ գատընը գուրթարմագ իչին իճրա իյլէտիյի ֆէտաքեարլըղա տախի «Բէք ալա» սէօղիլ իլէ իքթիֆա իթմիշ իտի քի, պու սէօղիլն Յիլիեաս Յօգ կիպի վագարըր վէ աղըրպաշ պիր ատէմին աղզընտա նէ տէրէճէ էհէմմիյէթի պուլունաճաղընը իյղահ իթմէք մուհալ տըր :

Գաթար, Պինարիսէ վասըլ օլտու . սըր Յիրանսիս արգատաշարը իլէ վէտալաշարագ պուրատա գալտը : Շըմէնտըֆէր Պինարիս մէվգըրընտան սօնրա տայիմա կանթ նէհրի սահիլինտէն եօլունա տէվամ իյլէտի :

Վահօնըն բէնչէրէլէրինտէն տըշարըյա աթֆը նազար օլունճա, խարիճտէ հիւքմֆէրմա օլան աչըգ վէ :

լաթիֆ հէվա սայէսինտէ , հէնուզ եէշիւ ընկէրինի թէրք իթմէմիշ օլան կիւղէլ օրմանլապ , մահսուտար թարլալար , էքինլէր վէ լաթիֆ մէնզարէլի քէոյլէր , եօլճուլարըմը թարափընտան կէօրիւլէպիլիր իտի :

Հինտլիլէրճէ մուգատտէս սայըլան Կանժ նէհրինտէ եիւղէն սու ֆիլլէրի , թիմնաղլար վէ իրի պոյնուղու Այկըրլար կէօրիւնստիյիւ կիպի . մէվսիմին սօղուգլուղունա պագմայարագ նէհրին քէնարընա թէճէմմիւ իտէն Հինտլիլէր տալի , արա սըրա արղը վիճուտ իտիյօրլար իտի : Պունլար Պուտտա մէզհէոյլնին տիւշմէնի օլան վէ Վիշնու , Պըրահման , Սիւլա նամը իլէ իւշ Ալլահա բէրէսթիշ իտէն թագըմտան իտիլէր . աճէպա քեամիլէն ինկիլիղլէշմիշ օլան Հինտիսթանէ , մուգատտէս Կանժ նէհրի իւղէրինտէ աթէշլէր բիւսկիւրէրէք գաթի մէսաֆէ իտէն տէմլը եօլը գաթարընա , շու իւշ իլահլար նէ՝ նաղարլա պագմագտա տըր :

Վասֆընը իթտիյիմիզ լաթիֆ մէնզարէլէր , կէօրիւնմէսի իլէ կէօզտէն զսյպ օլմասը պիր օլտուղու կիպի , պագէն տախի լօգօմթիֆտէն չըգան պէյաղ տիւման , մէնզարէնին սայըր թէֆէրլուաթընը կէօրմէյէ մանի օլույօր իտի , չըմէնտըֆէրին քէմալի սիւրաթլա կիտիշինտէն , Պինարիսին ճէնուպը շարգըսընտաքի էսկի Պէհար Բաճասընըն Շունարի գալասընը վէ Կաղպուրէ իլէ անըն մէշհուր կէօլ սույը ֆապրիգալաւընը , Կանժ նէհրինին սահիլի շարգըսընտա քեային լօրտ Դօընօվալիսին մէզարընը , Հինտիսթանըն աֆիյօն թիճարէթինին մէրքէզի օլան Պուգուար վէ Բանթա չէհիրլէրինի , ինկիլթէրանըն Մանչէսթէր վէ Պիրկիմճամ շէհիրլէրի կիպի տէմլըտանէ վէ չէլիք տէօքմէլաանէլէրի , էսլիհալարը վէ պունլարըն ֆապրիգալարը օճագլարընտան չըգան գաթը տիւման պուլութլարը իլէ ,

Մօն.քէր շէհրինի վէ սայիրէյի եօլնուլար պէօյիւք միւշ-
կիւլաթ իլէ սէշէպիլիյօրլար իտի :

Պատէհու կիճէ օլուպ գարանլըգ պաստըղընտա ,
արուլան , գաբլան , այը վէ գուրտ կիպի գաթարըն կիւ-
րիւլթիւսիւնտէն գօրգուպ ֆիրար իտէն հայվանաթը
վահշիյէնին տէհշէթլի ուլամալարը արասընտան կիտէ-
րէք , Պէնկալ , Կալգօնտ , Կուր խարապէլէրի , Մուս-
հիրապատ , Պուտան , Հուկլի վէ Շանտէրնակուր շէ-
հիրլէրինի ուղագտա պըրագարագ , քէմալի սիւրաթլա
կէշիպ կիթտի :

Նիհայէթիւլէմի եարը կիճէտէն եէտի սաաթ սօն-
րա Կալգիւթայա վասըլ օլունտու : Հօնկ-Գօնկա միւ-
թէվէճճիւհէն հարաքէթ իտէճէք օլան վաբօրըն վագ-
թը աղիմէթինէ , հէնուղ պէշ սաաթ վար իտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգըն բըրօկրամը մուճիպինճէ մէրգում ,
Հինտիսթանըն մագարըը հիւքիւմէթի վէ բայիթահտը
պուլունան Կալգիւթա շէհրինէ , հարաքէթինին եիրմի
իւշիւնճիւ կիւնիւ , եանի Հոկտեմբերին եիրմի պէշինտէ
վասըլ օլաճագ իտի . Ֆիլհագըգա Ֆիլիեաս Ֆօգ թամ
Հոկտեմբերին եիրմի պէշինճի կիւնիւ Կալգիւթայէ մու-
վասըլէթ իյլէմիշ իտի . պու սէպէպէ մէպնի Բըրօկրամ-
ճա ապլա քեար վէ Ղիեան վուգու պուլմամըշ իտի տէ-
մէք տիր . վագաա Լօնտրատան Պամպայա կէլինիր ի-
քէն գաղանըլան իքի կիւն , Հինտիսթան շէպիհ ճէղի-
րէսինտէն կէշիլտիյի զէման զայպ օլմուշ իտի իսէ տէ ,
լաքին Ֆիլիեաս Ֆօգըն պու Ղիյանն թէէսիւֆ իթմէտի-
յի գավիյէն զանն օլունապիլիր :

15

Շըմէնտըֆէր մէգըֆտա տուրմասը իլէ , Բասաար-
թու վաղօնտան էնտի . արգասը սըրա տախի մատամ
Առտանըն էնմէսինէ մուավէնէթ իտէն Ֆիլիեաս Փօգ-
չըգտը . Ֆիլիեաս Փօգըն ֆիքրի , Հինտիսթան մէմալի-
քինտէ պուլունմագտան բէք զիյատէ դօգուպ էնտիչէ
իտէն մատամ Առտայը հէման վաբօրա կէօթիւրիւպ
եէրլէշտիրմէք իտի :

Ֆիլիեաս Փօգ , տէմիր եօլը մէվդըֆլնտան տը-
շարը չըգմագ իւզրէ իքէն , քէնտիսինէ պիր բօլիս եագ-
լաշարագ :

— Մըսթըր Ֆիլիեաս Փօգ սիճմիսինիզ , տէյու
սօրտու :

— Էվվէթ , պէնիմ :

— (Բասաարթույը կէօսթէրէրէք .) Պու ատէմ տէ
ուշաղընըղ տըր , տէյիլ մի :

— Էվվէթ :

— Իքինիզ տէ արգամ սըրա կէլինիզ :

Ֆիլիեաս Փօգ , չու զարիպ տավէթտէն թէաճիւպ
իթտիյինէ տայըր զահիրէն պիր ալամէթ պիլէ կէօս-
թէրմէտի , զիրա քէնտիլէրինի տավէթ իտէն գանուն
թարաֆլնտան մէնսուպ պիր մէմուր իտի , հէր պիր ին-
կիլիզ իչինտէ գանուն մուգատտէս տիր , ֆագաթ Բաս-
բարթու միլլիյէթի իգթիզասընճա կէվէզէլիյէ պաշա-
յըպ , տավէթին սէպէպինի անլամագ իսթէտի իսէ տէ ,
բօլիս իլէ Ֆիլիեաս Փօգըն պիր իշարէթի իւզէրինէ
սիւքիւթ իթմէյէ մէճպուր օլտու :

Անճաղ Ֆիլիեաս Փօգ, լէֆագաթընտա պուլու-
նան մատամ Առւտայը բօլիսէ իրայէ իլէ .

— Պու կէնճ գատըն տա պիղիմլէ պէրապէր կէ-
լէպիլի՛ր մի, տէյու սօրմասը իլէ, բօլիս .

— Պէյիս եօգ, կէլէսիլի՛ր, տէյու ճէվապ վէր-
տի .

Բօլիս մէմուրը իւշ եօլճուլարը իքի տթլը պիր ա-
րապայա պինտիւրէքէք եօլա չըգարտը . եիրմի տագը-
գա գասար իմթիտատ իտէն եօլ էսնասընտա քիմնէ
աղղընը աշմատը .

Արապա էվէլա տար սօգադլը վէ մէքրուհ մէն-
զարէլի օլան շէհրին Հինտլի մահալլէսինի կէշտի . պա-
տէհու լաթիֆ վէ միւֆէրրիհ օլան Էվրօբա մահալլէ-
սինէ կիրտի . արապա խարիճի թէզեխնաթտէն արի
պիր պինանըն էօնիւնտէ թէվագուֆ իթտիյի սըրատա ,
բօլիս , մահբուսլարընը արապատան էնտիրուպ բէն-
չէրէլէրի տէմիր բարմագլըգլը պիր օտայա սօգարագ .

— Սաաթ սէքիզ պուշուգտա հաքիմ էֆէնտինին
հուզուրընա չըգաճագսընըզ, տէյինճէ, Բասբարթու .

— Ա՛հ, ագըպէթ եագայը էլէ վէրտիք հա՛, տէ-
յու հայգըրարագ պիր սանտալեանըն իւզէրինէ տիւշի
վէրտի .

Մատամ Առւտա ալիմ պիր հէյէճան իլէ Ֆիլիեաս
Փօգա թէվլէհի խիթապ իտէրէք .

— Էֆէնտիմ, պէնի թէրք իտինիզ, զիրա սիզ մահ-
զա պէնիմ իչին թահտը թէվգըֆէ վէ թէագըպէ ա-
լընտընըզ, տէտի իսէ տէ, Ֆիլիեաս Փօգ պուշըն միւմ-
քին օլմատըղընը պէյան իլէ իքթիֆա իլլէտի . Ֆիլի-
եաս Փօգըն ֆիքըրինճէ, «Սութթի» վագաասընտան պօ-
լայը քէնտիլէրինի թահտը թէվգըֆէ ալամագլար իտի .
• վահչի Հինտլիլէր նա՛սըլ տավայա գըյամ իտէպի-

լիրէր իտի, տէմէք քի պունտա պիր եանլըչլըդ վար իտի. մամաֆիհ հէր նէ տէ օլսա, պիզիմ ճէնթըլմէն, կէնճ գասընը Հօնկ-Գօնկա կէօթիւրմէյէ գաթիէն գարար վէրմիշ իտի. պու սըրատա Բասբարթու հէյէճանլը պիր սէտա իլէ էֆէնտիսինէ.

— Պագաթ վարօր էօյլէնտէ հարաքէթ իտէճէք, տէմէսի իւզէրինէ, ֆիրիեաս Պօգ ֆիթուրսըզճա.

— Էօյլէն վագթը վարօրտա պուլունուրըզ, տէյու ճէվապ վէրտի.

Ֆիրիեաս Պօգըն քէմալի մէթանէթլէ սէօյլէտիյի պու սէօզտէն Բասբարթու տա ճէսարէթլէնէրէք, էօյլէտէն էվիլէ վարօրտա պուլունաճագլարընա գանաաթ կէթիրմէք իսթէտի իսէ տէ, եինէ շիւպհէտէն գուրթուլամայօր իտի.

Սաաթ սէքիզ պուչուգտա օտանըն դաբուսը աչըլարագ բօլիս իչէրի կիրտի վէ մահբուսլարը ալարագ եանընտաքի օտայա կէօթիւրտիւ. պուլուսը պիր մուհաքէմէ տայիրէսի օլուպ, տավայը տինլէմէք իչին եէրլի վէ էճնէպիտէն պիր չօդ էրպապը մէրագ իլէ տօլմուշ իտի.

Ֆիրիեաս Պօգ, մատամ Աուտա վէ Բասբարթու, հաքիմին մասասընըն գարչըսընտաքի մազնուսլարա մախսուս գանաքէտէ օթուրտուլար. իսմի Օպատիյահ օլան հաքիմ, դըսա պօյլու վէ շիշման պիր ատէմ իտի քի, օ անտէ քեաթիպի իլէ պէրապէր իչէրի կիրտիքտէն սօնրա, տիվարտան ասըլը օլան հաքիմլիյէ մախսուս թարբօշը կիյէրէք.

— Պիրինճի տավա . . . տէմէքտէ իքէն, սէօզիւնիւ գաթ պիրլէ.

— Ա', պու պէնիմ թարբօշըմ տէյիլ, տէմէսի իւզէրինէ, գապթ քեաթիպի ճէվապէն.

— Յիւ հագըգա օ թարթօշ պէնտէնիզին տիր, տէմէսի իւէ, հաքիմ.

— Ազիզիմ պիր զապթ քեաթիպի թարթօշը իւէ հիշ պիր վագըթտա էյի պիր հիւքմ վէրմէյէ մուվաֆֆադ օլապիլի՞րմիյիմ, տէտի.

Թարթօշլար աղըր էզկի տէյիշտի. պու առալըգ Բասթարթու սապըրսըզլըղընտան չաթլամադ տէրէճէ-սինէ կէլտի, չիւնքի մահքէմէնին տիվարընա ասըմըշ օլան սաաթըն եէլզ օլանը բէք չաքսուգ կիտիյօր զանն իտիյօր իտի.

Հաքիմ Օպատիյահ թարթօշընը կիյինիպ սէօզիւնի թէքըրար իւէ.

— Պիրինճի տավա, տէմէսի իւզէրինէ, զապթ քեաթիպի Օյսթէրպուֆ.

— Յիլիեաս ծօգ, տէյու չըղըրտըղընտա, մէրգում.

— Պուրատայըմ, տէյու ճէվապ վէրտի.

— Բասթարթու.

— Հազըրըմ.

Հաքիմ. - Մազնոււնլար, իշթէ իքի կիւն տիւր քի մէվզըֆտա սիղին վիրուտինիզէ պէքէնիյօր.

Բասթարթու. - Լաքին պիղի նէ իւէ իթհամ իտիյօրլար.

Հաքիմ. - Շիմտի անլարսընըգ.

Յիլիեաս ծօգ. - Էֆէնտիմ, պէն ինկիլիզիմ, վէ չունա հագըգմ վար քի...

Հաքիմ. - Հագըղընըտա լազըմ կէլէն իհթիրա-մաթտէ գուսսւր մը իթտիլէր.

— Խայր.

— Էօյլէ իսէ միւտտայիլէր կէլտին.

Հաքիմին պու էմրի իւզէրինէ գաբու աչըլարագ.

իւչ թանէ Հինտլի Գեահինէր իչէրի կիրտիքլէրինտէ ,
Բասբարթու քէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք .

— Խայընլար , թա՛ քէնտիքլէրի , պիզիմ՝ կէնճ մա-
տամը տիրի տիրի եագմագ իսթէյէն ճէլլատլար , տէ-
տի .

Հինտլի Գեահինէր սըրա իլէ հաքիմին գարշըսըն-
տա տուրտուլար .

Պու սըրատա մահքէմէ քեաթիպի Ֆիլիեաս Ֆօգ
իլէ Բասբարթույա , Պըրահման մէզհէպինճէ մուգատ-
տէս թութուլան պիր բութխանէյէ հագարէթտէն տօ-
լայը գալէմէ Կընմըշ իթհամնամէյի օգուտու , պա-
տէհու հաքիմ մաղնունլարա .

— Իշիթտինի՞ղ մի , տէտի .

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Էվլէթ իյթիրաֆ իտէրիմ .

Հաքիմ . - Իյթիրաֆ իտիյօրմուսընըզ .

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Իյթիրաֆ իթմէքլէ պէրապէր ,
պու իւչ Գեահինին , Պիլաճի բութխանէսինտէ նէ եաբ-
մագ իսթէտիքլէրինի իյթիրաֆ իթմէլէրինի թալէպ ի-
տէրիմ .

Գեահինէր քէմալի հայրէթլէ եէքտիկէրինին եիւ-
զինէ պագտըլար . կիյա Ֆիլիեաս Ֆօգըն սէօզլէրին-
տէն պիր չէյ անլամամըշլար իտի . Պու արալըգ Բաս-
բարթու աախի սէօզէ պարշարագ .

— Էվլէթ , Պիլաճի բութխանէսինտէ նէ եաբմագ
իսթէտիքլէրինի սէօլէմէլի տիրլէր . զէվալը գատընը
տիրի տիրի եագաճագլար իտի , տէմէսի իւզէրինէ , հա-
քիմ տախի չաշըրարագ .

— Նէ՞ սէօլէյօրտունըզ , նա՞սըլ զավալը գատըն-
տան պահս իախօրտունըզ . . . Պօմպայտա քիմի՞ եա-
գըյօրլար իտի .

Բասբարթու . - Պօմպայտա՞ մը ,

Հաքիմ. - Էօյլէ եա՛, պուրատա Պիլաճի բութխանէսինտէն պահա օլունմայօր . Պօմպայտա վագը Մալպար-Հիյլ բութխանէսինէ հագարաթ իտիլմիշ տիր, վէ պունըն տա ֆաիլլէրի սիզսինիզ .

Զապթ քեաթիպի տախի պու ալալըդ մասասընըն իւզէրինէ պիր չիֆթ գունտուրա գօյարագ .

— Իշթէ իսպաթ օլարագ տախի հագարաթ իտէնին գունտուրալարը պուրատա տըր , տէտի .

Բասբարթու գունտուրալարը կէօրտիլիւ կիպի , « պէնիմ գունտուրալարըմ » տէյու պալըրմագտան քէնտինի ալամատը .

Խըտմէթքեար իլէ էֆէնտի , զիհինլէրինին . շաղընլըղընտան , Բասբարթունըն Պօմպայ բութխանէսինտէքի տէլիլիյի , Պիլաճի վագաասը իւզէրինէ քեամիլէն ունութմուշլար իտի . հալ պու քի թէվգըֆ օլունմալարը վէ հուզուրը հաքիմէ կէլմէլէրինէ սէպէպ տախի օ Պօմպայ մէսէլէսի իտի .

Յիլհագըդա խաֆիյէ Ֆիքս , Բասբարթունըն օ հարաքէթինտէն նէ եօլտա իսթիֆատէ իտէճէյինի տիւշիւնիւպ , Մալպար-Հիյլ բութխանէսինին ֆեահինլէրինէ նասիհաթտէ պուլունմուշ վէ ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆընտան պու նէվ ճիւնհալէրէ շիտտէթ կէօսթէրիլտիյինի պիլտիյինտէն , ֆեահինլէրի՛ ճէսիմ պիր ճէզայի նագաթի ալաճագլարընա գանտըրարագ կալդիւթայա կէօնտէրմիշ իտի .

Խաֆիյէ Ֆիքս , Պիլաճի մէսէլէսի իլէ օղրաշըպտա եօլլարընտան կէրի գալմըշ օլան եօլճուլարտան էվվէլճէ , ֆեահինլէրին ըէֆագաթլարընտա օլարագ կալդիւթայէ մուվասըլէթ իտէրէք , հէման իգամէյի տավա իյլէմիշ . վէ միւտսայի ալէյհէրին , եանի Ֆօգ իլէ Բասբարթունըն վիրուտինէ միւնթաղըր պուլունմուշ

իտի : Ֆիլիեաս Յօզըն եօլտան կէրի գալմասը իւզէրինէ , Ֆիքսին տէրէճէյի թէէսիւֆի թասսավուր օլունմալը տըր . զիրա Ֆիքս , մէրգումը տէմիր եօլ մէվզըֆընըն պիրինտէն շարգ էյալէթինէ ֆիրար իթմիշ զանն իյլէյօր իտի . հալ պու քի , օ սապահ պանգա խըրսըզընըն եանընտա պիր գատըն իլէ տէմիր եօլ մէվզըֆընա վիրուտի իւզէրինէ , տէրէճէյի նիհայէտէ մէմնուն օլմուշ իտի :

Էկէր Բասբարթու պիրաղ տըգգաթլըճա էթրաֆընա պագսա իտի , Ֆիքսի մահքէմէտէ կէօրէճէք իտի . զիրա խաֆիլէ շու տավա իլէ Ֆիլիեաս Յօզը թէվզըֆա մուվաֆֆադ օլտուղունա սէվինէրէք , պիր դաշ կիւնէ գատար հէր հալտէ թէվզըֆնամէ Լօնտրատան կէլէճէյինտէն , պանգա խըրսըզընը եագալամըշ վէ իքրամիլէյի գազանմըշ օլաճագ իտի :

Հաքիմ , Բասբարթունըն գունտուրալարընը թանըեարագ « Պէնիմ գունտուրալարըմ » տէմէսինի պիր իյթիրաֆ օլարագ գապուլ իտուպ :

— Մէսէլէ իյթիրաֆ օլունմուշ տըր , տէտի :

Ֆիլիեաս Յօզ . - Էվվէթ , իյթիրաֆ իտիլտի :

Հաքիմ , սէօղիւնտէ տէվամ իտէրէք :

— Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆընտան , Հինտիսթանտա սաքին օլան պիլճիւմէ ահալինին , ատաթը մէզհէպիլէլէրի միւսսավաթէն չիտսէթլէ մուհաֆաղա օլունտուղու , վէ Բասբարթու նամ շախսըն տախի Պոմպայտա վագը Մալպար-Հիլլ բութխանէսինի , Հոկտեմբեր եիրմի թարիխի իլէ գունտուրալարըյըլա թահգիր իյլէտիլի թէհագգուգ իթտիլի ճիհէթլէ , մէրգում Բասբարթու օն պէշ կիւն հաքս վէ իւշ եիւզ լիրա ճէզայի նագտի իթասսընա մահքիւմ օլմուշ տըր , տէտի :

Բասթարթու եայլնը ճեղայի նադտիյէ աթֆը է-
հէմիյէթ իտէրէք .

— Իւշ եիւղ լիրա՞ մը , տէյու հայգըրտը .

Ջապթ քեաթիպի , - Սիւքիւթ իտինիլ .

Հաքիմ . - Պունունլա պէրապէր պու խուսուստա
խըտմէթքեար իլէ էֆէնտի արասընտա իշթիրաք մէվ-
նուտ օլմատըղը մատտէթէն սապիթ օլունամատըղը-
նա , վէ հէր ճիհէթտէ էֆէնտիսի ուշաղընըն հարաքէ-
թինտէն մէսուլ պունտուղունա պինսէն , Ֆիլիեաս Փօգ
նամ շախս տախի գանունէն սէքիլ կիւն հաքս իլէ ,
եիւղ էլլի լիրա ճեղայի նադտի վէլմէսինէ հիւքմ օ-
լունմուշ տըր .

Ֆիքս , պունունտուղու մահալտէ տէրունէն պէօ-
յիւք պիր մէֆնունիյէթ հըսս իյլէյօր իտի , զիրա Ֆի-
լիեաս Փօգըն սէքիլ կիւն Կալդիւթատէ գալմասը ,
թէվգըֆնամէնին Լօնտրատան կէլմէսի իլին քէնտինէ
լաղըմ կէլէն միւտտէթտէն զիյատէ իտի .

Բասթարթու պիւտպիւթիւն շաշգըն պիր հալտէ
պունունույօր իտի . զիրա պու հիւքմ , էֆէնտիսինի տիւ-
շաղը իֆլաս իյլէյօր իտի . եիրմի պին լիրալըգ պիր
պահս զայպ օլույօր իտի . քէնտիսինին Պօմպայտա
պուտալտճա օ մահուտ բութխանէյէ կիրմէսի , հէք
պունլարըն սէպէպի օլմուշ իտի . Ֆիլիեաս Փօգ իսէ ,
կիւյա պէօյլէ պիր հիւքմ վէրիլմէմիշ կիպի կէօզիւնիւ
պիլէ գըրբմամըշ վէ հիշ պիր թէլաշ կէօսթէրմէմիշ ի-
տի . Փազաթ մահքէմէ քեաթիպի տիկէր պիր տավա-
ճը շաղըրաճաղը վագըթ , աղըր աղըր աեաղա գալդըպ .

— Հաքիմ էֆէնտի , միւտտէթը մահբուսիյէթի
պաշգա պիր վագթա թէէլսիւր իտին , նըզամէն քէ-
ֆալէթը նադտիյէ թալէպ իտէճէյիմ , տէտի .

Հաքիմ . - Պունտա մուխթարսընըլ .

Բասբարթու , շու խէլաս չարէսինտէն մէմնուն օլտու իսէ տէ , հաքիմին՝ հէր պիրի իշին պին լիրա կիպի ճէսիմ պիր մէպլաղ իլէ քէֆալէթ իսթէտիյինի իշիթտիյի կիպի թէքրար շաշըրտը . ֆիլիեաս ֆօգ իսէ , հիշ պիր թէէսիւր կէօսթէրմէքսիզին .

— Թէէտիյէսինէ հազըրմ , տէյու ճէվապ վէրտի , վէ Բասբարթունըն էլինտէքի շանթադան պիր քաքէթ պանգա գայմէսի չըգարըպ մասանըն իւզէրինէ գօյտու .

Հաքիմ . - Նէ վագըթ միւտտէթը մահբուսիյէթինիզի իյֆա իտէրսէնիզ , պու բարա սիզէ իատէ օլունաճագ տըր . շիմտիլիք ագչէ իլէ քէֆալէթ թահթընտա օլարագ սէրպէսթսինիզ .

Ֆիլիեաս ֆօգ ուշաղընա « կէլինիզ » տէտի քի , Բասբարթունըն .

— Պարի հիշ օլմաղսա գունտուրալարմը վէրսինվէր , տէմէսի իւզէրինէ , գունտուրալարը քէնտինէ իթա իթտիլէր . մէրգում գունտուրալարա պագարագ .

— Ալ սանա աթէշ բահասընա պիր չիֆթ գունտուրա , թէքի պին լիրայը կէշիյօր . այաղըմը սըգմասըտա ֆաղլա , տէտի .

Բասբարթու , մատամ Աուտա իլէ պէրապէր էօնտէ կիտէն էֆէնտիսինին արգասը սըրա եիւրիւմէյէ պաշլատը . ֆիքս , խըրսըզըն իքի պին լիրայը ֆէտա իթմէյէրէք , պիր աղ սօնրա միւտտէթը մահբուսիյէթինի իյֆա իթմէք իւզրէ ալտէթ իտէճէյինէ էմին օլտուղունտան , մէրգումըն արգասընտան կիթմէյէ գօյտու .

Ֆիլիեաս ֆօգ իլէ արգատաշլարը պիր արապայա պինտիլէր . ֆիքս տախի արգալարընտան կէլիյօր իտի . արապա շէհքին լըխթըմլարընտան պիրինտէ տուրտու .

լիմանտա Բանկօն վաբօրը հարաքէթ իշտրէթի չէքմիշ իտի . սաաթ թամօ օն պիր իտի քի , օ հալտէ Թիլիեաս Թօգ պիր սաաթ էվլէլ վաբօրա կէլիյօր իտի . Թիլիեաս Թօգըն , մատամ Առտա վէ Բաաբարթու իլէ պէրապէր սանտալա պինտիլինի կէօրէն Թիքս , հիտտէթինտէն ա- յաղընը եէրէ վուրտու , վէ քէնտի քէնտինէ .

— Վա՛յ խայըն հէրիֆ վա՛յ , իքի պին լիրայը ֆէ- տա իտիյօր հա՛ , ֆադաթ տիւնեանըն էօթէ ուճունա գատար կիթսէ եինէ արգասընտան կիտէճէյիմ , լաքին պու մէսարիֆլէրէ տէվամ իտէրսէ , սըրգաթ օլունան ագճէ հէպա օլուպ կիտէճէք , տէտի :

Թիլհագըգա Թիլիեաս Թօգ , Լօնտրատան հարաքէ- թինտէն պէրի վաբօր իւճրէթի , ֆիլ պէտէլի , մէսա- ռիֆաթը նագլիյէ վէ ճէղայի նագտի օլարադ պէշ պին լիրա ֆէտա իլլէմիշ իտի քի , պուտա չալընան բարանըն ըուպը օլտուղունտան , խաֆիյէնին քիտէսինէ կիրէճէք օլան եիւզտէ օն իքրամիյէ , պու հիսապլա կիթտիքճէ թէնագուս իլլէյօր իտի :

16

Ինկիլիզ Հինտիսթան վաբօր շիրքէթինին Ձին վէ ճարօն տէնիզլէրինտէ սէյր ու սէֆէր իթտիրտիյի Բան- կօն նամ վաբօրը , պին եէտի եիւզ եէթմիշ թօնէլա- թօլուդ , տէօրթ եիւզ պարկիր գուվլէթինտէ տէմիր- տէն մամուլ պիր ուսգուր տըր . սիւրաթը հարաքէթ խուսուընտա , հէր նէ գատար Մօնկօլլյա վաբօրընա միւսապի կէլիր իսէ տէ , եօլճուլարըն ըահէթի ճիհէ- թինտէ անըն կիպի տէյիլ իտի . պինտէն ալէյհ մու-

տամ Առուտա , Թիլիեաս Թոգըն արգուսը վէճհ իլէ րահաթճա ետրլէչէմէմիշ իտի . մամաֆիհ գաթ իտիլէճէք մէսաֆէ պին պէշ եիւզ միլ օլտուղունտան , սէեահաթ օն պիր օն իքի կիւն գատար իմթիտատ իտէճէք իտի քի , պէօյլէ ազ պիր միւտտէթ զարֆընտա մատամ Առուտա րահաթսըզլըղա գաթլանապիլիր պիր գատըն իտի :

Եօլճուլուղըն իւք կիւնլէրինտէ , մատամ Առուտա , Թիլիեաս Թոգ իլէ օլան տօսթլուղունը արթըրտը . կէնճ գատընճըղազ հէր վէսիլէտէ ճէնթըլմէնէ ըզհարը թէչէքքիւր իթմէքտէն կէրի տուրմայօր իտի . Թիլիեաս Թոգ իսէ գատընըն իֆատաթը չիւրրանիսինի քէմալի պէրուտէթլէ տինլէյէրէք , խարիճէն ասլա պիր ասարը թէէսիւր կէօսթէրմէմէքտէ իտի . եալընըզ գատընըն պիր էքսիյի օլմամասընա զիյատէ տըզգաթ իթմէքտէ օլան ճէնթըլմէն , մուայէն օլան վազըթլարտա մէրգումէնին նէղտինէ , միւքեալէմէտէն զիյատէ անըն սէօյլէտիքլէրինի տինլէմէք իչին կէլիր իտի . էլհասըլ ասըլգատէ ինկիլիզ , պէրայի նէզաքէթ պիր գատընա կէօսթէրիլմէք լաղըմ կէլէն հէր տիւրլիւ թալթիֆաթը իպրազտէն կէրի տուրմամագտա իտի :

Մատամ Առուտա , ճանընը գուրթարմըշ օլան տէմ հագգընտա նէ տիւչիւնէճէյինի պիլմէյօր իտի . մումաիլէյհին հալինէ հայրէթտէ գալըյօր իտի . պէրէքեաթ վէրսին քի , Բասբարթու , էֆէնտիսինին զարիպ ահվալի հագգընտա , մէզպուրէյէ թաֆսիլաթ վիրմէքտէն իմթինա իթմէմիշ իտի . հաթտա Բասբարթու , ճէնթըլմէնին նասըլ պիր պահսա մէպնի տիւնեայը տէվրէ չըգտըղընը անլաթմըշ իտի քի , մատամ Առուտա պուըն իչիթտիյինտէ պիր ազ կիւլտիւ :

Հինտիւ գըլաղուղըն՝ կէնճ գատըն հագգընտա

Նագլ էյէտիյի սերկիւզէշթի , մատամ Առւտա տախի թաստիգ իթտի . Հինտիսթանտա Լինկիլիզ ատէթինի գապուլ իտէրէք քէսպը սէրմէթ իպէն Հինտիլէրին մէշհուլլէրինտէն պիրիտէ , սըր Ճէյմս միթիպօհ նամ պիր զաթ տըր քի , մատամ Առւտա , թէալիւգաթընտան պուլունան պու ատէմ սայէսինտէ թէրպիյէ կէօրմիւշ իտի . Հաթտա Հօնկ-Գօնկտա պուլմագ իսթէտիյի զաթ տա , պու ատէմին գարտաշը իտի . աճէպա կէնճ գատըն պու ատէմին նէղտինտէ ըահաթ վէ էմնիյէթ պուլաճագ մը իտի . Մատամ Առւտա պուրասընը դաթի սուրէթտէ իւմիւտ իթմէյօր իտի . պինաէն ալէյհ ֆիրիեաս ֆօգ տախի մէղպուրէյէ « Մէրագ իտէնճէք ճիհէթ եօգ տըր , իշի հիսապ իւճրէ թէսվիյէ իտէրիկ » տէյօր իտի .

Աճէպա մատամ Առւտա շու « հիսապ իւղրէ » քէիմէսինին մանայի հագըգըյէսինի անլայօ՞րմու իտի , պուրասը քէստիլլէմէզ . անճագ մատամ Առւտա , ֆիրիեաս ֆօգըն իւղէրինէ օ տէրէնէ մուհապպէթքեաւանէ նազարլար ամըլօր իտի քի , անըն էսիրի մէլահաթը օլմամագ գապիլ տէյիլ տիր . կէնճ գատընըն կէօզլէրի՝ Հինտիլլէրնէ մուազզէզ ատտ օլունան Հիմալայա կէօլիւնիւն սուլարը գատար պէրրագ վէ միւէսսիր իտի իսէ տէ , ֆագաթ պիզ , սէթրէսինին տիւյմէսինի չէօզմէք ասլա միւթատը օլմայան ֆիրիեաս ֆօգըն , մէղպուրէնին սէվտասընտան օ կէօլէ ամլամագ իսթէյէնէյինի գաթան ումմայըլ .

Բանկօն վաքօրը իլէ իճրա իտիլէն պու սէյահաթըն իւք կիւնլէրի կիւզէլ սուրէթտէ կէշպի . հավա բէք կիւզէլ իտի . Պէնկալ քէօրֆէզլինին պէջիւք տէնիլի , վաքօրլն սէյու ու սէֆէրինէ մուվաֆըզ տիւշտիւ . Անտաման սէվահիլինի բէք չաքըզ կէօրտիւլէր

քի, մէջքիւր սէւահիլտէ Պատէլպէք նամընտա վէ իքի պին տէօրթ երւզ մէթրօ երեքսէքլիլինտէքի տաղլար սայէսինտէ, տէնիզտէն բէք գօլայ սէչիլէպիլիր :

Պիր միւտտէթ սէվահիլ պօյունտա կիտիլտի, ա-տանըն Բաբուա նամ վահչի ահալիսի հիչ կէօրիւնմէ-տի. պու գավմ ճէմիյէթը պէշէրիյէնին էն ասի վէ էն սիւֆլիսինի թէչքիլ իտէր. լաքին հագսըզ օլարագ եամ-եամ, եանի ինսան էթի եէյէն եաա օլունուլար : Ատանըն խարիճի մէնզարէսի ճիտտէն բէք լաթիֆ տիւլ. էվէլ էմիրտէ սահիլ պօյունտա նատիտէ աղաճլար իլէ միւզէյեէն օրման վէ սօնրատա երիքսէք տաղլարըն լաթիֆ մէնզարէսի, էրպապը թէմաշանըն միւսատըֆը նաղարը օլուր. պու զարիֆ մէնզարէլէրտէ բէք չաբըգ նաղարտան զայպ օլտու. վաբօր պիր աղ սօնրա Մալա-կա պօղազընա կիրտի քի, օրատանտա Զին տէնիլինէ կէշէճէք իտի :

Աճէպա խաֆիյէ Ֆիքս պու սէյահաթ էսնաուրնտա նէ եաբաը. Ֆիքս, Կալկիլթատա թէվզըֆ էմիրնամէսի կէլիրսէ, հէման Հօնկ-Գօնկա կէօնտէրմէլէրինի լաղըմ կէլէնլէրէ բէճա իթաիլտէն սօնրա, քէնտինի Բասբար-թույա կէօսթէրմէտէն Բանկօն վաբօրընա պինմիշ ի-տի. զիրա Բասբարթույա կէօրիւնմէք անըն չիւպհէսի-նի տաւլէթ իթմիշ օլաճադ իտի. լաքին Ֆիքս, Բասբար-թու իլէ օլան տօսթլուղունը թէճտիտ իթմէք ֆիքրլինէ տիւշտիւ վէ իսթէտիլի կիպի տէ մուվաֆֆագ օլտու :

Շիմտի խաֆիյէնին պիլիճիք իւմիւտի Հօնկ-Գօնկա իտի քի, անճադ խըրսըզը օրատա թէվզըֆ իտէպիլէ-ճէք իտի. էկէր Ֆիլիեաա Ֆօղը օրատա տա գաչըրըրսա Ամէրիգայա կիթմիշ վէ էլտէն չըգմըշ օլաճադ իտի. վադաա վաբօր Սինկաբօրա օղրար ամա, օրատա բէք աղ տուրուր :

Ֆիլ հագրգահանկ-Գօնկ տախի ինկիլիզ Թօրա-
ղը տըր , լաքին եօլճունըն խաթը հարաքէթի իւզէրին-
տէքի ինկիլիզ Թօրաղընըն սօնունճըսը տըր . պուրա-
տան սօնրա խըրսըղ իչին Զին , ճաբօն վէ Այէրիգահ մէ-
մալիքի բէք էմին պիր իլթիճակեահ օլապիլիւր իտի .
էկէր Ֆիքս , Հօնկ-Գօնկտա թէվզըֆ էմիրնամէսինի ա-
աճագ օլուրսա , փիլիեաս Յօգը թէվզըֆ իտէրէք շէհ-
րին բօլիս իտարէսինէ թէսլիմ իտէճէք իտի . պու խու-
սուստա հիչ պիր միւշկիւլաթ եօգ իտի . լաքին Հօնկ-
գօնկտան սօնրա թէվզըֆ էմիրնամէսի հիչ պիր իշէ եա-
րամայաճագ իտի . զիրա անտէն սօնրա մաթպուլ օլտու-
ղու տէվլէթ Թարաֆընտան եազըլմըչ պիր իատէյի
միւճըրիմ թալէպնամէսի իգթիզա տըր քի , պու տա
թէէսիւրաթ վէ թէշվիշաթը մուճիպ օլաճագ վէ խըր-
սըղըն ֆիրարընը գօլայլատաճագ իտի . տէմէք օլուր
քի Ֆիլիեաս Յօգ , Հօնկ-Գօնկտա թէվզըֆ իտիլմէզսէ ,
արթըգ էլէ կէշմէսի միւմքինսիզ տէյիլ իսէ պիլէ , բէք
միւշկիլ օլաճագ իտի

Եօգարըտա պիղիմ պէյան իթտիլիմիզ միւլահա-
զաթը , Ֆիքս , գամարասընտա պիրէր պիրէր զիհնինտէն
կէշիրէրէք քէնտի քէնտինէ .

—Եա թէվզըֆ էմիրնամէսի Հօնկ-Գօնկտա օլաճագ
պէնտէ խըրսըղը թէվզըֆ իտէճէյիմ . եախօտ էմիրնամէ
կէլմէզսէ , նէ եաբըպ եարըպ հէրիֆին աղիմէթինի կէ-
րի պըրագտըրաճալըմ , ահ , էկէր Հօնկ-Գօնկտա տաթի
մուվաֆֆագ օլամազսամ , արթըգ ալէմ նազարընտա
թէսֆիյէմ պօզուլաճագ տըր . իմտի նէ օլուրսա օլ-
սուն մուվաֆֆագ օլմալըյըմ , լաքին էմիրնամէ օլմա-
տըղճա նասըլ օլուպտա պու խապիւ հէրիֆի թէվզըֆ
իթմէլի , տէմէքտէ իտի .

Պու միւլահազաթ իւզէրինէ Ֆիքս , վագը օլան

հայլերի Բասբարթոյա իգորար իտուպ, նասըլ պիր էֆէնտիյէ խըտմէթ իյլէտիյինի անա անլաթմագ իսթէտի . խաֆիյէնին ֆիքրինճէ, Բասբարթու էֆէնտիսինին պիր խըրորդ օլտուլունը անլատըղը կիպի, անը թէլք իթտիքտէն մատէ, պէլքի մէրգումը թէվզըֆ իթմէք խուսուսընտա տախի քէնտինէ մուավէնէթ իաէճէք իտի . հալ պու քի Ֆիքս իշին պու ճիհէթինի տէ թէհլիքէլի կէօրիյօր իտի . շէօյլէ քի Բասբարթու էֆէնտիսինէ պիր սէօզ չաթլատաճագ օլսա, իւմիւտլէրինին պիւթիւն պիւթիւնէ մահվ օլաճաղը տախի իհթիմալին տախիլինտէ իտի . էվվէթ Ֆիքս իշին աքսի ճիհէթինի տախի տիւշիւնիւյօր իտի :

Իշթէ Ֆիքս պէօյլէճէ նէ եաբաճաղընը շաշըրմըլ պիր հալտէ իքէն, մատամ Աուտանըն, Ֆիլիեաս Ֆօգըն ռէֆագաթընտա օլարագ վաբօրտա պուլունուշը, քէնտինէ եէնիտէն իւմիւտլէր պախշ իյլէտի :

Պու գատըն քիմ օլույօր, նէ կիպի տէպէպլէր անը միւսիւ Ֆօգըն ռէֆագաթընտ աթըլօր . իքիսինին թէսատիւֆի թապիլի Պամպայ իլէ Կալգիւթա արասընտա օլտու . լաքին Հինտիսթանըն պուրասընտա պիր պիրլէրինի պուլմալարը աճէպա սըրֆ թէսատիւֆ մի իտի . աճէպա ճէնթըլմէն Հինտիսթան սէյահաթընտ պու գատընը պուլմագ իշի՞ն մի չըգտը . պու նօգթալարը տիւշիւնմէքտէ օլան Ֆիքս, կիւղէլ գատընը Կալգիւթա մահքէմէսինտէ կէօրմիւշ վէ հիւսնիւնէ հայրան օլմուշ իտի :

Ֆիքսին, նասըլ կիթտիքճէ գուրունթույը արթըրտըղը գարիյնի քիրամէ մալիւմ տիր . խաֆիյէ, գատընըն Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ պուլունուշունը, ճինայէթքեանէ պիր գատըն աշըրմա մէսէլէսինէ համլ իթմէյէ պաշլատը . պու մատտէ Ֆիքսին զիհնինտէ եէրլէշտի վէ

չու սայէտէ եաբապիլէճէյի իշլէրի տիւշիւնտիւ . պու
գատըն՝ էվլէնմիշ օլսուն օլմասըն , էկէր խանէսին-
տէն իղֆալ իտիլէրէք աշըրըմըշ իսէ , Ֆիլիեաս Թօզը ,
Հօնգ-Գօնկտա հէր հալտէ թէվգըֆ իտէճէք պիր չարէ
տիր :

Ֆադաթ վաբօրըն Հօնգ-Գօնկա մուվասըլէթինի
պէքլէմէք ասլա մուվաֆըգը հիքմէթ տէյիլ իտի . զի-
րա Ֆիլիեաս Թօզ պիր վաբօրտան պիր վաբօրա աթլա-
յարադ կիթմէքտէ օլտուղունտան , սահա մահքէմէյէ
իշի սչմատսն Ֆիլիեաս Թօզըն պաշգա պիր վաբօրա
պինիսյ կիտէճէյի տէրքեար իտի :

Պինաէն ալէյհի Ֆիքս , էվլէլ էմիրտէ Բասբարթու-
յը պիր իսթինթագ իթմէք իսթէտի . Բասբարթույը
սէօյլէթմէք տէ կիւճ պիր մատտէ տէյիլ իտի . պիր
կիւն սօնրա Սինկաբօրա մուվասըլէթ իտիլէճէյի իշին ,
Ֆիքս , հէման ֆիքրինի մէվգըյը իճրայէ գօյմաղա գօ-
յուլտու :

Օ կիւն Ֆիքս գամարասընտա օթուրմայըպ կիւ-
վէրթէյէ չըգաը . Բասբարթույա քէնտիսի րասթ կէլ-
մէք իսթէյօր իտի . մէրգում վաբօրըն պաշընտա կէ-
զինմէքտէ օլան Բասբարթունըն եանընա ֆըրլայըպ ,
քէմալի հայրէթ վէ իսթիղրապը ֆէվգէլատէ իլէ :

— Վա՛յ , սիղ պուրատա իմիշսինիզ հա՛ , տէյու
հայգըրտը :

Բասբարթու « Մօնկօլիյա » վաբօրընտաքի ըէֆի-
գինի կէօրիւպ , քէնտիտէ քէմալի իսթիղրապ իլէ մու-
գապէլէ իտէրէք :

— Ա՛ , միւսիւ Ֆիքստէ պիղիմ վաբօրտա , էօյլէ՛ մի ,
սիզի Պօմպայտա պըրագայըմ , սօնրա տա Հօնկ-Գօնկ
եօլունտա կէօրէյիմ հա՛ . տէմէք սիզտէ տէվըր ալէմէ
չըգտընըզ , տէտի :

— Խա՛յր, խա՛յր, պէ՛ն պիր դաշ կիւնլէր Հօնկ-
Գօնկտա գաւմագ իսթէյօրում:

— Եա՛, էյ նա՛սըլ օլտու տա պէ՛ն սիզի կալգիւ-
թատէն հարաքէթիմիղտէն պէրի կէօրմէտիմ:

— Բահաթսըղըդ վէ տէնիզ եօրկունլուզը պէ՛նի
գամարատան տըշարը չըգարթմատը. էֆէնտինիզ միւ-
սիւ Ֆիլիեաս Ծօգ նա՛սըլ տըր:

— Սըհհէթի եէրինտէ տիր, ատէթա միւնթագամ
սաաթ կիպի պիր կիւն պիլէ եօլումըդտան գաւմատըդ.
հա՛ միւսիւ Ֆիքս, պիզիմլէ պէրապէր պիր տէ կէ՛նճ
գատըն վար, սիղ անտէն խապէրտար տէյիլսինիզ:

Խաֆիյէ, կիւյա Բասըարթուլունըն պահս իյլէտիյի դա-
տընտան խապէրի եօգ իմիշ կիպի տավրանարագ:

— Պիր կէ՛նճ գատը՛ն մը, տէտի:

Բասըարթու միւթատը օլան կէվէզէլիք իգթիզա-
սընճա տէրհալ օլանճա վագաայը Ֆիքսէ նագլ իթտի,
էշեսասընտան թուլթտուրտու, Պօմպայ բուլթխանէսին-
տէ պաշընա կէլէնի, իքի պին լիրայա պիր ֆիլ սաթըն
ալընտըղընը, Սուլթի վագաասընը, մատամ Սուտա-
նըն գուրթարըլտըղընը, կալգիւթա մահքէմէսինին
հիւքմիւնի վէ քէֆիլ մէգամընա քիւլլիյէթլի բարա վէ-
րիլէրէք օրատան չըգըլտըղընը էնանէսի իլէ անլաթ-
տը:

Ֆիքս. - Էֆէնտինիզ պու գատընը Էվրօքայա գա-
տար կէօթիւրմէք իսթէյօ՛ր մը:

— Խա՛յր, միւսիւ Ֆիքս, խա՛յր, մատամ Աուտայը
Հօնկ-Գօնկտա մուգիմ ագրապասընտան ղայէթ զէն-
կին պիր թիւճճարա թէսլիմ իտէճէյիզ:

Ֆիքս. - (Բէնտի քէնտինէ.) Հայ քէօր շէյթան,
պու տա օլմատը. (Բասըարթույա) միւսիւ Բասըարթու,
սիզինլէ պէրապէր պիրէր թանէ չագալը՛մ մը:

— Մաէլմէննունիյէ , Բանկօն վաբօրընտա եէքտի-
կէրմիզէ թէսատիւֆիմիզ աշգընա չագալըմ :

17

Ֆիքս իլէ Բասբարթու իլք կէօրիւշտիւքլէրինտէն
սօնրա հէր կիւն պիրպիրլէրինի պուլտուլար , ֆազաթ
խաֆիյէ , տայիմա իհթիյաթլը տավրանարագ , Բասբար-
թույը սէօյլէթմէք իսթէմէյօր իտի . Ֆիքս , միւսիւ Ֆի-
լիեաս Փօգը , եալընըզ պիր իքի տէֆա մատամ Աու-
տայը կէօրմէք իչին վաբօրըն պէօյիւք սալօնընա չըգար
իքէն կէօրտիւ :

Բասբարթույա կէլինճէ , Ֆիքս իլէ օլան պու եէնի
թէսատիւֆին էսասընը տէրինճէ տիւչիւնմէյէ պաշլա-
տը . պու նազիք ճէնթըլմէնէ (Ֆիքսէ) Սիվէյիշտէ ըասթ
կէլմիշ , սօնրա պէրապէր վաբօրա պինմիշ , Պօմպայտա
գալաճաղընը սէօյլէմիշ , հալ պու քի սօնրա Բանկօն
վաբօրընտա Հօնկ-Գօնկ եօլունտա պուլունմուշ իտի քի ,
պու հալին ատէթա միւսիւ Ֆիլիեաս Փօգը թէազըպ
տէմէք օլաճաղընա չիւպհէ իտիլէմէզ . պու իշտէ եա
պիր զարիպ թէսատիւֆ , եախօտ պաշգա պիր ֆիքր վար
իտի . աճէպա Ֆիքսին մէրագը նէ՞ օլույօր . իշթէ Բաս-
բարթու պուրալարընը միւլահազա իտիյօր իտի :

Հաթտա Բասբարթու , Ֆիքսին , Հօնկ-Գօնկտան սօն-
րա տախի պէրապէր կէլէճէյինի օ գատար էյի պիլի-
յօր իտի քի , պու պապտէ , Հինտիսթանտա եալըն ա-
յագ գալտըղը վագըթ սաթըն ալտըղը զէ սօնրա
գունտուրալարընըն պուլունմասը իլէ , արթըգ քէն-
տինճէ լուզումը գալմայան մահուա բաբուճլարընը հէր

քիմ իսթէրսէ պահսա գոյմայա հազըր իտի :

Հալ պու քի Բասբարթու ասըրլար իլէ տիւշիւնսէ , եինէ Ֆիքսին մէմուրիյէթը ասլիլէսինի անլայամա-
յաճագ իտի . Բասբարթու , Ֆիլիեաս Փօգըն ատի պիր
խըրսըղ կիպի թէագըպ իտիլտիյինի խաթրընտան պի-
լէ կէշիրէմէզ իտի . լաքին հէր շէյէ պիր սէպէպ պուլ-
մագ թապիաթը ինսանիյէ իգթիղասընտան օլտուղու
իշին , Բասբարթու տա մէսէլէյէ շէյլէ պիր գուլպ
թագտը . Մէրգումըն ֆիքրինճէ հէր հալտէ Ֆիքս , Բը-
ֆօմ գըլիւպի ազալարը թալաֆընտան , միւսիւ Ֆիլի-
եաս Փօգըն տէվրը ալէմինի թէֆթիշ վէ թահգըգա
մէմուրէն կէօնտէրիլմիշ պիր ատէմ իտի : եանի Ֆիլի-
եաս Փօգ անէպա հագըգաթէն ալէվրը ալէմինի իճրա
իտիյօր մը , իթմէյօր մը , պուրասընը անլայըպ տայի-
մա գըլուպա մալիւմաթ վէրէճէք իտի . Բասբարթու
պունա օ գատար գանմըշ իտի քի , քէնտի քէնտինէ .

— Պունտա հիշ շիւպհէ եօգ , հէր հալտէ պու հէ-
րիֆ ճէնթըլմէնլէրին արգամըղա թագտըգլարը պիր
ճասուս տըր . իշթէ պու պիրաղ հայսիյէթէ տօգանըր
շէյ տիր . Ֆիլիեաս Փօգ կիպի միւսթէգիմ վէ աֆիֆ
պիր ասըլգատէտէն շիւպհէ իթմէք օլամաղ . էֆէնտիմի
պիր ճասուս մարիֆէթի իլէ թէագըպ իթտիրմէք . . .
ա' , իշթէ պուրասը գըլիւպ ազալարընա բահալըճա օ-
թուրաճագ տըր , տէյօր իտի :

Բասբարթու մէսէլէյէ պէյլէ պիր գուլպ թա-
գըլընսան բէք մէմուն օլարագ , Ֆիլիեաս Փօգըն ճա-
նընը սըգմամագ իւզրէ իշի մումաիլէյհէ աշմատը . ֆա-
գաթ սըրասը կէլտիքճէ Ֆիքսի սարագայա ալըպ էյ-
լէնմէյէ գարար վէրտի :

Վաբօր Հոկտեմբերին օթուզընճը կիւնիւ Ասիյա-
նըն նօգթայի միւնթէհասը օլան Սուլմաթրա շէպիհ

ճէզիրէսի իլէ , Օգիյանուսիյա ատալարընտան միւթէ-
շէքքիւլ Մալակա պողազընտան կէշտի :

Իրթէսի կիւն վարօր վազթը մուայէնինէ նիսպէ-
թէն օն իքի սաաթ գաղանմըշ օլարագ , քէօմիւր ալ-
մագ իշին Սինկարօր լիմանընտա տուրտու . պինաէն ա-
լէյճ Ֆիլիյաս Ֆօգ տախի գաղանմըշ օլտուղու օն իքի
սաաթը տէֆթէրինին քեար գըսմընա գայտ իթտիք-
տէն սօնրա , պիր ազ կէզինմէք իսթէյէն մատամ Ա-
ուտա իլէ պերապէր գարայա չըգտը :

Ֆիլիեաս Ֆօգըն հէր պիր հարաքէթինտէն շիւպհէ-
լէնմէքտէ օլան Ֆիքս , քէնտիսինի կէօսթէրմէտէն , եր-
նէ մումաիլէյհի թէագըպէ պաշլատը . Բասքարթույա
կէլինճէ , Ֆիքսին հարաքեաթընա ֆիքրինտէն կիւլէ-
րէք , հայ շաշգըն հայ , տէմէքտէ իտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , մատամ Աուտա իլէ Հօլանտատան
կէլմէ արապալարտան պիրինէ պինէրէք , ատէթա գըր-
լարը՝ գօրուլուգ հալինտէ պուլունան Սինկարօր ատա-
սընըն , խուրմա աղաճլարը իլէ մուհաթ օլան եօլլար-
տան կէշմէյէ պաշլատըլար . պատէհու պահճէլէր ի-
շինտէ ինշա իտիլմիշ պասըգ խանէլէրտէն միւրէքքէպ
շէհրէ կիրտիլէր :

Եօլէտէն իքի սաաթ էվվէլ , արգալարը սըրա ա-
րապա մէսարիֆի իտէրէք քէնտիլէրինի թէագըպ իտէն
խաֆիյէ Ֆիքսին վիճուտինտէն խապէրտար օլմայարագ
վաքօրա ավտէթ իթտըլէր . Բասքարթու անլէրի կիւ-
վէրթէտէ պէքլէյօր իտի :

Բասքարթու , սաթըն ալմըշ օլտուղու Մանկուսթ
թէսմիյէ օլունան մէյվէլէրտէն մատամ Աուտայէ թագ-
տիմ իտէրէք , մազհարը թէշէքքիւր օլտու : Պու մէյ-
վէլէր էլմա պէօիւքլիյիւնտէ օլուպ . գըսմը խարիճիսի
գօյու մավի վէ իյի տախի գըրմըզը տըր քի , աղըզ ի-

չինտէ հէման էրի, յուպ կիտէն բարչասը զայէթ լէզիզ տիր :

Էօյլէտէն պիր սաաթ էվվէլ, Բանկօն՝ քէօմիւրիւնիւ ալմըչ օլտսւղու ճիհէթլէ հարաքէթ իթտի . պիր գաչ սաաթ սօնրա վաբօր հօլճուլարը , տիւնեանըն էն չօգ գաբլանլարընա մէսքէն օլան Մալակա տաղլարընը կէօզտէն զայպ իթտիլէր :

Սինկաբօր իլէ Հօնկ-Գօնկ արասընտա պին իւչ եիւզ միլլիք պիր մէսաֆէ վար տըր , Ֆիրիեաա Փօգ , պու մէսաֆէյի ալթը կիւնտէ դաթ իտէրէք , Նոյեմբերին ալթըսընտա օրատառն ճաբօնիյատէ վադը Նօգա-համայէ միւթէվէճճիւհէն հարաքէթ իտէճէք օլան վաբօրա եէթիլմէք իսթէյօր իտի : Սինկաբօրտան Հինտի , Կիւտնը , Ջինլի , Մալէղիեալը վէ Բօրթէկիզլի պիր չօգ հօլճուլար պինէրէք , Բանկօն վաբօրընըն գալապալըղընը արթըրմըչլար իտի :

Օ կիւնէ գատար էյի պիր հալտէ տէվամ իտէն հէվա պիրտէն պիրէ պօղուլտու , տալկալար չօղալտը , ռուզիկեար բէք շիտտէթլի էսիյօր իտի իսէ տէ , տալիմա ճէնուպի շարգիտէն էստիյի ճիհէթլէ վաբօրըն հօլընը արթըրըյօր իտի , զիրա գաբտան՝ ռուզիկեարը միւսախտ պուլտուդ ճա եէլքէն աջըյօր իտի քի , վաբօր ռուզիկեար վէ մաքինասընըն թէէսիլի իլէ գաթը մէսաֆէ իթմէյէ պաչլատը . իլթէ պէօյլէճէ Աննամ վէ Գօչինչին սէվահիլինի զայէթ զահմէթլի օլտրագ կէչտիլէր . ֆադաթ հօլճուլարա տէնիզտէն զիեատէ վաբօր զահմէթ վէրիյօր իտի :

Ջիրա Ինկիլթէրանըն պահըր Մուհիթի Հինտիտէ իլէյէն վաբօրլարը , ինչաաթճա մանթըգա մուվաֆըգ օլտրագ ետըրմամըչ տըր . վաբօրլար եիւքլէնտիյի վադըթ • տէրէճէ սույա պաթարլար քի , ճիւզվի պիր տէ-

նիզ ֆէնա հալտէ եօլճուլարը ընհաթսըղ իտէր . մէսէ-
լա ֆրանսըղ Մէսսաթէրի վաթօրլարը թամ եիւքլի օլ-
տուղլարը հալտէ , սըգլէթլէրինին պիր միսլի տահա
սու ալմատան պաթմաղ իքէն , ինկիլիզ վաթօրլարը
անճաղ սըգլէթլէրինին ալթըտա պիրի գատար սու
գալտըրապիլիլէր .

Պինաէն ալէյհ ինկիլիզ վաթօրլարը ֆէնա հալա-
լարտա եալաշ եիւրիւմէյէ վէ պիր չօգ թէտապիրի
իհթիյաթիյէ իճրա իյլէմէյէ մէճպուր տըրլար . պու
սէպէպլէ Րանկօն վաթօրլտա եօլունը քէստի . լաքին
րուզիկեար զայպ իտիլէն վաթթըն եէրինի տօլտուրու-
յօր իտի քի , Բասթարթու պունըն ֆարգընա վարամա-
տըղընտան , էֆէնտիսի եօլունտան դալաճաղ , եախօտ
ինկիլթէրատաքի խանէտէ քէնտի հիսապընա օլա-
րազ եանան կաղ պիր կիւն զիյատէ եանաճաղ տէյու
սապըրսըղըղընտան տուրամայօր իտի .

Պիր կիւն խաֆիյէ Ֆիքս , Բասթարթու իլէ միւքեա-
լէմէ իտէր իքէն .

— Հօնկ Գօնկտա բէք աճէլէ իշինիլ վա՛ր մը , տէ-
յու սօրտու .

— Էվվէթ , բէք աճէլէ .

— Միւսիւ Ֆիլիեաս Ֆօգըն , Եօգահամա վաթօրը-
նա պինէճէյինի իւմիւա իտիյօ՛րմիւսընը .

— Հա՛յ , հա՛յ .

— Սիղտէ շիմօի շու զարիպ տէվըր ալէմ սէյա-
հաթընա ինանըյօ՛րմիւսընը .

— Շիւպհէսիլ . սիլ ինանմայօ՛րմիւսընը .

— Խա՛յր , պէն ինանմայօրում .

— (Կէօզիւնի գըրբարազ .) Հիյլէքեար սէնտէ .

Պու քէլիմէ խաֆիյէ Ֆիքսի տիւղիւնտիւրտի . նիչին
օլտուղունը պիլմէտէն , Բասթարթունըն տէտիլի « հիյ-

լէքեար » քէլիմէսի նազարը տըղգաթընա չարբմը ի-տի . նէ տիւշիւնէճէյինի պիլմէյօր իտի . քիմնէնին վա-գըֆ օլմատըղը խաֆիյէլիք սըֆաթընա , Բասբարթու-աճէպա նա՛սըլ վազըֆ օլմուշ իտի . պիթթապի վազըֆ օլմամղ իտի . էօյլէ իսէ Բասբարթու օ քէլիմէյի էլ-պէթտէ կիզլի պիր ֆիքիր իլէ սէօյլէմիշ տիր . ֆագաթ պու ֆիքիր նէ՞ իտի .

Հաթտա Բասբարթու կիւնիւն պիրինտէ տահա ի-լէրի կիտէրէք , խաֆիյէեէ իսթիհզաքեարանէ պիր թալը իլէ .

— Միւսիւ Ֆիքս , տէմէք քի Հօնկ-Գօնկա մուվա-սըլէթտէն սօնրա սիզի օրատա պըրագաճաղըղ , տէմիշ իտի քի , Ֆիքս տախի շաշգընճա պիր հալ իլէ .

— Լաքին պիլմէմ . . . պէլքի . . . տէյու ճէվապ վէրտի .

— Էկէր պիզիմլէ պէրապէր կէլիր իսէնիզ , պէնիմ իշին պէօյիւք պիր սաատէթ օլուր , էօյլէ տէյի՛լ մի , վա-բօր շիրքէթինին մէմուրու եօլտա տուրմագա՛ , սիզ Պօմ-պայտան իլէրիյէ կիթմէյէճէք իտինիզ . հալ պու քի շիմտի Հօնկ-Գօնկ եօլունտա պուլունույօրսունըղ , մա-մաֆիհ Ամէրիգա՛ Էվրօբայա բէք եագըն տըր :

Ֆիքս , քէնտիսինէ քէմալի տըղգաթըլա պագըպտա պու սէօղլէրի սէօյլէյէն վէ սաֆֆէթը գալպ իլէ կիւ-լէն Բասբարթու իլէ պէրապէր , քէնտի տէ կիւլմէքտէն պաշգա պիր չարէ պուլամատը , լաքին Բասբարթու թէքրար սէօզէ աղաղ իլէ .

— Պու խըտմէթ սիզէ բարա գաղանտըրըյօ՛ր մը , տէյու սիւալ իթտի քի , մէրգումըն պու կիպի կիզլի կիզլի աթաղը թաշլար , Ֆիքսին զիհնինի պուլանտըր-տըղճա պուլանտըրտը . մամաֆիհ Բասբարթունըն սի-ւալինէ ճէվապէն .

— Էվվէթ վէ խայր , իշինէ կէօրէ , սիզտէ պիլիր-սինիզ քի սէյահաթտէ վուգու պուլան մասրաֆը պէն չէքմէմ , տէյինճէ , Բասբարթու կիւլէրէք .

— Հա՛ , պու ճիհէթտէ շիւպհէմ եօգ տըր , տէ-տի :

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա Ֆիքս , գամարասընա չէքիլիպ տիւշիւնմէյէ պաշլատը . Բասբարթու հէր հալ-տէ խաֆիյէլիյինի անլամըշ իտի , Ֆադաթ նա՛սըլ ան-լատը . օրասընա քէնտիսինտէ ազըլ էրմէյօր իտի . աճէպա իշի էֆէնտիսինէ անլաթտը՝ մը . աճէպա շու սըրգաթ մէսէլէսինտէ Բասբարթունըն տա բարմաղը վա՛ր մը , աճէպա էֆէնտի իլէ ուշագ միւշթէրէք տիր-լէրտէ թէագըպ օլունտուղլարընը հըսս իթտիլէր , վէ քէնտիտէ քէլէբիլիինի էլինտէն գաշըրտը՝ մը . իշթէ Ֆիքս պէօյլէճէ ըզթըրապը սաաթլար կէշիրտի . կեահ Ֆիլիեաս Փօգըն պիր չէյտէն խապէրի եօգ տըր տէյու իւմիւտլէնմէքտէ , կեահ հէբսինի անլատըլար էլտէն գաշըրտըգ տէյի տէրեայի թէէսիւֆէ տալմադտա իտի :

Ֆիքս , պիր չօգ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա միւլահա-զաթը Ֆիքրիյէսի քէսպը սիւքիւնէթ իթտի . վէրտիյի գարարէ կէօրէ էկէր պու սէֆէրտէ , Ինկիլթէրա թօք-րաղը օլան Հօնկ-Գօնկտա Ֆիլիեաս Փօգը ալը գօյմաղա մուվաֆֆադ օլամաղ , օ տա սուրէթը միւթլագատէ եօլունա տէվամ իտէճէք օլուրսա , օ վագըթ պիլտի-յինի Բասբարթույա անլատաճագ իտի . եա Բասբար-թու պու սըրգաթ մէսէլէսինէ վագըֆ տէյիլ իսէ , է-ֆէնտիսինտէն այրըլըր , եախօտ էֆէնտիսի իլէ միւշ-թէրէքիսէ , պէրապէրճէ Ֆիրար իտէրլէր , տէյու տիւ-շիւնմիւշ իտի քի , շու սուրէթլէրին իքիսիտէ կէօրիւ-նիւլէ կէօրէ Ֆիքսէ ֆայիտէլի տէյիլ իտի :

Իշթէ Ֆիքս իլէ Բասբարթունըն իշթիղալաթը ֆիք-

րիյէլէրի պու մէրքէլտէ իտի . Թիլիեաս Թօգա կէլինճէ, մուսաիլէյհ հիչ պիր շէյէ աթֆը էհէմմիյէթ իթմէյօր իտի . ճէնթըլմէն, քէմալի ինթիղամ իլէ տէվըր ալէմինի իճրա իտիյօր իտի . Թիլիեաս Թօգըն թավր ու հալինտէն, էթրաֆընտա կէզինէն ուֆազ թէֆէք մանիլէրէ գուլնագ պիլէ վէրմէյէճէյի անլաշըրմագտա իտի .

Մամաֆիհ մըսթըր Թիլիեաս Թօգըն եանընտա, զիհնինի իշղալ իտէճէք պիր նօղթա մէվնուտ օլտուղունու տա ինքեար իտէմէյիզ քի, օ տա մատամ Աուտա տըր, լաքին պիզիմ ճէնթըլմէն հիչ օրալարտա օլմայօր իտի, Բասբարթու պիլէ պունա շաշըյօր իտի . հէլէ Բասբարթու մատամ Աուտանըն քէնտինի խէլաս իտէնէ գարշը կէօթէրտիյի ասարը վէյլան ու մուհապէթի կէօրտիւքճէ, պիւթիւն պիւթիւնէ շաշըրարագ Թիլիեաս Թօգըն անճագ ալիճէնապանէ հարաքէթ խուսուսընտա կիւզէլ պիր գալպէ մալիք օլտուղունը, ֆագաթ օ գալպին հըսսըյաթը աշըգանէտէն պի խապէր պուլունտուղունը իյթիրաֆէ մէճպուր օլտու .

Թիլիեաս Թօգ սէյահաթընըն պաշա չըգըպ չըգմայաճաղընտան պիլէ զէրրէ գատար էնտիչէ իթմէտիյի հալտէ, Բասբարթու իտէ, մաքինանըն եանընտ տաշանըպ հարաքէթ իտէն մաքինալէրէ աթֆը նազար իտէր իքէն, պուղունըն էմմիյէթ պօրուլարընտան չըգըպ կիթտիյինի կէօրիւպ, ֆէնա հալտէ ճանը սըգըլարագ քէնտի քէնտինէ .

— Պօրուլար գուվվէթլի տէյիլ տիր, վաբօր խըղը կիթմէյօր, իշթէ ինկիլիզլէրին վաբօրլարը պէյլէ տիր, էկէր Ամէրիգա վաբօրը օլտա իտի, հէրիֆլէր սէրի կիթմէք իչին գազանը բաթլատըրլար, տէմէքտէ իտի .

18

Վարօրտա կէշէն կիւնլէրին սօն ղէմանընտա հէ-
վա կէրէյի կիպի ֆէնալաշտը , քէնալը շիտտէթ իթմիշ
օլան ըուզիկեար շըմալի ղարպիտէն էստիյի ճիհէթլէ
վարօրըն հարաքէթինէ մանի օլույօր իտի . վարօր ֆէ-
նա հալտէ սալլանարագ եօլճուլարը թաճիզ իթմէքտէ
իտի . հէլէ նոյեմբերին իւշիւնճի վէ տէօրտիւնճի կիւն-
լէրի հէվա ատէթա ֆուրթուճա հալինէ կիրտի :

Ըանկօն վարօրը օն իքի սաաթ միւտտէթ եօլունը
քէսէրէք, քէնտինէ տէնիզին տարպաթը շէտիտէսինտէն
թէվգըֆէ մէճպու օլաու . ըուզիկեարըն չարքամասըն-
տան պիր թագըմ գօրգուճն սէտալէր չըգարմագտան
պաշգա պիր իշէ եարամայան եէլքէնլէր սարըլտը , տէ-
տիյիմիզ իւզրէ վարօրըն սիւրաթը էքսիլտիյինտէն Հօնկ-
Գօնկա վագթը մուայէնտէն եիրմի սաաթ սօնրա վա-
սըլ օլապիլէճէյինի թէհագգուգ իյլէտի . Ֆիլիեաս Ֆօզ
կիւյա քէնտի իլէ միւճատէլէյէ կիրիշէն տէնիզին շիտ-
տէթլի հիւճիւմլէրինէ , քէմալի սօուգ գանլըլըզլա պա-
գըյօր իտի . Մուամաիլէյին եիւզիւնտէ ասլա ալայիմի
թէէսիր կէօրիւլմէտի :

Մամաֆիհ վարօր պէյլէճէ եիրմի սաաթ կէրի
գալաճագ օլուրսա , Եօգահամայա կիտէճէք օլան վա-
րօրը գաշըրրաճագ, պահսընը ղայպ իտէճէյիտէ աշիքեար
իտի . Ֆիլիեաս Ֆօզը կէօրէնլէր , կիւյա շու ֆուրթու-
նանըն գուհուր իտէճէյինտէն էվվէլէ խապէրտար օ-
լուպ , օնը տա բըրօկըրամընա տախիլ իթմիշ ղանն ի-
տէճէք իտի . մատպամ Աուտա Ֆիլիեասը էվլէքի հա-

լինտէն տահա զիյատէ միւսթէրիհ կէօրէրէք, շու իս-
թիրահաթը գալպի նէրէյէ աթֆ իտէճէյինի պիլմէյօր
իտի :

Յիքսէ կէլինճէ, մէրգումըն նազարընտա մէսէլէ-
նին պաշգա տիւրլի թէլագգը իտիլէճէյի թապիյի տիր .
Յիքս, պու ֆուրթունատան օ տէրէճէ մէմնուն օլու-
յօր իտի քի թարիֆի զայրի գապիլ տէք . հէլէ վարօր
թէհամմիլ իտէմէյուպ տա բիւճաթա մէճպուր օլսա ,
մէմնունիյէթի պիր գաթ տահա արթաճագ իտի տէնսէ ,
ասլա միւպալաղա իտիլմիշ օլմաղ . զիրա պու սայէտէ
Յիլիեաս Յօգը պիր գաշ կիւնլէր Հօնկ-Գօնկտա թէվ-
գըֆ իթմիշ օլաճագ իտի . հէմ շունը տա խապէր վէ-
րէլիմ քի , տէնիզ Յիքսէ ֆէնա հալտէ սօգունուր ի-
քէն պու բահաթսըզլըգտան ասլա ֆուրթուր կէթիրմէ-
յօր իտի . խաֆիյէ , պանգա խըրսըզընը թութար իսէ ,
հէմ բարա վէ հէմ տէ ազիմ պիր շէօհրէթ գազանա-
ճաղընտան , պու կիպի բահաթսըզլըգլարը ումուրընտա
իթմէյօր իտի :

Ձէվալլը Բասթարթունըն պուլունտուղու հալի եէս
իշթիմալինէ օգուեանլարըմըզ՝ պիզտէն զիյատէ վագըֆ
օլմալը աըրլար . շիմտիյէ գատար տէնիզ , բուզիկեար
վէ չըմէնտըֆէր , էֆէնտիսինէ մուալէնէթ իթմիշլէր
իքէն , արթըգ անլէրտէն տէնիզ իլէ բուզիկեար կիւյա
էֆէնտիսինէ գարչը իսեան իտէրէք , միւթթաարլ սէ-
յահաթընը կէրի պըրագտըրմագ իսթէյօրլար իտի .
պիչարէ Բասթարթու սանքի պահա իտիլէն եիրմի պին
լիրա քէնտի քիսէպինտէն չըգաճագմըշ կիպի , տուր-
տուղունը , օթուրտուղունը պիլմէզ օլմուշ իտի . էկէր
Յիքս , վարօրըն կէրի գալտըղընա մէմնուն օլտուղունը
մէրգումա սէզտիրսէ , վա՛յ հալինէ :

Յուրթունա տէվամ իթալի միւտտէթճէ կիւվէր-

Թէտէն աշաղը էնմէտի , հաթտա տիրէքլէրէ չըգտը վէ պու խուսուստա կէօսթէրտիյի մէհարէթի իլէ Թայիֆէլէրի հայրէթտէ պըրագտը . պէլքի երւզ տէֆա գաբտանը , մամուրլարը վէ Թայիֆէլէրի իսթիմվապ իթտի . ճիւմլէսի չու զէվալլը շաշգընըն հալինէ կիւլմէքտէն քէնտիլէրինի մէն իտէմէյօրլար իտի : Բասբարթու միւթլագա ֆուրթունանըն տէվամ իտէճէյի միւտտէթի անլամագ իսթէյօր , Թայիֆէլէրտէ մէրգումը պարօմէթրօյա կէօնտէրիյօրլար իտի . պարօմէթրօ իսէ , պիր տիւրլիւ եօգարը չըգմագ իոթէմէյօր , հաթտա Բասբարթունըն սալլանմասը , սէօյլէնմէսի , պաղըրըպ չաղըրմասը տա ֆայիտէմէնտ օլմայօր իտի :

Նիհայէթ իւլ էմը Նոյեմբերին տէօրտիւնտէ ըուզկեարըն շիտտէթի էքսիլէրէք ճիհէթը ճէնուպիյէ կէչտի , վաբօրա եարտըմ իթմէյէ պաշլատը քի , վաբօր սիւրաթլա գաթի մէսաֆէ իտէրէք Բասբարթունըն կէօյնիւնիւ ալապիլտի , լաքին դայպ իտիլէն զէմանըն եէրի տօլտուրուլմատը , սապահլէյին գարա կէօրիւնտիւ : Փիլիեաս Փօգըն տէֆթէրի միւճիւպինճէ , վաբօր Նոյեմբերին պէշինտէ Հօնկ-Գօնկա վասըլ օլմագ լաղըմ կէլիր իքէն , անճագ ալթըսընտա վասըլ օլույօր իտի . տէմէք քի վաբօր պիր կիւն կէրի գալտը , օ հալտէ Եագօհամա վաբօրը տա կիթմիշ օլաճագ իտի : Սապահլէյին գըլաղուզ վաբօրա կէլտի , Հօնկ-Գօնկ լիմանընա կիրմէք իշին կէշիլէճէք տար եօլլարա վաբօրը գուլլանմագ իւզրէ գաբտանըն եէրինէ կէչտի :

Բասբարթու տէր հալ գըլաղուզա եագլաշարագ Եօգահամա վաբօրունըն կիտիպ կիթմէտիլինի սօրմագ իսթէյօր իտի իսէ տէ , իւմիւտինի սօն տագըգայա գագար մուհաֆազա իթմէք իսթէյէրէք , պիր տիւրլիւ սօրմազա ճէսարէթ իտէմէյօր իտի . հաթտա պու խու-

սուստա Ֆիքս իլէ գօնուշտուղու վագրթ, Ֆիքս «Ճանրմ նէ՞ օլուր, կէլէճէք բօսթա իլէ կիտէրսինիլ» տէտիքճէ, զէվալլը ատէմ պիւսպիւթիւն չիլլէտէն չըգա-յօր իտի :

Բասբարթու, հէր նէ գատար գըլաղուզա տէտի-յիմիլ մատտէյի սօրմաղա ճէսարէթ իտէմէտի իսէտէ, Ֆիլիեաս Յօգ, մէրգումըն եանընա կէլիպ, միւթատը օլան ֆիթուրսուղուղը իլէ, Սօգահամա վաբօրունըն Հօնկ-Գօնկսոան հանկը կիւն հարաքէթ իտէճէյինի սօր-տու. գըլաղուղըն «Եարըն էրքէնտէն» տէյիչի իւզէրի-նէ, Ֆիլիեաս Յօգ ասլա մէսէրրէթ էսէրի կէօսթէրմէ-տէն, եալընըզ պիր «Էօյլէ՞ մի» տէմէքլէ իքթիֆա իթ-տի. Բասբարթու իսէ, սէվինճինտէն գըլաղուղըն պօյ-նունա սարըլմագ իսթէյօր իտի : Ֆիլիեաս Յօգ, այնի սիւքիւնէթի հալ իլէ գըլաղուզա :

— Կիտէճէք վաբօրըն իսմի նէ՞ տիր, տէյու սօր-տու :

— Գարնաթիգ :

— Վագթը հարաքէթի տիւն տէյիլ մի իտի :

— Էվլէ՞թ, լաքին գազանլարընտան պիրի թամիր իտիլտիյի իչին եարըն հարաքէթ իտէպիլէճէք :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ :

Ֆիլիեաս Յօգ գամարասընա էնտի, Բասբարթու ի-սէ գըլաղուղըն էլինի եագալայըպ «Սիլ էյի պիր ա-տէմսինիլ» տէյու հայգըրտը. նէտէն տօլայը պու տէրէճէ մազհարը իլթիֆաթ օլտուղունը անլամայան գըլաղուղ, վաբօրը գօմանտայա պաչլայըպ էօյլէտէն պիր ռաաթ սօնրա լիմանըն ըրիթըմընա եանաչտը, եօլճուլար գարայա չըգտը :

Նասըլ քի կէօրիւլմէքտէ տիր, թէսատիւֆ պու տէֆա Ֆիլեաս Յօգա բէք զիյատէ եարտըմ իթմիլ ի-

տի . զիրա էկէր Գարնաթիւք վաբօրըննն գազանընը թամիր լաղըմ կէլմէմիշ օլսա , նոյեմբերին՝ պէշինտէ հարաքէթ իտէրէք . Ճաբօնիյայա կիտէճէք եօլճուլար , սէքիզ կիւն պէքլէմէյէ մէճուր օլաճագլար իտի . Ֆիլիեաս Փօգըն վաբօրը եիրմի տէօրթ սաաթ կէրի գալմըշ իտի ամա , եէնի վաբօր հաղըր օլունտուգաան սօնրա պու թէէխիր միւճէպի էնտիշէ օլամազ իտի . տիկէր ճիհէթտէն ճաբօնիյատա վագը եօգահամատէն հարաքէթլէ , պահըր Մուհիթի քէպիրի կէշէրէք Ամէրիգայա կիտէճէք օլան վաբօրտա , Հօնկ-Գօնկ վաբօրը իլէ ըապըթատա պուլունուպ , Հօնկ-Գօնկ վաբօրը վասըլ օլմատան հարաքէթ իտէմէշ իտի . հէր նէ գատար եօգահամա վաբօրըտա պիր կիւն սօնրա հարաքէթ իլլէմիշ օլաճագ իսէ տէ , օն կիւն իմթիտատ իտէճէք օլան պահըր Մուհիթ եօլճուլուղընտա անը գազանմագ գօլայ իտի . պինաէն ալէյհ Ֆիլիեաս Փօգ , Լօնտրատան հարաքէթինտէն եիրմի պէշ կիւն սօնրա , բըրօկրամընա նիսպէթէն պիր կիւն կէրի գալմըշ տէմէք իտի .

Գարնաթիւք վաբօրը էրթէսի կիւնիւ սապահլէյին հարաքէթ իտէճէք իտի . օ հալտէ Ֆիլիեաս Փօգ իսթէտիյի շէյ իլէ մէշղուլ օլմագ իշին օն ալթը սաաթ վագթը վար իտի քի , պու միւտտէթի մահզա մատամ Աուտայա հասր իթտի . Ֆիլիեաս Փօգ , մատամ Աուտա գօլթուղընտա օլարագ վաբօրտան չըգտըղը կիպի , եօլճուլարա գըլաղուղըգ իտէնլէրտէն պիր օթէլ կէօսթէրմէսին ըէճա իթտի . գըլաղուղ Ֆիլիեաս Փօգը , մատամ Աուտայը վէ Բասբարթույը , սահիլտէն եիրմի տագըգա գատար ուզագտա պուլունան գըլիւպ օթէլինէ կէօթիւրտիւ .

Կէնճ գատընա այըը պիր տայիրէ թախսիս իտիւ-

տի , քէնտիսիտէ մէրգումէնին մալիւմ օլան ագրա-
պսընը արամաղա չըգըպ , ավտէթինէ գատար մա-
տամ Աուտանըն նէզտինտէն այըըմամասընը Բասբար-
թույա թէնպիհ իյլէտի . Ֆիլիեաս Յօգ տօղրու պօրսա-
յա ազիմէթ իտուպ , հէր հալտէ օրատա մատամ Աու-
տանըն թէալիւգաթընտան զէնկին միւսիւ ԺէԺհհույէ
նամ զաթը թանըեաճագլտը իտի .

Պօրսա թէլլալլարընտան պիրիսի պու իսիմտէ պիր
զաթ թանըտըղընը իֆատէ իլէ , ֆագաթ մումաիլէյ-
հին սէրվէթինի իքմալ իտէրէք , իքի սէնէտէն պէրի
էվրօբայա չէքիլմիշ վէ Ֆիլէմէնկտէ թէվաթիւն իթմիշ
օլտուղունը պէյան իյլէտի . Ֆիլիեաս Յօգ , Գըլուպ օ-
թէլինէ ավտէթ իլէ իշի մատամ Աուտայէ անլաթտը .

Կէնճ գատըն պիր միւտտէթ սագիթ գալտը , է-
լինի աընընտան կէչիրէրէք տէրին պիր միւլահազայա
տալտը . պատէհու թաթլը սէտասը իլէ .

— Շիմտի նէ՛ հաբայըմ , միւսիւ Յօգ , տէտի .

— Նէ հաբաճագսընը պէրապէր , էվրօբայա կի-
տէրիլ :

— Ֆագաթ սիգի ըահաթսըլ իտէրիմ . . .

— Խա՛յր , սիգին պէրապէր պուլունմանըլ խաթը
հարաքէթիմի պօզմաղ . (Բասբարթույա խիթապէն) հայ-
տէ՛ Բասբարթու , Դարնաթիգ վարօրունա կիթտէ իւշ
գամարա թութ :

Բասբարթու , սէյահաթըն պագըրօընը տախի մա-
տամ Աուտա կիպի տիպէր վէ նազիք պիր գատընըն
րէֆագաթընտա իտէճէքլէրինտէն բէք զիյատէ մէմ-
նուն օլարագ վարօրա գօշտու :

19

Հօնկ-Գօնկ ուժագ պիր ատա օլուպ , 1842 սէ-
նէսի մուհարէպէսինտէն սօնրա , պա ահտնամէ Ինկիլ-
թէրայա կէչմիշ տիր : Ինկիլիզէր պիր դաչ սէնէ զար-
ֆընտա օրատա մուհիմմ պիր շէհր թէէսիսինէ վէ Վիգ-
թօրիա նամընտա պիր լիման ինշասընա մուվաֆֆագ
օլմուշլար տըր . պու շէհր Գանթօն նէհրինին մանսէ-
պինտէ քեային վէ Բօրթէկիզ միւսթէմլիքեաթընտան
պուլունուպ , տիկէր սահիլտէ վագը Մօնագօտան ալթ-
մըշ միլ մէսաֆէտէ տիր : Էհէմիլյէթը թիւճճարիյէ
նօգթէյի նազարընճա Հօնկ-Գօնկ , Մանագօյը կէչմիշ
տիր : Շէհրին հավըզ , խասթախանէ , քիլիսէ , հիւ-
քիւմէթ տայիրէսինի վէ զիյնէթլի դալտըրըմլարը իլէ
սայիրէսինի կէօրէնլէր , քէնտիլէրինի Էվրօքատա զանն
իտէրլէր :

Բասթարթու , էլլէրի ճէպինտէ օլարագ ըրխթըմա
տօղրու կիթմէյէ պաշլատը . էսնայի րահտէ րասթ կէլ-
տիյի Ձինլի , ճաբօնլը վէ Էվրօքալըլարա ալըզ ալըզ
պագըյօր իտի . լիմանա կէլտիյի վագըթ օրասընըն
հէր միլլէթտէն վաբօրլար , եէլքէն կէմիլէրի վէ չէք-
տիրմէլէր իլէ տօլու օլտուղընը կէօրտիւ :

- Բասթարթու թըրաշ օլմագ իչին պիր պէրպէր
տիւքքեանը արար իքէն , սարըլար կիյինմիշ պիր չօգ
իխթիյարլարա թէսատիւֆ իթտի : Պունլարըն սարըլար
կիյմէսինտէքի սէպէպի սօրուպ , մուգատտէս ըհնկ ատտ
օլունան սարըլը , անճագ սէքսէն եաշընը թէճավուզ

իտէնլէր կիյէպիլիր օլտուղունը անլայարագ , պու ա-
տէթ խօշունհա կիթտի .

Բասքարթու թըրաշ օլտուգտան սօնրա իսկէլէյէ
կիթտի , օրատա պիր աշաղը պիր եօգարը կէզինմէքտէ
օլան Ֆիքսէ թիսատիլֆի իթտի . մէրգումըն քէմալի
էնտիշէ իլէ կէզինտիլինի կէօրտիլի վազըթ , դաթան
տիւշարը հայրէթ օլմատը . հաթթա քէնտի քէնտի-
նէ .

— Վա'հ , վա'հ , Րըֆօմ դըլիւպ մէմուրը , աճա-
պա վաքօրա եթթիշտիլիմիզտէն տօլայը նէ՝ դատար
գըզըյօրսուն , տէտի :

Բասքարթու Ֆիքսին եիւղիւնտէ զահիր օլան էն-
տիշէնին էսէրլինի կէօրմէմէղիլէ կէլէրէք , տուտա-
ղընտա թէպէսսիւմ օլտուղու հալտէ մէրգումա թէ-
գարլուպ իլլէտի :

Վագաա խաֆիլէ Ֆիքսին միւթէէսիր օլմագտա
հագգը վար իտի . թէվգըֆնամէ հէնուզ կէլմէմիշ ,
սօն տէրէճէ սապըրսըղըղլա պէքլէտիլի պու քեաղըտ ,
հէր հալտէ արգասը սըրա կէլիյօր իտի քի , պիր գաշ
կիւն Հօնկ-Գօնկտա տուրսա էլպէթտէ եթթիշէճէք ի-
տի . օ հալտէ միւսիւ Ֆիլիեաս Ֆօգ տա էրթէսի կիւն-
քի վարօրա պինուպ սօն ինկիլիզ թօքրաղընտան չը-
դարագ Ամէրիգայա կիտէմէյէճէք իտի , տէմէք օլուր
քի պու ատէմի պիր տահա էլէ կէշիրմէք դապիլ օլա-
մայաճագ իտի : Բասքարթու , պու միւլահագալարա
տալմըշ օլան խաֆիլէյէ :

— Էյ , միւսիւ Ֆիքս , պիղիմէ ւպէրապէր Ամէրի-
գայա գատար կէլմէյէ գարար վէրտինի՞զ մի , տէյու
սօրտուղունտա , Ֆիքս պօզուգ պիր չէհրէ իլէ .

— Էվիլէթ , տէյու ճէվապ վէրտի :

— (Կիւլիւմէյէրէք .) Պէն զաթէն սիղին պիզտէն

այրը մայաճաղընդը պիլիը իտիմ, հայտէ վաբօրա կէ-
լինտէ պիլէթիմիզի ալալում.

Իսկէլէտէ վադը աճէնթօյա կիտէրէք տէօրթ գա-
մարա պիլէթի ալտըլար. լաքին աճէնթէ մէմուրը վա-
բօրըն թամիրաթը խիթամ պուլուղունտան, իտիլէն
իլանըն խիլաֆընտա օլարագ իրթէսի կիւն սապահլէ-
յին տէյիլ, վաբօրըն հէման օ կիւնիւ ադշամը հարա-
քէթ իտէճէյինի խապէր վէրտիյինտէ, Բասբարթու.

— Բէք ալա, պու, էֆէնտիմին տահա զիյատէ ի-
շինէ մուվաֆըդ տըր, կիտէյիմ խապէր վէրէյիմ, տէ-
տի.

Իշթէ պու էսնատէ Ֆիքս գաթի պիր գարար վէր-
միշ իտի. եանի հէր չէյի Բասբարթույա իգըրար իթ-
մէյէ գարուր վէրտի. Ֆիլիեաս Ֆօդը Հօնկ-Դօնկտա պիր
գաշ կիւն. ալըգօյմագտան պաշգա չարէսի գալմամըշ
իտի.

Աճէնթօտան չըգտըգտան սօնրա Ֆիքս Բասբար-
թույա պիր մէյխանէյէ օղրաեարագ պիր իքի գատէհ
չէյ իչմէյի թէքլիֆ իյլէտի. Բասբարթունըն վագթը
օլտուղու ճիհէթլէ խաֆիյէնին տավէթինի գապուլ
իթտի.

Իքիսի պիրտէն ըրիթըմ քէնարընտա պուլունան
պիր մէյխանէյէ կիրաիլէր, պու մէյխանէնին թա ու-
ճընտա ճէսիմ պիր եաթագ մէվճուտ օլուպ, եաթագ-
տա տախի պիր չօգ առէմլէր ույումագտա իտիլէր.
քէնարընտա վադ իտիլէն մասալար էթրաֆընա օթուզ
գատար էհլի քէյֆ թօրլանմըշ իտի քի, քիմի պիրա
գատէհլէրի, քիմի եհրլի մէյրուպաթ, գատէհլէրինի
քէմալի հըրս ու իշթիհա իլէ պօշալթմագտա իտիլէր.

Պունլարըն էքսէրիսինին էլինտէ աֆիլյօն չուպուգ-
լարը օլուպ, օարա սըրա կիւլ եաղը վէ աֆիլյօն իլէ գա-

ընշարըըմբշ թիւթիւնիւ իջէնլէրտէն պաղըսը, օլտուղու եէրտէն գայըպ մասանըն ալթընա տիւշիւօր վէ տէր-հալ մէյխանէնին խըտմէթքեարլարը սըզան սարխօշը եագալատըգլարը կիպի, պալատէ թարիֆինի իթալի-միղ եաթաղա եաթըրըյօրլար իտի քի, մէզքիւր եաթաղըն իւզէրինտէ պէջլէնէ եիրմի գատապ քէնտինտէն կէշմիշլէր պիրիքմիշ իտի :

Ճիքս իլէ Բասբարթու, աֆիյօն թիրեաքիլէրի մէյ-խանէսինէ կիրմիշ օլտուղլարընը անլատըլար : Ինկիլթէրա թիւճճարլարը պու նէվ թիրեաքիլէրէ սէնէվի իքի եիւղ ալթմըշ վիւեօն ֆրանգըգ աֆիյօն սաթարլար քի, անլէրտէ աֆիյօնը իշտիքնէ պիւթիւն պիւթիւնէ ինսանըգտան չըգըպ ահմագլաշըր գալըրլար :

Ձինտէ աֆիյօն թիրեաքիլի չվվէլլէրի քիպար սը-նըֆընա մախսուս իքէն, պու կիւնքի կիւն տէ ֆըգարա թագըմընա տախի սիրայէթ իյլէմիշ տիր : Ձինտէ աֆիեօն իշմէյէն գատըն երքէք հէման քիմսէ եօգ կիպի տիր : վագաա Ձին հիւքիւմէթի, չվվէլլէրի պու մուղիրը հալին էօնիւնիւ ալմաղա չապալամըշ իտէ տէ, պիր տիրլիւ մուվաֆֆագ օլամամըշ տըր : զիրա մազալլահ աֆիյօն իշմէյէ ալըշան պիր ատէմ՝ գապիլ տէյիւ անը թէրք իտէմէզ : չայէտ թէրք իթսէ, միտէ բահաթսըզըլընտան, թէրք իթմէսէ, աֆիյօնըն զէհ-րինտէն սէֆիլ՝ հայաթընա աղ միւտտէթ զարֆընտա խաթիմէ չէքէր :

Իշթէ Բասբարթու իլէ Ճիքս պու նէվ թիրեաքիլէրէ մախսուս գազինօլարտան պիրինէ կիրմիշլէր իտի : հէր նէ գատար Բասբարթունըն ճէպինտէ բարասը եօգ իտի իտէ տէ, Ճիքսին տալէթինի գապուլտէ պիր պէյիւ կէօրմէմիշ իտի :

Բօրթի տէնիլէն իշկիտէն իսթէտիլէր, Բասբարթու

զիյառէ իշտի , Ֆիքս իսէ իհթիյաթ քեարանէ աավրա-
նըյօր իտի . պիր թագըմ հէվայի շէյլէրտէն գօնուշ-
աուլար , Ֆիքսին սէյահաթտա պէրապէր օլմասընտան
պահս իտիլտի , նիհայէթ Բասըարթու վաբօրըն իլան-
տան էվվէլ հարաքէթինտէն էֆէնտիսինի խապէրտար
իյլէմէք իւզընէ այաղա դալգտը . ֆագաթ Ֆիքս մէր-
գումը ալը գօյարագ .

— Պիր ազ տուրունըզ , տէտի :

— Նէ՞ իսթէյօրսունըզ :

— Սիզէ սէյլէյէճէք մուհիմմ շէյլէրիմ վար
տըր :

— Մուհիմմ շէյլէր մի , բէք ալա եարըն վաբօր-
տա գօնուշուրուզ , պու կիւն վագթիմ եօգ տըր :

— Օթուրընըզ , մէսէլէ էֆէնտիսիզէ այըտ տըր :

Պու սէօզ իւզէրինէ Բասըարթու տըգգաթլա խա-
ֆիյէնին երւզիւնէ պագտը . մէրգումըն հալի ճալլիլի
տըգգաթ կէօրիւնտիլի ճիհէթլէ , օթուրարագ .

— Պանա սէյլէյէճէյինիզ Նէ՞ իմիշ պագալըմ ,
տէտի :

— Սիզ պէնիմ քիմ օլտուղումը անլատընըզ ա՛ :

— Շիւպհէսիզ :

— Օ հալտէ սիզէ հէքսինի անլատայըմ :

— Զաթէն պէն պիլիյօրում ա՛ , պիր տէ սիզ
սէյլէյին պագալըմ , հա՛ , էվէլ էմիրտէ շուրասընը սէյ-
լէյիմ քի , հէրիֆլէր նաֆիլէ եէրէ մէսարիֆաթա կիր-
միշլէր :

— Նաֆիլէ եէրէ՞ մի , հա՛ , հա՛ , անլայըշըմա կէօ-
րէ սիզ բարանըն քիւլլիյէթինէ վագըֆ տէյիլսինիզ :

— Նա՛սըլ սէյիլիմ , պիլիլիմ եիրմի պին լիրա
տըր :

— Քայր , էլլի պէշ պին լիրա :

— Նէ՛, էլլի պէշ պին լիրա՞ մը , միւսիւ փօգ պէօյ-
լէ ճէսիւմ՝ մէպլաղա տա ճէսարէթ իթտի հա՛ , օ հալ-
տէ հէման կիտուպ խապէր վէրէյիւմ . . .

— Էվվէթ, Էվվէթ, էլլի պէշ պին լիրա , Էկէր մու-
վաֆֆադ օլուրսամ, պէն իքի պին լիրա գաղանաճա-
ղըմ, սիզ տէ պանա մուալէնէթ իտէրսէնիզ պէշ Եիւզ
լիրասընը սիզէ վէրիրիւմ .

— (Հայրէթ իլէ .) սիզէ մուալէնէթ մի .

— Էվվէթ , Ֆիլիեաս փօգը Հօնկ-Գօնկտա պիր
գաշ կիւն թէվգըֆ իթմէք իչին պանա եարտըմ իթ-
մէլիսինիզ .

— Նէ՛, Ալլահ աշգընա , նէ՛ սէօյլէյօրսունըզ . նէ՛
տէմէք իսթէյօրսունըզ , Եօգսա պու ճէնթըլմէնլէր Է-
ֆէնտիմին սէօղիւնտէն շիւպհէ իտէրէք , սէյահաթըն-
տա քէնտինի թէնգըպ իթմէքտէն չէքինմէտիլէրաէ ,
չիմտիտէ Եօլընտան ալըգօյմագ մը իսթէյօրլար . Լա-
քին պու իքրահ իտէճէք չէյ տիր .

— Ճանըմ սիզտէ նէ՛ տէմէք իսթէյօրսունըզ :

— Նէ՛ տէմէք իսթէյէճէյիւմ , անլէրին հարաքէ-
թի իլէ միւսիւ Ֆիլիեաս փօգը Եօլընտան չէվիրուպ
սօյմագ տրասընտա նէ՛ ֆարգ վար .

— Պիղիմտէ արատըղըմըզ պուրասը տէյիլ մի
Եա՛ .

— Նէ՛, նէ՛, սիղինտէ մերադընըզ պու հա՛ . . .
լաքին պու պիր հիլլէ տիր , տէսիսէ տիր , ալչադըղ-
տըր , Էօյլէ ճէնթըլմէնլէր , Էօյլէ պիր ճէմիլլէթ արգա-
տաչլարը պէօյլէ պիր քիւսթալըղա ճէսարէթ իթսին-
լէր , պու գապուլ օլունուր չէ՛յ մի տիր .

Միքս տէ պիր չէյ անլամամաղա պաչլատը . Բաս-
բարթու իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ճէմիլլէթ ըէֆիգլէրի , Բըֆօմ գըլիւպ աղալա-

ըը , պէօյլէ պիր հիյլէքեարըղը դապուլ իթսինլէր , էօյլէ՞ մի . շուրասընը պիլինիզ միւսիւ Ֆիքս քի , էֆէնտիմ պիր նլահսա կիրէր իսէ , պիր չէյ թէահլուտ իյլէր իսէ , անը տայիմա նամուսքեարանէ սուրէթտէ գազանմադ իսթէր , տէմէսի իւզէրինէ , ֆիքս նազարընը Բասարթույա աթֆի իտէրէք .

— Յագաթ սիղ պէնի քի՞մ սանըյօրսունըզ , տէտի :

— Աճայիպ , քի՞մ օլաճագսընըզ , պունտա անլամայաճագ նէ՞ վար , Բըֆօմ գըլիւպի թարաֆընտան Ֆիլիեաս Յօգըն սուրէթը սէյահաթընը թէֆթիչէ մէմուր իտիվիչ պիր ատէմսինիզ քի , պէն պունը բէք չօգէվլէլ անլայարագ , ղայէթ շաեանը իսթիհզա կէօրտիւյիմ իչին էֆէնտիմէ պիլէ սէօյլէմէք իսթէմէտիմ .

— (Շիտտէթլէ .) Էֆէնտինիզ պիր չէյ պիլմէզ մի :

— (Թէքրար դատէհինի պօշալտարագ .) Պիր չէյ պիլմէզ :

Բօլիս խաֆիյէսի էլինի ալնընտան կէչիւրէրէք կէնիչճէ պիր նէֆէս ալտը . Մամաֆիհ սէօղէ պաշլամադտան էվլէլ միւլահազա իտիյօր , թէրէտտիւտ իյլէյօր իտի . շիմտի նէ՞ եարմալը իտի . Բասբարթունըն խաթասը եալան տէյիլ ամա , մէսէլէյի տահա ղիյատէ տիւչարը միւշկիւլաթ իյլէյօր իտի . ֆիքս , Բասբարթունըն , սէօղիւ կիպի տօղրու սէօղիւ պիր ատէմ օլտուղունը անլայըպ , էֆէնտիսինին շէրիքի թէօհմէթի օլմատըղընա գանաաթ կէթիրիպ , քէնտի քէնտինէ , «Մատամ քի շէրիքի ճինայէթի տէյիլ տիր , օ հալտէ պանա միւլալէնէթտէ գուսուր իթմէյէճէք» տէյօր իտի . Խաֆիյէ , նէ եարաճաղը խուտուսընտա գաթի պիր գարար տահա վէրտի , հէմտէ արթըզ տիւչիւնէ-

ճէք վագըթ եօգ իտի, նէ ետըրպ ետըրպ Ֆիլիեաս
Փօզը Հօնկ-Գօնկտտ արը գօյմանըն պիր չարէսինէ
պագմարը իտի. պինաէն ալէյճ Ֆիքս .

— Պէնի տինլէյինիզ, պէն սիզին պիլտիյինիզ կի-
պի Բըֆօմ գըլիւպի մէմուրը տէյիլիմ . . . տէյինճէ,
Բասըարթու տըգդաթլա պագարագ .

— Վա՛յ, տէյու. հայգըրտը .

— Պէն Լինկիլթէրա բօլիս նէղարէթի թարաֆըն-
տան մէնսուպ պիր խաֆիյէյիմ . . .

— Սիդ . . . բօլիս խաֆիյէսի, էօյլէ՞ մի . . .

— Էվվէթ, հէմ իսպաթ իտէրիմ. իշթէ էվրագը
րէսմիյէմ .

Խաֆիյէ պունը տէտիքտէն սօնրա գօյնընտան բօ-
լիս նէղարէթինին միւհրի մախսուսընը համիլ պիր է-
միրնամէ չըգարտը . Բասըարթու նէ տէյէճէյինի շա-
չըրմըջ օլարագ Ֆիքսին եիւղինէ պագըյօր իտի . խա-
ֆիյէ իսէ սէօղինէ տէվամ իլէ .

— Ֆիլիեաս Փօզըն պահսը պիր վէսիլէտէն իպա-
րէթ տիր . սիզ տէ պուտալա կիպի օնա ինանմըչընըզ .
Բըֆօմ գըլիւպ ազալէրի տէ թըպդը սիզին կիպի ալ-
տանմըչլար տըր . զաթէն սիզի ինանտըրմագ Ֆիլիեաս
Փօզըն մէնաֆիլի իգթիզաթընտան տըր, տէտի .

— Աճայիպ, նի՛չին .

— Պէնի տինլէյինիզ տօթիում, Սեպտեմբերին
եիրմի սէքիզինճի կիւնի Լինկիլթէրա պանգասընտան էլ-
լի պէշ պին լիրալըգ պանգա գայմէսի չալընմըջ տըր .
խըրօըզըն մալիւմ օլան էշքեալը տա հարֆիյէն միւսիւ
Փօզա միւշապիհ տիր .

Բասըարթու պիրտէն պիրէ մասապա պիր եումրուգ
վարարագ .

— Հայտէ իշինէ կիթ պէ հերի՛ֆ, պէնիմ էֆէն-

տիմ տիւնեատէ պուլունան ատէմլէրին էն էյիսի վէ էն նամուսքեարը տըր , տէյու պաղըրտը :

— Նէ՛րլէտէն պիլիյօրսունըղ , սիզ քէնատինի էյիճէ պիլէ թանըմայօրսունըղ , անըն խըտմլթինէ կիրտիլինիղ կիւն , ագլէ եագըն օլմայան պահսը վէսիլէ իթիխաղ խտէրէք , եանընտա պանգնօթ օլարագ ճէսիմ պիր մէպլաղ օլտուղու հալտէ եօլա չըգմըչ , ատէթա էչեա պիլէ ալմամըչ :

— (Ղայրի իխթիյարի օլարագ .) Օրասը էօյլէ :

— Սիզ տէ անըն շէրիքի ճինայէթի սըֆաթը իլէ թէվգըֆ օլունմագ իսթէ՛րմիսինիղ :

Պու թէհտիտամիղ սէօզիւն իւզէրինէ Բասբարթու պաշընը իքի էլինին արասըրա տլտը . զէվալլը խաֆիյէյէ պիլէ պագմայա ճէսարէթ իտէմէյօր իտի . օ ալիճէնապ Ֆիլիեաս Ֆօգ , մատամ Աուտանըն մուխիսի օլան օ համիլէթլի զաթ խըրսըղ օլտուն հա՛ , պու օլմաղ , ֆադաթ կէօսթէրիլէն տէլիլէրէ նէ՛ տէմէլի , Բասբարթու զիհնինէ հիւճիւմ իտէն պու շիւպհէլէրի տէֆ իթմէք իսթէսի , չիւնքի էֆէնտիսինին խըրսըղ օլտունա պիր սիւրլի ինանմամագ արզու իլլէյօր իտի . մէրգոււմ կիւճ հալ իլէ քէնատինի զապթ իտէպիլէրէք .

— Նիհայէթ սիզ տէ նէ՛ իսթէյօրսունըղ , տէյու սօրտու :

— Շունը իսթէյօրում . Ֆիլիեաս Ֆօգը պուրայա գատար՝ Լօնտրատան պէքլէտիլիմ թէվգըֆնամէյի ալմալտան թէագըպ իթտիւմ . անը Հօնկ-Գօնկտա ալը գօյմագ խուսուսընտա պանա մուալէնէթ իթմէնիղ լազըմ տըր . . .

— Պէ՛ն մի . . . պէն քի . . . պէն հա՛ . . .

— Պէն տէ Լնկիլթէրա պանգասընըն վատ իթտիլի իքրամիլէյի սիզի իլէ թագսիմ իտէրիւմ :

Բասբարթու հէման պիր «ասլա» տէյու պաղը-
րարագ պաղա դալգմագ իսթէտի իսէ տէ , շիտտէթի
հէյէճանտէն գուվվէթի գալմամըջ օլտուղունտան ,
թէքրար օթուրմաղա մէճպուր օլարագ .

—Մ . Ֆիքս , սիզին սէօյլէտիյինիզ սահիհ օլսա ,
եանի էֆէնտիմ արատըղընը խըրսըղ պուլունսա տա
պէն ինքեար իտէրիմ , զիրա խըտմէթինտէ պուլունտու
անը էյի վէ ալիճէնապ կէօրտիւմ , պինաէն ալէյհ ա-
նա ասլա խըյանէթ իտէմէմ , հաթտա տիւնեանըն ալ-
թունլարընը էօնիւմէ տէգքսէլէր ելինէ ըագը . օլմամ
վէսսէլամ , տէտի .

— Տէմէք ըէտտ իտիյօրսունըզ .

— Լվվէթ , գաթիէն ըէտտ իտէրիմ .

—Էօյլէ իսէ ֆարը իտլինիզ քի , պէն սիզէ հիշ պիր
չէյ սէօյլէմէտիմ . իչէլիմ .

— Էվվէթ իչէլիմ .

Բասբարթու , իչրէթին քէնտիսինի տահա զիեաւէ
սէրսէմ իթտիյինի հըսս իթտի . Ֆիքս իսէ , Բասբար-
թույը պիր գաչ սաաթլար էֆէնտիսինտէն այրը պը-
րագըպ , վարօրըն էվվէլ հարաքէթ իտէճէյինտէն , մու-
մաիլէյհի խապէրտար իթտիրմէմէք իսթէյէրէք , վա-
բարթույա կիթուլքճէ իչիրմէք իսթէտի . հաթտա օ ա-
րալըգ օթուրաուգլարը մասանըն իւզէրինտէ պուլունան
պիր աֆիյօնը բիրօյը տախի , Բասբարթունըն էլինէ
թութուչտուրտու քի , մէրգում . թիւթիւն զանն
իլէ ֆէրգինտէ օլմայարագ , անտէն պիր գաչ նէֆէս
չէքէր չէքմէզ , աֆիյօնըն թէէսիրի իլէ պաչը տէօնէրէք
օլտուղու եէրէ երգըլա գալտը .

Ֆիքս , Բասբարթույը պիւսպիւթիւն քէնտիսինտէն
կէչմիշ պիր հալտէ կէօրտիյիւ կիպի , քէնտի քէնտինէ .

— Հէլէ սըզտը , պու սայէտէ Ֆիլիհաս Ճօգտա

Գաղնաթիղ վաթորընըն վազթը հարաքէթինտէն խապէրտար օլամայարագ կիտէմէյէճէք տիր, կիթսէ պիլէ հիշ օլմազսա շու մէլուն Ֆըրանսըզ եանընտա պուլունմամըլ օլուր, տէյերէք, իշիլէն մէշրուպաթըն բարասընը թէէտիյէ իտուպ, մէմնունէն մէյխանէյի թէրք իյլէտի:

20

Մէյխանէտէ ճերէյան իտէն պու վազաա էսնասընտա Ֆիլիեաս Փօգ, մատամ Առւտա իլէ պէրապէր չէհրին չարչըլարընը կէղիյօր իտի. մատամ Առւտա, քէնտինի էօլիւմտէն գուրթարան ատէմին ըէֆազաթընտա օլարագ, էվրօբայա գատար կիթմէյէ ըազը օլալըտան պէրի, Ֆիլիեաս Փօգ պէօյլէ ուզուն եօլնուլուգտա պիր գատընա լազըմ կէլէն էշեայը թէտարիք լուզումընը հըսա իլէ, իյճապը իճրասընա միւսարաաթ իյլէտի քի, պու տէրէճէ հիւսնի մուամէլէյէ գարչը, կէնճ գատընըն կէօսթէրաիյի ասարը թէշէքքիւրէ Ղիլիեաս Ղօգ:

— Խա՛յր էֆէնտիմ, թէշէքքիւրէ հաճէթ եօգ, սէյեահաթըմ պէօյլէ իյճապ իթտիրիյօր, բըրօկրամրմտա պէօյլէ եազըլը տըր, տէյու գըսա սէօզլէր իլէ իթայի ճէվապ իյլէմիշ իտի:

Ալըշ վէրիշ պիթտիքտէն սօնրա օթէլէ անլտէթ վէ ումումի սալճնտա թաաւ իթտիլէր, մատամ Առւտա եօրկուն օլտուղու իշին տայիրէսինէ չէքիլտի. Ֆիլիեաս Փօգ իսէ եարը կիճէյէ գատար վազթիլի թայմըզ, լօնտօն վէ նիւ-Եօրգ կազէթալարըն միւթալաասը իլէ կէջիւրտի:

Ֆէկէր իլիեաս Փօգ՝ նաղարընա չարբան մատտէ-
լէրտէն միւթէհայըր օլան ատէմլէրտէն օլա , ուշաղը
Բասբարթուընն եւթմադ իլին օթէլէ ավտէթ իթմէմիշ
օլմասընա թէաճիւպ իլլէր իտի . լաքին Ֆիլիեաս Փօգ
պէօլէ շէյլէրէ զիհին սարֆ իտէր ատէմ մի տիր .
մատտէ վաբօրըն եարըն սապահ հարաքէթ իլլէյէճէ-
յինտէ իտի . գուսուր շէյին քէնտինճէ նէ՝ էհէմմիլէթի
օլապիլիր իտի . երթէսի կիւնիւ Ֆիլիեաս Փօգ Բասբար-
թուըր չաղըրտըղը վադըթ , մէրգոււմ մէյտանէ չըգմա-
տը քի , պիզիմ ճէնթըլմէն եինէ ասարը հայրէթ կէօս-
թէրմէտի . ուշաղըն օթէլէ կէլմէմէսի իւզէրինէ , Ֆի-
լիեաս Փօգ ճէնապլէրի շանթասընը էլինէ ալըպ մատամ
Աուտա իլէ պիր արապայա պինէրէք իսկէլէյէ միւթէ-
վէճճիւհ օլմուշ իտի .

Եարըմ սաթ զատար արապա իլէ կիտիլտիքտէն
սօնրա իսկէլէյէ վասըլ օլունտու , Ֆիլիեաս Փօգ օրա-
տա Գարնաթիգ վաբօրընն օն իքի սաթ էվվէլ հա-
րաքէթ իտուպ կիթմիշ օլտուղուընը խապէր ալտը .

Ֆիլիեաս Փօգ , իսկէլէտէ խըտմէթքեարը իլէ վա-
բօրը պուլաճաղընտան էմին օլտուղու հալտէ , անլէրի
պուլամամագլա եալընըղ գալմըշ իտի . լաքին չուրասը
շաեանը հայրէթ տիր քի , մումաիլէյհին սիյմասընտա
ասլա պիր ըղթըրապ ալամէթի կէօթիւնմէտի . աղիմ
պիր հէյէճան իլէ քէնտինէ պագմագտա օլան մատամ
Աուտայէ .

— Մատամ , պու պիր հատիսէտէն իպարէթ տիր ,
զարար եօգ , տէմէքլէ իքթիֆա իթտի .

Պու արալըգ Ֆիլիեաս Փօգը ուզագտան թէֆթիշ
իթմէքտէ օլան Ֆիքս , եանըն գըլըն մումաիլէյհէ եագ-
լալըպ թէվաղու իլէ պիր սէլամ վէրտիքտէն սօնրա .

— Էֆէնտի , զաթը ալինիզտէ պէնտէնիղ կիպի

Բանկօն վաբօրընըն եօլնուլարընտան տէյի՛լ մի խտինիլ ,
տէյու սօրտու :

— Էվվէթ էֆէնտիմ , լաքին պէն սիզի կէօրմէք
շէրիֆինէ . . .

— Աֆվ խտէրսինիլ էֆէնտիմ ամա , պէնտէնիլ
խըտմէթքեարընըզը պուրատա պուլաճաղըմը իւմիւտ
կլէյօր խտիմ :

Մատամ Աուտա . - (Շիտտէթլէ .) Բասբարթու-
նըն նէրէտէ օլտուղունը պիլիյօ՛րմուսընըզ :

Ֆիքս . - (Հայրէթ կէօթէրէրէք .) Ա՛յ , սիզինլէ
պէրապէր տէյի՛լ մի տիր :

— Խա՛յր , տիւնտէն պէրի կէօրիւնմէտի , աճէպա
եալընըզճա վաբօրա պինտի կիթտի՛ մի :

— Եալընըզճա՞ մը , լաքին աֆվ խտէրսինիլ մա-
տամ , զաթը նազիքեանէլէրի տիւնքիւ վաբօրլա կիթ-
մէք նիլէթլինտէ՞ մի խտիլէր :

— Էվվէթ էֆէնտիմ :

— Տօղրուսը պու հալ էսէֆէ շաեան տըր մատամ .
պէնտէնիլտէ Գարնաթիդ վաբօրը իլէ կիթմէք իսթէ-
տիլիմ հալտէ , վաբօրըն , թամիրաթընը իքմալ խտէ-
րէք քիմսէյէ իլսպարը քէյֆիլէթ իթմէտէն հարա-
քէթ իթտիլինի կէօրտիւյիւմ կիպի , նէ տէրէճէ տիւ-
չարը թէէսիւֆ օլտուղումը թարիֆ իտէմէմ . ա՛հ , շիմ-
տի սէքիլ կիւն պէքլէմէք լաղըմ կէլիյօր :

Խաֆիլէ պու « Սէքիլ կիւն » քէլիմէլէրինի թէ-
լաֆֆուլ իլլէտիլի վաղըթ սէվինճինտէն սըչրայօր ի-
տի . զիրա պու միւտտէթ զարֆընտա թէվզըֆնամէնին
պէհէմէհալ կէլէճէյի տէրքեար օլուպ , շու հալտէ
Ֆիքսին թալիլի եարտըմա պաշլամըշ տէմէք իտի . ֆա-
զաթ Ֆիլիեաս Ֆօզըն ֆիթուրսուղլուդլա .

— Լաքին զաննըմա կէօրէ հօնկ-Գօնկ լիմանընտա

Գարնաթիգտէն պաշգա կէմի եօգ տէյիլ տիր, տէմէ-սի իւղէրինէ, Ֆիքսին հըսս իթտիյի հիտտէթին տէրէ-ճէսինի թարիֆ իթմէք մուհալ տրի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, գօլունը մատամ Աուտաէ արղ իտէրէք, լիճանտա հա-րաքէթ իւղրէ պուլունան կէմիլէրտէն պիրինին թէ-հարրիսինէ չըգտը. Ֆիքս, ալըգ ալըգ մէրգու.մանըն արգալարընտան կիտէյօր իտի :

Իշ էվվէլ էմիրտէ եինէ Ֆիքսին խօշունա կիտէ-ճէք սուրէթաէ տէվամ իթտի. Ֆիլիեաս Ֆօգ թամ իւշ սաաթ լիմանտա կէզտիյի հալտէ, Եօգահամայէ կիտէճէք պիր կէմի պուլամատը. պիւթին կէմիլէր եէնի կէլմիշ օլուպ եիւք պօշալթըյօրլար իտի. մամա-ֆիհ պիզիմ ճէնթըլմէնին ասլա ճանը օրգըլմատան թէհարրիյաթընա տէվամ իթմէք իւղրէ լքէն, դար-չըսընա ինթիյար պիր կէմիճի չըգարագ :

— Էֆէնտի, զանն իտէրսէմ պիր կէմի արայօր-սունըլ, տէյու սօրտու :

— Հէման եօլա չըգաճագ պիր կէմինիլ վա՛ր մը :

— Էվվէթ էֆէնտիմ, պէնիմ մալիմ օլան ԿՅ նօ-մէրօլու գըլաղուլ կէմիսի :

— Զարըգ կիտէ՛ր մի :

— Սաաթտա տօգուլ միլ դատար, կէօրմէք իս-թէ՛րմիսինիլ :

— Էվվէթ :

— Մէմուռն օլաճագսընըլ, Զաթը ալինիլ տէնիլ-տէ կէզմէք իսթէյօրտունըլ ստնըրմ :

— Խա՛յր, կէմի իլէ եօլճուլուլ իտէճէյիմ. պէնի Եօգահամայէ կէօթիւրմէյի թէահիւտ իտէ՛րմիսինիլ :

— (Հայրէթլէ :) Զանն իտէրսէմ լաթիֆէ իտի-յօրսունըլ :

— Խա՛յր , Դարնաթիղ վարորդնա եթիչէմէտիմ հալ պու քի պու այլն նիհայէթ օն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ Սան-Ֆրանչիսգօ վարորդնա եթիչմէք իւղրէ Եօգահամատէ պուլունմաղաւ մէճպուրլմ :

— Թէէսիւֆ իտէրիմ , Փագաթ պու Եօլնուլլըգ դապիլ տէյիլ տիր :

— Սիղէ կիւնտէ եիւզ լիրա վէրէճէյիմ , վագթինտէ եթիչիլրաէք այրլճա իքի եիւզ լիրատա պախչիլ ալաճագսընըգ :

— Ճիտտի՞ մի սէօյլէյօրսունըգ :

— Ռէք ճիտտի :

Կէմիճի պիր քէնարէ չէքիլիպ նազարընը տէնիղէ աթֆ իթտի . կիւյա պու ճէսիմ մէպլաղը գուզանմագ իչին , Եագօհամա կիպի ուզագ եէրլէրտէ տօլաշմագ թէհլիքէսինի միւլահաղա իտիյօր իտի : Ֆիքսին պուլունտըղը հալի թարիֆ իթմէք միւմքինտիլ տիր . զէվալլը խաֆիյէնին իւմիւտլէրի շու կէմիճինին տուտագլարը արասընտա իտի :

Պու արալըգ Ֆիլիքասա Ֆօգ , մասաւմ Աուտայէ տէգնէրէք .

— Մասա՛ւմ , գօրգմազսընըգ ա՛ , տէմէսի իլէ , մէզպուրէ :

— Սիլ պէրապէր օլտուգճա հիչ պիր շէյտէն գօրգմաւմ , տէյու ճէվապ վէրտի :

Ֆիլիքասա Ֆօգ , շապգասընը էլինտէ չէվիրմէքտէ օլան Վէմիճիյէ թէգարրուպ իտէրէք :

— Էյ նէյէ՞ գարար վէրտին պագալլմ , տէյու սօրտու :

— Էֆէնտիմ , պէնտէնիլ եիրմի թօնէլաթօլըգ ուֆագ պիր կէմի իլէ պու մէվսիմտէ տէնիղէ չըգարագ , սիլի , քէնտիմի վէ թայիֆէլէրիմի թէհլիքէյէ

իլգա իտէմէմ. զաթէն Եօգահամա պուրատան պին ալթը եիւզ էլլի միլ գատար ուզագտա տըր, վազթը իլէ վաբօրատա եէթիշէմէյիլ, տէտի :

— Նալընըզ պին ալթը եիւզ միլ տիլ :

— Էօյլէ օյսուն, էլլի միլտէն պիլ շէյ օլմադ :

Փիքս կէնիշէ պիր Նէֆէս ալտը, լաքին կէմիճի տէվամ իտէրէք :

— Մամաֆիհ պաշգա պիր չարէ պուլապիլիլիլ, տէտի :

Փիքսին Նէֆէսի եինէ տարաշտը :

Փիլիեաս փօգ. - Նա'սըլ :

— Ճաբօնիյանըն միւնթէհայի ճէնուպիսինտէ վազը վէ պին եիւզ միլ մէսաֆէտէ պուլունան Նակափիլէ, եախօտ Շանկհայէ կիտէրիլ. Շանկհայ սէքիլ եիւզ միլ մէսաֆէտէ տիր, պու սայէտէ հէմ սահիլտէն այրըմայըզ հէմտէ սահիլ սուլարը չըմալէ ադտըզ իչին չաբըզ կիթմիշ օլորուզ :

— Լաքին կէմիճի էֆէնտի, պէն Ամէրիգա վաբօրընա Եօգահամատէն պինէճէյիմ, Շանկհայտէն տէյիլ :

— Նէտէն, Սան-Փըրանչէսքօ վաբօրը Եօգահամատէն հարաքէթ իթմէզ, պիրինճի իսկէլէսի Շանկհայ տըր. էսնայի ըահտէ Նակասաքի վէ Եօգահամայէ օլրար :

— Տէտիյինիլտէն էմի'նմիսինիլ :

— Բէք զիյատէ էմինիմ :

— Վաբօր Շանկհայտէն նէ վազըթ հարաքէթ իտէր :

— Այըն օն պիրինճի կիւնիւ ադշամ իւսթիւ. պինտէն ալէյհ էօնիւմիւզտէ տէօրթ կիւնիւմիւզ վար, տէօրթ կիւնտէ տօգսան ալթը սաաթ տէմէք տիր. կէմիյի էյի գուլլանըրըզ, սաաթտա սէքիլ միլ գաթ ի-

տէրէք, պու միւտտէթ զարֆընտա պուրատան Շանկ-հայէ գատար սէքիզ եիւզ միլի գաթ իյլէմիշ օլու-րուզ:

— Էյ, տէմէք քի կիտէճէքսինիզ:

— Պիր սաաթա գատար եօլա չըգաճաղըզ:

— Բէք ալա, կէմինին սահիպի սիզսինիզ, տէյիլ մի:

— Էյլէթ էֆէնտիմ, իսմիմ ճօն Պօնսլի, Թանգա-տըր նամ կէմինին սահիպիլիմ:

— Բէյ իսթէրմիսինիզ:

— Հիմմէթ պույսըմուշ օլուրսունուզ:

— Իշթէ ալէլ հիտապ սիղէ իքի եիւզ լիւա, (Ֆիք-սէ տէօնիւպ) սիղտէ իսթիֆատէ իթմէք իսթէրսէնիզ պիգիմէ պէրապէր...

Ֆիքս. - Զաթը ալինիզտէն պու միւսաատէյի թա-լէպ իտէճէք իտիմ:

— Բէք ալա, եարըմ սաաթա գատար կէմիտէ օ-լուրուզ:

Բասթարթուներն զայպուպէթի, մատամ Աուտայը ֆէվգէլատէ մէշղուլ իթտիյինտէն:

— Էյ, զէվալը Բասթարթույը նէ՝ եաբաճաղըզ, տէտի:

Ֆիլիեաս Փօգ. - Աներն իչին լաղըմ կէլէնի չիմսի եաբարըմ:

• Ֆիքս կէմիյէ կիթտի, Ֆիլիեաս Փօգ իլէ մատամ Աուտա արապալարընա պինիպ էվլէլա բօլիս միւպիւ-րինէ վէ սօնրատա Ֆըրանսըզ գօնսօլաթօսընա կիտէ-րէք, Բասթարթուներն չէք ու սըֆաթընը իխպար ի-տուպ, վաթանընա ալտէթ իտէպիլէճէք գատար բա-րա պըրադտըլար, պատէհու օթէլտէն էչեալարընը ա-լըպ կէմիյէ կէլտիլէր:

Դրեդդ իբի նօմէրօլու գըլաղուղ կէմիսի սաաթ իւչ-տէ թայիֆէլէրի իշինտէ օլարագ հարաքէթէ հաղըր իտի . Թանգատըր կէմիսի եաթը թէքնէլէրի կիպի կիւղէլ պիր գօթրա օլուպ , հէր ճիհէթինտէքի նէզաֆէթի վէ կիւվէրթէսինին ֆէվզէլատէ թէմիպլիյի . Ճօն Պօնալինին թապիյէթ սահիպի պիր ատէմ օլտուղունը կէօթէրմէքտէ իտի . եէլքէնլէրինին ինթիղամը՝ կէմինին չաթըդ եօլ ալաճաղընը կէօթէրիյօր իտի . զաթէն Թանգատըր չօգ տէֆա եարըչլարտա նայիլի միւքեաֆաթ օլմուչ իտի .

Կէմինին , գաբտան Ճօնտան պաշգա տէօրթ թայիֆէսի օլուպ , սլունլար միւտտէթը հայաթլարընը տէնիդտէ կէչիւմիչ ճէսուր կէմիճիլէր իտի . գաբտան Ճօն Պէնսլի էլլի եաչլարընտա գալլի էլ վիճուււ , էամէր չէհրէլի , քէսկին պագըչը , ճիտտի թափուրը , սէնաթընտա ղայէթ մահիր վէ միւճէրրէպ պիր ատէմ իտի .

Ֆիլիեաս Ծօգ իլէ մատամ Առտա կէմիյէ րաքիպ օլտուլար . Ֆիլս տահա էվլէլ կէլմիչ իտի . սէֆինէնին գըչ իւզէրինտէքի ուֆագ պիր գաբուրթասընտան ալթ գաթտա տէօրթ քէօչէ պիր օտաճըղա էնիլմէքտէ վէ օտանըն օրթասընտա պուլունան մասա իւզէրինտէ եանան լամպա էթրաֆը թէնվիր իթմէքտէ իտի . օտայա կիրտիքլէրի կիպի Ֆիլիեաս Ծօգ , Ֆիլս .

— Սիղէ տահա րահաթ պիր եէր արղ իտէմէտիյիմտէն աօլայը թէէսսիւֆ իտէրիմ , տէյինճէ , խաֆիյէ Ֆիլս , Ֆիլիեաս Ծօգըն սայէյի լութֆընտա պուլունըչընտան միւթէսիւր օլարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Հագըգաթը հալտէ շու ատէմ պիր խըրսըղ ամմա բէք տէ նէզաքէթլի , տէտի .

Սաաթ իւչիւ օն կէչէրէք եէլքէնլէր աչըլտը , եօլհըլար կիւվէրթէտէ օթուրմուչլար իտի . Ֆիլիեաս Ծօգ

իլէ մատամ Առտա, Բասբարթու կէլիւ մի տէյու պիր տահա իսկէլէյէ աթֆը նաղար իթտիլէր : Ֆիքս ֆէնա հալսէ էնտիշէտէ իտի . զիրա օ տէրէճէ ալչագճասընա մուամէլէ իթտիյի զէվալլը Բասբարթու շուրատա արզը վիճուտ իթսէ իշ մէյտանէ չըգաճագ , խաֆիյէ տէ արթըգ կէմիտէ տուրամայըպ գարայա աթըլաճագ վէ պինաէն ալէյհ պանգա խըրսըզը տա էլինտէն գուլթուլմուշ օլաճագ իտի . հալ պու քի Բասբարթու մէյտանէ չըգմատը . զէվալլը ատէմ շիւպէսիզ հալա աֆիյօն սէրսէմիլիյի թահտընտա պուլունույօր իտի :

Պու էսնատէ գապթան ճօն տիւմէնէ կէշտի , եէլքէնլէր տօլտու վէ կէմի տախի ճիւզվիճէ պիր թարաֆա եաճլանարագ վէ տալկալարըն իւզէրինտէն քէքիլք կիպի սէքէրէք կիթմէյէ պաշլատը :

21

Սէնէնին պու մէվսիմինտէ եիրմի թօնէլաթօ ճէսամէթինտէ ուֆագ պիր եէլքէն կէմիսի իլէ , սէքիզ եիւզ միլ մէսաֆէլիք պիր եօլճուլուղա չըգմագ , նասըլ թէհլիքէլի պիր թէշէպպիւս օլտուլու հէրքէսճէ մալիւմ տիր . ալէլիուսուս Չին սէվահիլի տէնիզլէրի , քի տայիմա չէտիտ ֆուրթունալարա մաարուզ տըր . Ֆիլիեաա Ֆօգ , Նոյեմբերլին իպթիտալարընտա Թանդատըրա պինմիշ օլմաղըլա ֆուրթունալարըն թամ շիտտէթլէ զուհուրի վագթը տէմէք իտի . կէմի սահիպի կիւնտէլիքլէ իւճրէթ ալաճաղընտան , Շանկհայ եէրինէ եօլճուլարը . Եօգահամայա գատար կէօթիւլմէյի թէահիւտ իթմէլի իքէն , ճօն Պօնսլի էօյլէ աճ կէօզլիւ վէ

պատկերթսիզ ատեմլէրտէն օլմատըղը իշին, Շանկհայը թէրճիհ իթմիշ իտի քի, պու տա եինէ թէհլիքէտէն արի տէյիլ իսէ տէ, գապթան, կէմիսինէ իթիգատը օլտուղունտան պու գատարճըգ թէհլիքէյի կէօղէ ալ-տըրմիշ իտի:

Ֆիլ հագըգա Թանգատըր կէմիսի տալկալարըն իւզէրինտէն ճէյլան կիպի սէյիրտիյօր իտի. եէվմը հարաքէթտէ ագլամա գատար սէֆինէ, Հօնկ-Դօնկ լիմանընըն մէտխալինտէն չըգմագ իշին, միւթթասըլ սիւրաթը հարաքէթինի արթըրըպ էքսիլթմէյէ մէճպուր օլտու. մամաֆիհ կէմինին հէր տիւրլի մանօլրսյա էլ-վէրիշլի օլտուղու անլաշըլտը, կէմի աչըգ տէնիզէ չըգար չըգմազ Ֆիլիեաս Փօգ գաբտանա:

— Գաբտան էֆէնտի, զանն իտէրսէմ միւմքին մերթէպէ խըղը կիթմէք իշին թէնպիհ իթմէյէ մահէլ եօգ, տէտի:

— Պէնսէնիզտէն էմին օլունըզ, բուզիկեար միւսաիտ օլտուղո տէրէճէտէ եէլքէնլէրի աշտըմ, շիմտի Փազլա եէլքէն աշսամ կէմինին եօլունը արթըրաճագ եէրտէ պիլաքիս էքսիլթմիշ օլտըրում:

— Օրասը սիղին իշինիզ, պէն գարըշամամ, սիղէ էմիլյէթ իտիյօլում:

Ֆիլիեաս Փօգ, ատէթա պիր կէմիճի կիպի աիւմ տիք տուրարագ, քէօբիւրէն տէնիզէ պագըյօր իտի. մատամ Աստա իսէ, գըշ իւզէրինտէ պիր քէնարէ օթուրուպ քէմալի հայրէթլէ ազղըր տէնիզէ աթֆը նազար իտուպ տիւշիւնմէքտէ իտի. կէմի տէրէճէյի նիհայէտէ պիր սիւրաթլա կիտիյօր իտի. կիճէ հուլուլ իթտի, մահիթապ հէնուզ հիլալ շէքլինտէ օլմաղըլա, տէրհալ պաթըպ օրթալըղը գօյու պիր գարանլըգ իսթիլա իթտի. շարգ ճիհէթինտէն հիւճիւմ իտէն պու-

լուծլար կէօք եիւզիւնի տօլտուրտու , սէֆինէնին դարթանը իհթիյաթա ըայէթէն իշարէթ ֆէնէրինի աստըրտը :

Ֆիքս, կէմինին պաշ թարաֆընտա տէրին պիր միւլահաղայէ տաւմըշ իտի . մէրդում , Ֆիլիեաս Ֆօգըն գօնուշմագ միւթատըր օլմատըղընը պիլտիյինտէն այրը տուրույօր իտի : Ֆիքսին զիւլիւմիւնճէ , Ֆիլիեաս Ֆօգ , հէման եագօհամա վաբօրընա լաթլայըպ Ամէրիգայա կիտէճէք վէ օրատա իսթէտիյի սէրպէսթիյէ նայիլ օլաճագ իտի : Ֆիլիեաս Ֆօգ , պանգայը սօյտուգտան սօնրա , ատի խըրսըզլար կիպի ինկիլթէրատան տօղրուճա Ամէրիգայա դաշաճագ եէրտէ , բօլիսին թահարրիսինի շաշըրթմագ իւզրէ քիւրրէյի արղըն իւշտէ պիրինի տէվը իտէրէք Ամէրիգայա կիտուպ , օրատա ըահաթ ըահաթ պանգանըն ալթունլարընը եէյէճէք իտի . շիմտի Ամէրիգա թօբրաղընա այագ պաստըղը կիկի Ֆիքս նէ՝ եաբաճագ , պու ատէմի օրատա թէ՛րք մի իտէճէք իտի . խայր , Ֆիքս ինկիլթէրա տէվլէթի թարաֆընտան Ամէրիգա ճումհուրիյէթինէ խիթապէն պիր իատէյի միւճըրլմ թալէպնամէսի . եազտըրըպ էլտէ իտինճէյէ գատար , Ֆիլիեաս Ֆօգտան պիր ատըմ պիլէ այրըլմայաճագ իտի . հէմ թէսատիւֆ տէ խաֆիյէյէ եարտըմ իթմիշ տիր , զիրա արթըգ Բասբարթու էֆէնտիսի իլէ պէրապէր տէյիլ իտի . ալէլ խոսուս Ֆիքս , հայիզ օլտուղու մէմուրիյէթինի մէրդումա պէյան իյլէմիշ օլտուղունտան , պունտան սօնրա պիրի պիրլէրինի կէօրմէմէլէրի պիրինճի շարթ իտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ տա , Բասբարթունըն պէօյէ պիրտէն պիրէ զայպ օլմասընը տիւշիւնմէյօր զանն օլունմասըն . մումալիլէյհ պիր չօգ ալիւշիւնտիւքաէն սօնրա , պիր եանլըյըգ էսէրի օլարագ մէրդումին , Գարնաթիգ

վաբօրընա պինկպ կիթմիշ օլտուղունա դարար վէրտի . մատամ Աուտա տախի սլու Ֆիքիրտէ իտի . Տիլպէր դատընճըղալ ալիճէնապ Բասբարթույա պէհագղըն լթէսիւֆ իթմէքտէ իտի . Փիլհագղդա էկէր Բասբարթու Դարնաթիգ վաբօրընա պինմիշ իսէ , մէրգումը Եագօհամատա պուլաճագլարընը իւմիւտ իտլյօրլար իտի .

Կիւնէշ պաթտըգտան պիր դաշ սատթ սօնրա բուզիկեար քէսպը շիտտէթ իյլէտի . հէր նէ դատար եէլքէնլէրին պիր դաշընը պաղլամագ լաղըմ իտի իսէ տէ , դաբտան պիր միւտտէթ կէօք եիւզիւնի թէտգղգ իթաիքտէն սօնրա հիշ պիրինի պօղմատը . զաթէն կէմինին սու քէսիմինտէն աշաղըսը ղիեատէ օլտուղտան պաշգա , լուզումը թագտիրինտէ հէման եէլքէնլէրի չէօղմէք վասէթալարը տա մէվճուտ իտի .

Թամ եարը կիճէտէ Ֆիլիեաս Նօգ իլէ մատամ Աուտա գամարայա էնտիլէր . Ֆիքս աշլէրտէն էվվէլ կիտուպ պիր քէնարէ ուզանմըշ իտի .

Սապահլէյին կիւնէշ տօղտուղունտա եիւղ միլտէն ղիյատէ դաթի մէգաֆէ խիլտիյի անլաշըտը . կէմինին սիւրաթը սաաթտա սէքիղտէն տօգուղ միլ օլտուղու ալաթը մախսուսէ սայէսինտէ անլաշըտը . սէֆինէնին եէլքէնլէրինին պէօյիւք գըսմը աշըլմըշ , բուզիկեարտա էսկի հալինտէ տէվամ իթմէքտէ պուլունմուշ օլտուղունտան , Թանգատըր քէմալի սիւրաթլա կիթմէքտէ իտի քի , պու հալ տէվամ իտէճէք օլուրսա , մաթլուպ հասըլ օլմուշ տէմէք իտի .

Կէմի , կիւնտիւղ ագչամա գատար սահիլ պօյունտան այրըմատը , զաթէն ագընթըտա եարտըմ իթմէքտէ իտի . սահիլ էն չօղը պէշ միլ ուզագ պուլունտուղունտան , էքսէրիէն կէմիտէն կէօրիւնմէքտէ

իտի քի, բուզիկեար տախի օ ճիհէթտէն էստիյինտէն տէնիզ ղիյատէ տալկալը տէյիլ իտի. էօյլէն իւստիւ բուզիկեար պիր բարչա խափիֆլէտի, ճէնսուպի շարգիտէն էսմէյէ պաշլատը. դարտան «օգ» թէսմլյէ օլու նան եէլքէնլէրի տէ աշտըրտը իսէ տէ, եարլմ սաաթ տօնրա բուզիկեար եինէ քէսպը շիտտէթ իյլէտիյինտէն դաշտըրմագ լաղըմ կէլտի:

Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ մատամ Աուտայը ասլա տէնիզ թութմատըղընտան, քէմալի իշթիհա իլէ բէքսիմատ վէ սայիրէ իլէ դարընլարընը տօեուրտուլար, ֆիքսի տէ թաամա տալէթ իթտիլէր, գապուլ իթմէտի. ղիրա պիր խըրսըզ սայէսինտէ եօճուլուգ իթտիքտէն սօնրա անըն էքմէյինի տէ եէմէքտէն չէքինիյօր իտի իսէ տէ, աճ տա տուրամատըղընտան չարնաչար եէտիքտէն սօնրա Ֆիլիեաս Ֆօգը պիր թարաֆա չէքիպ:

— Էֆէնտիմ, զաթը ալինիզ պէնտէնիղի կէմինիղէ գապուլ իտէրէք պէօյլիք պիր լութֆ կէօսթէրտինիզ. վագսա հէր նէ գատար սէրվէթիմ սիղին կիպի ճէօմէրտանէ սարֆ իթմէյէ քեաֆի տէյիլ իսէ տէ, եինէ հիսսէմէ իսապէթ իտէնի թէէտիյէ իթմէք իսթէրիմ, տէտի:

— Պունտան պահա իթմէյէլիմ էֆէնտի:

— Լաքին էկէր . . .

— Խայր էֆէնտի, պունլար մէսարիֆի ումումլյէտէն տիր. զաթէն սիզ օլտանըղտա օլմասանըղտա պէն պու մէսարիֆի իտէճէք իտիմ:

Ֆիքս սիւքիլթէ մէճպուր օլարագ սէֆինէնին պաշ թարաֆընա չէքիլտի. ադչամա գատար հիչ լագըրտը իթմէտի. սէֆինէ բէք կիւզէլ սուրէթտէ եօլունա տէր վամ իթտիյինտէն, դարտան ճօն Պօնսլի, պիր գաշ տէր ֆալէր Շանգհայէ վադթինտէ մուվասըլէթ օլունաճա-

ղընը տէրմիլյան իյլէմիշ. Ֆիլիեաս Թօգ տա « Իւմիւտ ի-տէրիմ » տէյու ճէվապ վէրմիշ իտի . Ագչամ իւզէրի թէքրար ալէթը սիւրաթ մուայէնէ օլտուղու սըրատա , իքի եիւղ եիրմի միւ դաթ իտիլտիյի անլաշըլտը քի , պէօյլէճէ կիտիլիւր իսէ , Ֆիլիեաս Թօգ , թամ վազ-թինտէ Եօգահամայէ վասըլ օլաճադ վէ պէօյլէճէ սէ-յահաթընտա իւք միւսատըֆ օլտուղու մանի միւնտէֆի օլմուշ պուլունաճադ իտի .

Եարը կիճէտէն պիր սաաթ սօնրա Թանդատըր Թօրմուզ պէօյիւք աստասը իլէ Զին սահիլի պէյնինտէ վազը Թօրքէն պօղաղընտան կէչտի . պուրսնըն ուզըն-թըլարը հասէպի իլէ կէմի էբէյիճէ սարսըլտը , հաթ-տա կիւվէրթէ իւզէրինտէ այագտա տուրմագ միւշկիւլ-լէչտի . կիւնէշ տօղտուղու էսնատէ , բուզիկեար թէք-րար քէսպը շիտտէթ իյլէտի . կէօք եիւզիւնտէ ֆուր-թունա չըգաճաղընը կէօսթէրիւր ալամէթ մէվճուտ ի-տի . սէֆինէտէ պուլունան պարօմէթրօտա գարիպէն հաւատա պիր թէպէտտիւլ վուդու պուլաճաղընը իշարէթ իտիյօր իտի . Շարզը ճէնուպի ճիհէթինտէն տէնիզին պէօյիւք տալկալար թէքիլ իթմէյէ պաշլատը-ղըտա կէօրիւլտիւ . գաբտան կէօք եիւզիւնիւ աքգգաթը մախսուսէ իլէ թէրգըգ իյլէտիքտէն սօնրա Թօգա .

— Սիլէ հէր շէյի սէօյլէյէպիլիւրիմ տէյիլ մի , տէյու մըրըլտանտը .

— Եվլէթ .

— Էօյլէ իսէ պիր ֆուրթունայա թութուլաճաղը-մըզը պիլէսինիլ .

— Ֆուրթունա չըմալտէն մի , ճէնուպտան մը կէ-լէճէք .

— Ճէնուպտան , հէմ ատէթա պիր գասըրկա տըր .

— Ճէնուպտան օլտուն տա վաթսըն գասըրկա օլ-

սուն զարարը եօգ, պիզի իլէրի սիւրէճէք տիր:

— Եկէր սիզ պէօյլէ տիւշիւնիւրսէնիզ, պէնճէ տէ-
յէճէք գալմալ:

Ֆիւհագըգա գաբթանըն տէտիյի կիպի տէհչէթլի
պիր ֆուրթունա զուհուր իթտի. ճօն Պօնսլի վէսայի-
թի իհթիյաթիյէյի էվվէտէն իճրա իյլէյիպ պիւթիւն
եէլքէնլէր տիրէքլէրէ սարըլաը, պապա ֆիւնկօլար չը-
գարըլաը, կիւվէրթէնին գաբագլարը գաբանաը. պէօյ-
լէճէ կէմի սույա տալսա պիլէ պիր տամլասը տէրունի-
նէ կիրմէզ պիր հալէ գօնուլտու. սաղլամ պէզտէն մա-
մուլ պիր եէլքէն՝ կէմինին պաշը սույա տալտըգճա չը-
գարմագ իշին պաշ տիրէյէ աշըլաը. պէքլէմէյէ պաշ-
լատըլար:

Սաաթ սէքիզտէ եազմուր ալաըղը կիպի, լուզ-
կեարտա շիտտէթլէնտի. ճօն Պօնսլի եօլճուլարը գա-
մարայա տավէթ իյլէտի իսէտէ, էօյլէ հէվա ալմագ
պիր տէլիքտէ սաաթլարճա տուրուլամայաճաղընտան
գապուլ իթմէյէրէք կիւվէրթէտէ գալտըլար. պիր ազ
սօնրա լուզկեար օ տէրէճէ քէսպը շիտտէթ իյլէտի քի,
տէֆինէ օ ուֆագ եէլքէն սայէսինտէ գուշ կիպի ուշ-
մագա պաշլատը:

Կէմի ագչամա գատար էսէն լուզկեարտէն հասըլ
օլան տալկալարըն սիւրաթընտան զիյատէ օլարագ չը-
մալէ տօղրու գաթի մէսաֆէ իյլէտի. բէք չօգ տէֆա-
լէր կէմիյի արգասընտան թէագըպ իտէն տէհչէթլի
տալկալար՝ իւզէրինտէն աշմագ իսթէտի իսէտէ, գաբ-
տան ճօն Պօնսլի կիպի մահիր պիր կէմիճինին տիւմէն
գուլլանմաը պուլնլարըն էօնիւնիւ ալաը. մամաֆիհ
արա սըրա սէրբինթիլէրտէ եօլճուլարը պաշտան ալա-
ղա գատար ըսլաթմագտա իտիքի, պուռա ֆիքս հէր
նէ գատար հիտտէթլէնտիք իսէտէ, մատամ Աուտա

պարիտ արդատաւը կիպի տէնիզին հիւճիւմէրինէ պարիտանէ մուգապէլէ իթմէքտէ իտի . հէլէ ֆիլիեաս Ծօգ օ տէրէճէ սօղուգ գանլըլըգ կէօսթէրլյօր իտի քի, կէօրէնլէր շու գասըրկանընտա բըրօկրամընտա տախիլ օլտուղուընը զանն իտէճէք իտի .

Թանգատըր ըուգկեարըն սէվգի իլէ ագչամա գատար շըմալէ կիթմիշ իտի իսէ տէ , մէմուլ օլունտուղու կիպի ագչամ իւգէրի ըուգկեար շըմալը դարպիյէ տէօնտիւ , տալկալար կէմիյի եան թարաֆընտան տէօյմէյէ պաշլայարագ Թանգատըր թարիֆի զայրի գապիլ պիր սուրէթտէ սալանըյօր իտի .

Կիճէնին վիրուտի իլէ ֆուրթուընա տահա գիյատէ քէսպը շիտտէթ իթտի . գարանլըգլա պէրապէյ ֆուրթուընանըն արթարըընը կէօրէն ճօն Պօնսլի , պիր թարաֆա իլթիճա իթմէք լազըմ կէլիպ կէլմէտիյինի տիւշիւնմէյէ պաշլայըպ , թայիֆէլէրի իլէ միւզաքէրէ իյլէտիքաէն սօնրա , ֆիլիեաս Ծօգա թէգարուպ իտէրէք .

— Էֆէնտիմ , լիմանլարտան պիրինէ իլթիճա իթմէք ֆէնա օլմազ զանն իտէրիմ , տէտի .

— Պէնտէ էօյլէ զանն իտէրիմ .

— Էօյլէ մի , հանկը լիմանա կիտէլիմ .

— Պէն սատէ պիր թանէսինի պիլիրիմ քի , օտա Շանկհայ լիմանը տըր .

Ֆիլիեաս Ծօգըն աղիմ պիր սօղուգ գանլըլըգլա վէրտիյի պու ճէվապըն մանասընը , ճօն Պօնսլի պիրտէն պիրէ անլայամատը իսէ տէ , սօնրատան անլայարագ .

— Էվվէթ , հագգը ալինիվ վար , Շանկհայա կիտէճէյիզ , տէտի .

Կէմինին պաշընը եինէ շըմալէ չէվիրտիլէր , հագգաթէն տէհէթլիւ պիր կիճէ օլտու , պու ուֆաճըգ

կէմինին պաթմամասը տտէթա մուծիզէ գապիլինտէն իտի . էկէր կիւվէրթէտէքի էշեանըն ճիւմլէսի պաղլը օլմասա հէքսի չօգտան տէնիզէ կիթմիշ օլուր իտի . հաթտա եօլճուլար պիլէ քէնտիլէրինի սըգը սըգըյա պաղլամըշլար իտի . օ գատար ըահաթսըզլըղա գարշը սէս չըգարմայան մատամ Ոռուտայը , պիր գաչ տէֆա տալկալարըն հիւճիւմինտէն գուրթարմադ իշին Ֆիլիեաս Ծօգ հայաթընը թէհիքէյէ գօյմուշ իտի . սապահ օլտու , հալա ֆուրթունա շիտտէթը ֆէվզէլատէ իլէ տէվամ իտիյօր իտի . մամաֆիհ ըուզիկեար ճէնուպի շարգիյէ տիւշտի քի , պու տա կէմինին սիւրաթը հարաքէթինէ պախ օլարադ , պու սայէտէ կիճէ ղայպ իտիլէն զէմանըն գազանըլմասը մէմուլ իտի .

Տալկալարըն եէքտիկէրէ շարքմասընտան ֆէնա հալտէ սալլանմագտա օլան կէմիտէն , արա սըրա պուլութլար արասընտան սահիլ սէշիլիյօր իտի . ֆագաթ ըույի տէրեատէ հիշ պիր կէմի եօգ իտի , թանգաաըր տէնիզին իւզէրինտէ եալընըզ պուլունույօր իտի .

Էօյլէ վագթինէ տօղրու հէվա պիր ազ քէսպը իթիտալ իլլէտի . ագշամ իւսթիւ պիր միւստէթ ըուզիկեար սիւթիւն պիւթիւնէ գալտը . պու սայէտէ եօլճուլար ազըճըզ իսթիրահաթ իլէ պիր ազ շէյ եէմէյէ մուվաֆֆադ օլապիլտիլէր .

Հարաքէթտէն պերի իւշիւնճի վէ ֆուրթունանըն իքինճիսի օլան կիճէ , էվէլքիլէրինէ նիսպէթէն խաֆիֆճէ կէշտի . գապտան ալթգաթ եէլքէնլէրի աշտը , կէմինին սիւրաթը զիյատէլէշտի , էրթէսի կիւնի եանի Նօյեմբերին օն պիրինճի կիւնի ճօն Պօնսլի , Շանկհայտէն անճագ եիւզ միլ մէսաֆէտէ պուլունտուգլարընը պէյլէտի . պու եիւզ միլ միւթլագա օ կիւն գաթ օլունսարագ . ագշամ իւզէրի Շանկհայա մուվասըլէթ օլուն .

մալը իտի քի Եօգահամա վաբօրընա եթիշիսին . վա-
գաա շու տէհչէթլի ֆուրթունա զուհուր իթմէմիշ օլսա ,
չիմտի հէման Շանկհայա մուվասըլէթ իտիլմիշ օլսադ-
իտի .

Իռզիկեար խաֆիֆլէնմէյէ պաշլատըգճա , տէնիզ
տէ տուրտու . կէմինին եէլքէնլէրի ճիւմլէթէն աշըլտը ,
Թանգատըր էթրաֆընա քէօբիւքլէր սաշարագ շիտ-
տէթլէ գաթը մէսաֆէ իտիյօր իտի .

Կէմի էօյլէ վագթը Շանկհայաէն գըրգ պէշ միլ
գատալ ուզագ պուլունույօր իտի . վաբօրըն լիմանտան
հարաքէթինտէն էվլէլ եէթիշէպիլմէք իչին անճագ
ալթը սաաթ գալմըշ իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգտան մատէ
կէմիտէքիլէրին հէքսի տէ գօրգու իչինտէ իտի . սա-
պըրսըլըգտան հէրքէսին գալպլէրի չարբմագտա իտի ,
վագթ ու զէմանը իլէ լիմանէ եէթիշմէք իչին կէմի
սաաթտա տօգուզ միլ կիթմէլի իտի . հալ պու քի
լուզիկեար կիթալքճէ խաֆիֆլէշիյօր , կէմի եավաշ
եավաշ եօլունտան գալըյօր իտի . նէ՝ եարմալը իտի .
հչլէ քի Թանգատըր խաֆիֆ վէ եէլքէնլէրի եիւքսէք
օլտուղունտան սաաթ ալթըտա Շանկհայէ անճագ օն
միլ գալմըշ իտի . չէհր պիւր նէհրին մանսէպինտէն կէ-
րիտէ օլուպ , նէհրին տէնիզէ մանսէպ օլտուղու նօգթա
իլէ չէհրին պէյնինտէ տախի օն իքի միլ մէսաֆէ վար
իտի .

Սաաթ եէտիտէ Շանկհայտէն իւշ միլ ուզագտա
իտիլէր , կէմիճիլէր մէշհուր օլան քիւֆիւրպազըլըգլա-
րընա պաշլատըլար , չիւնպի ֆիլիեաս Ֆօգըն վատ էլլէ-
տիյի պախշիշ գազանըլամայօր , վագթինտէ Շանկհայէ
եէթիշիլէմէյէճէք իտի . Ճօն Պօնսլի , աալա սօղուգ
գանըլըզընը զայպ իթմէմիշ օլան ֆիլիեաս Ֆօգա հայ-
րէթլէ պագմաղա պաշլայըպ , քէնտի քէնտինէ .

— Ես՝ Րապպիմ, պու առէմ ճանսըդ պիր ինսան գալըպը մը, եօգսա տէլի՞ մի տիր, տէտի :

Պու արալըդ Շանկհայ նէհրինին աէնիզէ պիրլէշ-տիլի նօգթատա սիյահ տիւման պըրագան պիր ուզուն կէմի կէօրիւնտիւ քի, պու տիւման վագթը մուայէնին-տէ հարաքէթ իտէն Ամէրիգա վաբօրընըն տիւմանը ի-տի. Ճօն Պօնսի պունը կէօրտիւլի կիպի էլինտէքի տիւմէնի պըրագըպ քէմալի հիտտէթլէ « լանէթ սանա քէօր շէյթան » տէյու հայգըրմասը իլէ, Ֆիլիեաս Ֆօգ ճէվապէն :

— Իշարէթ, տէտի :

Ճօն Պօնսի հէման Թանգատըրըն պաշ թարաֆըն-տա պուլունան քիւչիւք թօբըն պաշնա սէյիրթտի. թօբըն տօլտուրտուլար, գաբտան՝ թօբըն աթէշլէյէճէյի սըրատա, Ֆիլիեաս Ֆօգ :

— Ալամէթը ֆէլաքէթ օլարագ պայրաղը օրթայա գատար էնտիրինիզ, տէտի :

Հէման պայրաղը տիրէյին օրթասընա էնտիրտիլէր, հէր քէս պէլքի Ամէրիգա վաբօրըն պու ալամէթը ֆէլաքէթ օլան իշարէթի կէօրիւր տէ քէնտիլէրինէ թէգարրուպ իտէր իւմիւտինտէ պուլունաու. հէբսի հազըր օլաուգտան սօնրա Ֆիլիեաս Ֆօգ « աթէշ » տէտի, քիւչիւք թօբ բաթլայըպ էթրաֆը սէտա վէ տիւման իլէ տօլտուրտու :

22

Գարնաթիզ վաբօրըն Նոյեմբերին եէտինճի կիւնիւ Հօնկ-Գօնկտան հարաքէթ իտէրէք, քէմալի սիւրաթլա

ճարձնիեայա տողրու գաթի մէսափէյէ պաշլամըշ ի-
տի . վաբօրըն հէր եանը էշեա վէ եօլճու իլէ տօլու օ-
լուպ , անճագ գըշ թարափտա ֆիլիեաա ֆօգ իշին թու-
թուլան իքի գամարա պօշ գալմըշ իտի :

Էրթէսի կիւն սապահլէյին իքինճի գամարա մէր-
տիվէնինտէն սէլսէմ հալտէ շաշգըն պիր ատէմին չը-
գըպ , գըշ իւղէրինտէ պիր մահալէ օթուրտուղունը
վաբօր խալգը կէօրտիւլէր . պու ատէմ Բասբարթու
քէնտիսի իտի , լաքին վաբօրա նէրէտէն վէ նաճըլ կէ-
լէպիլմիշ իտի . պունը պիր գաշ սէօշ իլէ գարիյնի քի-
րամէ արգ իտէլիմ :

Ֆիքս , մէյխանէտէն չըգաըգտան պիր գաշ տա-
գըգա սօնրա , իքի կարսօն , քէնտինտէն կէշմիշ օլան
Բասբարթույը եագալատըգլարը կիպի մահուտ եա-
թաղա եաթըրրալար . իւշ սաաթ սօնրա Բասբարթու
ֆիքրինտէ մատտէյի մալիւմէ օլտուղու հալտէ , տալ-
կընլըգտան քէնտինի գուրթարմագ իշին պիր չօգ օշ-
րաշարգտան սօնրա նիհայէթ մուվաֆֆագ օլապիլտի .
հէման եաթագտան չըգարագ վէ տիվարտէն տիվարա
չարբարագ տիւշէ գալգա մէյխանէտէն չըգտը , Կար-
նաթիգ աէյու հայգըրըպ իսկէլէյէ տօղրու սէյիրթ-
մէյէ պաշլատը . Բասբարթու սարխօշուգլա էֆէնտի-
սինի վաբօրտա ղանն իտիյօր իտի :

Վաբօր հարաքէթ իթմէք իւպրէ հագըր իտի . Բաս-
բարթու հէման իսկէլէտէն քէնտինի վաբօրա աթտը
վէ պաշ թարափընտա քէնտինտէն կէշէրէք տիւշտիւ
գալտը քի , թամ օ արալըգ վաբօր տա հալաթլարը
չէօզիւպ չարխընը չէվիրտի :

Թայիֆէլէր պու կիպի հատիտէլէրէ ալըշգան օլ-
տուգլարընտան , Բասբարթույը եագալայըպ իքինճի
գամարատա պիր եաթաղա եաթըրտըլար . զէվալը ա-

տէմճըղաղ անճադ էրթէսի սապտոհ Չին սէվտհիլինտէն եիւզ էլլի միլ ուզագլաշմըլ օլտուղլարը հալտէ այըլտը . իշթէ Բասթարթու պու սէպէպէ պինասէն Գարնաթիդ վաթօրլնտա պուլունուօր իտի . սապահլայըն էսէն խաֆիֆ ըուղկեար սայէսինտէ Բասթարթու քէնտինի պուլարագ խաթըրաթընը . թօրլամողա պաշլտտը . կիւճ հալ իլէ մէյխանէ վագաասընը վէ Ֆիքսին հիյլէ քեարըլըընը խաթըրնա կէթիլէպիլէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Պէն ֆէնա հալտէ սարխօշ օլմուշում , չիմտի միւսիւ Փօգ պէնի կէօրսէ նէ՝ տէյէճէք , հէր նէ իսէ , գուսուրըմը ափլ իտէր , վաթօրը գաշըրմատըմ ա՛ , ասըլ մէսէլէ պունտա տըր , տէտիքտէն սօնրա Ֆիքսի խաթըրլայարագ .

— Արթըզ օ խապիստէն գուրթուլտուգ տէմէք տիր , իթտիյի ալչագլըգտան սօնրա Գարնաթիդէ պինմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշ օլմալը տըր . պէնիմ նամուսլը էֆէնտիմ Ֆիլիեաս Փօգ պանգա խըրսըղը օլսուն , օ խապիս տէ խաֆիյէ սըֆաթը իլէ անը թէագըպէ գալգըշսըն հա՛ . . . պուտալա հէրիֆ , էյէր պէնի գաթիլ տէյի իթհամ իտէրլէրսէ , օ վագըթ պէն տէ Ֆիլիեաս Փօգըն խըրսըղըղընա ինանըըմ :

Բասթարթու պաշընա կէլէնլէրի էֆէնտիսինէ նագլ իսէճէք մի , չու իշտէ Ֆիքսին նէ սըֆաթլա ալէյհինտէ պուլունտուղունը անլաթմագ մինասիպ տիւշէ՛ր մի . մէրգում , թա Լօնտրայա մուվասըլէթ իտինճէյէ գատար չու քէյֆիյէթի կիղլի թուրթուպ տա , օրատա պիր խաֆիյէնին քէնտի իլէ պէրապէր տէվըր ալէմ իճրա իթմիշ օլտուղունը սէօյլէյէրէք , պէրապէր կիւլիւպ էյլէնմէյի տահա էվլա կէօրիւպ , քէնտի քէնտինէ .

— Էօյլէ եա՛ , պու տահա կիւլիւնճ օլուր , տահա

մուվաֆիզ տըր , շիմտիքի հալտէ էն լաղըմը շէյ է-
ֆէնտիմին եանընա կիթմէք վէ սարխոշուղըմուան ու-
լայը աֆվընը թալէպի թմէք տիր , տէտի :

Բասբարթու այաղա գալգտը , տէնիղ սէրթ օլ-
տուղունտան վաքօր ղիյատէճէ եալըսլանըյօր իտի .
ղէվալը Բասբարթու տախի վաքօրն սալընթըսընա
միւնզամ օլան քէնտի տէրֆանսըղըղը իլէ տիւշէ գալ-
գա կիւճպէլա վաքօրն դըշ թարաֆընա կիտէպիլտի :

Գըշ իւղէրինտէ էֆէնտիսի իլէ մատամ Աուտայէ
պէնղէր քիմնէ կէօրմէտի . քէնտի քէնտինէ օլունատա
պիրմանա վէրէրէք :

— Մատամ Աուտա էլպէթտէ հէնուղ ույղուտա
տըր . միւսիւ Փօգ տա միւթլադա վիսթ օյունճուլարըն-
տան պիլինի եադալաւիշ օլմայը տըր . . . տէտի :

Բասբարթու պունը սէօյլէյէրէք պիրինճի գամա-
րայա էնտի , միւսիւ Փօգ օրատա տախի եօդ իտի .
պունըն իւղէրինէ գամարօթա սօլմաղա մէճպուր օլ-
տու : Գամարօթ իսէ պու իսիմտէ եօլճու պուլունմա-
տըղընը պէյան իտինճէ , Բասբարթու ըսրալ իտէ-
րէք :

— Աֆվ իտէրսինիլ ամա , պէնիմ սօրտուղում ու-
ղուն սլօյլու , պարիտ թավուրը , քիմնէ իլէ գօնուշ-
մաղ պիր ճէնթըլմէն տիր . եանընտա պիր կէնճ վար
գատըն տըր . . . տէմէսի իլէ . գամարօթ :

— Վաքօրտա կէնճ գատըն պիլէ եօգ տըր . հէմ
նէ հաճէթ , իլթէ եօլճուլարըն իսիմէրի եաղըլմիշ օ-
լան տէֆթէր . . . պաղընըղ , տէտի :

Բասբարթու տըգգաթլա տէֆթէրի օղուտու , է-
ֆէնտիսինին իսմի օրատա եաղըլը տէյիլ իտի . պիչա-
րէ նէ եաքաճաղընը շաշըլաթ . աճըրա հէման ֆիլքինէ
պիր շէյ տիւշտիւյի իչին :

— Վարձարըն իսմի Գարնաթիգ տիր տէյիլ մի ,
տէյու սօրտու :

— Էվվէթ :

— Եօգահամայէ՞ կիտիյօր իտի :

— Էվվէթ :

Բասբարթու Էվվէա եանլը Վարձարա պինտիյինէ
զահիպ օլմուշ իտի իսէ տէ , շիմտի վարձարտա եանլը-
լըգ օլմատըղընը անլատը . հալ պու քի Էֆէնտիսի պու-
րատա տէյիլ իտի :

Բասբարթու գամսրատաքի գօլթուգլարըն պիրի-
նէ տիւշտիւ , կիւյա պաշընա երլտըրըմ էնմիշ իտի .
պիրտէն պիրէ հաղըգաթը հալ կէօղլէրի Էօնիւնտէ
թէճէսսիւմ իյլէտի . Գարնաթիգ վարձարընըն վագթ ու
հարաքէթի տէյիշտիրիւմիշ օլտուղունը , պու իշտէն Է-
ֆէնտիսիին խապէրտար իյլէմէք լաղըմ կէլտիյինի ,
հալ պու քի քէնտիսի պունը Ֆիլիեաս Ֆօգա պիլտիր-
մէմիշ օլտուղունը տէրիաթըր իյլէտի . տէմէք քի միւ-
սիւ Ֆօգ իլէ մատամ Աուտանըն վարձարա եէթիշէմէ-
մէլէրինէ քէնտի սէսլէպ օլմուշ վէ պու հալտէ պէօ-
յիւք պիր գապահաթ իշլէմիշ իտի :

Բասբարթու գապահաթընը իյթիրաֆ իթմէքլէ
պէրապէր , քէնտինի եօլտան ալըգօյմագ իշլին սարխօշ
իտէն խապիս Ֆիքսին պաշընա գապահաթըր օլտու-
ղունա գանաաթ հասըլ իթտի : Բասբարթու քէնտի
քէնտինէ .

— Ֆիքսին մէրամը պու իմիշ հա՛ , ա՛հ շիմտի Է-
ֆէնտիմ պահսընը ղայպ իտէրէք հապպէյի վահիտէ-
յէ միւհթաճ պուլունտուգտան պաշգա , պէլքի տէ
թահտը թէվգըֆա ալընպրագ հապս օլունմուշ տըր .
ա՛հ չու խապիս հէրիֆ պիր քէրլէ Էլլիմէ կէչսէ , . .
տէյօր իտի :

Բասթարթու ալ միւլահազար իլէ քէնտինի բէք չօդ մուղթարը պ իթտիքտէն սօնրա , եավաշ եավաշ թէսքինի էֆքեար իտուպ քէնտինէ պիր խաթը հարաքէթ իթիխազ իթմէք իսթէտի , շիմտիքի հալտէ ճաբօնիյայա կիտէյօր իտի . օրատան նախըլ ավտէթ իթմէլի , Բասթարթունըն քիսէսինէ ֆարէ տիւշսէ պաշը եարըլըր , պէրէքէթ վէրսին քի վաբօրտա պուլունտուղու միւլտտէթճէ եէյէճէյի վէ եօլճուլուգ նալլունը էվլէճէ Թէէտիյէ օլունմուշ իտի , եօգսա միւթլագա աճ գալաճագ իտի . ճաբօնեայա մուվասըլէթ իչին տահա ալթը կիւն միւլտտէթ օլուպ , պու ալթը կիւն զարֆընտա նէ եաբաճաղընը տիւշիւնիւպ պիր գարար վէրմէյի թասմիմ իթտի :

Գարնաթիգ վաբօրը Նոյեմբերին օն իքինճի կիւնիւ սապահլայըն եօգահամա լիմանընա կիրտի , Եօգահամա , պահըր Մուհիթի քէպիրին էն մուհիմմ իսկէլէլէրինտէն պիրի օլտուղու իչին , Ամէրիգա իլէ Ձին վէ ճաբօն արասընտա իչլէյէն պիլճիւմլէ թիւճճար կէմիլէրէ պուրատա թէվլագուֆ իտէրլէր . Եօգահամա , եէտօ քէօրֆէզինտէ քեային տիր քի , ճաբօնեա իմբէրաթօրլուղունըն իքինճի իսկէլէսի օլան մէշհուր եէտօ շէհրինտէն անճագ պիր գաշ ֆարսախ ուղագ տէմէք տիր :

Գարնաթիգ , ըրթթըմա եանաշըր եանաշմազ Բասթարթու վաբօրտան չըգար , մէրգում նէ եաբաճաղընը վէ նէրէյէ կիտէճէյինի պիլմէտիյի իչին , թէսատիւֆի քէնտինէ գըլագուղ իթիխազ իտէրէք սօգագ կէզինմէյէ պաշլատը :

Բասթարթու , պուրասընը տա Կալգիւթա վէ Հօնկ Գօնկ կիպի էվրօբա ուսուլի իւզրէ ինշա օլունմուշ պիր շէհրի պուլտու . խանէլէր , սօգագլար վէ տիւքեանլար հէք քէնտի մէմլէքէթինէ պէնղէյօր իտի . սօգագ-

լարտա Սմէթիգալը , Ինկիլթէրալը , Չինի , Ճաբօնը վէ Ֆիլէմէնկիլէր գարմագարըչը կէզինմէքտէ օլուպ , պունլարն ճիւմէտի աէ թիւճճար վէ ախլուիթա ա- տէմլէրի իտի . զէվալը Բասբարթու միլէլը միւլթէ- լիֆէ նումնէլէրինտէն միւթէչէքփիւլ շու ահալի ա- րասընտա , քէնտիքի չօթէնթօթլըլար պրասընտա պուլ- մուշ կիպի շաշըրտը :

Բասբարթու իչին անճագ պիր մէլճա վար իտի քի , ստա Ֆըրանսըզ վէ Ինկիլիզ գօնսօլաթանէլէրի ի- տի . Ֆիլհագըզա Բասբարթու պու իքի մահալին պի- րինէ միւրաճաաթ իտուպ պաշընա կէլէնի նագլ իյլէ- սէ , անէր թարաֆընտան մագհարը մուալէնէթ օլա- րագ մէվլէքէթինէ կէօնտէրիլի իտի իտէ տէ , Բաս- բարթու պու չարէյէ էն սօնրա միւրաճաաթ իթմէք իսթէյօր իտի . ալէլխուսուս գօնսօլաթօյա կիտուպ տա սէրիսօլ օլարագ էֆէնտիփինտէն այրըլտըղընը տէյլէ- մէյէ բէք զիյատէ հիճապ իտիյօր իտի :

Բասբարթու պէյլէճէ մէմլէքէթին Ֆըրէնկ մա- հալլէօինի պէյհուտէ եէրէ տօլաշտըգտան սօնրա եէրի մահալլէսինէ կիրտի , լուղումը թագտիրլինտէ Եէաօյա գաաաառ կիթմէք իսթէյօր իտի :

Եօգահամանըն Ճաբօն մահալլէսի Պինթօն թէս- միյէ օլունուր քի , պու իսմ տաիսի , ճիվար ատալարըն- տա թագտիս վէ բէրէսթիշ իտիլէն տէնիզ իլահէսինին իսմի տիր . պու մահալլէտէ գավագ վէ չամ աղաճլարը իլէ ֆիւզէյէն սօգաղլար , աճիպ պիր ուսուլտէ եա- բըլմըչ բութխանէ գաբուլարը , Պամպու աղաճլարը ա- րասընտա գալմըչ քէսթրիւլէր , Պուտտա վէ Գօնբիւսի- յուս մէղհէպլէրի քեահիլիլէրինն , Ճաբօնիւսայա մահի- տուս աղաճլար իլէ մէսթուր իլթիճաէհահէլէր վէ մապէտ- լէրի մէվճուտ իտի . պիթմէք թիւքէնմէզ սօգաղլար վէ

• սօգագլարառա երեզլէրէ շօճուգլար, ճարօնիեայէ մախսուռ պիր նէվ գոյրուգսուզ, թէնպէլ, ֆագաթ սէվիմի քէնտիւէր կէօրիւմէքտէ իտի . սօգագլար ֆէվգէլատէ գալապալըզ օլուպ, պու գալապալըղըն նէտէն իպարէթ օլտուղուներ Բասբարթու շէօյլէ նազլ իթմիշ իտի :

Միւթթասըլ էօնլէրինտէ աարըլ օլան թըրանբէթալարա վուրմագտա օլան լահիպլէր, սիվրի շապգաւըլ, չիֆթէ գըրընըլ « Եագօնին » եանի բօլիս վէ կէօմրիւք մէմուրլարը, ազըզտան տօլմա թիւֆէնկլէրի համիլ մալի բէնկլի վէ պէյազ շէրիթլի էլպիսէ կիյմիշ նէֆէրաթըլ աաքէրիյէ, քեահիւնլէր, ուղուն էլպիսէլի հաճըլար, սիյահ տիւղկիւն սաշըլ, պէօյիւք պաշըլ, ուղուն կէօյիւսլի, ինճէ պաճագըլ, օրթա պօյիւ, պագըր բէնկինտէն պէյազա գատար բէնկլի էֆրատըլ ահալի (Ճագօնիյա ահալիսինին բէնկի գըրմըղըլ իլէ պէյազ արասըլ աըր . Զինլիէր կիպի աարըլ տէյիլ տիր) . ափըլիւ տիւրլիւ արապալար, աթլար, համալլար, զտարսըղճա տէնիլէնէք տէրէնէտէ կիւզէլ, պուրուշուգ կէօզլիւ, պասըգ կէօյիւսլիւ, ատէթ իւզրէ սէյաճ տիշլի ֆագաթ « Բիրիմսն » թէսմիյէ օլունան էլպիսէյի միլլիյէյի, քէմալի զէրաֆէթլէ կիյինմիշ գատընլար (Բիրիմսն տէնիլէն էլպիսէ, ուղունճա պիր պօյ էնթարիսի տիր քի, պէօյիւք պիր իրէքլի գօրտէլա իլէ էօնիւնտէն մէրպուլթ օլտուղու կիպի, արգա էթէյի պէլինին իւզէրինէ պէօյիւք պիր աիւյիւմ իլէ պաղլանմըլ աըր :)

Բասբարթու, էթրտֆընտաքի կէզտիրիճի վէ այագա աթընըլ էանաֆըն սաթտըղլարը նէվ պէ նէվ զարիպ էմթաայէ նասպըլ նազար իտէրէք, շու գալապալըզ տարաքնտա շաշղըն շաշղըն պիր գաշ պաթ կէզտի :

մէրդում, ճարօն լօգանթալարընըն էօնիւնտէն կէշտիք-
ճէ , օ կիւն գարնը թօգ օլտուղունտան թէէսիւֆ իթ-
մէյօր իտի իսէ տէ , պիր գաշ կիւն սօնրա նասըլ իտէ-
ճէյինի տիւշիւնիւյօր իտի :

Բասբարթու եօլունտա իլէրլէյէրէք շէհիրտէն
տըշարը չըգարագ քէնտինի բիրինճ թարլալարընտա
պուլտու . պու թարլալարըն էթրաֆը լաթիֆ աղաճլար
վէ նատիտէ չիչէքլէր իլէ միւզէյեէն իտի : Մէսէլա ,
մէշուր գամէյիյա չիչէյի օ գատար պօլ իտի քի , պու
չիչէքլէր՝ սազսըլար եէրինէ , Պամպու աղաճլարընըն
տալլարը արասընտան արզը տիրար իտիյօր իտի . պու-
չիչէքլէր իլէ Պամպու աղաճլարընը վէ ալէյիսուսուս ա-
հալինին անճագ չիչէքլէրի իչին եէթիշտիրտիյի քիրազ ,
էլմա վէ արմուտ աղաճլարընը , սէրչէ , կիւվէրճին վէ
գարկա կիպի գուշլարըն կակասընտան սազընմագ իւզ-
րէ , թարլալարըն օրթասընա աճալ աճայիպ պիր չօգ
գօրգուլուգլար տիզիլմիշ տիր . զիրա բիրինճ թարլա-
լարըն էթրաֆընտա ճընա ճընա գուշլար օ տէրէճէ չօգ
տըր քի , Բասբարթու պիլէ պուշլարը կէօրիւպ տիւշա-
րը հայրէթ օլմուշ իտի :

Բասբարթու էթրաֆը կէզէր իքէն , պիր մահալտէ
քէսրէթլէ մէնէքչէ չիչէյի կէօրտիւ . մէնէքչէ տախի
տօյուրուճը պիր շէյ օլապիլէճէյի գիւյիւմի իլէ եէմէ-
յէ տավրանտը իսէ տէ , ճարօնիյա մէնէքչէլէրինտէ
գօգուտան էսէր պուլամատը :

Ֆիլհագըրգա Բասբարթու , տէտիյիմիզ իւզրէ հէր
նէ գատար վաքօրտա քէնտի թաամընա , Ֆիլիհաս. Ֆօգ
իլէ մատամ Աուտանըն թաամընը տախի իլավէ իտէ-
րէք կիւզէլճէ գայնընը տօյուրմուշ իտի իսէ տէ , սա-
պահտան պէրի սուրմայըպ կէզմէսինին նէթիճէսի օ-
լարագ գարնը աճըգմըշ իտի : Կէզինտիյի եէրլէրտէ

գարնընը տօյուրմաղա վէ խըտմէթ իաէճէք պիր եէր պուլամատըղը իչին , թաամ մէսէլէսինի պիլ մէճպու-
րիյէ երթէսի կիւնէ թալիք իյլէտի :

Կիճէ օլուպ սուլար գարարտըղընտա Բասբարթու չէհիրէ ավտէթ իթտի . ըէնկեարէնկ ֆէնէրլէր իլէ թէնվիր իտիլմիչ օլան սօգադլարը եէնիտէն տօլաշմա-
ղա պաշլատը քի , օրալարտա «Պալապէն» լէրին իճրա իթտիքլէրի ագըլլարա հայրէթ վէրիճի ճանպաղըգլարը քէմալի հայրէթ իլէ թէմաշա իյլէտի . Բասբարթու կէ-
զինէ կէզինէ լիմանա գատար իլէրլէտի . Օրատա ճտ-
բօն պալըդճըլարը պիր չօգ մէշալէլէր եագարադ , պու
սայէտէ պալըգլարը ճէլպ իտուպ թութմագլտ մէշուլ
օլույօրլար իտի :

Եալաշ եալաշ սօգադլար թէնհալաշմաղա պաշ-
լատը , կիւնտիւզքի գալապալըգ եէրինէ զապըթա մէ-
մուրլարը գայըմ օլտու . պունլար կիւզէլ էլպիսէլէրի
իլէ վէ մայէթ մէմուրլարընըն սիւսլէրի իլէ , ատէթա
պիր հէյէթը սիւֆէրա ալայընա պէնդէտիլինտէն , Բաս-
բարթու պունլարա ըասթ կէլտիքճէ .

— Ալ սանա Էվրօբայա կիտէն Չինլի պիր հէյէթը
սիւֆէրա ալայը տահա , տէմէքտէ իտի :

23

Իրթէսի կիւն Բասբարթու ֆէնա հալտէ աճըգմըշ
օլտուլու ճիհէթլէ , միւթլագա շու աճըղը տէֆ իթ-
մէք չարէսինի արամայա գաշար վէրտի . հէր նէ գա-
տար իւզէրինտէքի կիւմիւշ սաաթը սաթապիլիր իտի
իսէ տէ , ֆագաթ Բասբարթու , պապասընըն պապա-

սընըն պապասընտան գալան օ ստաթը , աճըգտան էօլնէ պիլէ սաթմայաճաղը տէրքեար իտի . Պինաէն ալէյճ օլտուգճա զարարսըղ օլան սէտասընտան իսթիֆաաէ իթմէք ազմինէ տիւշտի :

Ճարօնիեալըլարըն մուսիգիյէ բէք մէրագըլ օլտուգըլընը Բասթարթու կէօրմիւշ օլտուղունտան , պիլտիյի պիր դաշ թանէ Ֆիլլանսըղ վէ Ինկիլիզ շարդըլարընը օգույարագ պէշ օն բարա թօբլայըպ գարնընը տօյուրմագ իսթէտի իսէ տէ , տահա բէք էրքէն օլտուղունտան , պէլքի բարա եէրինէ սօբայա մաղհար օլմագ գօրդուսընա տիւշէրէք չարնաչար օ ֆիքիրտէն վազ կէշտի :

Բասթարթու պիր իքի սաաթ պէքլէմէյէ դարար վէրտի , լաքին պու արալըգ շուպասընը թէպտիլ իտէրէք շարգը օգուրսա , տահա զիյատէ նազարը տըգգաթը ճէլպ իտէճէյինի տիւշինէրէք իյճապը իճրասընա պաշլատը . պունան գաթինազար պէլքի շու թէշ պէտտիւլ սայէսինտէ էլինէ պէշ օն բարա կէշէրտէ գարնընը տօյուրուր զիյիւմինէ զահիպ օլարագ թէհարիյէ պաշլատը , վէ պիր ազ սօնրա պիր ճարօնը էսկիճի տիւքքեանը . պուլտու , Էսկիճի , Բասթարթունըն էլպիսէլէրինի պէյէնմիշ օլմաղըլա , պէշ օն տաղըգտ սօնրա գօճա հէրիֆ , ճարօնըլ գըլաֆէթինտէ օլարագ մէղքիւր տիւքքեանտան տըշարը չըգըյօր իտի քի , ճէպինտէտէ ֆաղլա օլարագ պիր դաշ կիւմիւշ բարա պուլլունմագտա իտի . Բասթարթու գըլաֆէթինէ աթֆը նազար իտուպ :

— Յ' , հօ' , քէնտիմի դարնավալ մէվսիմինտէ սանըյօրում' , տէտի :

Բասթարթու ճարօնըլ գըլաֆէթինէ կիլտիքտէն սօնրա , էվլէլ էսիրտէ պիր չայճը տիւքքեանընա կի-

րիպ, խափիփճէ պիր սապահ թաամը իտէրէք, քէնտի քէնտինէ .

— Շիմտի իշին իլէրիսինէ պագալըմ, արթըգ սըր-
թըմտարի էլպիսէյիտէ սաթըպ պաշգա տիւրլի շէյ ի-
լէ տէյիշտիրմէմ ա', հէր հալտէ ճաբօնիյատէն չըգըպ
Ամէրիգայա գարաղը աթմանըն պիր չարէսինի պուլմալը,
տէտի .

Բասբարթու Ամէրիգայա կիտէճէք պիր վաբօր թէ-
հարրիսինէ գօյուլտու քի, վաբօրտա ուշադըգ, եա-
խօտ աշըըգ իտէրէք, խըտմէթինէ մուգապիլ անճագ
վաբօրտա կիթմէք վէ գարնընը տօյուրմագ թալէպ ի-
տէճէք իտի . Բասբարթունըն ֆիքրինէ պիր քէրրէ Սան-
Ֆրանչիսգօյա գարաղը աթտըգտան սօնրա, արթըգ
էօթէսի գօլայ իտի . Լուսսը մատտէ ճաբօնիեայը Ամէ-
րիգատէն պըրան տէօրթ պին եէտի եիւզ միլի աթ-
լամագտա իտի .

Վաբօրը պուլմագ գօլայ իսէ տէ, իւսթ եանը միւշ-
կիւլ իտի . աճէպա վաբօրտա էօլէ պիր խըտմէթքեար
եախօտ ուշաղա իհթիյան վա'ր մը տըր, օրայա քէնտի-
նի նա'սըլ թանըտաճագ, պագալըմ էֆիյէթ իտէ-
ճէքլէր մի, քէֆիլ քի'մի կէօսթէրմէլի .

Իշթէ Բասբարթու պուրալարընը տիւշիւնէրէք
եիւրիւմէքտէ իքէն, պիր տտէմին ումուզընտա կէզ-
տիրտիյի պիր իլան լէվհասը կէօզիւնէ իլիշտի .

Բասբարթու, լէվհայը կէզտիրէն հէրիֆէ թէգար-
րուպ իտէրէք տըգգաթ իլէ օգուտու . լէվհանըն իւ-
զէրինտէ ինկիլիզճէ օլտարագ աթիտէքի սաթըըլար եա-
ղըմըշ իտի .

ՃԱՐՔՈՆԻՅԱԼԸ ՃԱՆՊԱԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍՐ

ՄԻՏԻՐԻ

Մ Է Շ Հ Ո Ւ Ր

ՎԻԼԻԵԱՄ ՊԱԹՕԼ ԳԱՐ

ՈՒԶՈՒՆ ՊՈՒՐՈՒՆԼՈՒԼԱՐՏԱՆ—ՈՒԶՈՒՆ

ՊՈՒՐՈՒՆԼՈՒԼԱՐ

Ամէրիգայա ազիմէթինսէն Եվիէլ օյնանա-
ճագ սօն օյուն

(Թիկօնըն հիմայէյի մախսուսէսինսէ սիր)

(ԳՈՒՎՎԷՑԻ ՃԱԶԻՊԷՑԻ ԱԶԻՄԷ)

Բասթարթու պու իլանը օգուր օգումաղ պիր քէր-
րէ հայդըրըպ .

— Ամէրիգայա կիտէյօրլար հա' , թամամ շիմտի
արատըղըմը պուլտում , տէտիքտէն սօնրա իլանը թա-
շըեան հէրիֆին արգասընա տիւշտի . Ճաթօն մահալէ-
սինէ կիրտիլէր , պիր չարեէք դատար եիւրիւիւպ պիր
ճանպաղխանէնին էօնիւնտէ աուրաուլար քի , պու-
րասը մէշհուր Վիլիեամ Պաթօլգարըն թահաը իտա-
րէսինտէ օլուլունան ճանպաղլարըն օյուն մահալի իտի .
ճանպաղլար , իլան մուճիպինճէ սօն տէֆա օլճարագ . օյ-
նայըպ Ամէրիգայա կիտէճէքլէր իտի .

Բասթարթու ճանպաղխանէտէն իշէրի կիրուպ միւ-
սիւ Վիլիեամ Պաթօլգարը սօրտու , մէրգում հէման
դարշըսընա չըդըպ .

— Նէ՞ իսթէյօրսունըդ, տէտի :

— Պիր ուշադա լուզումընըդ վա՛ր մը :

— Ուշա՞դ մը, իքի թանէ խըտմէթ քեարըմ՝ վար քի պանա քէմալի սատագաթլա խըտմէթ իթմէքտէ տիրլէր, իւճրէթլէրի տէ անճագ պօղազ թօգլուղունա տըր :

— Տէմէք սիզին իշինիզէ եարաեամամ :

— Խայր :

— Հայ քէօր շէյթան, պէն իսէ սիզինլէ պէրա-պէր կիթմէք իսթէյօրտըմ :

— Անլայըշըմ կէօրէ սիզ ճաբօնլը տէյիլսինիզ, նի՛չին պէօյլէ կիյինտինիզ :

— Ինսան նասըլ մուվաֆըդ օլուրսա էօյլէ կիյի-նիր :

— Ֆըրանսըզսընըդ զանն իտէրիմ :

— Էվվէթ, հէմ տէ Բարիզլիյիմ :

— Էօյլէ իսէ սիզ հօգգապազլըդ պիլմէլիսինիզ, եանի թօհաֆլըդ մուգալիալիք տէմէք իսթէրիմ :

— (Ազամէթինէ տօգանարագ .) Պիլիլիմ ամա Ա-մէրիգալըլար դատար տէյիլ :

— Թէմամ, սիզի ուշագ կիպի տէյիլ ամա հօգ-գապազ սըֆաթը իլէ եանըմա ալապիլիլիմ :

— Եա՛ :

— Գուվվէթլիսինիզ տէյիլ մի :

— Գարնըմ թօգ օլուրսա :

— Շարգը տա պիլիլիսինիզ ա՛ :

— Է՛հ, ազ չօգ պիլիլիմ :

— Փագաթ պաշ աշաղը տուրտուղունըդ վէ իքի էլինիզտէ պիրէր գըլըճ պուլունտուղու հալտէ շարգը օգույապիլիլիմիսինիզ :

— Օնը տա եաբարըմ :

— Թէմամ, էօյլէ իսէ սիզի եանըմա ալտըմ :

Տէրհալ մուգավէլէ ագտ օլունտու . Բասարթու հէր նէ տէրլէրսէ օնը եաբաճագ իտի քի , պունըտա անճագ սէքիզ կիւնէ գատար Ամէրիգայա կիթմէք շարթը իլէ գապուլ իթմիշ իտի :

Ճանպաղ Պաթօլգարըն իլան իյլէտիյի օյուն էօյլէտէն իւշ սաաթ սօնրա իճրա օլունաճաղընտան , ճանպաղխանէ գաբուսընըն էօնիւնտէ տահա շիմտիտէն ճաբօն մուզիգասը , եանի տավուլ տիւնպէլէք վէ տարպուգալար չալընմաղա պաշլամըշ իտի . Բասարթունըն օյունտաքի վազիֆէսի սօն բէրտէտէ իճրա օլունաճագ օլան « Ինսանտան Գուլէ » նամ օյունտա . գուվվէթլի ումուզլարընը թէմէլ մագամընտա գուլլանմագտան իպարէթ իտի :

Ճամպաղխանէ, վագթը մուայէնտէն էվվէլ սէյիր-ճիլէր իլէ տօլտու , էվրօբալը , Ձինլի , ճաբօնըլար , չօլուգ չօճուգ վէ գատընլար եէրտէքի սանտալեալէրի վէ սահնէնին գարչըսընտաքի լօճալարը իշղալէ գօյուլտուլար . մուզիգա թագըմը տա իշէրի կիրմիշ օլտուղունտան , տիւնպէլէք , տավուլ , ֆըլաութա , թամպուր վէ սայիրէ քէմալի շամաթա իլէ իճրայի ահէնկէ պաշլատըլար :

Օյունը թարիֆէ հաճէթ եօգ տըր , չիւնքի հէր եէրտէ կէօրիւլէն ճանպաղ օյունլարը կիպի տիր . եալընըզ շուրասընը իյթիրաֆ իտէլիմ քի , ճաբօնեալըլար , տիւնեանըն էն զիյատէ ճանպաղըրգ վէ սըրըգ իլէ օյնամագտա մէհարէթի օլան գավմ տըր :

Իչլէրինտէն պիրիսի պիր էլինտէ եէլբազէ վէ ուֆագ քեաղըտ բարչալարը իլէ քէլէպէք օյունընը օյնայօր իտի . պիր տիկէրի աղզընտաքի սիկարանըն տիւմանը իլէ հէվատա պիր թագըմ եազըլարը քէմալի

սիւրաթլա եազըյօր իտի քի, պունլար սէյիրճիւէրէ մէգամը թէշէքքիւրտէ սէօյլէնմիշ սէօզլէր իտի. տիւմանըն պիր հալտէ տուրմասը նէ գատար ազ միւտտէթի մախսուս պուլունտուղու գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուղունտան, շու տիւմանտէն եազըյը եազմագ էբէյիճէ պիր հիւնէր օլաճաղը տէրքեար տըր . . . տիկէր պիր օյունճը տախի պիր չօգ մումլարը պիր եանտան սէօնտիւրիւպ պիր եանտան եազմագտա, վէ հիշ ֆասլա պրրագմամագտա իտի. պիր պաշգասը տա լասթիգ թօբլարտա օ տէրէճէ մէհարէթ կէօսթէրիյօր իտի քի, կիւյա թօբլար ճանլանմը կիպի հարաքէթ իտիյօր զանն օլունույօր իտի :

Պունտան պաշգա օյնանան ճանպաղըրդլարտա կէօսթէրտիքլէրի մէհարէթ շայեանը հայրէթ տէրէճէտէ օլտուղու կիպի, նէրտիւպան, մասա, ֆըչը, կիւլլէ, օգ վէ սայիրէ էնվայի մէհարէթլէրի իճրա էյլէտիլէր. մամաֆիհ խալգըն նազարը սըգգաթը սօն բէրտէյի թէշէքիլ իտէճէք օլան « Ուզուն Պուրունլուլար » նամ օյունա հասը օլմուշ իտի :

Ճարօնըլարըն ֆիքրինճէ « Ուզուն Պուրունլուլար » իլահէլէրտէն թիւնկօնըն թահտը հիմայէսինտէ տիր քի, պունլար օրթա ասըն գահրիմանլարը կիպի կիյինմիշ վէ ումուզլարընա տա պէօյիւք գանատլար թագընմըշլար իտի. ճալիպը աըգգաթ ճիհէթի իսէ եիւզլէրինէ թագտըրդլարը ուզուն պուրունլար իլէ անլէրին ճիհէթի իսթիմալի իտի. պուրունլար Պամպու աղաճընտան մամուլ, ալթը, սէքիզ վէ օն գարըշ պօյունտա վէ նէվ պէ նէվ էշքեալտէ եաբըլմըշ շէյլէր տիր. պուրունլար օ գատար միւհքէմճէ ըապթ իտիլմիշ իտի քի, ուզուն պուրունլուլարտան օն գատարը եէրէ եաթըյօրլար վէ պիր չօգլարը տա պուրունլարընըն իւզէրինտէ սըչրայարագ,

էնվայի օյունլար իճրա իտլյօրլար իտի :

Իլանտա տախի տէրմիյան օլունտուղու իւզրէ , սօն բէրտէտէ ուզուն պուրունլուլարըն ինչա իտէճէք-լէրի « Ինսանտան գուլէ » իճրա օլունաճագ իտի քի , պունլար սայըր օյունճուլար կիպի եէքտիկէրինին ու-մուզլարընա տաեանաճագ եէրտէ , քէնտիլէրինէ մէ-տարը իպտինատ օլարագ պուրունլարը ինթիխապ օլուն-մուշ տըր . գուլէնին ալթ գաթընտա պուլունաճագ ատէմլէրին պիրիսի թէրքը վազիֆէ իթմիշ օլտուղուն-տան , իշպու վազիֆէ տախի Բասքարթույա իհայէ օ-լունմուշ իտի :

Տօղրուսընը սէօյլէմէք լաղըմ կէլիր իսէ , Բաս-բարթու օրթա ասըր գահրիմանլարը կիպի կիլինիպ , արգասընա իքի գանատ , վէ եիւղինէն ալթը գարըշ պօյունտա գօճա պիր պուրուն թագտըղը վագըթ , ֆէնա հալտէ միւթէէսիր օլտու . լաքին չի ֆայիտէ , ղէվալը անճագ օ պուրուն սայէսինտէ գարնընը տօ-յուրապիլէճէք իտի :

Բասքարթու սահնէյէ կիրտի . սայըր ըէֆիգլէրի իլէ պէրապէր գուլէնին թէմէլինի թէշրիլ իթմէք իւզ-րէ սըրալանըպ եէրէ եաթտըլար . պուրունլարընըն իւ-ղէրինէ օն գատար ատէմլէր չըգտը , անըն իւզէրինէ տէ իքինճի , իւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ սըրա չըգտը քի , պէօյլէճէ գուլէնին պօյը սահնէնին թավանընա գատար եիւքսէլտիյի կէօրիւտիւ :

Մուզիգա , քէմալի կիւրիւթի իլէ չալմագտա վէ սէյիրճիլէր թահսին սէտալէրինի կէօյլէրէ գատար չը-գարմագտա իքէն , պիրաէն պիրէ գուլէ սարսըլտը , մուվազէնէ պօղուլտու , թէմէլ օլանլարտան պիրիսի եէրինտէն գալգտըղը իչին , գօճա գուլէ , ըսգանպիլ քեաղըտընտան եաբըլան քէօչք կիպի չէօքիւ վէրտի :

Շու մինասիպէթսիդ հալէ Բասբարթու սէպէպ օլ-մուշ իտի , զիրա մէրգում հէման պուլունտուղու մահալտէն ֆըրլայրպ օյունճուլարըն իչինտէն կէչէրէք , իքինճի գաթ լօճալարընըն պիրինտէ պուլունան պիր սէյիրճինին էօնիւնէ աթըլարագ :

— Ա՛հ էֆէնտիմ , պէնիմ սէվկիւլի էֆէնտիմ , տէյու հայգըրտը :

— Սէնմիսին Բասբարթու .

— Էվվէթ պէնիմ :

— Էօյլէ իսէ հայտէ վաբօրա կիտէլիմ :

Պալատէ զիքր օլունան շու գըսա միւքեալէմէ Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ Բասբարթունըն արասընտա ճէրիյան իթտի քի , իքիսի տէ հէման մատամ Աուտա իլէ պէրապէր թէաթրօտան չըգմաղա շիթապան օլտուլար :

Գաբունըն էօնիւնտէ օյուն սահիպի միւսիւ Պաթօլգարէ միւսատըֆ օլտուլար . մէրգում պէօյիք պիր զարար վէ զիեան տավա իյլէյօր իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ անըն էօնիւնէ պիր ավուճ բարա աթտըգտան սօնրա տըշարը չըգտըլար :

Սաաթ թամ ալթը պուչուգտա Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ մատամ Աուտա Ամէրիգայա կիտէճէք օլան վաբօրա պինտիլէր . արդալարը սըրա տախի ումուղընտա գանատլար վէ եիւզիւնտէ ալթը գարըշ պօյունտա գօճա պիր պուրուն պուլունան Բասբարթու պուլունույօր իտի յի , զէվալը ատէմ գանատը իլէ պուրնընը չըգարաճագ վագըլթ պուլամամըշ իտի :

24

Ֆիլիեաս Փօգը , Շանկհայ եագընլարընտա ըաքիպ օլտուղու կէմիտէ պըրագմը իտիք . կէմիտէ նէլէր վուգու պուլտուղունը պիր գաչ սէօզ իլէ գարիյնի քիրամէ արզ իտէլիմ :

Թանգատըր կէմիսինին իճրա իյլէտիյի իշարէթ , Եօգահամա վաբօրընտան կէօրիւմիւշ վէ վաբօր օրայա թէվէճճիւհ իյլէմիշ իտի քի , պիր դաչ տագըգա սօնրա Ֆիլիեաս Փօգ , գաբտան ճօն Պօնսիյէ բազարլըգ միւճիւպինճէ պօրճունը թէսվիյէ իտուպ , մէրգումա պէշ եիւզ ինկիլիզ լիրասը վէրէրէք , ըէֆագաթընտա մատամ Աուտա պուլունտուղու հալտէ տէրհալ Եօգահամայէ կիտէճէք օլան վաբօրա ըաքիպ օլմուշլար իտի :

Նոյեմբերին օն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ Եօգահամայէ վասըլ օլտուգլարը կիպի Ֆիլիեաս Փօգ տօղրուճա Գարնաթիգ վաբօրունա կիտիպ սօրմուշ , վէ Բասբարթունըն օրայա մուվասըլէթինի էօյրէնմիշ իտի քի , պունտան մատամ Աուտանըն հըսս իյլէտիյի տէրէճէյի մէսրուրիյէթի նագապիլի թարիֆ տիր . պէլքի Ֆիլիեաս Փօգտա մէմնուն օլմուշ , լաքին պէյան իյլէմէմիշ տիր :

Ֆիլիեաս Փօգ օ կիւն ագչամ իւզէրի Սան-Պըրանչէսգօ վաբօրունա ըաքիպ օլաճաղընտան , տէրհալ Բասբարթունըն թանհարրիսինէ գօյուլտու քի , նաֆիլէ եէրէ Պրանսըզ վէ ինկիլիզ գօնսօլօսխանէլէրինէ միւրաճաաթ վէ չէհրին սօգազլարընը արատըգտան սօնրա , թէսատիւֆին սէվգի օլարագ մատամ Աուտանըն ըէ-

ճասը իլէ Պաթօլգարըն ճամպաղխանէսինէ կիրտի : Հէր նէ գատար Ֆիլիեաս Փօգ խըտմէթքեարընը օ ղարիպ գըյաֆէթ ալթընտա թանըյամատը իսէ տէ , մէրգուժ՝ եաթտըղը եէրտէն էֆէնտիսինի կէօրմիւշ վէ քէնտինի ղապթ իտէմէյէրէք պուրնունը սալլամըշ իտի քի , պուտա մուվաղէնէնին ղայպ օլարագ գուլէնին եըգըլմասընա սէպէպիյէթ վէրմիշ իտի :

Բասըարթու , Ֆիլիեաս Փօգ իլէ մատամ Աուտանըն Ֆիքստէ պէրապէր օլարագ Եօգահամայէ նասըլ կէլաիքլէրինի էօյրէնտի . ֆագաթ Ֆիքսին նամընը իշիթտիյի վագըլթ ասարը հիտտէթինի պէյան իթմէտի : Խաֆիյէնին ալշապլըղընը էֆէնտիսինէ հէքեայէ իթմէք զէմանը հէնուղ կէլմէտի տէյի տիւշիւնէրէք , անճագ Հօնկ-Գօնկ մէյխանէլէրինին պիրինտէ գաղա իլէ սարխօշ տիւշտիյինիւ սէօյլէյիպ , թէքըար թէրըար . աֆվ թալէպ իթտի :

Ֆիլիեաս Փօգ պու հէքեայէյի ճէվապ վէրմէտէն տինլէտի . քէնտինէ վաբօրտա մուվաֆըգ էլպիսէ պուլմագ իւզրէ բարա վէրտի . Ֆիլհագըգա պիր սաաթ սօնրա Բասըարթու լաղըմ կէլէն էլպիսէյի թայիֆէլէրտէն սաթըն ալմըշ , պուրնը իլէ գանատընը չըգարմըշ իտի :

Եօգահամատէն Սան-Ֆըրանչէսգոյա կիտէն վաբօր Ամէրիգա չիւքէթինին ժէնէրալ Կըրանթ իտմինտէքի վաբօրը իտի : Պու վաբօր եանտան չարխը իքի պին պէշ եիւղ թօնէլաթօլըգ օլուպ , ղայէթ սէրիիւ հարաքէ իտի քի , եէլքէնլէրի սայէսինտէ միւթատը իւզրէ սաաթտա օն իքի միւ գաթ իտէճէք օլուրտա , պահրը Մուհիթի ղարպիյի եիրմի պիր կիւնտէ կէչէրէք Դեկտեմբերին իքիսինտէ Սան-Ֆըրանչէսգոյա , օն պիրինտէ Նիւ-Եօրգա վէ Դեկտեմբերին եիրմիսինտէ տալիս Լօնտ-

րայա մուվասըլէթ իտէրէք , օ մէնհուս թարիխտէն , եանի Դեկտեմբերին եիրմի պիրինտէն պիր կիւն էվլէլ պիլէ Ֆիլիեաս Յօգ Լինկիլթէրա բայիթահտընա կիրմիշ օլաճագ վէ պինաէնալէյհ պահսըտա գաղանաճագ իտի .

Էսնայի րահտէ հիշ պիր հատիսէ զուհուր իթմէտի . էբէյիճէ գալապալըգ օլան վաբօր՝ չարիւլարընա վէ էէլքէնլէրինէ եասլանմըլ օլարագ բէք ազ սալլանըյօր իտի . Ֆիլիեաս Յօգ , միւթատը իւզրէ միւսթէրիհ պիր հալտէ իտի . մատամ Աուտայէ կէլինճէ , միւմաիլէյհա ասարը շիւքրանտէն պաշգա տիկէր պիր ճազիպէ իլէ շու ատէմէ գալպէն պալլանտըղընը հըսս իլլէյօր իտի . ֆիլ հագըգա կէնճ գատըն , Ֆիլիեաս Յօգըն թապիաթը սաքիթանէ վէ ալիճէնապանէսինտէն կիթտիքճէ միւթէէսիր օլարագ , ատէթա շու ճէնթըլմէնի սէվմէյէ պաշլամըլ իսէ տէ , ֆագաթ Ֆիլիեաս Յօգ պիթթապի զէրրէ գատար պուլընլա մէշըուլ օլմամըլ վէ օլամազ իտի .

Պունտան գաթինազար մատամ Աուտա ճէնթըլմէնին սէյահաթընա տա բէք զիյատէ մէրագ իթմէքտէ վէ սէյահաթա մանի օլաճագ շէյլէրտէն գօրգմագտա օլուպ , չօգ տէֆա Բասըարթու իլէ պու խուսուստա գօնուշմագտա իտի , Բասըարթու կէնճ Հինտլի գատընըն գալպինտէքի էսրարէ վագըֆ օլմուշ իտի տէյէպիլիրիզ . մէրգուլմ ալթըգ էֆէնտիսի հագըրնտա պօն տէքէճէ հիւսնի նիյէթ բէյտա իթմիշ օլմաղըլա , միւմաիլէյհին ուլուվլը ճէնապ , հիւսնի ախլագ վէ էվսաֆը ճէմիլէսի հագըրնտա հէման մէտհիլէլէրէ պաշլատըլընտան , մատամ Աուտանըն , Ֆիլիեաս Յօգ հագըրնտաքի մուհապէթինի արթըրմըլ իտի .

Վաբօրըն Եօգահամատէն հարաքէթինտէն տէօրթ

կիւն սօնրա , Թիլիեաս Թօգ քիւրրէյի արզըն թէմամ նըսֆընը գաթ իյլէմիշ օլտու . ֆիլ հագըգա Նոյեմբերին երմի իւշիւնճիւ կիւնիւ ժէնէրալ կըրանթ վարօրը , քիւրրէյի արզըն միւնգասամ պուլունտուղու 360 նըսֆ էլ նիհար տայիրէսինին եիւզ սէքսէննճիթինտէն կէշէյօր իտի քի , իշպու նըսֆ էլ նիհար տայիրէսի , քիւրրէնին նըսֆը տիկէրինտէ պուլունտան Լօնտրատան կէշէր . Թիլիեաս Թօգ , տէվրը ալէմ իշին հայըզ օլտուղու սէքսէն կիւնտէն հէր նէ գատար շիմտիյէ տէյին էլլի իքիսինի սարֆ իյլէմիշ վէնըսֆ էլ նիհար տէրէճէսինճէ քիւրրէյի արզըն եարըսընը տէվր իթմիշ իսէ տէ , պիզիմ ճէնթըլմէնին պունտան սօնրաքի եօլը տիւզ պիր խաթթ օլմալըլա , տէվրը ալէմ իշին գաթ օլունաճագ մէսաֆէնին տէօրթտէ իւշ գըսմընը կիթմիշ օլույօր իտի . ֆիլ հագըգա Լօնտրատան Ատէնէ վէ օրտտան տախի Պօմպայա , Դալկիւթայա , Սինկաքօրա վէ Եօգահամայա կիթմէք բէք չօգ տօլաշըդը պիշ ենլ տըր . էկէր միւմքիւն օլտու տա Լօնտրանըն պուլունտուղու էլլի տէրէճէ արզ տայիրէսինին իւղէրինտէ հարաքէթ օլունարապ տէվրը ալէմ իճրա իտիլտէ , գաթ օլունաճագ մէսաֆէ անճագ օն իքի պին միլտէն իպտրէթ գալըր իտի . հալ պու քի տէտիյիմիզ իւզրէ եօլըն տօլաշըգըլըր սէպէպի իլէ տէվրը ալէմ իճրասը երմի ալթը պին մէսաֆէ կիթմէյէ միւթէվազըֆ պուլունտույօր քի , շիմտիյէ գատար Թիլիեաս Թօգտա օն եէտի պին միլ գաթ իյլէմիշ իտի . ֆագաթ պունտան սօնրաքի եօլ տիւզ օլտուգտան պաշգա խաֆիյէ Թիքստէ՝ մանիլէր իճաս իթմէքտէն պէրթ պուլունտուղ իտի .

Բասքարթու , թամ պու կիւն պէօիւք պիր սէվինճ իշինտէ իտի . մալիւմ օլտուղու իւզրէ սաաթլար պար օլունտուգլալը շէհիրլէր իլէ անճագ քիւրրէյի

արդըն տիկեր նըսֆընտա , այնի թուլ տայիրէսի իւղէ-
րինտէքի մէվգըլարտա թամ օն իքի սաաթ ֆարգ իլէ
թէվադուֆ իլլէր . եանի Լօնտրատա կիւնտիւզ սաաթ
պէշ իքէն , չիմտի ժէնէրալ Կըրտնթ վարօրընըն օլտու-
զու եէրտէ թամ կիճէնին սաաթ պէշի տիր :

Իշթէ պու սէպէպէ մէսին վարօրտա հէր կիւն
էօլլէն իւղէրինէ այար օլունան պէօիւք սաաթ , Բաս-
բարթուըն ասլա էլ սիւրմէտիյի վէ տայիմա իշլէթտիյի
սաաթը իլէ թաս թամամ պիրլէշմիշ իտի . իշթէ Բաս-
բարթու սաաթըմ տօղրուլտու տէյի ֆէվգէլատէ սէ-
վինմիշ իտի . հալ պու քի էկէր սաաթլար կիւնտիւզ
վէ կիճիյի տէ պէրապէր իշար իթմիշ օլայրտը , հէրնէ
գատար չիմտի վարօրտաքի սաաթլա մուվաֆըգ իսէ
տէ , Լօնտրա սաաթը իւզրէ այարլանմըշ օլան քէֆտի
սաաթը , չիմտի կիճէ իսէ կիւնտիւզիւ , վէ կիւնտիւզ
իսէ կիճէյի իշար իթմէսի լազըմ կէլէճէյինի Բասբար-
թույա անլաթմադ միւմքին տէյիլ իտի :

Հաթտա Բասբարթու խաֆիյէ Ֆիքսի խաթրընա
կէթիրէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Օ խապիս հէրիֆտէ , պանա միւթթասըլ թուլ
տայիրէլէրի նըսֆէլ նիհար տայիրէլէրի տէր տուրուր
իտի . չիմտի էկէր օ հիլլէքեարըն սէօղիւնէ ուլմուշ օլ-
սա իտիմ սաաթըմ պօղուլմուշ օլաճադ իտի . պէն
զաթէն պիլիր իտիմ ա' , կիւնէշ միւթլադա կիւնին
պիրինտէ սաաթըմա թէվաֆուգ իթմէյէ ըպըր օլաճադ
իտի , տէյօր իտի :

Աճէպա Ֆիքս նէրէտէ իտի , խաֆիյէ Նօգահամա-
յա վասըլ օլուր օլմազ , տէրհալ արատըղը թէվգըֆ
էմիրնամէսինի նիհայէթ պուլմուշ իտի . թէվգըֆ է-
միրնամէսի գըրգ կիւն թարիսի իտի քի չիմտիյէ գա-
տար արգասը սըրա տօլաշմըշ , հաթտա Հօնկ-Գօնկտա

Գարնաթիգ վաբօրնա եթիշտիրիւմիշ իտի . հալ պու քի էվէլա օ գատար պէքէնիւն թէվգըֆնամէ չիմտի ֆայիտէսիգ իտի . . . զիւա Թիլիհաս Ծօգ Լնկիլթէրա թօբրաղընտան չըգմըշ օլմաղըլա , պատէմա պիր իատէյի միւճրիմ թալէպնամէսի լազըմ իտի . Թիքս պիր միւտտէթ հիտտէթ իթտիքտէն սօնրա քէնտի քէնտինէ .

— Զարարը եօգ , թէվգըֆնամէնին պուրատա հիւքմի եօգսա հէր հալտէ Լնկիլթէրատա ֆայիտէսի պուլունաճադ տըր ա' , պու խապիս հէրիֆ բօլիսի շաշըրթմըշ օլտուղունա գանի օլարագ , առէթա Լօնտրայա կիթմէք իսթէյօր , պէն տէ անը օրայա գատար թէագըպ իյէտիմ , վագաա Ծօգ ճէնապլէրի եօլ , տավա , ճէղայի նագաի , ֆիլ վէ սէֆինէ մէսարիֆի օլարագ պէշ պին լիրատան զիյատէ սարֆի իթտի ամա , նէ տէ օլսա պանգա զէնկին տիր ա' , տէմէքտէ իտի .

Թիքս պու գարարը վէրիր վէրմէզ տէրհալ Ժէնէրալ Կըրանթ վաբօրնա լաքիպ օլմուշ իտի . մատամ Առտա իլէ միւսիւ Ծօգ վաբօրա կէտիքլէրի վագըրթ , Թիքս չօգտան ետրինէ ետրէշմիշ իտի . օրատա քէմալի հայրէթլէ Բասբարթուլը մալիւմիմիզ օլան գըյաֆէթի թահտընտա թանըտարագ , շայէտ պիրիպիրլէրինի կէօրիւրլէրսէ , իշ ֆէնա օլուր տէյու միւմքին մէրթէպէ կիզլէնմէյէ չալըշըյօր իտի . հալ պու քի օ կիւն վաբօրըն կիւվէրթէսինտէ Բասբարթու իլէ գարշը գարշըյա կէլիվէրտիլէր :

Բասբարթու Թիքսի կէօրիւր կէօրմէզ հիշ քէլամէ հաճէթ կէօրմէտէն տէրհալ պօղազընա աթըլտըր վէ էօյլէ պիր եռմիւղէ էնտիրտի քի , էթրաֆընտա պուլունան Ամէրիգալըլարըն թահսինինէ շայան օլտու :

Բասբարթու , Թիքսի կիւզէլճէ թէրէլէտիքտէն

սօնրա պիրազ ըահաթլանտը . ֆիքս էիւնսէլտ այաղա
գալգըպ .

— Պիթտի մի , տէտի :

— Էվէթ , շիմտիլիք պիթտի . . .

— Էյլէ իսէ գօնուչալըմ . . .

— Պէնիմ իլէ հա' . . .

— Էվէթ , էֆէնտինիզին մէնֆատթը իչին :

Բասբարթու , խաֆիյէնին կէօսթէրտիյի սօուգ
գանլըլըղա միւթէհայըր օլարադ , մէրգումըն արգասը
սըրա կիթտի , վարօրըն պաշ թարաֆընտա օթուրտու-
լար , ֆիքս սէօզէ աղաղ իլէ .

— Պէնի կիւզէլէն տէօյտիւնիւզ , պիրազ տա տիյ-
նէյինիլ . վագաա շիմտիյէ գատար Մ . ֆիլիեաս ֆօ-
գըն խասմի իտիմ , ֆագաթ պունտան սօնրա տէյիլիմ ,
տէտի :

— Նիհայէթ սիզտէ անըն նամուսը պիր տտէմ
օլտուզունա գանաաթ կէթիրտինիլ ա' .

— (Պէրուտէթ իլէ .) Խայր , անըն նէ խապիս օլ-
տուզունը պիլիրիմ , ֆագաթ տուր այաղա գալգմա . . .
հիտտէթլէնմէ , պըրագ քի սէօզիւմիւ տէվամ իտէյիմ .
Մ . ֆօգ , ինկիլիլ թօբրազընտա պուլունտուգնա , թէվ-
գըֆնամէնին կէլմէսինի պէքլէմէք իւմիւտի իլէ , անը
եօլընտան ալըգօյմագ պէնիմ մէնֆատթըմ իգթիզա-
սընտան իտի . հաթտա պունըն իչին էլիմտէն կէլէնի
տէ եարտըմ . Պօմպայ Պըրահիմլէրինի' ալէյհինիզտէ
տավայա գըյամ իթտիրտիմ , սիզի Հօնկ-Գօնկտա սար-
թօշ իթտիմ , սիզի էֆէնտինիզտէն այրըտըմ . մումաի-
լէյհի Նօգահամա վարօրընա եթիշտիրմէմէյէ մու-
վաֆֆտօգ օլտում . . .

Բասբարթու հիտտէթինտէն ափսոսարընը բաթ-
լտաթնագ տէրէնէտէ էլլէրինի սըգարագ տինլէյօր ի-

տի . խաֆիյէ իսէ սէօղիւնտէ տէվամ իտէրէք .

— Շիմտի Մ. Պօգ ինկիլթէրայա ավտէթ իթմէք իսթէյօր , պուներ անլատըմ , եինէ թէագըպ իլէյէճէ-յիմ . ֆագաթ շու ֆարգ իլէ քի , պունտան սօնրա եօ-լունը քէսէճէք եէրտէ , պիլաքիս սիւրաթլա Լօնտրայա միւվասըլէթ իթմէսի խուսուսընտա , զուհուր իտէպի-լէճէք պիլ ճիւմլէ մանիլէրի պէրթարաֆ իթմէյէ դայ-րէթ իտէճէյիմ . կէօրիւյօրսունըլ ա' , շիմտի վաղիֆէմ տէյիլ տիր . պու տա պէնիմ մէնֆաաթըմ իգթիզա-սընտան տըր քի , սիզին մէնաֆիինիզտէ պէնիմքի իլէ միւշթէրէք տիր տէմէք օլուր . զիրա ինկիլթէրայա վասըլ օլտուզումուզտա , խըտմէթ իթտիյինիզ առէմ նամուսըլ մը , եօգսա խըրսըլ մը տըր անլայաճագսը-նըլ , տէաի :

Բասբարթու քէմալի տիգգաթլա տինլէյիպ , Ֆիքս պու սէօղլէրի քէմալի խուլուսի գալպ իլէ սէօյլէմիշ օլտուզումա շիւպհէսի գալմատը . խաֆիյէ իսէ , թէք-րար քէլամէ աղազ իլէ .

— Արթըգ տօսթ օլտուգ ա' , տէաի :

— Տօսթ տէյիլ , միւթթէֆիգ օլտուգ , ֆագաթ շու շարթ իլէ քի , սիզտէն ճիւզվի պիր խըյանէթ հըսս իտէճէք օլուրսամ , տէր հալ պօղազընըզը սը-գարըմ :

— Բէք ալա' :

Պու միւքեալէմէտէն օն պիր կիւն սօնրա , եանի Դեկտեմբերին իւշիւնճիւ կիւնիւ վաբօր Բօրթ-Տուր քէօրֆէզինէ տախիլ վէ Սան-Պըրանչէսգօյա վասըլ օլ-տու . շու հիսպաճա Ֆիլիեաս Պօգ , նէ պիր կիւն զա-րար՝ նէ տէ քեար իթմիշ իտի :

25

Ֆիլիեաս Փօզ , մատամ Աուտա վէ Բասբարթու , սաաթ ալաֆրանկա եէտիտէ Ամէրիգա թօբրաղընա այադ պաստըլար . լիմանտա հէր միլլէթտէն վաբօրլար , կէմիլէր , հաթթա Սագրամանթօ նէհրինտէ իշլէյէն իւշէր տէօրտէր գաթլը վաբօրլար պուլունույօր իտի . քէզալիք լիմանըն ըրխթըմընտա Մէքսիգա , Պրազիլիեա , Էվրօբա , Ասիյա վէ պախուսուս պահրը Մուհիթի զարպի արալարը մահսուլաթը քիւլլիյէթ իւզըն իսթիֆ օլունմուշ տուբույօր իտի :

Մ. Փօզ գարայա չըգար չըգմազ նիւ-Նօրգա միւթէվէճճիհէն հարաքէթ իտէճէք օլան իւք չըմէնտըֆէրին վադթը հարաքէթինի սօրուպ , էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա , եանի ագչամ իւզէրի օլտուղունը էօյրէնտի . պինաէն ալէյհ ագչամա գատար պիրազ միւտտէթլէրի օլտուղունտան . Մ. Փօզ , սաաթտա իւշ տօլար իւճրէթլէ կէզէն արապալարտան պիրինի ճէլպ իտուպ , մատամ Աուտա իլէ պէրապէր պինտի , Բասբարթուտէ սէյիսին եանընտա օթուրմուշ օլարադ արապա ' ումումի օթէլլէ միւթէվէճճիւհ օլտու :

Բասբարթու , օթուրտուղու եիւքսէք մէվզըտան շէհիրի քէմալը տիգգաթլա նազարը թէտդըգտան կէչիրիյօր իտի . կէնիշ սօգազլար , ալչադ վէ պիր խաթթ իւզէրինտէ էպնիլէլէր , ինկիլիգքեարի քիլիսէ վէ մապէտլէր , պէօյիւք մաղաղալար վէ սէրայ կիպի էմթաա անպարլարը , Բասբարթունըն տըգգաթլըն ճէլպ իյլէմէքտէ իտի . սօգազլարտա թէսատիւֆ օլունան արա-

պալար վէ օմնիպիւսէր արաքնտան Էվորալը վէ Ամէ-
րիգալըլարտան պաշգա, պիր չօգտա Ձինլի ճաքօնիյա-
լը վէ Հինտլի կէօրիւլիւյօր իտի քի, պու գալապալըդ-
տան շէհրին իքի եիւղ պինտէն ղիյատէ նուֆուսը շա-
միլ պուլունտուղու անլաշըտը :

Բասըարթու, կէօրտիյի շէլլէրէ հայրէթ իթմէք-
տէն քէնտինի ալամատը, գիրա Ամէրիգայը՝ մասալար-
տա օգուտուղու կիպի, ալթուն թէհարրիսի իչին հէր
եէրինտէ գաթլ ու սըրգաթտէն կէրի տուրուլմազ
տէյու թասալվուր իթմէքտէ իտի. հալ պու քի թի-
ճարէթկեազ օլան պու եէնի պէլտէտէ եէնի սօգադ-
լարտա ուղուն սույը վէ չըպաղ Ամէրիգա վահշիլէրի
կէօրէճէք եէրտէ, մէշղուլլէթը թիւճճարիյէսի իլէ
մէէլուֆ եէրիլլէր կէօրիւյօր իտի. հաթտա Բասըար-
թու մէհնուր ճատտէլէրտէն կէշտիքճէ տիւղ վէ միւն-
թաղամ սօգադլար, տէօրթ եօլ աղըղլարընտա լաթիֆ
հալուղլար, եախօտ Ձին ուտուլի իւղրէ ինչա օլունմուշ
շէհրիլէր մօտէլի կէօրիւպ, թէաճիւպի պիր գաթ տա-
հա արթըյօր իտի :

Ռամումի օթէլլէ վասըլ օլտուղլարը վագըթ Բաս-
ըարթու հէնուղ Լօնտրատան չըգմատըղլարընա զահիպ
օլտու. օթէլլին լօգանթասըտա բէք միւքէմմէլ վէ բէք
րահաթ օլմաղըլա, Ֆիլիեաս Ֆօգ վէ մատամ Աուտա
պիր մասանըն պաշընա կէշիպ, հագըղաթէն լէղիղ
թատմլար եէտիլէր քի, էսնայի թաամտէ կարօնլըդ
վաղիֆէսլինի գէնճիլէր իճրա իլլէյօր իտի :

Թաամտան սօնրա Ֆիլիեաս Ֆօգ, մատամ Աուտա
իլէ պէրապէր բասաթօրթունը գայա իթտիլմէք իւղրէ
տօղրուճա ինկիլիղ գօնօլօսխանէսինէ կիթտիլինտէ,
գաբունըն էօնիւնտէ Բասըարթույա լասթ կէլտի քի,
մէրգում, գաթարլարա վահշիլէր հիւճիւմ իտէրէք էք-

սէրիէն դաթլ ու զարաթ իթմէյէ թէսաստի իթտիք-
լէրինտէն , շըմէնորֆէրէ պինմէզտէն էվմէլ պէշ օն րէ-
վօլվէր իլէ պիր գաշ տէսթէ ֆիշէնկ ալմագ լազըմ կէ-
լիպ կէլմէտիլինի էֆէնտիսինէ սօրտու , Ֆիլիեաս Յօգ
պունըն ֆազլա պիր իհթիյաթ օլտուղունը տէրմիյան
իթմէքլէ պէրապէր , պու խսուսուստա Բասթարթուլը
մէզուն պըրագտը :

Ֆիլիեաս Յօգ , օթէլտէն պիր գաշ եիւզ ատըմ
թէպաիւտ իտէյ իթմէշ Ֆիքսէ ռասթ կէլտի . Ֆիքս ,
ազիմ պիր ալայիմի իսթիզրապ կէօսթէրտի . մէրգու-
մըն պու իսթիզրապը իսէ , կիւյա վաբօրտա պէրապէր
պուլունտուզլարը հալտէ պիրիպիրլէրինի կէօրմէմէլէ-
րինտէն նէշաթ իտիյօր իտի . Ֆիքս պունլարը պէյան-
տէն սօնրա Լվրօբայա ազիմէթ իտէճէյինի , վէ Ֆիլի-
եաս Յօգըն րէֆագաթընտա պուլունուրսա , քէնտինի
պահտըետր տաա իյլէյէճէյինի իլավէ իթտի :

Ճէնթըլմէն գըսա պիր ճէվապ վէրտի . Ֆիքս , պիր
տէ շէհիրի պէրապէր կէզմէյի թէքլիֆ իթտի քի , պու
թէքլիֆ գապուլ օլունտու :

Ֆիքս , Ֆիլիեաս Յօգ վէ մատամ Աուտա Ման-
Ֆըրանշէսգօնըն սօգադլարընը կէզմէյէ պաշլատըլար ,
իւշիւտէ Մօնթէկօմրի Ոթրիա սօգազընտա պուլունու-
յօր իտի քի , պուրասը հատտէն զիյատէ գալապալդ
իտի . Դալտըրըմլարտան ճատտէտէն պաշգա էվ բէն-
շէրէլէրի վէ տամ իւզէրլէրի խալդ իլէ տօլմուշ վէ
պունլար արասընտա պիր թագըմ իլաննամէլէր կէզ-
տիրիմէքտէ պուլունմուշ իտի . արա սըրա տախի :

— Դամըրֆիլտ իչին հուրրա' . . .

— Մանտիպօյ իչին հուրրա' . . .

Սէտալէրի հէր թարաֆտա աքսէնտաղ օլույօր
իտի . Ֆիքս , խալդըն պիր միթինկ ագտ իթմիշ օլտուզ-

լարնա զահիպ օլարագ, մատտէյի ֆիլիեաս ֆօգա պէյան իտուպ .

— Շու գալապալըղա գարըշմասագ ֆէնա օլմաղ, պէլքի պիզէ պազը տարպէլէր կէլիր տէյինճէ, ֆիլիեաս ֆօգ ճէվապէն .

— Էվվէթ, հագգընըզ վար, տէտի .

Պինաէն ալէյհ մատամ Աուտա, ֆիլիեաս ֆօգ վէ ֆիքս ճատտէնին քէնարընտա վագը կէնիշ պիր մէրտիվէն իւզէրէնէ չըգտըլար .

Աճէպա պու միթինկին ագտընա նէ՞ սէպէպ օլտու, նիշին թէշքիլ ջլունմուշ իտի, պուրասը ֆիլիեաս ֆօգճա մէճհուլ իսէ տէ, գալապալըղըն չօգլուզունա նազարէն պէօյիւք մէմուրլարտան պիրինին ինթիխապ իտիվմէք իւզըրէ օլտուզու անլաշըլմագտա իտի .

Պու արալըզ խալգ արասընտա ազիմ պիր հարաքէթ հասըլ օլտու, հէրքէս էլինի եօգարը գալտըրտը, սէտալէր եիւքսէլտի վէ գալապալըզ կիթտիքճէ սըգըշտը . ֆիքս, ֆիլիեաս ֆօգա .

— Իշին հարիգիւլատէլիյինէ պագըլըրոսա, եէնի հալլ վէ թէսվիյէ իտիվիշ օլան մէշհուր Ալապամա մէսէլէսի թէքրար մէյտանէ չըգմըշ զանն օլունուր, տէտի .

— Պէլքի .

— Հէր հալտէ օրթատա իքի ատէմ վար, պիրի Գամըրֆիլտ, պիրի տէ Մանտիպոյ տըր .

Մատամ Աուտա ֆիլիեաս ֆօգըն գօլթուզունտա պուլունտուզու հալտէ, կիթտիքճէ արթմագտա օլան գալապալըզա թէաճիւպլէ նասպը նազար իտիյօր իտի . պու արալըզ ֆիքս իշպու գալապալըղըն սէպէպինի եանընտաքի ատէմլէրտէն պիրինէ սօրմագ իւզըրէ իքէն, խալգ արասընտա տահա զիլատէ պիր հարաքէթ հա-

սըլ օլտու , թահքիրամիղ սէօզլէր իլէ գարըչըգ սէ-տալէր չօղալտը , հէրքէս եէքտիկէրինէ էլ գալտըր-մաղա պաշլատը , եումիուգլար մէյտան ալտը , արա-պալար եօլտան գալտը , օմնիպիւսլէր եօլտան չըգտը , հէվատա գունտուրաւար վէ չիղմէլէր ֆըրլայարագ էօ-թէքինին պէրիքինին գաֆասընը եարմաղա պաշլատը-քի , շու հալի կէօրէնլէր բաթըրտը արասընտա ըէվօլ-վէր սէտալէրի տէ իշիտիյօրում գանն իթտի :

Գալապալըգ , Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ ըէֆիգլէրինին պուլունտուղու մէրտիվէնէ թէգարուպ իլլէտի . վա-գաա իքի ֆըրգանըն պիրիսի տիկէրինէ զալէպէ իտիյօր իտի ամա , հանկը թարաֆ տըր անլաշլամատը : Ֆիքս , Ֆիլիեաս Ֆօգըն պաշընա պիր գաղա կէլմէսինտէն գօրգարագ .

— Շուրատան սավուշագ ֆէնա օլմաղ էկէր մէ-սէլէտէ Ինկիլիլլէր հագգընտա պիր սույի ֆիքերլէրի վար իսէ , պիզի թանըտըգլարը կիպի թէհլիքէտէ գա-լըրըզ , տէյինճէ , Ֆիլիեաս Ֆօգ ճէվապէն .

— Պիղ Ինկիլիլլ թէպաասը . . . տէյի սէօզէ պաշ-լայաճագ իտի իսէ տէ , Գամըրֆիլտ թարաֆտարլարընը մաղլուպ իթմէքլէ « Հո՛ւրրա Մանտիպօյ , հո՛ւրրա » տէ-յու պաղըրարագ կէլմէքտէ օլան իքի միւնթէլտիպլէր սէօզիւնիւ քէսմէյէ մէճպուր իթտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ վէ մատամ Աուտա , Ֆիքսին թէշ-վիգի իլէ օրատան սավուշուպ կիթմէք իսթէմիլլէր ի-տի իսէ տէ , չիֆայիտէքի իքի թարաֆտան եււրիւլլէ իտէն առէմլէր արասընտա գալմըչլար իտի . հէր իքի թարաֆտան կէլէն տտէմլէր պաստօն , շէմնիյէ վէ սո-յըրէ իլէ միւսէլլահ օլտուգլարընտան , Ֆիլիեաս Ֆօգ մատամ Աուտայը մուհաֆաղա իթմէք իշին արգասընա ալըպ , ճէնապը Հագգըն իհսան իլլէտիլի եէրլի սիլահ

իւն , եանի իբի էլլերի իւն միւտաֆաայէ պաշլատը . սա-
գալը , իրի վիճուտը վէ գըրմըղը եիւզլիւ պիր հէրիֆ,
Ֆիլիեաս Ֆօգլն միւտաֆասընա հիտտէթլէնէրէք իբի
էլլերի իւն էոյլէ պիր եումրուգ էնտիրտի քի , էկէր խա-
ֆիյէ Ֆիքս պէրայի սատագաթ շու եումրուղը պաշընա
եէմէմիշ օլտա իտի , Ֆիլիեաս Ֆօգ հայրնա զարարա
օղրամըշ օլուր իտի . Ֆիքսին պաշընաքի շապգա եամ-
եասը օլտու :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , Ֆիքսին պաշընա եումրուղու էն-
տիրէն հէրիֆէ խիթապէն .

— Ամէրիգալը վահշի ատէմ , տէտի քի , պու սէօ-
զիւնիւ միւթէագըպ արալարընտա շու միւքեալէմէ ճա-
րի օլտու :

Ամէրիգալը . - Ինկիլթէրալը չարգըն :

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Վահշի հէրիֆ :

— Պուլուշուրըղ :

— Նէ վագըթ իսթէրսէնիզ :

— Իսմինիզ :

— Ֆիլիեաս Ֆօգ , սիզի՞ն :

— Միրալայ Լսթամը Բըրօգթօր :

Պու սէօզտէն սօնրա գալապալըգ տախի կէշտի .
գալապալըղըն էսնայի մուրուրընտա Ֆիքս , պիր տահա
եուվարլանարագ իւսթիւ պաշը բարչա բարչա օլտու .
բալթօսը իբի գըսմա այրըլմըշ , բանթալօնըտա Ամէրի-
գա վահշիլէրինին մօտասը մուճիպինճէ աղընտան ա-
շըլմըշ իտի . մամաֆիհ վուգու պուլան տարալէլէրէ
քեամիլէն Ֆիքս մարուզ պուլունմուշ վէ մատամ Աուտա
մէսուն գալմըշ իտի :

Գալապալըղըն արասընտան չըգտըգլարը օըրատա ,
Ֆիլիեաս Ֆօգ , խաֆիյէյէ խիթապէն .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , տէյինճէ , Ֆիքս .

— Թէչէքքիւրէ մահալ եօգ , լաքին կէլինիզ տէ պիր էլպիսէճի տիւքքեանընա կիրէլիմ , տէտի :

Ֆիլ հագըգա Ֆիքս կիպի Ֆիլիեաս Ֆօգըն տալտի էլպիսէսի բարչալանմըլ օլտուղունտան , պիր էլպիսէճի տիւքքեանընա միւրաճաաթ իթտիլէր . պիր սաաթ սօնրա հէր իքիսիտէ մինասիպ սուրէթտէ կիյինմիշ օլարագ մատամ Աուտա իլէ պէրապէր ումումի օթէլէ ալտէթ իթտիլէր :

Բասբարթու , էլինտէ վէ պէլինտէ օն դատար րէվօլվէր օլարագ օթէլտէ էֆէնտիսինէ պէքլէյօր խտի քի , մէրգում՝ Ֆիլիեաս Ֆօգըն եանընտա խաֆիյէ Ֆիքսի կէօրտիյիլ կիպի սուրաթընը էքշիթտի , լաքին մատամ Աուտա ճէրէյան իտէն վագաայը , եանի Ֆիքսին ֆէտաքեարլըղընը նաղլ իթտիքտէն սօնրա , Բասբարթու պիր աղ ըահաթ օլտու : Ֆիքս , սէօղիւնիւ թուլմագտա վէ արթըգ տիւշմէն օլմայըպ պիր շէրիք օլտուղունը անլատը :

Ագշամ թաամընտան սօնրա օթէլէ պիր աւապա ճէլպ օլունտու . արապայա րաքիպ օլունուպ , մէվգըֆա կիտիլէճէյի սըրատա , Ֆիլիեաս Ֆօգ , Ֆիքսէ :

— Սիզ շու միրալայ Բըրօգթօրը կէօրմէտինիզ մի , տէյու սօրաու :

— Խա'յր :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ .) Պէն անը պուլմագ իւղրէ պիր տահա Ամէրիգայա կէլէճէյիմ , պիր Ինկիլիզիլ քէնտինին պու եօլտա տիւշարը սույի մուտմէլէ օլմասընա աալա լույի լիզա կէօսթէրէմէզ :

Խաֆիյէ կիւլտիւ ֆագաթ ճէվապ վէրմէտի . շու սէօղտէն անաշըլտը քի , Ֆիլիեաս Ֆօգ , քէնտի մէմլէքէթլէրինտէ տուէլլօյք գապուլ իթմէտիքլէրի հալտէ , նամուսլարընա միւթէալլիգ մէսէլէլէր իչին տու-

էլլօ իթմէք իւզրէ մէմալիքը Լճնէպիյէյէ կիտէն թագըմաան տըր :

Եօլճուլար սաաթ ալթըյը չարեէք կէչէրէք մէվ-գըֆա վաարը օլտուլար , գաթար տախի հարաքէթ իթմէք իւզրէ իտի . Ֆիլիեաա Փօգ վահօնա ըաքիպ օլա-ճաղը վազըթ մէմուրիյնտաան պիրինին եանընա կիտէրէք :

— Տօսթում , պու կիւն Սան-Ֆրանչէսգօտա պա-զը գարըչըգըգ վար իաի , տէյի՛լ մի , տէտի :

— Էվվէթ էֆէնտիմ , պիր միթինկ վար իտի :

— Լաքին սօգազլարտա զիյառէճէ առարը հէյէ-ճան կէօրիւլիյօր իտի :

— Մամաֆիհ մէսէլէ ինթիխապ զըմընտա թէչ-քիլ իտիլմիչ պիր միթինկտէն իպարէթ տիր :

— Տէմէք պէօյիւք պիր գօմանտաան ինթիխապը :

— Խայր էֆէնտիմ , պիր սուլհ հաքիմի ինթիխապ օլունույօր իտի :

Ֆիլիեաա Փօգ , պու ճէվապը ալտըգտաան սօնրա վահօնա ըաքիպ օլտու , գաթար հէման քէմալի սիւ-րաթլա հարաքէթ իթտի :

26

Ումէրիգանըն պահըը Մուհիթ վէ պահըը Մուհի-թի Աթլասի սէվահիլինի եէքտիկէրինէ ըապթ իտէն Բասիֆիգ Տայ-Բուտ նամ խաթթ , Լսթէթրէլ Բասի-ֆիգ վէ Էրիյօնիեօն Բասիֆիգ նամլարը իլէ իքի խաթա թաղսիմ օլունուր քի , պիրինճիսի Սան-Ֆրանչէսգօ-տաան Օտթէնէ , իքինճիսի Օտթէնտէն Օմահայէ կիտէր :

խաթմ , Օմահատէ պէշ պէշիւք խաթլարա տահա
րաթ կէլիր քի , անլէրտէ տողրուհա նիւ-Եօրգա կի-
տէր :

Իշթէ պէշլէճէ նիւ-Եօրք իլէ Սան-Ֆըրանչէսքօ
պիր տէմիր խաթմ իլէ եէքտիկէրինէ պաղլը պուլու-
նուր քի , թուլը տախի , 3786 միլ տիր . Օմահա իլէ Բա-
սիֆիդ արասընտա տէմիր եօլ խաթը , էլան Ամէրիգա-
նըն ասըլ էհալխսի եանի վահշիլէրի թարաֆընտան
իշղալ օլունուր պիր գըթատէն կէշէր քի , օրասըտա ,
թէտրիճէն 1854 սէնէսինտէն պէրի Իլունուվատէն
թարտ ու թէպէտա իտիլէն Մօրմօնլար թարաֆընտան
իշղալ իտիլմէյէ պաշլամըշ տըր :

Ագտէմճէ Սան-Ֆըրանչէսքօտան նիւ-Եօրգա կիթ-
մէք իշին էն միւսաթտ հէվատէ պիլէ էն աղը ալթը այ
լաղըմ իտի . չիմտի իսէ օ մէսաֆէ եէտի կիւնտէ գաթ
օլունմագտա տըր :

Ճէնուպի Ամէրիգալըլարըն արգուլարընա մուխա-
լիֆ օլարադ 1862 սէնէսինտէ իշպու ճէսիմ եօլըն
խաթմը մուրուրի 41 վէ 42 արդ տայիրէսի արասըն-
տա թայեին օլունմուշ տըր քի , ճէնուպիլէր պու խաթ-
թըն տահա ղիյատէ ճէնուպ ճիհէթինտէն թայեին օ-
լունմասընը իսթէյօրլար իտի :

Օ վագթըն ըէյիսի ճումհուրը Աբրահամ Լինքօլն,
պիղղաթ խաթըն , նօգթէի իճթիմաը նիպրասդա տա-
խիլինտէ Օմահատէ օլմագ իւզրէ կէշիտի թային իյլէ-
միշ , տէրհալ իշէ պաշլանմըշ վէ Ամէրիգալըլարա մախ-
սուս օլան սիւրաթ իլէ կիւնտէ պիր պուշուդ միլ խաթ
տէօշէնմէյէ պաշլանմըշ տըր :

Բասիֆիդ Բայ-Բուտ խաթը ճէսիմի կէշտիյի եէր-
լէրտէ Էյուվա , Գանսաս , Գօլօրասսօ վէ Սարակօն հիւ-
քիւմէթլէրի իշինէ տողրու պիր չօգ գօլլարա թագսիմ

օլուր . Օմահատէն հարաքէթ իտէն գաթար , շրմալ
այաղընըն մանսէպինէ գատար Բըլաթ Բիյուվէր նէհ-
րինին սահիլինտէն կէչիպ ճէնուպ այաղընը թէագըպ
իյլէր , պատէհու Լարամի տրազիսինի , Լահաչ տաղ-
լարընը կէչէր . Սալէ կէօլինի տօլաշըր վէ Մօրմօնլարըն
մագարըր հիւքիւմէթի օլան Լըգ Բէալթիյթիյէ վասըլ
օլուր . սօնրա թիւյիլլա վարիսինէ կիտիպ Ամէրիգա
սահրասընը գաթ վէ Սէրար վէ Համպուլտ տաղլարը-
նը , Հումպուլտ նէհրինի կէչէրէք Սագրամանթօ Եօլը
իլէ Բասիֆիգէ գատար էնէր .

Իշթէ Ամէրիգայը պիր պաշտան պիր պաշա գաթ
իթտիրէն պու խաթը ճէոիմ պալատէ զիքր օլունան
մահալլէրտէն կէչէր քի , Ֆիլիեաս Ֆօգ պիլէ պու խաթ
սայէսինտէ Էէտի կիւն զարֆընտա Ամէրիգայը կէչիպ
Դեկտեմբերին օն պիրինճի կիւնիւ Նիւ-Եօրգա մուվա-
սըլէթ իտէրէք , Լիվըբուլ վարօրընա պինմէյի իւմիւտ
իտիյօր իտի .

Ֆիլիեաս Ֆօգըն պուլունտուղու վակօն , հէր պիրի
տէօրտ թէքէրլէք իւզէրինէ մէվղու օլարագ , իքլիտի
պիր ուզուն օմնիպիւս արապասը թէչքիլ իտէճէք սու-
րէթտէ պիրիպիրինէ պաղլը իքի բարչատան միւրէքքէպ
տիր քի , պունտան մագսէտ տախի գաթարըն գօլայ-
ճա տէօնմէսի տիր , վակօնըն իքի թարաֆընա օթու-
րաճագ Էէրլէր Էաբըլմըշ , օրթա Էէրտէ տախի , հէր
վակօնտա պուլունան թուալէթ գապինէսինէ կիթմէք
իչին տար պիր Եօլ պըրագըլմըշ իտի . վակօնլարըն տը-
շարըսընտաքի տար Եօլլար Էէքտիկէրէ մէրպուլթ պու-
լունտուղունտան , Եօլըլար գաթարը պիր պաշտան
պիր պաշա կէզէպիլիլլէր իտի . գաթարլարըն արա-
սընտա տախի Եօլըլարա մախսուս սալօն վակօնը ,
պահճէ վակօնը , լօգանթա վակօնը վէ գահվէխանէ

վակօնը օլուպ , եալընը պիր թէաթրօ վակօնը էքսիք իտի քի , անըն տա էլպէթ կիւնին պիրինտէ եաբըլա-
ճաղը շիւպհէսիղ տիր :

Վակօնլարը տըշարըտան պիրիպիրինէ ըապթ իտէն տար եօլտա կազէթա վէ քիթապ սաթըճըլարը , լի-
մօնաթաճըլար վէ թիւթիւնճիէր մալլէրինի սաթմազ
իչին պաղըրարազ կէզէպիրիլէր իտի :

Գաթար սաաթ ալթըտա Օթլանտ մէվզըֆընտան
հարաքէթ իթմիշ իտի . կիճէ գարանլըզ վէ սօղուզ օ-
լուպ , ըույի սէմատէ արթմադտա օլան պուլութլար
գար հաղաճաղընը իյմա իտիյօր իտի . գաթար բէք չա-
բըզ կիթմէյիպ , մէվզըֆլարտա թէվազուֆ զէման-
լէրի տախիլ օլարազ սաաթտա եիրմի միլ կիտէյօր ի-
տի քի , պու սիւրաթտէ տէվամ իտէրսէ , ճէմահիրի
միւթէֆիգիյէյի վազթը մուպէնինտէ գաթ իյլէմիշ
օլաճազ իտի :

Վակօնտա ազ միւքեալէմէ օլմադտա վէ եօլճու-
լարա ույզու պասմադտա իտի . Բասբարթու խաֆի-
յէնին արգաթընտա օթուրմուշ անընլա միւքեալէմէ ի-
տիյօր իտի : Ֆիքս , Բասբօրթույա էսկիսի կիպի մուա-
մէլէյի տօթանէտէ պուլունույօր իտի իսէ տէ , ֆա-
գաթ Բասբարթու զայէթ աղըր տալրանարազ ճիւզվի
պիր շիւպհէյէ տիւշար օլտա տէր հալ անը պօղաճա-
ղընա շիւպհէ օլունմամալը տըր :

Հարաքէթտէն պիր սաաթ սօնրա գար եաղմայա
պաշլատը . հէլէ քի գաթարըն եօլունա մանի օլաճազ
տէրէճէտէ տէյիլ իտի . սաաթ սէքիզտէ մէմուր կէլիպ
եաթմազ զէմանը օլտուղունը իթթար իյլէտի : Վակօն-
լարըն տախիլի , տէրհալ եաթազլը վակօն հալինէ իֆ-
րաղ օլունուր սուրէթտէ ինշա իտիլմիշ օլտուղունտան
օթուրաճազ եէրլէրի գալտըրտըլար . տէրազապ չաեա-

նը հայրէթ պիր ուսուլ սայէսինտէ եաթագլար մէյ-տանէ չըգտը . եաթագլարըն հէր պիր լէվաղիմի մէվ-ճուտ օլուպ դալըն բէրտէլէրի պիլէ վար իտի . դա-թար քէմալի սիւրաթլա Գալիֆօրնիեա տախիլինտէ կիթտիյի սըրատա , եօլճուլար եաթագլարընա կիրուպ ույգուլյա տալտըլար :

Սան Ֆըրանչէսքօ իլէ Սագրամանթօ արասը տէ-մէք օլան պուրալարտա արազի հէման տիւզ կիպի տիր . տէմիր եօլունըն պու դըսմը Սագրամանթօտան շարգա տօղրու հարաքէթ իտէրէք Օմահատէ տիկէր պիր խաթ-իլէ պիրլէշիր , Սան-Ֆըրանչէսքօտան Գալիֆօրնիեանըն մագարըր հիւքիւմէթինէ գատար տէմիր եօլը , Սան Բասլօ քէօրֆէզինտէ տէնիզէ տէօքիւլէն Ամէրիգէն նէհրի քէնարընտան գաթի մէսաֆէ իլլէր . մէզքիւր ի-քի շէհիր պէյնինտէքի եիւզ եիրմի միւ ալթը սաաթ-տա գաթ իտիլտի քի , տէրին ույգուլյա տալմը օլան եօլճուլար գաթարըն Սագրամանթօտան կէշտիլինի տույ-մատըլար պիլէ . պինաէն ալէյհ Գալիֆօրնիյա հիւքիւ-մէթինին մագարըր իտարէսի օլան Սագրամանթօտաքի կիւզէլ ըրլթըմ , միւնթաղամ կէնիշ սօգագլար , միւ-քէմմէլ օթէլլէր , միւքէլլէֆ պինալար վէ սայիրէյի կէօրէմէտիլէր :

Գաթար , Սիագօ մէվգըֆընա օղրատըղը վագըթ սաաթ եէտի , եանի հէնուղ սապահ օլմագ իւզրէ ի-տի . պիր սաաթ սօնրա վակօնլար եինէ պօզուլուպ էս-կի հալինէ իատէ իտիլտիլինի , եօլճուլար բէնչէրէլէր-տէն կէշտիքլէրի լաթիֆ մէվգըլարը կէօրէպիլտիլէր . սաաթ սօգուզտա գաթար չըմալը շարգի ճիհէթինտէն եօլունա տէվամ իտէրէք , Գարսօն վատիսի թարիգի իլէ Նաւարա հիւքիւմէթի արազիտինէ կիրտի . էօյլէ իւս-թիւ եօլճուլարըն թաամ իթմէսի իչին եիրմի տաղըգա

գատար թէվագուֆ իթտիքլէրի Բէնօ մէվգըֆընտան հարաքէթ իտիտի :

Գաթար, պու հօգթատան իթիպարէն Հոււմայլա նէհրինին մէճրասընը թէագըպ իտէրէք պիր աղ չըմալէ տօղրու չըգտը . սապահ թաամընտան սօնրա Ֆիլիեաս Փօգ , մատամ Աուտա , Ֆիքս վէ Բասթարթու վակօնա կիրուպ բէնչէրէլէրտէն տըչարըտա կէօրիւնէն լաթիֆ մէնզարէլի մէվգըլարը թէմաշայա գօյրւտուլար . արա սըրա Ամէրիգա ըգըմընա մախսուս գօրգունճ չէքիլլի եապանի էօքիւզ սիրիւլէրինի ուզագտան կէօրիւյօրլար իտի . պու հայվանլար էքսէրիէն գաթարլարըն էօնիւնէ եըղըլպ հարաքէթլէրինէ մանի օլուրլար . ալէխուսուս սիւրիւլէր օն պին եիրմի պին ըատտէսինտէ պուլունտուղունտան , եալընըզ գաթարըն էօնիւնտէն կէչմէլէրի պիր գաչ սաաթլար սիւրէր :

Պու տէֆատա այնի չէօյլէ պիր հալ վագը օլտու . Ֆիլիեաս Փօգ իլէ ըէֆիգլէրինին ըաքիպ օլտուղու գաթարըն էօնիւնէ , օն իքի պին գատար Ամէրիգա էօքիւզիւնտէն միւրէքքէպ պիր սիւրիւ եըղըլաը քի , էվվէլ էմիրտէ լօգօմօթիֆ պիր աղ սիւրաթընը էքսիլտէրէք հայվանլարը սիւրիւպ կէչմէք իսթէտի իսէ տէ , նիհայէթ մուվաֆֆագ օլամայարագ սիւրիւնիւն կէչմէպինէ պէքլէմէյէ մէհպուր օլտու :

Ամէրիգա էօքիւզլէրի տէհչէթլի սէտալար չըգաւարագ եավաչ եավաչ եիւրիւյօրլար իտի . պունլաք պիլտիյիմիզ ատի էօքիւզլէրտէն տահա պէօյիւք , գույրուգ վէ պտճագլարը գըսա օլուպ , սըրթլարընտա տէվլէրտէ օլան կիպի ճէսիմ պիր տիւմսէք վէ էքի պույնուզա մալիք օլտուգլարը կիպի , պօյուն վէ պօղաղլարըտա ուզուն թիւլէրէ մուհաթ տըր . սիւրիւյիւ տուրտուրթմագ միւլքինպիզ տիք . զիրա պունլար պիր

Թարափա թէվէճճիւն ի թտիքէրինտէ , արթըգ եօլլա-
րընտան ալըգօյմագ չէվիրմէք ինթիմալին խարիճինտէ
տիր , պու հայվանլար էօյլէ պիր ճանլը խաթը միւմա-
նաաթ թէչքիլ էտէրլէր քի , հիչ պիր գուվլէթ անը
բայիմալ խտէմէզ :

Եօլճուլար վալօնլարըն էօնիւնտէքի եօլա չըգըպ
քէմալի հայրէթլէ գարչըլարընտա օլան մէնզարէյէ պա-
գըյօրլար իտի . ֆագաթ եօլճուլարըն միյանընտա էն
զիյատէ աճէլէ իթմէսի լազըմ կէլէն Ֆիլիեաս Փօգ ,
քէմալի իսթիրահաթլէ պիր քէնարէ օթուրուպ հայ-
վանլարըն կէչմէսինի պէքլէյօր իտի . ճէնթըլմէնին եիւ-
զիւնաէ աալա պիր քէտէր ալամէթի կէօրիւնմէյօր ի-
տի . Բասբարթու իսէ քէնտիլէրինի եօլտան ալը գօ-
յան շու հայվանլարա գարչը օ տէրէճէ ասարը հիտ-
տէթ հասըլ էյլէյօր իտի քի , էկէր պըրագսալար Սան
Ֆըրանչէսգօտա սաթըն ալտըղը ճէպհանէյի հէման ա-
թէչ էյլէյէճէք իտի . Մէրգում քէնտի քէնտինէ .

— Նէ՞ մէմլէքէթ , էօքիւզլէր չըմէնտըֆէրի եօ-
լունտան ալըգօյսուն հա՛ , կիւյա հիչ պիր շէյ եարմա-
մըչլար կիպի , քէմալի ազամէթլէ ահէսթէ ահէսթէ կի-
տէյօրլար . աճէպա պու հալ Մ . Փօգըն բըրօկրամընտա
եազըլը՞ մը տըր . տօղլուսը պուրասընը անլամագ իս-
թէյօրում , լաքին մաքինաճընընտա գաթարը աուր-
տուրթմասընա նէ՞ տէմէլի , տէյօր իտի :

Ֆիլհագըգա մաքինաճընըն՝ գաթարը թէվիգըֆ
իթմէսի կիւզէլ պիր ինթիյաթ իտի , զիրա գաթարը
իլէրի սիւրէճէք օլսա , վագաա էվէլ էմիրտէ պիր գա-
չընը էզէպիլիր իտի ամա , նիհայէթ լօգօմթիֆ ճիւմ-
լէսինի տէֆ իթմէյէ գուվլէթի եէթմէյէճէյիւտէն ,
գաթարըն էօլտան չըգարագ պիր գաղա վուգու պուլ-
մարը ինթիմալտէն պաիտ տէյիլ իտի :

էն զիյատէ ագլէ եագըն օլան հարաքէթ , քէմալի սապու իլէ հայվանլարլն կէշմէսինի պէքլէյուպ , պիլ տիէրէ զայպ օլունան վագթը՝ գաթարըն սիրաթընը արթըրմադլա գազանմադ տըր . իշթէ պէօյլէճէ էօքիւզլէր թամ իւշ սաաթտա կէշտիլէր . գաթար անճագ կիճէ հուրլ իթտիյի վագթըթ եօլա չըգապիլտի .

Սաաթ սէքիզի կէշէրէք գաթար Հոււմպօլտ նէհրինի կէշէրէք սաաթ տօգուզ պուշուգտա Սալէ կէօլիւնիւն ճիվարընտա քեային Մօրմօնլարըն ճալիպի մէրագ մէմլէքէթի օլան Օթահ իւլքեասընա տուխուլ իյլէաի .

27

Դեկտեմբերին պէշինճի կիւնիւ ագշամը գաթար , ճէնուպը շարգիյէ տօղրու էլլի միլ գաթ իթտիքտէն սօնրա չըմալի շարգիյէ մէյիլլէնէրէք Սալէ կէօլիւնէ հագլաշմադա պաշլատը . Բասբարթու սպպահլէյին կիւնէշ տօղտուղունտան պիւր գաշ սաաթ սօնրա հավա ալմագ իւզրէ գաթարըն խարիճինէ չըգտը . ըույի պէմա պուլուլթուլ իսէ տէ , գար եաղմայօր իտի . Բասբարթու , կիւնէշին ալթուն ըէնկլի զիյալէրինին թէմաշայի լէթաֆէթպախշասընա տալմըշ իքէն , պիւր եօլճուլըն վիրուտինի կէօրտիւ .

Ալգօ մէվդըրֆընտան գաթարա պլինմիշ օլան պուտտէմ ուզուէն պօյլու , զայթ շամէր , գարա պըյըգլը , սիլահ չօրտալը , սիլահ իքէք շապգալը , սիեահ եէլէքլի վէ սիլահ բանթալօնլը օլտուղու հալտէ , պէյադ պօյունպալը թագմըշ վէ էլլէրինէ տէ քէօրէք աէլի-

սինտէն էլտիվէն կէշիրմիշ իտի . մէրգում՝ գաթարը պիր պաշտան պիր պաշա տօլաշարագ . հէր վակօնըն էօնիւնտէն կէշտիքճէ , դաբուսընըն իւզէրինէ էլ եաղըսը օլարագ ուֆագ իլան վարագալարը եաբըշտըրը-յօր իտի :

Մօրմօն մէզհէպի ճէտիտի վաիզլէրինտէն պու զաթ եանի վիլիեամ չիչ ճէնապլէրի , գաթարտա կէշիրէ-ճէյի վագթը հիւսնի իսթիմալ իթմէք իւզըէ ԿԿԴ նօմէրօլը վակօնտա , էօյլէտէն պիր սաաթ էվվէլ Մօրմօն մէզհէպի հագգընտա պիր միւզաքէրէ ագա իլէ , արզու իտէնլէրէ մալիւմաթը մախսուսէ իթա իտէճէյինի իլան էյլէյօր իտի քի , Բասբարթու տա , շու իլան վարագալարընտան պիրինէ թէգարրուպ իտէրէք օգուտու , Բասբարթու , Մօրմօն մէզհէպի հագգընտա անճագ չօգ գարը ալմագ մէսէլէսինէ վագըֆ օլտուղունտան , տահա մուֆասսալ թէֆէրրուաթէ ալեհազ օլմագ իւմիւտի իլէ , քէնտի քէնտինէ .

— Կիտէր շու հէրիֆին վազընը տինլէրիմ , տէտի :

Պու հավատիս եիւզ գատար եօլու պուլունան դաթարտա տէրհալ եայըլտը . պունլարտան օթուղը մէրագլարընտան թահրիք օլունարագ վաիզին վակօնընա թօբլանտըլար քի , Բասբարթու վազ տինլէյէնլէրին պիրինճի սըրայը թէշքիլ իտէնլէր արասընա օթուրմուշ իտի :

Վաիզ իլանը մուճիպինճէ , տէտիյի սաաթտա վակօն տէրունինտէ քէնտինէ քիւրսի ինթիխապ իթտիյի մէվգըյա չըգարագ , հէման եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Էֆէնտիլէր , պէն սիղէ տէրիմ քի , Ժույէ Սըմիթ զատտար տըր , անըն գարտաշը Հիյրամ տա զատտար տըր . ճէմահիրի միւթթէֆիգէ հիւքիւմէթինին՝ ալիզլէրէ գարշը իթտիյի թէարուզ տախի , Պըրիկամ

Եռնկա իտիլէն զուլմ ու հագարաթ կիպի զատտար-
լըդ տըր , պունըն աքսինի քիմ իտտաա իտէպիլիբ ,
տէտի :

Մօրմօն վաիզինին հիտաէթ ու թահաւվուր իլէ
սօրտուղու պու սիւալէ քիմնէ ճէվապ վէրմէտի , լա-
քին հէրքէս Մօրմօն մէզհէպը ճէտիտինին Ամէրիդա-
տա զիյատէ թաղեիդ ալթընտա պուլունտուղունը ան-
լատը . ֆիլ հագըդա ճէմահիրի միւթթէֆիգէ հիւքիւ-
մէթի շու մինասիպէթսիդ մէզհէպին ինթիշարընը մէն
իթմէք իւզրէ , անլէրին մագարրը իճթիմալէրի օլան
Սթահ պէլտէսինի զապթ իլէ , ըէյիպէրի օլան Պըրի-
կամ Եռնկը , խալգը չօդ գարը ալմաղա թէշվիդ իթ-
մէք թէօհմէթի իլէ իթհամ իաէրէք թահտը թէվգը-
ֆէ ալմըշ իտի քի , օ զէմանսէն պէրի մէզքիււր մէզ-
հէպի իլթիզամ վէ թէսահուպ իաէնլէր զայրէթլէրինի
արթըրարագ , հիւքիւմէթին իտտաա վէ միւտախէլէ-
սինէ անճագ սէօլ իլէ մուգապէլէ իտէպիլմիշլէր տիր :

Կէօրիւնիւշէ կէօրէ շիմտիտէ վիլիեամ հիշ՝ վաիզ-
լիյի գաթարտա պիլէ իճրա իթմէքտէն կէրի տուրմա-
յօր իտի . վաիդ , քէլամընտաքի շիտտէթ վէ էթվարը
մախսուսէսի իլէ Մօրմօն թարիխինի նագլէ պաշլայա-
րագ .

« Նասըլ օլուպ տա պէնի Իսրայէլ գաւմընտան ժօ-
ղէֆ ֆըրգասընըն ազիզլէրինտէն պիրիսի , եէնի մէզ-
հէպին էսասլարընը նէշը իյլէյէրէք օղլու Մօրմօնա
թէրք իյլէտիյի հալտէ , անտէն պիր չօդ ասըրլար սօն-
րա եանի 1825 սէնէսինտէ ժույէ Սըմիթ թարաֆըն-
տան աթիդ Մըսըր եազըսը իլէ եազըլմըշ մէզհէպ է-
սասլէրի թէրճիմէ վէ Մօրմօն իւլքեասը տախիլինտէ
նէշը իյլէտիլինի վէ տահա սօնրա կիւնիւն պիրինտէ գի-
եալար սաշմադտա օլան պիր օրմանտա , քէնտինէ պիր :

պէջիւք վէ մուազզէզ մէմուր կէլէրէք , Մօրմօն մէզ-
հէպինին տիկէր էսասլարընը տախի թէպլիզ կլէտիյի-
նի անլաթտը :

Պու արալըգ Մօրմօն թարիխինի տինլէմէքտէն
ճանլարը սըգըլան պազը զէվաթ վակօնտան ալըպ եիւ-
րիւյիւ վէրտիլէր . լաքին Վիլեամ Հիյշ ֆիթուրընը
պօզմայըպ սէօղիւնտէ տէվամ իտէրէք :

« Սըմիթին , բէտէր վէ պիրատւըլէրինի քէնտինէ
րապթ իտէրէք եէնի մէզհէպի թէէսիս կլէտիյինի , վէ
մէզհէպ՝ Ամէրիդատա , ինկիլթէրատա , Բսգանտինա-
վիյատա վէ հաթտա Ալմանեատա պիլէ գըսմէն գա-
պուլ օլունտուղունը , Օհիյօ շէհրինտէ պիր չիւպէնին
սուրէթը քիւշատընը վէ Գըրգլօնթտա իքի եիւզ պին
տօլար մէսարիֆ իլէ պիր մապէտ վէ պիր շէհր ինշա ի-
տիլտիյինի վէ սայիրէյի , մուֆասսալէն հիքեայէ կլ-
լէտի :

Վաիզ , զկյատէճէ թաֆսիլաթ վիրմէյէ վէ թէ-
ֆէրրուաթա կիրիշմէյէ պաշլատըղընտան , տինլէյիճի-
լէրին պէշ օնը տահա տաղըլտը , մամաֆիհ վաիզ՝ տին-
լէյէնլէրին ազալտըղընտան ապլա էնտիշէ իթմէյէրէք :

« 1837 սէնէսինտէ ժույէ Սըմիթին իլանը իֆլաս
կլէտիյինի վէ ըէֆիգլէրի թարաֆընտան վիճուտինէ
գաթրան սիւրիւլէրէք գօվուլտուղու հալտէ , իւշ սէնէ
սօնրա Միսսուրի թարաֆլարընտա թէքըրար իւշ պին
ալվէնէ իլէ զուհուր կլէտիյինի խապէր ալընտըղընը
նագլ իթտի :

Պու սըրատա տինլէյէնլէրտէն եալընըզ օն քիշի
գալտը քի . Բասթարթու հալա պուշլարըն արասընտա
իտի : Բասթարթու , վաիզին սէօղլէրինտէն աթիտէքի
մալիւմաթէ վազըֆ օլտու : Շէօյլէքի :

« Պիլախիրէ 1839 սէնէսինտէ իլլինուատէ Սըմիթ

ղուհուր իտէրէք, Միսիսիբի նէհրի գուրպինյոէ նուվ-վուլապէլ շէհրինի թէէսիս իթմիշ վէ նուֆուսը երլմի պէշ պինէ պալիղ օլմուշ. Սըմիթ տախի հաքիմ վէ ժէնէրալ ինթիխապ օլունմուշ վէ 1843 տէ ճիւմհուր ըէյիսի ինթիխապ օլունմադ իւզրէ իքէն, տէսիսէ իլէ Գարթաճէյէ ճէլպ օլունարադ պիր մէճիստէ պազը մասսէլի ատէմլէր թարաֆընտան խայընճասընա գաթլ իտիլմիշ տիր:

Պու արալըգ Բասթարթու վախօնաա եաբա եալը-նըզ գալմըշ իտի. վաիղ՝ եէկեանէ տինլէյիճիսի օլան Բասթարթույա պազարադ:

« Սըմիթին իտամընտան իքի սէնէ սօնրա մէրգու-մըն խէլէֆի Պըրիկամ Եունկ, Սալէ կէօլիւ սահինլինտէ սաքին օլտու քի, Գալիֆօրնիեայա կիթմէք իւզրէ օրա-տան կէշէն մէհաճիրլէրտէն էրէյիճէ պէօլիւք պիր ճէ-միլէթ թէշքիլ իլլէտի. ճէմիլլէթին չօղալմասը սէպէպի իսէ, պիր գաշ գարը ալմագտան իլէրի կէլտիլի աշի-քեար տըր. իշթէ պու սէպէպէ մէպնի հիւքիւմէթ ա-լէյհիմիլտէ պուլունտու. Օթահ արաղիսի հիւքիւմէթ ապքէրի թարաֆընտան զապթ օլունտու. ըէյիսիմիլ Պըրիկամ Եունկը տախի մուղայըրը ատալէթ օլարադ թէվզըֆ իթտիլէր. ֆազալթ պիղ անլէրին հիւճիւմ-լէրինէ բույի մալլուպիլլէթ կէօսլթէրմէյէճէյիլ. հաթ-տա տիկէր մէմլէքէթլէր կիպի Օթահտան տախի թարտ օլունսադ, եինէ քէնտիմիլլէ մինասիպ պիր մէվզը պու-լուպ չատըրըմըզը օրայա գուրաճաղըզ . . . տէտի:

Վաիղ պուրատա սէօղիւնի քէսիպ պիր թանէճիք տինլէյիճիսի օլան Բասթարթույա:

— Էյ պէնիմ սատըգ տինլէյիճիմ, սիզտէ կէլիպ պիզիմ պայրաղըմըզըն ալթընա կիրէրմիսինիլ, տէյու սօրմասը իւզէրինէ, Բասթարթու, պիր:

— Խա՛յր, ճէվապընը վիրուպ վախդի վակօնտա եալընըզ պըրագարագ սավուշը վէրտի :

Վախդին նութգ իյլէտիյի էսնատէ գաթար սիւ-
րաթլա գաթի մէսաֆէ իտէրէք Սալէ կէօլիւնին շըմա-
լը զարպիսինէ վառըլ օլտու, պինաէն ալէյհ գաթար-
տան ատէթա տէնիզ գատար ճէսիմ օլան պու կէօլիւ
թէմաշա իթմէք գապիլ օլույօր իտի : Հէլէ կէօլիւն
էթրաֆընտաքի մէնզարէյի թապիյէնին լէթաֆէթի
զայրի գապիլ տիր :

Սաթհը տէրեատէն 3800 ատըմ եիւքսէք օլան
Սալէ կէօլիւ, 70 միլ պօյունտա վէ 35 միլ արզընտա
տըր : Ասֆալէթ կէօլիւնէ մուղայըր օլարագ Սալէ կէօ-
լիւնին թուզը բէք զիյատէ օլմաղըլա, տէրունինտէ
պալըզ եաշայամազ, կէօլէ պիրլէշէն պիր չօգ ըրմագ-
լարըն թաթլը սույը պիլէ կէօլիւն թուզընը էքսիտէ-
մէզ իսէ տէ, պազը ըիվայէթէ կէօրէ Սալէ կէօլիւնին
սույը օ տէրէճէ աղըր տըր քի, ինսան իչինէ աթըլսա
պաթմազ տէտիքլէրի սէօզ սըրֆ միւ.պալաղա տըր :

Մօրմօնլար պէհագըն չիֆթճիլիք ֆէննինէ աշինա
օլտուդլարընտան, կէօլիւն էթրաֆընտաքի արագի բէք
կիւզէլ սուրէթտէ էքիլմիշ իտի . եօլճուլար սաաթ ի-
քիտէ էօթտէն մէվգըֆընա էնտիլէր . գաթար պուրա-
տան անճագ սաաթ ալթըտա հարաքէթ իտէճէյինտէն,
միւսիւ Ֆօգ իլէ մատամ Աուտա պու մէշհուր շէհրի
կէզմէյէ չըգտըլար . Մօրմօնլարըն մագարըր օլան պու
շէհիր թէէսիս իտիտիյի իչին սօգաղլար վէ խանէլէր
քեամիլէն տօղրու պիր խաթ իւզրէ եարըլմիշ օլմաղը-
լա, ատէթա Ամէրիգա շէհրի ատտ օլունապիլիր :

Եօլճուլար, սաաթ իւշտէ Ժէտէօն նէհրի իլէ վէհ
սաչ տաղը պէյնինտէ քեպին պու շէհրին սօգ
լընտա կէզմէքտէ իտիլէր . շէհիրտէ հէման ք :

կիպի օլուպ , անճադ Մօրմօն ազիզինին մապէտի իլէ Գօրթ-Հաուզ բէք կիւզէլ ինչա իտիւմիշ տիր . պէլտէ-նին մէշչուր ճատտէսինտէ միւթէատտիտ պայրադլար իլէ միւզէյեէն ճէսիմ պինալար վար տըր քի , պունլարըն իչինտէ էն պիյատէ ճալիպը տըդգաթ օլանը թուզ ֆիրուխթինէ մախսուս լազ-Սօլթ-Հաուզ նամ պինա տըր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ մատամ Աուտա , շէհրի բէք օ գատար գալապալըզ կէօրմէտիլէր . սօգադլարտա ա-տէթա քիմանէ եօգ կիպի իտի . էլքէքլէրէ նիսպէթէն գատընլարըն զիեատէ պուլունմասը , Մօրմօն մէզհէ-պինտէքի չօգ գարը ալմադ մէսէլէսինի հալլ իտէր . մամաֆիհի չուրասընըտա սէօյլէյէլիմ քի , Մօրմօնլարըն ճիւմլէսի միւթէատտիտ զէվճէլէրէ մալիք տէյիլ տիր . հէր քէս իսթէտիյի գատար զէվճէ ալմաղա մէշգուէն տըրլար . ֆագաթ Օթաճ գասապասը գատընլարը մէզ-հէպլէրի միւճիպինճէ միւթլագա թէզէվվիւճէ մէճպուր տըրլար . զիրա մէզհէպլէրինճէ գօճասըզ օլան պիր գա-տըն մազհարը ինայէթ օլմազ իմիշ . շէհրտէքի գա-տընլարըն էքսէրիսի տէրէճէյի նիհայէտէ ֆագր ու գա-րուրէթ իչինտէ կէօրիւնիւեօրլար իտի քի , ճիւմլէսի էլ-պիսէ օլարագ Ամէրիգա վահչի գատընլարընըն իթի-խազ իթտիքլէրի ատէթա չըպլագլըզ ուսուլինի իլթի-յար իթմիշլէր տիր :

Բասբարթու , պու գատընլարա աթֆըր նազարը տըդգաթ իտէրէք , էն զիեատէ անլէրին գօճալարընա աճըյօր իտի . մէրգում , պէշ օն գատընը պիրտէն գօ-լունա թագըպտա սօգադլարտա կէզալիւմէյի , Մօրմօն քիլիսէսինէ կէօթիւրմէյի վէ ալէլխուսուս ճիւմլէսինին պիրտէն վըզըլթըսընը տինլէմէյի , թէհամմիւլ օլուն-պիզիմ պիր պէլա ատա իտիյօր իտի . սօրմասը լաթ տէօրտէ պիր գաշ տագըզա գալարագ ,

Ֆիլիեաս Ֆոգ , մատամ Առաջին վե Բասթարթու, Մորմոն չէհրինտէն ավտէթ իտէրէք վակոնլարնա պինտիլէր , լօգօմօթիֆ տիւտիլիւ չալտը . գաթարըն թէքէրլէք-լէրի տէօնմէյէ պաշլատըղը վագըթ « տուրուները , տու-րըները » տէյու պիր սէտա իշիտիլտի :

Ֆագաթ գաթար եօլունտա թէվագուֆ իտէմէյէ-ճէյինտէն , վագթը իլէ եթիշէմէյէն Մորմոն ճէնթըլ-մէնի , վար գուվլէթի պաճագլարա վէրէրէք գօշմաղա պաշլատը :

Մէվգըֆ մէմուրլարը գաթարըն արգասընտան գօշան պու ճէնթըլմէնի տուրտուրմայը մինասիպ կէօրմէ-տիքլէրի վէ գաթար տախի հէնուղ ախըր սիւրաթ իթ-մէտիյի իշին , զէվալը ատէմճըղաղ նէֆէսի գըսըլմըշ օլարագ կիւճպէլա կիւճ գաթարըն սօնընտաքի արա-պալարտան պիրինէ սըչրայըպ պիր քէնարտա տիւշտիւ գալտը :

Ձէվալը ատէմճըղաղըն գօշտուղունը սէյը իտէն Բասթարթու , պու ատէմին եանընա կէլիպ խանէսինտէ իյլէտիյի մարագա սէպէպի իլէ սէյահաթ իթտիլինի վէ քէնտիսի Մորմոն օլտուղունը անլատըղը վագըթ , մէր-գումըն հալինէ զիյատէսի իլէ աճըտը :

Պիչարէ Մորմոն , պիր աղ սօնրա քէնտիսինի պուլ-տուգտան սօնրա , Բասթարթու եանընա սօգուլուպ , քէմալի նէգպէթ իլէ գաշ թանէ գարըսը օլտուղունը սօրտու . զիրա Բասթարթու պէօյլէճէ էվինի պարգընը թէրք իտուպ գաշան պիր Մորմոնըն , միւթլագա եիր-մի գատար գարըսը օլմալը տըր տէյու ֆարղ իտիյօր իտի . հալ պու քի պիչարէ Մորմոն ճէվապէն էլլէրինի եօգարը գալտըրարագ :

— Պիր թանէ զէվճէմ վար , ֆագաթ օտա պանա-չօգ կէլտի , տէտի :

28

Կրթիթ-Սուլթ-Լայգ շէհրի մէվգըֆընտան հարաքէթ իտէն գաթար, պիր սաաթ գատար Վիպր-Րի-եապուր նէհրինէ տողրու ճիհէթը շըմալյէ չըգտը քի, Սան-Ֆըրանչէսգօտան հարաքէթինտէն պէրի տօգուզ միլ գատար մէսաֆէ գաթ իյլէմիշ իտի. պուրատան իթիպարէն Վահսաչ տաղլարընըն թէհիքէլի գօրու-լուգլարը արասընտան ճիհէթը շարգիյէյէ միւթէվէճ-ճիւհ օլտու. Ամէրիգա շըմէնտըֆէր խաթը ճէսիմինի ինչա իտէն միւհէնտիսլէր, Վահսաչ տաղլարը իլէ Բու-շուզ տաղլարը արասը պուլլունան իշթէ շու մէվգըսա, ղիյատէճէ միւշկիւլաթա թէսատիւֆ իթմիշլէր իտի. հաթաա Ամէրիգա հիւքիւմէթի մէվքիւր խաթը ինչա ի-տէն շիւքէթէ, պէհէր միլտէ օն ալթը պին տօլար թէէ-մին իթմիշ օլտուղու հալտէ, խաթըն սարը նօգթա-սընտա պէհէր միլտէ գըրգ սէքիզ պին տօլար թէէ-մին իյլէմիշ տիր. մամաֆիհ միւհէնտիսլէր թապիաթըն խարիճինտէ պիր շէյ եաբամամըչլար տըր. անճագ միւմքին մէրթէպէ սարֆը ղայրէթ իտէրէք, միւշկիւ-լաթը տէֆ իտէպիլմիշլէր վէ օն տէօրթ պին այագ ու-զունլուղունտա ճէսիմ պիր թունէլ գազըմաղա մէճ-պուր օլմուչլար իտի.

Չաթէն խաթըն սաթհը տէրեատէն էն չօգ եիւք-սէլտիյի նօգթա Սալէ կէօլիւնին էթրաֆը օլուտ, ան-տէն սօնրա Պէյթըր-Գըրիգ վատիսինէ տօղրու աչաղա էնմէյէ պաչլար.

Պու հէվալիտէ նէհրլէր տախի բէք չօգ օլտու.

ղունտան, գաթար Մօրի վէ Կըրի նամ ասմա քէօբրիւ-
լէրտէն կէշտի . ինկիթէրայա եագլաշտըգճա Բասբար-
թունըն սապըրսըղըղը արթըյօր իտի . Ֆիքս իսէ մէ-
մուլին զայրի պիր հատիսէ զուհուր խտէրէք քէնտի-
լէրինի եօլտան ալըգօր գօրգուսընա տիւշիւպ , պէլքի
Ֆիլիեաս Փօգտան զիյատէ մուվասըլէթի կէօզլէյօր ի-
տի քի , պու տա թապիյի տիր :

Ագչամըն սաաթ օնընտա գաթար Գօրթ-Պըրիթ-
տէր մէվգըֆընա մուվասըլէթ վէ օրատան հէման հա-
րաքէթ իտէրէք եիրմի միլ կիթտիքտէն սօնրա , վի-
յօմէնկ հիւքիւմէթի արաղիսինէ տախիլ օլտու վէ Պէյ-
թըր Գըրիգ վատիսինտէ եօլունտա տէվամ իյլէտի . պու
վատիտէ Գօլօրարօ գանալը մէվճուտ տըր :

Դեկտեմբերին եէտիսի օլան էրթէ կիւնի Կըրիգ-
Րիյօվէր մէվգըֆընտա պիր չարեէք տուրտուլար . հէր
նէ գատար կիճէ էքէյիճէ գար եաղմըշ իտի իսէ տէ ,
եաղմուր տախի սէրբմէքտէ օլտուղունտան , եաղան
գար պիր եանտան էրիյիպ գաթարըն հարաքէթինէ
մանի օլմայօր իտի . Բասբարթու գար եըղընլարքնը
կէօրտիւքճէ .

— Շու պիզիմ էֆէնտինին տէ հիշ ագլը կօգ ի-
միշ ա' , մատէմ քի սէյահաթա չըգաճագսըն պարի
եազըն պահաս կիրիշ , հիշ օլմազսա պու ճիհէթլէ օլ-
տուն գօրգու օլմազ , տէյօր իտի :

Պու արալըգ մատամ Աուտա Բասբարթուտան
զիյատէ պիր էնտիշէ իչինտէ պուլունույօր իտի :

Ֆիլ հագըգա գաթարըն տուրտուղու զէման եօլ-
ճուլարըն պաղըսը վակօնլարտան էնիպ Կըրիգ-Րիյօվէր
մէվգըֆը րըլթըմընտա կէշէրէք հարաքէթ զէմանընը
պէքլէյօրլար իտի քի , մատամ Աուտա օ կէզէնլէր ա-
րասընտա , պուլունտուղու բէնշէրէտէն , Սան Ֆըրան-

չէսգօտա ֆիքսէ պիր եուսրուգ էնտիրէն վէ Ֆիլիեաս Փօգը թահքիր իտէն մահուտ Ամերիգալը միրալայ Լս-
թամբ Բըրէքթէօրի կէօրիւպ թանըմը իտի . կէնճ
գատըն քէնտիսինի մերգուամ կէօսթերմէք իսթէմէ-
յիպ կէրի չէքիտի :

Պու մատտէ գատընճըղազը կէրէյի կիպի միւթէ-
էսսիր իթտի, չիւնքի մատամ Աուտա , հէր կիւն միւսիւ
Փօգ հագգընտաքի հըսըյաթը չիւքրանիյէսինի , եա-
խօտ տահա տօղրուսը մուհապէթինի արթըրարագ ա-
տէթա Ֆիլիեաս Փօգը սէվմէյէ պաշլամը իտի . շու
միրալայ Բըրէքթէօր հէր նէ գատար սըրֆ թէսատիւ-
ֆէն գաթարտա պուլունույօր իսէ տէ , Ֆիլիեաս Փօգ
անը կէօրիւրսէ միւթլագա Սան-Ֆրանչէսգօտաքի մու-
ամէլէսի հագգընտա թարգիյէ թալէպ իտէճէք վէ պիթ-
թապի արալարընտա պիր տուէլլօ հուսուլէ կէլէրէք ,
Փօգըն հայաթը վէ սէյահաթը թէհլիքէտէ գալաճագ
իտի . պինտէն ալէյհ նէ եաբըպ եաբըպ միւսիւ Փօգ
իլէ միրալայըն պիրպիրլէրինի կէօրմէմէլէրինի ճահտ
իթմէլի իտի :

Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի գաթարըն հարաքէ-
թինտէն սօնրա Ֆիլիեաս Փօգըն պիր քէօլէտէ ույուգ-
լամասընտան իսթիֆատէ իտէրէք կէնճ գատըն գալգ-
տը , մէսէլէյի անլաթմագ իւղրէ ֆիքս իլէ Բասբար-
թունըն եանընա կիթտի . ֆիքս իշի անլատըգտան
սօնրա .

— Միրալայ Բըրէքթէօր պիզիմլէ պէրապէր հա' ,
միւսթէրիհ օլունըղ մատամ , օ հէրիֆ ասըլ պէնի թահ-
գիր իյլէմիշ օլտուղունտան , միւսիւ Փօգտան էվլէլ
պէնիմլէ գօզունը բայլաշմալը տըր , տէտի :

Բասբարթու . - Պէն անըն հագգընտան կէլմէյի
թէահհիւտ իտէրիմ :

Մատամ Առուտա . - Միւսիւ Ֆիքս , էյի պիլիբի-
նիզ քի Մ. Ֆիլիեաո Ֆօգ քէնտի ինթիգամընը ալմագ
իչին քիմսէնին մոււվէնէթինէ միւհթաճ տէյիլ տիր ,
հաթտա օ հէրիֆի պուլմագ իւզրէ Ամէրիգայա պիլէ
կէլէճէյինի սէօյլէյօր իտի . պինաէն ալէյհ պուռնն
պիլինճի չարէսի եէքտիկէրլէրինի կէօրմէմէլէրի տիր ,
պիրի պիլրլէրինի կէօրիւրլէրսէ իչ միւ թլագ ֆէնս օլուր :

Ֆիքս . - Էվվէթ հագգընըզ վար մատամ , պիլի
պիլրլէրինի կէօրմէմէլի տիրլէր , շայէտ կէօրէճէք օլուր-
լարսա պիր տուէլլօ մէյտանէ չըգար վէ Մ. Ֆօգ զա-
լիպ տէ մաղլուպ տէ օլոա եօլունտան գալըր . . .

Բասբարթու . - () վագըթ տա Բըֆօմ գըլլիպ ա-
զալարը տա սէվինսինլէր , չուրատան նիւ եօրգա տէօրտ
կիւնիւմիզ գալտը , էկէր միւսիւ Ֆիլիեաո Ֆօգը վա-
կօնտան չըգարթմամանըն չարէսինէ պագարսագ մաթ-
լուպ հասըլ օլուր . . .

Պու արալըգ Ֆիլիեաո Ֆօգըն ույանմասը մուհա-
վէրէյի քէստի , Բասբարթու տախի զայէթ եաւաշ սէ-
տա իլէ խաֆիյէյէ .

— Սահիհէն սիզ էֆէնտիմ իչին տուէլլօյա հա-
զըմըսընըզ , տէտի :

— Էվվէթ ? Մ. Ֆօգը սաղ սէլիմ էվրօբայա կէօ-
թիւրմէք իչին հէր շէյի եաբմաղա հազըլըմ :

Բասբարթու խաֆիյէնին սուրէթը գաթիյէտէ սէօյ-
լէտիյի պու սէօզտէն կէրէյի կիպի իւրքտիւ :

Մ. Ֆօգը վակօնտան տըշարը չըգարթմամանըն
չարէսի օլտուգճա գօլայ պիր շէյ իտի , զիրա մումաի-
լէյհ կէզվէյէ , թէպտիլի մահալ իթմէյէ չօգլուգ ար-
զուքէշ տէյիլ իտի . պու արալըգ խաֆիյէ՝ Մ. Ֆօգը
վակօնտա ալը գօյմաղա պիր չարէ պուլտում զաննը
իլէ մումաիլէյհ :

— Դաթարտա կէշէն սաաթլար բէք զիյատէ ին-
սանըն ճանընը սըգըյօր տէյիլ մի , տէմէսի իլէ ֆի-
լիեաս ֆօգ .

— Էվվէթ , լաքին կէշէր , տէտի :

— Սիդ վաբօրտա վիսթ օյնայօր իտինիզ :

— Էվվէթ ամա պուրատա նէ քեաղըտ նէ տէ օ-
յունը վար :

— Ատամ սէն տէ , պէն քեաղըտ պուլուրում ,
գաթարտա հէր չէյ սաթըլըր , օյուննույա կէլինճէ է-
կէր մատամ գապուլ իտէրսէ . . .

Մատամ Աուտա . - Էվվէթ էֆէնտիմ , օյնարըզ ,
պիր ազ վիսթ պիլիրիմ , պունտան գաթինազար վիսթ
օյնամագ Լնկիլիզ թէրպիյէսի տախիլինտէ տիր :

Ֆիքս . - Պէնտէնիզ տէ պու օյունը էբէյիճէ պի-
լիրիմ , օ հալտէ իւշիւմիւզ օյնարըզ :

Ֆիլիեաս ֆօգ . - (Մէմնունիյէթլէ .) Նա՞սըլ խ-
թէրսէնիզ :

Բասբարթու օյուն իշին լազըմ օլանը արամաղա
կիթտի , տէրհալ վիսթ օյունունա նէ լազըմ իսէ ,
հաթտա պիր մասա իլէ պիր տէ եէշիլ չուհա էօրթիւ-
յիւ համիլէն կէլտի , օյունա պաշլանըլտը . մատամ Ա-
ուտա էբէյիճէ վիսթ օյնայօր իտի քի , Մ. ֆօգըն պա-
զը ճիտտի թէպրիքլէրինէ տէ մազհար օլտու , խաֆիյէ
իսէ պէհագգըն էյի օյնայօր իտի : Բասբարթու քէնտի
քէնտինէ .

— Իշթէ պու ալա , արթըգ եէրինտէն գըմըլտան-
մազ իշիմիզ օլտու , տէտի :

Էյլէնտէն պիր սաաթ էվվէլ գաթար , պահրը
Մուհիթի Գէպիր իլէ , պահրը Մուհիթի Աթլասինին
նօգթէյի թէլագըսը օլան նօգթանըն միւսատըֆ օլ-
տուղու մահալէ կէլտի . պուրասը սաթհը տէրեատէն

7529 Ինկիլիզ այաղը եիւքսէք օլանն Բաս-Պըհրիտէր տիր քի , Բուշօղ տաղլարը տէմիր եօլունըն պուրասը էն եիւքսէք նօգթասը տըր , իքի եիւզ միլ սօնրա գաթար , Ամէրիգանըն վասի սահրասընա կիրտի :

Մէզքիւր սահրայա էնիլէն սաթհը մայիլտէ պիք չօղ ըրմագլար հուսուլէ կէլիյօր իտի քի , պունլարըն չօղու նօրթ-Բլաթ նէհրինին այաղլարը տըր . եօլնուլարըն կէօրէպիլտիքլէրի շարգ վէ չըմալ թարաֆը , քեամիլէն շու տէտիյիմիզ այաղլարըն թէշքիլ իթտիյի լաթիֆ սու խաթլարը իլէ մէսթուր տըր քի , անլէրին պիր գըսմը տա նօրթ-Բլաթ նէհրինի թէշքիլ ետէրլէր : Իշթէ պու ըրմագլար իլէ տէմիր եօլ խաթը արասընտա ղայէթ միւնպիթ վէ մահսուլտար պիր արազի մէվճուտ տըր : Միսսուրի պէօյիւք նէհրինին սաթհը մայիլինի թէշքիլ իտէն վէ Ագարանսաս տաղլարընտա նէհայէթ պուլան օրմանլըզ , տէմիր եօլըն սազ թարաֆընտա պուլունմագտա տըր :

Էյլէտէն եարըմ սաաթ սօնրա եօլնուլար Հալիգ գալասընը կէօրտիլէր . պէօյլէճէ իքի սաաթ տահա կիտիլտէ , Բուշօղ տաղլարը կէշիւմիշ օլաճագ իտի . Դար եաղմայօր իսէ տէ , քէսկին պիր սօուգ հիւքմֆէրմա օլույօր իտի . ղայէթ պաթթալ գուշլար գաթարտան իւրքէրէք ուզագլարա տօղլու ուշույօրլար իտի . հայվանաթը վահշիյէտէն պիր գուրտ պիլէ կէօրիւնմէտի :

Դաթար տէքունինտէ իտիլէն էյլէ թաամընտան սօնրա , Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ ըէֆիզլէրի թամ վիթ օյու-նունա օթուրմուշլար իքէն , պիրտէն պիքէ լօգօմթիֆին աճը աճը տիւափւյի իշիտիլտիւ , գաթար տուրտու , Բասարթիու պաշընը բէնչէրէտէն չըգարտը իսէ տէ , սէպէպը թէվադուֆը անլայամտար :

Ֆիքս իլէ մատամ Առւտա , Միւսիւ Ֆոգըն իշի անլամագ իւզրէ տըշարը չըգաճաղընտան գօրգտուլար իսէ տէ , պիզիմ ճէնթըլմէն , եալընըզ Բասաբարթույա .

— Կիտուպ նէ օլտուղունը անլայանըզ , աէմէքլէ իքթիֆա իթտի .

Բասաբարթու վակօնտան չըգտը , եօլճուլարըն գըրգ գատարը տահա տըշարը չըգմըշլար իտի քի , միրալայ Լսթամբ Բըրէքթէօր տախի անլէրին արասընտա պուլունույօր իտի .

Խաթըն իլէրիսինտէ գըրմըղը պիր պայրագ չէքիլտիլի ճիհէթլէ գաթար տուրմսւշ իտի . պու պայրագ եօլըն պօղուգ օլտուղունը իշարէթ իտիյօր իտի . մաքինիսթ իլէ գաթար մէմուրը Մէտիսայն-Րուվ , մէվգըֆը միւտիւրի թարաֆընտան կէօնտէրիլէն իքի ատէմլէ չիտտէթլի պիր միւքեալէմէ իտիլիյօր իտի . պու ատէմլէր , մէզքիւր մէվգըֆ միւտիւրի թարաֆընտան գաթարը տուրտուրթմագ իւզրէ պուրայա կէօնտէրիլմիշ իտի . եօլճուլարտա միւքեալէմէյէ գարըշտըլար . հաթտա միրալայ Բըրէքթէօր տախի պէյանը էֆքեար իտիյօր իտի քի , Բասաբարթու անլէրէ եազլաշտըղը վագըթ , կէլէն եօլ պէքճիսինին սէօյլէտիլի չու սէօլլէրի իշիթտի .

— Խայր , կէչմէնին չարէսի եօգ տըր , Մէտիսայն Րուվ քէօբրիւսիւ պօղուլմուշ տըր , գաթարըն սըգլէթինէ թէհամմիւլ իտէմէզ .

Պօղուլմասընտան պահա իտիլէն պու քէօբրիւ , գաթարըն պուլունտուղու մէվգըֆտան պիր միլ իլէրուտէ վագը պիր ուշուրում իւզէրինէ եաբըլմիշ պիր աւմա քէօբրիւ իտի . եօլ մուհաֆըղը ասլա միւպալաղա իթմէյօր իտի . թէհլիքէ մուհագգագ իտի . զիրա մէրգումըն տէտիլինէ նազարէն , քէօբրիւյիւ թուլթան զէհ-

ճիրլէրին պիր չօղը գըրըլմը շտուղունտան , գաթարըն կէշտիյի վագըթ վէրէճէյի սըգլէթէ թէհամիւլ կտէմէյուպ երգըլաճագ իտի :

Բասքարթու , ազիմ պիր հիտտէթ իլէ տիշլէրինի սըգարագ , իշպու միւքեալէմէյի տինլէյօր վէ պու խուսուսը էֆէնտիսինէ աչմաղա ճէսարէթ իտէմէյօր իտի . պու արալըգ միրալայ Բըրէօթէօր :

— Զանն իտէրսէմ , քէօրրիւ պօղուգ տըր տէյու պուրատա տաղ պաշընտա գալաճագ տէյիլիղ ա' , տէտի :

Մէմուր . - Օմահա մէվգըֆընտան պիր գաթար կէօնտէրիլմէք իչին օրայա թէլէկրաֆ չէքիլմիշ իսէ տէ , գաթարըն ալթը սաաթտան Մէտիսայն մէվգըֆընա մուվասըլէթի մէմուլ տէյիլ տիր :

Բասքարթու . - Ալթը սաաթ մը :

Մէմուր . - Էվվէթ , զաթէն պիղ Մէտիսայն մէվգըֆընա անճագ ալթը սաաթտա եաեա կիտէպիլիրիղ :

Եօլճուլար . - Եաեա մը :

Եօլճուլարտան պիրի . - Մէվգըֆ պուրայա նէ՝ գատար ուղագ տըր :

Մէմուր . - Քէօրրիւնիւն էօթէ թարաֆընտան իթիպարէն օն իքի միլ :

Միրալայ Բըրէօթէօր . - Օն իքի միլ գար իչինտէ կիտէճէյիղ հա' :

Միրալայ Լսթամբ , պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք տէմիր եօլ շիրքէթինէ վէ մէմուրլարընա թահգիրանէ լանէթլէր իթմէյէ պաշլատը քի , Բասքարթու տա մէրգումա իշթիրաք իտիյօր իտի . չիւնքի զուհուր իտէն շու մանինին տէֆինէ , էֆէնտիսինին պանգնօթլարը միւգթէտիր օլամայաճագ իտի . եօլտան կէրի գալընտըգտան պաշգա , օն պէշ միլ գար իչինտէ եաեա կիթմէք :

եօլճուլարըն վէ Բասրարթուներն ճանընը ֆէնա հալաէ սըգըյօր իտի :

Էկէր Թիլիեաս Թօդ օյունա տալմամըլ օլսա իտի , միւթլագա պու սէտալէր նազարը տըգգաթընը ճէլպ իաէճէք իտի . Բասրարթու քէմալի մէյուսիյէթլէ է-ֆէնտիսինին եանլնա ավաթ իթմէք իւզրէ իքէն , Թօրսթէր նամընտա օլան մաքինաճը քէլամէ աղազ իլէ .

— Էֆէնտիլէր , պէլքի կէշմէնին պիր չարէսինի պուլուբըզ , տէտի :

— Բէօբրիւտէն մի .

— Էվվէթ , քէօբրիւտէն .

— Պիզիմ գաթար իլէ մի .

— Պիզիմ գաթար իլէ :

Մէմուրլար . - Լաքին քէօբրիւ եըգըլաճագ տըր :

Մաքինաճը . - Ատամ սէնտէ , պէն գաթարը տէ-րէճէյի նիհայէտէ պիր սիւրաթլա հարաքէթ իթտիրէ-յիմ տէ քէօբրիւյիւ պագ նա՛սըլ կէշէրիզ :

Բասրարթու . - Վա՛յ . . .

Վագաա եօլճուլարըն պազըսը մաքինաճընըն թէք-լիֆինի գապուլէ շաեան կէօրտիւլէր , հէլէ միրալայ Ըսթամբա բէք խօշ կէլտի . տէլի Ամէլիգալը պու թէ-շէպպիւսիւ բէք ճալիպը տըգգաթ պուլույօր իտի . հաթ-տա Ամէրիգալը միւհէնտիսլէրտէն պազըլարը գաթարը սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ գօյ վերիպ ըրմագլարը քէօբ-րիւսիւզ կէշմէք թէշէպպիւսիւնտէ պուլունտուգլարընը խաթըրլաաըլար , հէր քէս եավաշ եավաշ մաքինաճընըն թէքլիֆինի գապուլ իտուպ .

— Սիւզտէ էլլի կէշէրիզ , տէյօրլար իտի :

— Հաթթա եիւզտէ ալթմըլ :

— Նա՛սըլ , հաթթա եիւզտէ սէքսէն տօգսան պիլէ :

Բասբարթու շաշըմը իտի . դօճա հէրիֆ կէօղիւ-
նիւ պուտագտան սագընըր թագըմտան տէյիլ իտի ի-
սէ տէ , մէսէլէյի բէք զիյատէ ալա Ամէրիքէն կէօրիւ-
յօր իտի . մէրգում քէնտի քէնտինէ .

— Հէմ պիր շէյ տահա վար քի , պու ատէմէր-
տէ օրտյա ագըլ էրտիրէմէտիլէր տէյուպ , եօլճուլա-
րըն պիրինէ խիթապէն .

— Էֆէնտի , հէր նէ գատար մաքինաճընըն թէք-
լիֆի պիր աղ թէհլիքէլիճէ կէօրիւնմէքտէ իսէ տէ ,
անճագ . . . տէմէքտէ իքէն , եօլճու , Բասբարթունըն
սէօղիւնիւ գաթ իտէրէք .

— Նիւզտէ սէքսէն կէշէրիզ , տէյուպ , արգասը-
նը տէօնտիւ . Բասբարթու , տիկէր պիր եօլճույա խի-
թապէն .

— Օրասը էօյլէ ամա , շու վար քի . . .

Եօլճու . - Միւլահազայա մահէլ եօգ , մատամ քի
մաքինաճը կէշէրիզ տէյօր , կէշէրիզ վէսսէլամ .

Բասբարթու . - Շիւպհէսիզ կէշէրիզ , ֆագաթ
տահա զիյատէ իհթիյաթա ըայէթ իտիլմիշ օլուր իտի
էկէր . . .

Միրալայ Բըրէքթէօր . - Նէ՞ իհթիյաթը ճանըմ ,
իհթիեաթէ մահալ եօգ , սիւրաթը ֆէվզէլատէ իլէ
կէշէճէյիզ , անլայօ՞րմուսըն .

Բասբարթու , քիմսէնին քէնտինէ սէօղ սէօյլէմէ-
յէ մէյտան վէրմէտիքլէրինէ պագմայարագ .

— Ճանըմ , մատէմ քի իհթիյաթ քէլիմէսինէ գը-
ղըյօրսունըզ , տահա թապիյի օլուրտու էկէր . . . տէ-
մէքտէ իքէն , միրալայ .

— Նէ՞ , քի՞մ , նէ՞ վար իմիշ , նէ՞ օլմուշ , թապիյի
նէ՞ տէմէք օլույօր , տէյինճէ , Բասբարթու նէ տէյէ-
ճէյինի շաշըրտը . միրալայ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Եօգսա գօրգույօ՞րմուսընըդ, տէտի :

Բասբարթու . - Պէն գօրգաճաղըմ հա՛. պիր Թը-
րանսըզըն գօրգու նէ տիր պիլմէզ օլտուղունը սիզէ
կէօսթէրէպիլիրիմ, տէտիյի սըրատա .

— Պօշ լաֆլար իլէ վազըթ կէչիրմէյէլիմ, պինէ-
լիմ, պինէլիմ, տէյու սէտալէր իշիտիլտի , հէրքէս վա-
կօնլարա կիրտի . Բասբարթու իսէ քէնտի քէնտինէ .

— Պինէլիմ ամա , սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ է-
վէլա դաթար քէօբրիւտէն աթլամազտան էվէլ պիզ
եաեա կէչմիշ օլսագ իտի , վէ սօնրա մաքինաճը ֆիք-
րինի մէվգըյը իճրայէ գօյսա իտի , տահա թա-
պիյի օլմա՛ղ մը իտի . հիշ օլմաղսա քէօբրիւ եը-
գըլտըղընտա պիզտէ պէրապէր էօլմէզ իտիք . շու պու-
տալա հէրիֆլէր ֆիքրիմի անլամագ իսթէմէտիլէրսէ ,
պէնի տիւշիւնմէքտէն տէ ալըգօյամազլար ա՛, տէտի .

Բասբարթունըն սէօլիւնիւ քիմսէ տինլէմէտի .
եօլճուլար վալօնլարա կիրտիք Բասբարթու տախի պիր
չէյ սէօյլէմէտէն եէրինէ օթուրտու . Ֆիլիեաս Թօգ իլէ
րէֆիգլէրի իսէ , հէնուզ օյունտան պաշ գալտըրմա-
մըշլար իտի .

Լօգօմօթիֆ շիտտէթլէ պիր տիւտիւք չալտը . մա-
քինաճը լօգօմօթիֆի պիր միլ գատար կէրի կէօթիւր-
տիւքտէն սօնրա պիր տահա տիւտիւք չալտը , եալը-
նըզ լօգօմօթիֆին չըգարտըղը սէտա իշիտիլյօր իտի .
մաքինանըն բիսթօնը՝ սանիյէտէ եիրմի հարաքէթ իճրա
իտիյօր , վալօնլարըն թէքէրլէքլէրի աթէշ բիւսկիւրիւ-
յօր իտի . սաաթտա եիւզ միլ սիւրաթլա կիտէն դա-
թար , կիւյա քի տէմիր չըպուգլար իւզէրինէ իսթի-
նատ իթմէյօր իտի , չիւնքի սիւրաթ՝ սըգլէթի մահվ
իթմէքտէ իտի .

Քէօբրիւ կէչիլտի , լաքին շիմշէք կիպի կէչտիլէր ,

եօճուլար քէօբրիւյիւ պիլէ կէօրմէտիլէր . սանքի գաթար՝ սիւրաթը ֆէվգէլատէսի հասէպի իլէ քէօբրիւնիւն պուլունտուղու ուշուրում իւղէրինտէն աթլամըշ իտի . մաքինաճը գաթարըն սիւրաթընը անճագ քէօբրիւտէն պէշ միլ իլէրիսինտէ թախֆիֆ իտէպիլտի :

Ճագաթ գաթար ուշուրումտան կէշէր կէշմէզ , պիւթիւն պիւթիւն խարապ օլան քէօբրիւ Մէտիսայն նէհրինէ երգըլտը :

29

Գաթար , պիլա մումանաթ եօլունտա տէվամ իտէրէք օ ազչամ Ավան կէշիտինէ վասըլ օլտու . իշթէ տէմիր եօլ պուրատա սաթհը տէրեատէն 8096 այագ եիւքսէլիր քի , Ամէրիգա խաթընըն էն եիւքսէք նօգթասը տըր . պունտան սօնրա միւթթասըլ պահըր Մուհիթի Աթլասիյէ էնիլէճէք իտի :

Պուրատա Գօլօրատօ հիւքիւմէթինին մէշհուր շէհրի օլան Տէնօրըն ասըլ խաթէ պիրլէշէն գօլունա րասթ կէլինիր . իշթէ շուրայա գատար Սան-Ֆրրանչէսգօտան իթիպարէն իւշ կիւն իւշ կիճէտէ 1382 միլ գաթ օլունմուշ իտի . Նիւյ-նօրգա մուվասըլէթ իլին իսէ , թամ տէօրթ կիւն տէօրթ կիճէ լազըմ կէլտիլինտէն , տահա թամ պիր կիւնլիւք եօլ գալմըշ իտի :

Կիճէ վալեահ օվասընը սօլա պըրագտըլար . եարը կիճէյէ պիր սաաթ գալարագ Նիպրիսգա հիւքիւմէթիւնէ կիրտիլէր վէ Ռըլաթ նէհրինին սօլ այաղը իւզէրինտէ քեային ժուլէսպուրկա վասըլ օլտուլար : Սապահլէյին սաաթ սէքիլտէ Մագ-Ֆէրսօն գալասը արգա-

տա գալմը իտի . պուրասը իլէ Օմահա ատասընա 258 միլ մէսաֆէ վար տըր . տէմիր եօլ Բըլաթ նէհրի սօլ ալաղընըն սահիլինի թէագըպ իտէրէք . Նօրթ-Բըլաթ շէհրինէ վասըլ օլուր . պու կին եիւզ պիրինճի նըսֆէլ նիհար տայիրէսի կէշիլմիշ իտի .

Մ. Փօգ իլէ արգատաշլարը թէքրար օյունա տալտըլար , հիշ պիրիսի եօլըն ուզատըղընտան պահա իթմէյօր իտի . Ֆիքս պիլէ օյունտա զայպ իլէտիլի հալտէ բէք օ գատար ասարը . հիտտէթ կէօսթէյմէյօր իտի . չիւնքի օ սապահ թալի Մ. Փօգա բէք զիյատէ եարտըմ իթտի . Ֆիքս պիւսպիւթիւն մաղլուպ օլմագ իւզըն պիրտէն պիրէ արգա թարաֆտան պիր սէտա .

— Պէնտէ օյնաեաճաղըմ , սիղէ տէօրտիւնճիւ օլուրում , տէմէսի իւզէրինէ , Ֆիլիեաս Փօգ , մատամ Աուվէ Բասարլթու պաշլարընը գալարըուպ միրալայ Բըլէօթէրը կէօրտիւէր . միրալայ իլէ Ֆիլիեաս Փօգ տէրհալ պիր պիրլէրինի թանըտըլար . միրալայ սէօզիւնիւ թէքրար իտուպ .

— Վայ ինկիլիզ էֆէնտի , սի՞զմիսինիզ , իւշ քիշի՞ մի օյնայօրսունըղ , տէմէսի իլէ , Ֆիլիեաս Փօգ սօղուգ գանլըլըգլա .

— Օյունումուզա տէվամ իտէլիմ , տէտի իսէ տէ , միրալայ .

— Խայր , պէն տէօրտիւնճիւ օլմաղա արզու իտիյօրում , տէյէրէք , էլի իլէ քեաղըտլարը գաբմագ իսթէյուպ .

— Սիղ պու օյունտան պիր շէյ անլամազընըղ , տէյու իլավէ իթտի .

Ֆիլիեաս Փօգ . - (Այաղա գալգարագ .) Պէլքի պաշգա պիր օյունտա պիրաղ անլարըմ .

— Թէճրիւպէ սիղէ այըտ տըր .

Մատամ Առուտա սաբ սարը քէսիրմիշ իտի . Բաս-բարթու , Ֆիլիեաս Ֆոգա քէմալի հագարէթլէ պագան շու Ամէրիգալը,ը հէման պողմագ իսթէյօր իտի . Ֆիքս իսէ եէրինտէն գալգըպ միրալայա .

— Էֆէնտի , զանն իտէրսէմ սիզի իլէ գօղումը պէն բայլաշաճաղըմ, ունութմատընը ա՛, չիւնքի պէնի եալընը թահգիր տէյիլ, ֆալլա օլարագ տէյտիւնիւղ տէ , տէյինճէ , Ֆիլիեաս Ֆոգ .

— Աֆվընըը թալէպ իտէրիմ Մ. Ֆիքս , չիւնքի պու մատտէ եալընը պանա այըտ տըր , ալլիսուսուս միրալայ ճէնապլէրի օյունումա միւտախէլէ իտէրէք պիր գաթ տահա թահգիրէ գալգըշտըղընտան , քէնտիսինտէն թարգիյէ թալէպ իթմէյէ հագգըմ վար տըր , տէտի .

Միրալայ . - Նէ վագըթ իսթէրսէնիզ , նէրէտէ իսթէրսէնիզ , հէմ իսթէտիյինիզ սիլահ իլէ .

Մատամ Առուտա , նաֆիլէ եէրտէ Մ. Ֆոգը թէսքին իթմէյէ չալըշտը . Ֆիքս , միւճատէլէյի քէնտի իւղէրինէ ալմագ իչին պէյհուտէ օղըաշտը . Բասբարթու իսէ միրալայը հէման վահօնըն բէնչէրէսինտէն տըշարը աթմագ իսթէտի իսէ տէ , Մ. Ֆոգըն պիր իշարէթի իլէ բահէթ տուրմաղա մէճպուր օլտու . Ֆիլիեաս Ֆոգ վահօնտան չըդտը , միրալայտա արգասը սըրա կիթտի . Ֆիլիեաս Ֆոգ , միրալայա .

— Էֆէնտի , պիր ան էվվէլ Էվրօբայա մուվասըլէթ խուսուսընտա իսթիճալ իտիյօրում, ճիւզվի պիր թէէ-խիւր պէնիմ իչին պէյիւք զարարը մուճիպ օլաճագ տըր , տէտի .

— Պանա նէ .

— Սիզին իլէ Սան-Ֆըրանչէսգօտա օլան մուամէլէմիզ իւզէրինէ , պէն Էվրօբայա կիթտիւտէն սօնրա ,

Թէքրար Ամէրիգայա կէլիպ սիզի պուլմաղա գարար վէրմիշ իտիւմ :

— Սահի՞հ մի :

— Էվվէ՛թ , ալթը այ սօնրա պուլուշմագ իւզրէ պիր մէվգըյը միւլագաթ թային իտէ՛րմիսինիզ :

— Ալթը սէնէտէ օլուրսա երնէ թային իտէրիւմ :

— Պէն ալթը այ տէյօրոււմ . հէմ մէվգըյը միւլագաթտէ միւթլագա պուլունանաղըմա էմին օլունըզ :

— Պունլար պիւթիւն գաչամագ եօլը սէօզլէր տիր , եա շիմտի եախօտ հիչ :

— Բէք ալա , նիւ-եօրգա կիախյօրսունըզ , տէյի՛ւ մի :

— Խա՛յր :

— Շիգակօյա՞ մը :

— Խա՛յր :

— Օմահայա՞ մը :

— Ճանըմ նէնինիզէ՛ լաղըմ , Բըլիւմ Գըրիգի պիլի՛րմիսինիզ :

— Խա՛յր :

— Եագըն պիր մէվգըֆ տըր , գաթար պիր սաաթա գատար օրայա վասըլ օլանագ վէ օրատա օն տագըզա տուրանագ տըր , օն տագըզատա թարաֆէյն պէշ օն էլ սիլահ աթապիլիրիզ :

— Բէք ալա , պէն Գըրիգ Բըլիւմտէ վակօնտան էնէրիւմ :

— (Թէրպիյէսիզէ) Պէնտէ օրատա գալանաղընըզը իւմիւտ իտէրիւմ :

— Գի՛մ պիլիր :

Ֆիլիհասա Ֆօգ պունը տէյիպ , քէմալի ֆիւթուր-սուղլուգլա վակօնա կիրտի . մումալէյհ , մատամ Աուտայէ՝ Ամէրիգալընըն գօրգանագ պիր ատէմ օլմատը-

ղընը սէօյլէտի . պատէհու Ֆիքսէ շահիտ օլմաղը ըէճա իթտի . Ֆիքս ըտտտ իտէմէտիյինտէն Ֆիլիեաս Յօգժա քէմալի ըահէթլէ եարը պըրագմըշ օլտուղու օյունա պաշլատը :

Սաաթ օն պիրտէ գաթար Բըլիւմ-Գըրիգ մէվգը-ֆընա մուվասըլէթ իտինճէ Ֆիլիեաս Յօգ գալգաթը . Ֆիքս իլէ պէրապէր գաթարըն խարիճինտէքի կէչիտէ չըգաթը , Բասթարթու պիր չիֆթ ըէվօլվէրի համիլէն արգասընտան կիտիյօր իտի . մատամ Աուտա իսէ քէնտինտէն կէչմիշ օլարագ վակօնտա գալտը :

Պու արալըգ տիկէր վակօնըն գաբուսը տա աչըլըպ արգասընտա պիր Ամէրիգալը տահա պուլունարագ միրալայ արղը վիճուտ իթտի . Իքիսի պիրտէն գաթարտան էնմէք իւզրէ իքէն , մամուր սէյիրտիպ .

— Էֆէնտիլէր էնիլմէզ , տէյու հայգըրտը :

Միրալայ . - Նի՛չին .

— Եիրմի տագըգա կէճ գալտըղըմըզտան գաթար պուրատա տուրմայաճագ տըր :

— Լաքին պէն պուրատա էֆէնտի իլէ տուէլլօ իտէճէք իտիմ :

— Թէէսիլֆ իտէրիմ , ֆագաթ հարաքէթ իտիյօրուզ իլթէ չան չալընըյօր . ֆիլ հագըգա հարաքէթ իշարէթի օլան չան չալընըյօր իտի : Մամուր .

— Ճիտտէն բէք զիյատէ աիւչարը էսէֆ օլտում , մամաֆիհ հէր տիւրլի խըտմէթտէն կէրի տուրմամ . իմտի մատէմ քի մէվգըֆտա տուէլլօ իտէմէտիլիզ , նիչին գաթար տէրունինտէ վուրուշմայօրսունըզ , տէմէսի իւզէրինէ , միրալայ իսթիհզա իլէ .

— Պէլքի էֆէնտինին իշինէ էլվէրմէզ , տէտի :

Ֆիլիեաս Յօգ . - Պիլաքիս բէք ալա իշիմէ կէլիր :

Բասթարթու . - (Քէնտի քէնտին .) Ալ սանա

պիր Ամէրիգա տիվանէլիյի տահա , 'հէլէ մէմուր բէք
նազիք տտէմ' .

Բասքարթու պուներ տէյիպ էֆէնտիսինին արգասը
սըրա կիթտի . իբի խասիմ , շահիտլէր վէ էօնտէ մէ-
մուր օլարագ վալօնտան վալօնա կէշիպ գաթարըն նի-
հայէթինտէքի նօգթայա կիթտիլէր . սօն վալօնտա
անճագ օն գատար Եօլճու վար իտի . մէմուր , քէմալի
նէզաքէթլէ մէգքիւր Եօլճուլարտան , իբի ճէնթըլմէնին
տուէլլօ իտէճէքլէրի ճիհէթլէ , պիր գաշ տագըղա
տըշարը չըգմաղա ըագը օլուպ օլմայաճագլարըն սօր-
տու . Եօլճուլար պէօյլէ պիր մատտէտէ խըտմէթ իթմէ-
յի քէնտիլէրինէ իֆթիխար ատտ իթտիքլէրինի պէյան
իլէ տըշարը չըգտըլար , վալօն տէրհալ պօշանտը :

Էլլի այագ պօյունտա օլան պու վալօն տուէլլօ
իշին բէք Էլվէրիշլի իտի . Մ . Ֆօգ իլէ միրալայ , Էլլէ-
րինտէ ալթըշար աթէշլի պիրէր ըէվօլվէր օլարագ վա-
լօնա կիրտիլէր . շահիտլէր տըշարըտա գալտը , շարթ
միւճիպինճէ գաթարըն իլք տիւտիւյինտէ աթէշէ պաշ-
լանըլաճագ վէ իբի տագըղա սօնրա շահիտլէր իշէրի
կիրուպ , իբի խասիմին վիճուտինտէն գալան պագըյէ-
յի տըշարը չըգարաճագլար իտի :

Ֆիքս իլէ Բասքարթունըն գալպի չաթլայաճագ
տէրէճէտէ աթըյօր իտի . մէրգուման գաթարըն չա-
լաճագը տիւտիւյի պէքլէմէքտէ իքէն , պիրտէն պիրէ
պիր թագըմ տէհէթլիւ սէտալէր իշիտիլտի վէ միւ-
թէագըպէն սիլահ սէտալէրի տույուլտու . լաքին պու
սէսլէր իքի խասիմին պուլունտուղու վալօնտան Վէլմէ-
յիպ , գաթարըն իլէրիսինտէն օրթասընտան վէլասըլ
հէր թարաֆտան կէլիյօր իտի . վալօնլարըն իշինտէն
խէվֆ ու տէհէթ սէտալէրի իշիտիլիյօր իտի :

Միրալայ ըրըէքթէօր իլէ Ֆիլիեաս Ֆօգ , Էլլէրին-

տէ ընկալէր օլարագ վակօնտան տըշարը ֆըրլանըպ , էն զիյատէ սէտա կէլէն թարաֆա գօշտուլար :

Գաթարա , Ամէրիգանըն Սիյօ նամ վահչիլէրի թարաֆընտան հիւճիւմ իտիլմիշ օլտուղունը հէրքէս անլատը . ֆագաթ վահչիլէրին պու հալի իւք տէֆա տէյիլ իտի . պունլարըն բէք չօգ քէրրէլէր գաթարա հիւճիւմ իթտիքլէրի կէօրիւլմիւշ իտի . Սիյօ վահչիլէրի , գաթար սիւրաթլա եօլունա տէվամ իտէր իքէն , եիւղէրճէտի վակօնլարըն իւղէրինէ սըչրայըպ բէնչէրէլէրտէն իչէրի կիրէրլէր , իւսթիւնէ չըգըպ բէնչէրէտէն պաշընը չըգարանը էօլտիւրիւրլէր :

Պու վահչիլէրին թիւֆէնկլէրի վար տըր , անլէրին ֆիթիլլի թիւֆէնկլէրինէ եօլճուլար էլլէրինտէ ընկալէր իլէ մուգապէլէ իտիյօրլար իտի քի , պիղիմ եօլճուլարըն իշիթտիքլէրի սիւհս սէտասըտա պունտան իլէրի կէլմիշ իտի . Վահչիլէր էվէլ էմիրտէ լօգօմօթիֆէ հիւճիւմ իթտիլէր , մաքինաճը իլէ աթէշճի սօքա իլէ թէլէֆ իտիլտի . Վահչիլէրաէն պիրիսի գաթարը տուրտուրթմագ իսթէյէրէք իսթիմ պօրուսընը գաքայաճագ եէրէ զիյատէ աշմըշ իտի քի , գաթար պու սէպէպլէ քէմալի սիւրաթլա կիտէյօր իտի :

Վահչիլէր , եօլճուլար իլէ ասէթա գուճագ գուճաղա մուգաթէլէ իտուպ , պիր թարաֆտան տախի եիւք վակօնլարընը աշարագ , էշեալարը բարչա բարչա իթտիքտէն պաշգա միւթթասըլ տըշարը ֆըրլատըյօրլար իտի :

Եօլճուլար տախի քէմալի ճէսաբէթ իլէ միւտաֆաա իթմէքտէ իտիլէր . վակօնլար էօյլէ պիր իսթիհքեամ հալինէ գօնուլմուշ իտի քի , վահչիլէր թարաֆընտան տէրունինէ կիրմէք գապիլ օլամատը . մուհաճէմէնին պաշանկըճընտա մատամ Աուտա բէք զիյատէ

էսէրը ճէսարէթ կէօսթէրմիշ իտի . մուամաիլէյհա բէն-
չէրէնին արգասընա չէքիլիպ , էլինտէքի ըէվօլվէր իլէ
կէօղիւնէ իլիշէն վահշիյէ աթէշ իտիյօր իտի . կէրէք
եօլճուլար վէ կէրէք մատամ Աուտանըն գուրչուշլա-
րընտան թէլէֆօ օլունան եիրմի օթուզ գատար վահշի
եօլուն իւզէրինէ տիւշմիւշլէր իտի քի , էքիէրիսի տէ
վակօնլարըն թէքէրլէքլէրի արասընտա էզիլիյօր իտի .

Մամաֆիհ եօլճուլարըն տա պիր չօղը գուրչուշ
եախօտ սօբալար իլէ ֆէնա հալտէ եարալանարագ ,
վակօնլարըն էօնինտէքի կէչիտ իւզէրինէ սէրիմիշլէր
իտի .

Հէր հալտէ իշէ պիր խիթամ վէրմէք լազըմ կէ-
լիյօր իտի . էկէր գաթար տուրտուրուլմազսա , օն տա-
գըգատան պէրի աէվամ իտէն մուգապէլէտէ , վահշի-
լէրին ղալիպ չըգաճագլարը շիւպհէսիզ իտի , չէօլէքի
իքի միւ իլէրիտէ պուլունան Գարնի մէվգըֆընտա պիր
գարագօլ օլուպ , էկէր գաթար օ մէվգըֆտա տուր-
մատան կէչիպ կիտէրսէ , օրատան իլէրիսինտէ միւթլա-
գա վահշիլէր գաթարը զապթ իտէճէքլէր իտի .

Պու արալըգ . Ֆիլիեաս Ֆօգըն եանընտա միւտա-
ֆաա իտէն գաթար մէմուրընա պիր գուրչուշ խապէթ
իլլէտի քի , պիչարէ աաէմ տիւշէր իքէն .

— Էկէր պէշ տագըգատան էվվէլ տուրմազսագ
մահվ օլտուգ կիթտի , տէմէսի իւզէրինէ , Ֆիլիեաս
Ֆօգ .

— Տուրաճագ , տէյու տըշարը ֆըրլամագ իտթէ-
տի իսէ տէ , Բասթարթու .

— Տուրուշըգ էֆէնտիմ , պու իչի պէն կէօրէճէ-
յիմ , տէյիպ վէ էֆէնտիսինին ճէվապ վիրմէսինէ մէյ-
տան պըրագմատան , քէնտիսինի վահշիլէրէ կէօսթէր-
մէքսիզին վակօնտան չըգտը վէ պիր թագըրիպ վակօնըն

ալթընա կիրառի . եօդարըտա մուգաթէլէ տէվամ իտէր իքէն Բասքարթու , թէքէրլէքլէրի եիւքսէք օլան վա-
կօնլարըն ալթընտան , օլանճա մէհարէթը սապըդասը-
նը թօբլայըլ իլէրլէյէրէք վէ պիրինտէն տիկէրինէ թու-
թունարագ կէչմէյէ պաշլատը . պէօյլէճէ զէնճիրլէրի
թութարագ տէյնէքլէրի տայանարագ գաթարըն իլէ-
րիսինէ գատար կէլտի . Բասքարթույը քիմնէ կէօրմէ-
տի . պունտան սօնրա կէօրմէյէճէյիտէ թապիյի աիր .

Բասքարթու , գաթարըն իլէրիսինտէ եիւք վալկօն-
լարը իլէ քէօմիւր արապասընըն արասընտաքի էմնիյէթ
զէնճիրլէրինի չըգարտը , էքսէրիէն կէվլէք տուրմալա-
ըն հասէպի իլէ չըգարմասը գօլայ օլան մէղքիւր զէն-
ճիրլէր չըգարըլտըդտան սօնրա , ասըլ լօգօմթիֆի ա-
րապայա ըապթ իտէն ըապըթայը աչմագ միւմքիւնսիզ
իսէ տէ , լօգօմթիֆին սիւրաթը ֆէվգէլատէսի հասէ-
պի իլէ հասըլ օլան պիր տարպէ ասըլ ըապըթայը գօ-
բարտը . էմնիյէթ զէնճիրլէրի տէ չըգմըշ օլտուղունտան
լօգօմթիֆի այըլտը , եօլունտա տէվամ իտէն գաթար
տախի եավաշ եավաշ կէրի գալտը , վալկօնլարըն տա-
խիլինտէքի եայլար չէօղիւլտիւյիւ իչին գաթար , Գար-
նի մէվգըֆընա եիւղ ատըմ գալարագ տուրտու .

Գարագօլտաքի ասքէր թիւֆէնկ սէտալէրինի իչի-
տիպ եէթիշտիլէր , ֆագաթ վահշիլէր աքքէրլէրին վի-
րուտինի պէքլէմէյիպ , տահա գաթար թէմամէն տուր-
մատան ֆիրար իթմիշլէր իտի .

Եօլճուլար , մէվգըֆտա արապալարտան էնիպ սա-
յըլտըղը վագըթ պիր գաշ թանէսինին պուլունմատըղը
կէօրիւլտիւ քի , անլէրին արասընտա ճիւմէյի գուր-
թարմըշ օլան իյիտ Բասքարթու տախի եօգ իտի .

30

Իօլիւ վէ եարալըլարտան պաշգա Բասբարթու իլէ տիկէր իբի եօլճու զայս օլմուշ իտի . աճէպա թէլէֆ մի իտիլտիլէր , պուրասը անլաշըլամատը , չիւնքի հիշ պիրինին ճէսէտի մէյտանտա տէյիլ իտի :

Մէճրուհլար զիլատէճէ իտի իսէ տէ հարալարը աղըր տէյիլ իտի . էն աղըր սուրէթտէ մէճրուհլ քէմալի զայրէթլէ միւտաֆաա իտէն միրալայ Բըրէքթէօր իտի . մատամ Աուտա իլէ Ֆիլիեաս Փօզ , միւճատէլէտէն սա գընմատըլար իսէտէ եարալանմամըլար իտի . եարալըլար քեամիլէն մէվգըֆէ նադլ օլունարագ թէտավիյէ պաշլանտը :

Բասբարթու իլէ զայս օլան եօլճուլարը գալթաքըն հէր թարաֆընտա արատըլար իսէ տէ , պիր միւմքիւն պուլամտիլըլար . Ֆիլիեաս Փօզ էլլէրինի գալուշտուրարագ տէրին պիր միւլահաղայա տալտը , մատամ Աուտա իսէ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իթմէտէն մէրգուլմըն հանընտա տուրույօր իտի . մատամ Աուտա Ֆիլիեաս Փօզըն ֆիլքրինի անլայօր իտի . Ֆիլիեաս Փօզ քէմալի բահէթլէ մէզպուրէյէ :

— Բասբարթույը էօլիւ եախօտ սաղ հէր հալտէ պուլաճողըմ , տէտի :

— Ա՛հ , Մ. Փօզ :

Մպատմ Աուտա պունը սէօյլէյիպ , Ֆիլիեաս Փօզըն էլլէրինի թուլթաու . զէվալը գատընճըղաղ թէեհիւրինտէն աղլայօր իտի :

Կարնի գաղասընըն միւտիւրի , մայէթինտէ պուլու-

նան առքերի պիր արայա ճէմ իտէրէք , Սիյօ վահշիլէ-
րի գալայա հիւճիւմ իտէրլէրսէ միւտաֆաա իթմէյէ
հազրլընմը իտի . Մ . Ֆօգ գազա միւտիւրինէ խիթա-
պէն .

— Էֆէնտի , իւշ եօճու զայա օլտու , տէտի :

— Էօլտիւրիւլմիւշ տիւր :

— Էօլտիւրիւլմիւշ եախօտ մահբուս իտիլմիշ օլմա-
լարը հէնուզ պէլլի տէյիլ , նիյէթինիլ վահշիլէրի թէա-
գըպ իթմէք տէյիլ մի տիր :

— Պու օլամազ էֆէնտի , չիւնքի վահշիլէր Արգան-
սասա գատար ֆիրար իտէպիլիլէր , պէն տէ անլէրին
արդասընտան կիթմէք իչին գալայը պօշ պըրագա-
մամ :

— Էֆէնտի , պուրատա իւշ ատէմին ճանը մէսէ-
լէսի վար տըր :

— Օրասը էօյլէ , լաքին իւշ քիշի իչին էլլի ատէ-
մին հայաթընը թէհլիքէյէ գոյապիլիլմիլիմ :

— Գոյուպ գոյմայաճազընըզը պիլմէմ , լաքին պու-
նը եարմազա մէճպուրսընըզ :

— Էֆէնտի , պուրատա պանա քիմնէ վազիֆէ
էօյլէտէմէզ :

— Բէք ալա , օ հալտէ պէն եալընըզ կիտէրիմ :

— Սիլ եալընըզճա վահշիլէրին արդասընտան մը
կիտէճէքսինիլ :

— Ճէսարէթի իլէ ճիւմլէմիզի գուրթարան , եանի
ճիւմլէմիզին քէնտիսինէ հայաթըմըզը պօրճու օլտու-
ղումուզ պիր ատէմի վահշիլէրին էլինտէ պըրագամամ ,
եալընըզ կիտէրիմ :

— (Միւթէէսիր օլարագ .) Խայր , եալընըզ կիթ-
մէյէճէքսինիլ , էյի գալպը պիր ատէմէ պէնզէյօր-
սունըզ , (ասքերէ խիթապէն) օթուզ նէֆէր այրըլսըն :

Ասքէրլէր իլէրլէտի , միւտիւր արալարընտան օթուղ քիչի այըրտը , Ֆիլիեաս Պօզ միւտիւրէ .

— Խէշէքքիւր իտէրիմ միւտիւր էֆէնտի , տէտի , Ֆիքս տախի Ֆիլիեաս Պօզա .

— Պէրապէր կէլմէքլիյիմէ միւսաստէ իտէրմիսինիզ , տէյու սօրտու :

— Իսթէտիյինիզ կիպի եաբապիլիրսինիզ , Ֆազաթ էկէր պանա մոււվէնէթ իթմէյէ արզու իտէրսէնիզ , մասամ Աուտա իլէ պէրապէր պուրատա գալընըզ , պէլքի պաշըմա պիր գազա կէլիր :

Խաֆիյէնին ընէկի աթտը , օ գատար եէրտէն պէրի արգասընտան կէլտիյի ասէմտէն այըրլմազ , անը վահշիլէրին արասընտա եալընըզ պըրադմազ , Ֆիքսին էֆքեարընա մուվաֆըզ տիւշմէտի իսէ տէ , Ֆիլիեաս Պօզըն ճիտտի նազարընա գարշը տիւշարը չիւպհէ օլմաղը սաշմա ատտ իտէրէք քէնտի քէնտինէ «գալըրլմ» տէտի :

Պիր գաշ տագըզա սօնրա Ֆիլիեաս Պօզ , մատամ Աուտանըն էլինի սըգտը վէ գըյմէթտար եօլ չանթասընը մէրգումէյէ թէսլիմ իթտիքտէն սօնրա , օթուղ նէֆէր ապէրլէ պէրապէր եօլա չըգտը , Ֆազաթ հարաքէթտէն էվէլ ապէրլէրէ .

— Արգատաշլար , էկէր էսիրլէրի գուրթարըրսագ , սիզէ պին լիրա թագսիմ իտէճէյիմ , տէտի :

Պու արալըգ էօյլէյի թամ եարըմ սաաթ կէշմիշ իտի , մատամ Աուտա չանթա էլինտէ օլարագ տէմիր եօլ մէվգըֆընտաքի օտալարըն պիրինէ չէքիլիպ , շուատէմին ալիճէնապըղընը վէ թապիաթը հարիգ իւլատէսինի տիւշիւնմէյէ պաշլատը , Ֆիլիեաս Պօզ շուրատա սէրվէթինի ֆէտա իթտիքտէն պաշգա չիմտի տէ հայաթընը թէհիքէյէ գօյմուշ իտի քի , պու հալ-

էր մուսախլէյհի մատամ Առւտանըն Նազարընտա չա-
յանը բէրէսթիչ պիր ատէմ եէրինէ կէշիրիյօր իտի :

Ֆազաթ խաֆիյէ Ֆիքս պէօյլէ տիւշիւնմէյօր ի-
տի , զաթէն ղէվալլը ատէմ հէյէճանընը զապթէ գա-
տըր օլմայօր իտի . նէ եաբաճաղընը պիլմէյէրէք մէվ-
գըֆտա տօլաշմագտա վէ միրիեաս Ֆօգը եալընըպ պը-
րագտըղընտան տօլայը քէնտինի իթհամ իթմէքտէ ի-
տի : Ֆիքս քէնտի քէնտինէ :

— Հագըգաթէն ահմագ իմիշիմ , Բասբարթու պէ-
նիմ քիմ օլտուղումը անա անլաթմըչ օլմաղըլա շէօյլէ
պիր տօլապ գուրտուլար , իքիսի տէ սավուշտուլար ,
արթըգ կէլմէյէճէքլէր , շիմտի խապիսի նէրէտէ պուլ-
մալը , լաքին նաճըլ օլտու տա պէն պու տէրէճէ պօշ
պուլունտում , ճէպիմտէ թէվգըֆ էմիրնամէսի պու-
լունտուղում՝ հալտէ եագասընը պըրագայլըմ հա՛ , ահ
կիտի ահմագ Ֆիքս ահ , տէմէքտէ իտի :

Խաֆիյէ պէօյլէ տիւշիւնիւր իքէն սաաթլարտա
եավաշ եավաշ կէշէյօր իտի . Ֆիքս նէ եաբաճաղընը
չաշըրտը , պիր արալըգ իշի մատամ Առւտայէ անլաթ-
մագ իսթէտի . Ֆազաթ կէնճ գատընըն պու սէօղլէրի
նաճըլ թէլագգը իտէճէյինի պիլտիյինտէն , պիթթա-
պի պու թէշէպպիւտտէն վապ կէշտի վէ հէման Ֆօգըն
արգասընտան կիթմէյէ տավրանտը , չիւնքի կիտէն աս-
քէրլէրին այագ իղի գարըն իւզէրինտէ մէվճուտ իտի .
Ֆազաթ եօլտա իքէն թէքրար գար եաղըպ տա իզլէ-
րին գաբանաճաղընտա տիւշիւնտիւ :

Խաֆիյէ տէրեայի թէէսսիւֆէ տալտը , հէման իշ-
տէն չէքիլմէք իսթէտի . ալէլիսուսուս չըգըպ կիթմէք
չարէսի հագըր իտի . միլհագըգա էօյլէնտէն իքի սաաթ
սօնրա շարգ թարաֆընտան կէլէն պիր տիւտիւք սէ-
տասը իշիտիլտի . գուշ պաշը եաղմագտա օլան գար ա-

ըստընտա մէվգըֆէ տօղրու իլէրլէյէն պիր լօգօմօթիֆ կէօրիւնտիւ , գաթարտան ալլըրլըպ կիտէն լօգօմօթիֆին իշինտէքի մաքինաճը իլէ աթէշնի , եարը էօլիւ հալինտէ օլտուլու իշին էվվէլ էմիրտէ սիւրաթը հարիգիւլատէ իլէ գաթի մէսաֆէ իլլէտիքատէն սօնրա , աթէշ վէ պուխարլն ազալմասընտան լօգօմօթիֆ պիր սաաթ գատար կիտէրէք տուրմուշ իտի . օրատա աթէշնի իլէ մաքինաճը քէնտիլէրինէ կէլիպ կէրի չէվիլմիլլէր իտի քի . պու կէլէն տախի օ իտի . դաթար մէմուրլարընըն գալլինճէ թէլէկրաֆ իլէ օլան իսթիմատա իւլլէրինէ եիրմի տէօրթ սաաթտան էվվէլ պաշգա գաթար կէլմէսի գալլիյէն միւմքիւնսիլ աոտ օլունմագտա իտի .

Աթէշնի իլէ մաքինաճը քէնտիլէրինէ կէլիպտէ գաթարը արգալարընտա կէօրմէտիքլէրինէն , պիր տէրէճէյէ գատար իշին նէ օլտուլունա վագըֆ օլարագ , վահշիլէր թարաֆընտան թարումար իտիլէն գաթարը գուրթարմագ գապիլ տէյիլ իսէ տէ . հիշ օլմալսա իշէ թէմամը իլէ վագըֆ օլմագ իւլլրէ օճալը եագըպ Գարնի մէվգըֆընա կէլմիլլէր իտի .

Յօլնուլար լօգօմօթիֆին կէլտիյինի կէօրտիւքլէրինտէ բէք զիյատէ սէվլինտիլէր . զիրա պու վասէթա իլէ եօլլարընա տէվամ իտէպիլէճէլլէր իտի . լօգօմօթիֆ կէլտիյի կիպլի մատամ Առտա մէվգըֆտան չըգըպ գաթար մէմուրընա .

— Իրտէյօրմուսընըլ , տէյու սօրտու .

— Էվվէթ մատամ չիմտի .

— Լաքին էսիր տիւշէնլէր , անլէրէ եարտըմա կիտէնլէր . . .

— Գաթար եօլունտան գալամագ , զաթէն իւշ սաաթ կէճ գալտըգ .

— Սան-Պերանչէսգօտան կէլէն իքինճի գաթար նէ՞ վագըթ կէշէր :

— Եարըն ագշամ :

— Եարըն ագշամ մը , բէք կէճ , պէրլէնսէ օլմա՞ղ մը :

— Միւմբիւն տէյիլ մատամ , էկէր կիթմէք իսթէրսէնիզ պոյուրուն :

— Խայր կիթմէյէճէյիմ :

Ֆիքս պու միւքեալէմէյի տինլէտի , պիր գաշ տագըղ տ էվլէլ Ֆիլիեաս Փօգտան վաղ կէշիպ կիթմէք իսթէտիյի հալտէ , կիւյա շիմտի պիր մանէվի գուվլէթ քէնսիսինի պուրայա լապթ իթտի վէ սօնընա գատար գարարընտա տէվամ իթմէյի գաթիէն թասմիմ կյլէտի :

Խօճուլար , եարալըլար վէ ալէլխուսուս եարասը աղորճա օլան միւրալայ Ռըրէքթէօր տախի վալիօնլարա պինտիլէր . պիր աղ սօնրա գաթար հարաքէթ իտէրէք գար վէ լուղկիեար արասընտա կէօղտէն նիհան օլտու . խաֆիյէ Ֆիքս մէվգըֆտա գալտը :

Պիր գաշ սաաթ կէշտի , պու միւտտէթ զարֆընտա Ֆիքս պիր քէնարէ չէքիլիպ ոյգուտա տըր կիպի պիր հալտէ պիւա հարաքէթ տուրմուշ իտի . մատամ Աուտա իսէ տըշարըտա հիւքմֆէյում օլան ֆուրթունայա էհէմիլյէթ վէրմէյէրէք , արա սըրա աըշարը չըգըպ Ֆիլիեաս Փօգըն կիթտիյի թարաֆա պագըյօր վէ հէր տէֆտընտա պիր շէյ կէօրմէյէրէք , քէմալի թէէսսիւֆ իլէ օտասընա ավտէթ իտիյօր իտի :

Ագշամ օլտու , կիտէնլէր հալա մէյտանէ չըգմատը . պու հալտէն էնտիշէնաք օլան գալա մուհաֆըզը , հըսս իթտիյի էնտիշէյի սէզտիլմէք իսթէմէյօր իտի . կիճէնին գարսնիլըզ պաստը , գար աղ եալտը ֆա-

գաթ սողուգ չօղալտը , տըշարտա տէրին պիր սիւ-
քիւթ հիւքմֆէրմա իտի . օ կիճէ մատամ Աուտանըն
նէ տէրէճէլէրաէ մուզթարպ օլտուղունըն թարիֆի
միւմքինսիզ տիր : Ֆիլիս սապահա գատար ուլումայըպ
օլտուղու եէրտէ պիւա հարաքէթ գալմը իտի :

Կիճէ պէօյլէճէ կէշտի , տապահլայըն կիւնէշ տօղ-
տուղունտա Ֆիլիեասա Ֆօգըն կիթտիյի ճիհէթտէ հիշ
պիր չէյ միւշահատէ օլունմատը . զիյատէճէ տիւշարը
էնտիշէ օլան մուհաֆըզ , նէ թարիգ իթիլազ իտէճէ-
յինի պիլմէյօր իտի . պիր մուսվէնէթ ֆըրգասը տահա
կէճնտէրմէլի մի եօգսա պէքլէմէլի մի իտի . մումաի-
լէյհ միւլազիմինի ճէլպ իլէ պիրինճի ֆըրգանըն կիթտիյի
թարաֆա պէշ աաէմ տահա կէճնտէրմէսինի թէնպիհ
իթմէք իւզլէ իքէն , տըշարտա սիւահ սէտալէրի իշի-
տիլտի . ապքէլլէր տէրհալ գարագօլտան տըշարը ֆըր-
լատըլար . Ֆիլիեասա Ֆօգըն կիթտիյի ճիհէթտէն պիր
ֆըրգանըն միւնթաղամ սուրէթտէ կէլտիյի կէօրիւլտի .
կէլէն ֆըրգանըն էճնիւնտէն Ֆիլիեասա Ֆօգ վէ անըն
եանընտա Բասըարթու իլէ տիկէր իքի եօլճու պուլու-
նույօր իտի :

Գարնի մէվգըֆընըն օն միւ գատար ճիհէթը ճէ-
նուպիյէսինտէ , վահշիլէր իլէ կիտէն ֆըրգա պէյնինտէ
պիր միւտարէպէ վուգու պուլարագ , վահշիլէր մաղ-
լուպէն ֆիրար իթմիշլէր վէ էսիրլէր գուրթարըլմը ի-
տի . Ֆիլիեասա Ֆօգ վատի միւճիւպինճէ ֆըրգանըն էֆ-
րատընա պին լիրայը թէվզի իյլէտիյի սըրատա , Բաս-
ըարթու քէնտի քէնպինէ .

— Լսքին էֆէնտիմէ ամմա պահալլը կէլիյօրում
հա' , տէտի :

Ֆիքս հիշ պիր չէյ սէօյլէմէտէն Ֆիլիեասա Ֆօգա
պագըլօր իտի . հագըգաթը հալտէ շու ալալըգ Ֆիքս-

տէքի էֆրեարը թասավվուր իթմէք ղայրի գապիլ տիր . մատամ Առտայէ կէլինճէ , մումաիլէյհա Ֆիլիեաս Պօգըն էլինի թութմուշ վէ շիտտէթը հէյէճանընտան նաշի պիր սէօղ սէօյլէմէյէ իգթիտարը գալմամըշ իտի .

Բասբարթու մէվգըֆա կէլիր կէլմէշ , կէօղիւ իլէ գաթարը արատը . մէրգում եօլտա կէլիր իքէն մէվգըֆտա գաթարը պուլաճագլարընը , հէմօն Օմահայէ միւթէվէճճիհէն եօլա չըգաճագլարընը վէ ղայպ օլան զէմանը գազանաճագլարընը իւմիւտ իտիյօրլիտի , ֆագաթ էթրաֆտա պիր շէյ կէօրմէտիյի կիպի .

— Գաթար , գաթար նէլէսէ , տէյու վուգու պուլան սիւալինէ , Ֆիքս .

— Գաթար կիթտի , տէյինճէ , Ֆիլիեաս Պօգ ասլա ֆիլթուրընը պօղմայարագ .

— Իքինճի գաթար նէ՞ վագըթ կէշէճէք իմիշ , տէյի սօրտու .

— Պու ագչամ .

Ֆիլիեաս Պօգ , թարիֆի ղայրի գապիլ պիր սօղուգ գանլըլըգլա .

— Էօյլէ՞ մի , տիմէքլէ իքթիֆա իթտի .

31

Պու հիսապճա Ֆիլիեաս Պօգ , թամ երմի սաաթ կէրի գալմըշ իտի . շու մատտէնին ասըլ սէպէպի օլան Բասբարթու թէէսիլինտէն տէլի օլույօր իտի .

Պու արալըգ խաֆիյէ Ֆիքս . Ֆիլիեաս Պօգա թէգարրուպ իտէրէք .

— Մ. Փօգ , սիւղ ճիտտէն բէք աճէլէ իտիյօրմու-
սընըզ , տէյի սօրաու :

— Ճիտտէն :

— Լիվըրբուլա միւթէվէճճիհէն նիւ-Եօրգտան հա-
րաքէթ իյլէյէճէք վաբօրըն , զէմանը աղիմէթի օլան
Դեկտեմբերին օն պիրինտէն էվվէլ օրայա մուվասըլէթ
իթմէք իսթէյօրսուըզ , տէյի՛վ մի :

— Էվվէթ , զիյատէսի իլէ :

— Էկէր սէյեահաթընըզ վահշիլէրին հիւճիւմիւ
իլէ միւնղաթի օլմամըլ օլսա իտի , սիւղ Դեկտեմբերին
օն պիրինճի կիւնիւ սապահլայըն էրքէն օրայա վասըլ
օլմուլ օլաճագ իտինիլ :

— Էօյլէ եա՛ , հէմ վաբօրըն հարաքէթինտէն օն
իքի սաաթ էվվէլ :

— Տէմէք շու հիսապճա եիրմի սաաթ գատար կէ-
րի գալմըլ օլտունուզ . հալ պու քի նիւ-Եօրգտա ֆազ-
լա օլարագ կէշիրէճէյինիլ օն իքի սաաթ եիրմիտէն
թէնղիլ օլտունուրսա , սէքիլ սաաթ զայպ իթմիլ օլա-
ճագսընըզ . իմտի շու սէքիլ սաաթը գազանմանըն չա-
րէսի վար տըր , իսթէրմիսինիլ :

— Էլպէթտէ , լաքին եաեա՛ն մը կիտիլէճէք :

— Խայր , գըզագ իլէ , հէմ եէլքէնլի գըզագ իլէ ,
չիմտի պիրիսի պանա պու թէքլիֆի իթտի :

Փիլ հագըգա , օ կիճէ պիրիսի Ֆիքսէ թէգարրուպ
իտէրէք պէօյլէ պիր թէքլիֆտէ պուլունմուլ իտի քի ,
Ֆիքստէ թապիլի բէտտ իյլէմիլ իտի :

Փիլիհաս Փօգ , Ֆիքսէ ճէվապ վէրմէտի իսէ տէ ,
Ֆիքս քէնտինէ շու թէքլիֆի իտէն աաթմի մէրգումա
կէօսթէրաիլինտէն , Փիլիհաս Փօգ անա տօղրու իլէր-
լէտի , պիր տագըգա սօնրա ճէնթըլմէն իլէ Մօտիճ իս-
մինտէ օլան Ամէրիգալը , Գարնի մէվգըֆընըն եանըն-

տա վազը պիր գուլիպէյէ կիրտիլէր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ օրատա պիր նէվ գըզաղը մուայէնէ իթտի . պու գըզաղ իքի գօլ իւզէրինէ եաբըլմըլ օլուպ, էօն թարաֆը պիր աղ եիւքսէք իտի քի , իւզէրինտէ ալթը ատէմ օթուրապիլիր , էօն թարաֆընտա ղայէթ ուզուն պիր տիրէք տիքիլմիշ վէ տիրէյին իւթիւնտէ տախի ճէսիմ պիր եէլքէն ըապթ իտիլմիշ իտի . մէզքիւր տիրէք տէմիր չըյըզլար իլէ գըզաղա ըապթ օլունտուղու կիպի , ալգա թարաֆընտա գըզաղը իսթէնիլէն թարաֆա սէվգ օլունմագ իւզըլէ պիր նէվի տիւմէն պուլունույօր իտի :

Ամէրիգատա գըչըն գաթարլար գարըն չօլլուղունտան եօլունտա տէվամ իտէմէզսէ , եօլճսլարը պիր մէվգըֆտան տիկէր մէվգըֆա պու կիպի հէլքէնյի գըզաղլար նագլ իլլէր քի , մէսաֆէյի տախի ղայէթ սիւրաթլա գաթ իտէրլէր . ալէլխուսուս բէք պէօլիւք եէլքէն աչտըզլարը իլին ըուզկեար մուվաֆըգ կէլիսէ , գար իւզէրինտէ էն չաբըգ կիտէն չըմէնտըֆէրլէր գատար եօլ ալապիլիր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ գըզաղ սահիպի Ամէրիգալը պէյնինտէ պիր տագըգա ղարֆընտա բաղարլըգ իտիլտի . ըուզիկեար քէմալը չիտտէթ իլէ ղարպ թարաֆընտան էստիյինտէն մաթլուպա մուվաֆըգ իտի . գար տախի ղիեատէսի իլէ սէրթլէշմիշ օլտուղունտան , գըզաղ սահիպի , Ֆիլիեաս Ֆօգը պիր գաչ սաաթ ղարֆընտա Օմահայէ եէթիշտիրմէյի թէհահիւտ իլլէտի , Օմահատէն սօնրա ճիգակօ իլէ Նիւ-Եօրգ արասընտա հէման իւչ տէօրթ սաաթտա պիր գաթար կիտէր կէլիր . պինաէն ալէյհ գըզաղ իլէ Օմահայէ կիտիլիր իսէ , ղայպ իտիլէն ղէմանըն ղաղանըլաճաղընտա ղիյաստէ իւմիւտ կէօրիւլմէքտէ իտի :

Ֆիլիեաս Ֆոգ, Մատամ Աուտայը ըուզիկեարտա վէ
 Կօրագտա լահաթսըղ իթմէմէք իչին իքինճի գաթարըն
 վիւրուտինէ գատար Բասքարթու իլէ պէրապէր Գարնի
 մէվգըֆընտա գալմասընը թէքլիֆ իլլէտի իսէ տէ,
 կէնճ գատըն գապուլ իթմէտի քի, պու տա Բասքար-
 թույը բէք մէմնուն իթտի. Բասքարթունըն Ֆիքրինճէ
 խաֆիյէ Ֆիքս պէրապէր օլտուզու հալտէ, քէնտիսի է-
 ֆէնտիսինին եանընտան գաթան այրըրմամագ լազըմ
 իտի :

Աճէպա պու տրալըգ Ֆիքս նէ տիւշիւնիւյօր իտի,
 պուրասընը քէշֆ իթմէք միւշկիւլճէ տիր. Մէրգում,
 Ֆիլիեաս Ֆոգը կիթտիյի եէրտէն կէլմէզ զանն իթ-
 տիյի հալտէ անըն ավտէթի իւզէրինէ, զաննընըն եան-
 լըշ օլտուզունը անլասը իսէ տէ, եինէ Ֆիլիեաս Ֆոգ
 տէվըր ալէմ պէհանէսի իլէ ինկիլիզ բօլիս մէմուրլա-
 րընը ավընտըրմագ իսթէյօր Ֆիքրինտէն ասլա տէօնմէ-
 տի. պինաէն ալէյհ Ֆիլիեաս Ֆոգըն ինկիլթէրայա ավ-
 տէթինի էվէլքի կիպի իսթիճալէ պաշլատը :

Գըզագ էօյլէտէն տէօրթ սաաթ էվլէլ հարաքէթէ
 հազըրլանմըշ իտի. եօլճուլար գըզաղա պինէրէք կիւ-
 զէլ սուրէթտէ եօրկանլարընա սարըլտըլար. եէլքէն
 աշըլտը, Վըզագ տախի կիթտիքճէ սէրթլէշիպ պուզ
 պաղլամագտա օլան գարըն իւզէրինտէ, սաաթտա
 գըրգ միլ պիր սիւրաթլա գաթը մէսաֆէյէ պաշ-
 լատը :

Գարնի ըսթասիօնը իլէ Օմահա արասընտաքի մէ-
 սաֆէ տիւզ պիր խաթ իթիպարը իլէ իքի եիւզ միլ
 տիր քի, էկէր ըուզիկեար պէօյլէճէ տէվամ իլլէր վէ
 պիր մանիտէ զուհուր իթմէզ իսէ, պէշ սաաթ սօնրա,
 եանի էօյլէյի պիր սաաթ կէշէրէք գըզագ Օմահայա
 վասըլ օլապիլէճէք իտի :

Նէ զարիպ սէյահաթ . . . եօճուլար եէքտիկէրի-
նէ սըզըշարագ լագըրտը պիլէ սէօյլէմէյօրլար իտի .
զիրա սիւրաթը հարաքէթ սէպէպի իլէ քէսպը թէզա-
յիւտ իտէն սօուգ գօնուշմալարընա մանի օլույօր իտի .
գըզագ գարլարըն իւզէրինտէ ատէթա պիր սաքին
տէնիզտէ կիտէն գօնթրա կիպի սըշրայարագ իլէրլէյօր
իտի . արա սըրա բուզիկեար քէսպը շիտտէթ իթտիքճէ
գըզագ տախի սանքի եէրինտէն ֆըրլայաճագ տէրէ-
ճէտէ իլէրի աթըրլըյօր իտի :

Գըզաղըն սահիպի Յմէրիգալը Մօտիչ տիւմէնտէ
օթուրուպ քէմալի տըգգաթ իլէ գըզաղըն խաթը հա-
րաքէթինի թային իյլէմէքտէ իտի . գըզագ պալատէ
պէյան օլունան իւշ եէլքէնտէն պաշգա աշըլան իքի
իրի եէլքէնին գուվվէթի իլէ սէվգ օլունտուղունտան ,
սիւրաթը հագըգըյէսի քէստիրիլէմէղ իսէ տէ , թախ-
մինէն սիւրաթըն սաաթտա գըրգ միլտէն աշաղը օլ-
մամտսը լազըմ կէլիր : Հաթտա Մօտիչ պիր արալըգ .

— Էկէր պիր շէյ գըրըլմազսա եախօտ մէմուլին
ղայրի պիր հատիսէ զուհուր իթմէզսէ , թամ վագթը
իլէ եէթիշիրիդ , տէտի :

Ֆիւհագըգա Մօտիճ վագթը իլէ եէթիշմէյէ բէք
ղիյատէ զայրէթ իյլէյօր իտի . չիւնքի միւսիւ Ֆօգ գա-
յիտէյի սապըգասը միւճիւպինճէ , վագթը իլէ մուվա-
սըլէթ իտիլտիյի հալտէ , մէրգուճա պիր պախիշ վէ-
րէճէյինի վատ իթմիշ իտի :

Գըզաղըն կիթտիյի չայըրլըգ ատէթա տէնիզ կի-
պի տիւմ տիւզ պիր եօլ իտի . պու արաղիտէն կէչէն
շըմէնտըֆէր , ճէնուպի զարպիտէն չըմալը զարպիյէ տօղ-
րու չըգըպ պէօյիւք իսլանտա , Գօլօմպոս , վէ նիպ-
րասգա նամ շէհրի մէշհուր իլէ Շույլէր վէ Ֆէրմօնա
օղրայարագ Օմահայէ կիտէր . տայիմա Բըլաթ-Բիյօր

Նէհրինին սահիլինի թէագըպ իտէրէք էյրի պիր խաթ
թէշքիլ իտէր քի , գըզագ պու էյրի ֆագաթ տիւզ
խաթըն իւզէրինտէ գաթը մէսաֆէ էյլէյօր իտի . Մօ-
տիճ Նէհրին իւզէրինտէն կէշմէք խուսուսընտա տախի
տիւշարը էնտիշէ օլմագտա իտի . չիւնքի Նէհրը մէզ-
քիւր քեամիլէն տօնմուշ օլտուղունտան , իւզէրինտէն
կէշմէք գօլայ օլաճաղը տէրքեար տըր :

Պինաէն ալէյճ էկէր Ֆիլիեաս Փօգ իչին գօրգա-
ճագ պիր չէյ վար խսէ , օ տա ըուզիկեարըն թէպուլիլի
վէ տիրէքլէրին գըրըմասընտան իպարէթ իտի :

Հալ պու քի ըուզիկեար թէպէտտիւլ իթմէտիք-
տէն մատէ էքսիլէճէք եէրտէ կիթտիքճէ արթըյօր ի-
տի . տիրէքլէր օ տէրէճէ իլէրիյէ տօղըու էյիլիյօր ի-
տի քի , անճագ տէմիր չըպըզլարըն մուալէնէթի իլէ
գըրըմագ թէհիլքէսինտէն մէսուն գալըյօր իտի :

Բուզիկեար պու տէմիր չըպըզլալա վուրտուգճա
էօյլէ սէտալէր չըգարըյօր իտի քի , միւսիւ Փօգ պիլէ
պազէն պու զարիպ սէտալարը մուզիգա բարչալարընա
միւթապըգ պուլտուղունը սէօյլէտի . սէյահաթ էճնա-
սընտա սէօյլէնէն սէօղ տէ սայքի պունտան իպարէթ օլ-
տու . մատամ Սուտա քիւրք վէ դալըն սէյահաթ եօր-
կանլարընա քէմալի տըգգաթլա սարըմըշ օլմագըլա ,
հէր քէստէն զիեատէ սօուղըն թէէսիրինտէն մէսուն
իտի :

Բասթարթույա կէլինճէ , պիշարէնին եիւզիւ բան-
ճար կիպի գըզարմըշ , կիւյա քի պուրնունըն տէլիքլէ-
րինտէն պուղուլար չըգըյօր իտի . մէրգուլ թապիաթը
իճապընճա սէեհահաթտա մուվաֆագըլէթ խուսուսըն-
տա թէքրար իւմիւտլէնմէյէ պաշլամըշ իտի . Հիւսպ-
ճա Նիւ-Եօրղա սապահլէյին մուվասըլէթ իտէճէք
եէրտէ ագչամա տախիլ օլաճագ իտի . աճապա վա-

բօրըն հարաքեթինտէն էվվէ՛լ մի , սօնրա՞ մը , իշթէ պուրասընը քէստիրէմէյօր իտի :

Դըզադ իլէ կիթմէյի Ֆիքա թէքլիֆ իյլէմիշ օլտուղունտան , պու սէպէպտէն տօլայը Բասբարթու , Ֆիքսին էլինի սըգմադ , թէշէքքիւր իթմէք իսթէյօր իտի իսէ տէ , հէր նէ սէպէպէ մէսինի իսէ եինէ քէնտինի տայիրէյի ճիտտիյէթտէն չըզարմատը :

Հէր շէյտէն պաշգա Բասբարթունըն ասլա ունուտամայաճաղը պիր շէյ վար իտի քի , օ տա Մ . Փօզըն պիլա իսրար սէրվէթ ու հայաթընը տիւչարը թէհլիքէ իտէրէք , քէնտինի վահշիլէրին էլինտէն , եանի մուհադգագ պիր էօլիւմտէն գուրթարմասը տըր . էվվէթ Բասբարթու էօմրիւ օլտուգճա էֆէնտիսինին պու պէօյիք ֆէտաքեարլըղընը գաթան ունութմայաճագ իտի :

Սօլճուլարըն հէր պիրիտի պէօյլէճէ այրը այրը միւլահազաթէ տալմըշ օլտուգլարը հալտէ , գըզադ գարըն իւզէրինտէն քէմալի սիրաթլա գաթի մէսաֆէ իյլէյօր իտի . արա սըրա Բիեօր նէհրինին պաղը այագլարընա միւսատըֆ օլունույօր իտի իսէ տէ , սուլարըն իւզէրինի էօրթէն պուզըն սաթհը պէյաղ գար իլէ մէսթուր օլտուղունտան հիշ ֆարգընա վարամայօլլար իտի : Դըզաղըն կէշտիյի եօլ Ամէրիգա իաթթը ճէսիմի իլէ Դարնի ըսթասիյօնընտան Սէն-ժօզէֆէ կիտէն պիր գօլ արասընտա գալարագ , ատէթա ղայրի մէսքիւն պէօյիք պիր առայա պէնզէմէքսէ տիր . էթրաֆընտա նէ պիր քէօյ նէ տէ պիր գուլիպէ կէօրիւլիյօր իտի . կիւյա քի պուրասը պիր գըթայի ղայրի մէսքիւնէ իտի :

Արա սըրա եօլճուլարըն կէօղիւնէ թէսատիւֆ իտէն աղաճլար , անը վահիտտէ կէօզտէն նիհան օլունույօր իտի . պաղէն աճըղգտան գարնը գարնընա կէշմիշ

թիւքի վէ գուրտ սիւրիւէրի, այլար վէ եապանի գուշար մէյտանէ աթըլըպ գըզագ իւն եարըշա կիրի- շիյօրլար իտի. Շու արալըգ գըզագ պիր սէպէպտէն տօլայը թէվագուֆէ մէճպուր օլուրսա, արգալարըն- սան սէյիրտէն հայվանաթը վահշիյէնին էլինտէ գալա- ճագ եօլճուլարըն նէթիճէյի հալի ֆէնայա միւնճէր օլաճաղը տէրքեար իտի. Բասըարթու, էլինտէ ըէվօլվէր օլարագ գըզաղա էն զիյատէ եագլաշանը վուրուպ օլ- տուղու եէրէ սէրէյօր իտի. պէօյլէճէ գըզագ իւն եա- ըըշ իտէմէյէն հայվանաթըն ճիւմլէսի տէ կէրիտէ գալ- տըլար:

Մօտիճ, էօյլէն իւսթի պաղը իշարէթտէն Բըլաթ- րիեօր նէհրինին իւզէրինտէն կէշտլըլէրինի անլատը. մէրգում, հէրնէ գատար պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իսէ տէ, եիրմի միլ տահա կիթտիքտէն ոօնրա Օմահա ըսթասի- յօնընա վասըլ օլաճագլարընը քէշֆ իթտի. Ֆիլհագը- գա պիր սաաթ ոօնրա Մօտիշ տիւմէնի էլինտէն պը- րագըպ հէման եէլքէնլէրի էնտիրտի. եօլճուլարա պիր չօգ գար իլէ էօրթիւլիւ տամլար կէօսթէրէլէք.

— Կէլտիք, տէտի. Գըզագ հալա խըզընը ալա- մատըղը հասէպի իլէ գաթի մէսաֆէ իյլէմէքտէ իտի.

Էվվէթ, Նիւ-Նօրգ իլէ արասընտա տայիմա գա- թարլար կիտուպ կէլէն Օմահա մէվգըֆընա վասըլ օլ- մուշ իտի.

Բասըարթու իլէ Ֆիքս եէրէ աթլայըպ իւսթլէրինի սիլքէլէք, Ֆիլիեաս Փօգ իլէ մատամ Աուտանըն էն- մէսինէ մուավէնէթ իթտիլէք. Ֆիլիեաս Փօգ, Մօտիշէ ֆաղլասը իլէ իքթաւլար իթտիքտէն սօնրա, ճիւմլէսի պիրտէն ըսթասիյօնա սէյիրթտիլէր.

Իշթէ Նիպրասագա շէհրը մէշհուրի էվէլա Օմահա- տէ, պահրը Մուհիթի Քէպիր իլէ, պահրը Մուհիթի

Աթլասյի պիրպիրինէ լասլթ իտէն խաթը ճէսիմի թէ-
վադուֆ իյլէր. պուրատան հարաքէթլէ նիւ-եօրգա կի-
տէն գաթար Շիգակօտան կէչէրէք գըրգ մէվգըֆա
օղրար :

Նիւ-եօրգա միւթէվէճճիւհէն հարաքէթ իտէճէք
պիր գաթար հազըր օլտուպունտան , Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ
արգատաշլարը հէման վակօնլարա աթըլտըլար քի , պու
սէպէպլէ Օմահա շէհրը մէշհուրընը կէօրէմէտիլէր. Բաս-
բարթու , կէօրմէք իչին տէյիլ , կէչմէք իչին սէյահա-
թա չըգտըգ տէյի ասլա թէէսիւֆ իթմէյօր իտի :

Պու գաթար , պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ ի-
յէուտա հիւքիւմէթինտէն Դօսիյլ-Պըլուֆէս վէ Մուան
վէ Իյէուտա-Սիյթիյէ օղրայարագ կէչտի . Տափնեօր-
տա Միսիսիբի նէհրինի մուլուր իտէրէք իլլինուտ հիւ-
քիւմէթինէ կիրտի . Իրթէսի կիւն եանի Դեկտեմբերին
օնուճը կիւնիւ եարը կիճէտէն տէօրթ սասաթ սօնրա
Շիգակօյա վասըլ օլունտու . պու շէհրը մէշհուր Միշի-
կան կէօրիւնիւն քէնարընտա քեային ղայէթ կիւզէլ պիր
պէլտէ տիր :

Շիգակօ իլէ նիւ-եօրգ արասընտա տօգուզ եիւզ
միլ մէսաֆէ վար տըր . Շիգակօտա տախի գաթար չօգ
օլմաղըլա , Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ ընֆիզլէրի գաթարը տէ-
յիշաեքտիլէր . ֆագաթ աղթարմա իթտիքլէրի գատար
տախի քէմալի սիւրաթլա հարաքէթ իյլէտի . Պու գա-
թար կիւյա պիզիմ ճէնթըլմէնին իաթիճալինի պիլիյօր
իմիշ կիպի , Ինտիեանա , Օհիյօ , Բանսիլվանի վէ Նուր-
ժէստէն պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ կէչտի : Նիհմ-
յէթ իւլ էմր Հուտսուն կէօրիւնտի :

Էլհասըլ Դեկտեմբերին օն պիրինճի կիւնիւ սասաթ
օն պիրի չարեքէք կէչէրէք նիւ-եօրգ շէհրինէ վասըլ օ-
լունտու , գաթար տախի Էվրօրա վաքօրլարընըն եա-

Նաչառքը ըրեթեմ քննարկնաւ թէ վաղուք իլէտի .

Լաքին չիֆայիտէ քի Լիլլորուլա միւթէ վէճճիճէն կիտէճէք օշան Շիյնա վաքօրը հարաքէթ խտէլի թիմամ գըրդ պէշ տադըգա օլմուշ իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ , իւշ չէրէէք գատար կէճիքմիշ իտի

32

Շիյնա վաքօր , կիւյա յի կիլմիլի վաղըթ Ֆիլի-
եաս Ֆօգընաւ ածն իւմիւտլէրինի պէրտպէր կէօթիւք-
միւշ իտի .

Ֆիլ հադըգա էվրօրա իլէ Սմէրիգա արասընտա իշ-
լէյէն Ֆորաննաղ թրրանսաթլանթիգ չիլքէթի վէ սայըր
վաքօրաքը , հիշ պիսի Ֆիլիեաս Ֆօգըն իշլինէ եարամա-
յօր իտի . Ֆորաննաղ վաքօրը իքի կիւն սօնրա վէ տա-
յըր վաքօրալաւ տահա պիլ գաշ կիւն ֆազլա իլէ
կիտէճէքլէրինտէն , Ֆիլիեաս Ֆօգ պուսլաղըն հիշ պի-
լիմտէն խթիֆաւտէ խտէմէյէճէք իտի .

Ֆիլիեաս Ֆօգ , քիւրքէյի տըլտա իշլէյէն պիլ-
ճիւմէ վէսայիթի նազլիյէնին վաղթը հարաքէթ վէ
թէֆէրուլթը սայիլէսի մուհարրէք օշան քիթապտան ,
շու մատաէյի թէմամէն անլաղ .

Չէվալլը Բանդարթու իտէ քէնաթինտէն կէշմիլ պիլ
հաղտէ պուլաւոյօր իտի . գըրդ պիշ տադըգա կէճ
գալմաղլա վաքօրը գաշըմադ մէտլէսի բասըթթու-
նըն ճանընա թահա իթտի . ալիճէնաղ ատէմ քէնաթի
քէնտինէ սէյահաթըն պաշլաննաղլը կիւնտէն պէրի
էֆէնաթիմին խաթը հարաքէթինի գալլաւաւաւադ
եէրտէ , պիլաթիւ եօրնաւան աղը գօյմաղա սէպէպ օլ-

տուգանք տիրւիւնեւոր իտի . քէնտի իշին խափէն մէ-
ստքիքի հիսապրտաք վէ էֆէնտիսինն սարֆիյաթը ստ-
յիրէսինն տախի անա իրավէ իթտի քի , պու մէպլազ
պահստա զայպ օլան մէպլաղ իլէ պէրապէր . պիպիէնի ,
Ֆիլիեաս Ֆօգը պիւթիւն պիւթիւնէ խաբաս պէ բէրի-
շան իտիյօր իտի . իլթէ պու սէպէպլէ Իստապթու օր-
թալըղա լանէթլէր հաղաղմանգաս քէնտիին հազլը
պուլույօր իտի .

Ֆազաթ Մ . Ֆօգ , ըրթթըմտա վաբօրն հարաքէթ ,
իթմիշ օլտուղունը անչատըգտան ոնյուա պալա ֆա-
թուրընը պօղմայըպ , եալընըղ « եարըն իյնապընա պա-
գարըղ » տէմէքէէ իթթիֆա իթմիշ իտի .

Նէվմը մէզքիւրին էրթէսի կիւնլու Դեկտեմբերին
օն իքիսի իտի . տէմէք քի Դեկտեմբերին օն իքիւնի իլու-
նիւ սաաղահլէյին աաաթ եէտիաէն , մէվզալլի պահս օ-
լան Դեկտեմբեր եիրմի պիր սաաթ սէքիղ գըրգ պէշ
տագըղայա , անճագ աօգուղ կիւն օն իւշ սաաթ վէ
գըրգ պէշ տագըղա գալմիշ իտի . Էկէր Ֆիլիեաս Ֆօգ
Շիյնա վաբօրնա եէթիշմիշ օլա , Լիվրբուլա վէ ան-
տէնտէ Լօնտրայա թամ վադթընտա վասըլ օլաճագ
իտի .

Ֆիլիեաս Ֆօգ , էնմիշ օլտուղլարը օթէլաէն չըգա-
լը ուշաղընա քէնտիսինն պէքլէմէսինն վէ մատամ Ա-
ուտանըն տայիմա հազըր պուլունմասընը թէնպիհ իթ-
միշ իտի .

Մ . Ֆօգ տէրհալ Հօտսուն լիմանընա կիրաթ , իս-
կէլէաէ օլան վաբօլպա աքասընտա հարաքէթ իթմէք
իւզրէ պուլունանը արատը . վադաս բէք չօգ կէմիլէք
հարաքէթ իշարիթինն չէքմիլէր իտի իտէ տէ , պուն-
լարըն էքսէրիսի եէլքէն կէմիսի օլտուղունտա Ֆիլ-
եաս Ֆօգըն իշինէ կէլմէյօր իտի .

Ֆիլիեաս Փօգ թահարիյաթընտա տէվամ իտէր իքէն , պաճասընտան սիյահ պիր տիւման սաւուրան զայէթ կիւզէլ եաբուլը պիր թիւճճար վաբօրը կէօզիւնէ իլիշտի :

Մ. Փօգ տէրհալ պիր սանտալա պինէրէք , թէքնէսի տէմիրտէն վէ կիւվէրթէսի իլէ գամարալարը ախշապ օլան Հանրիյէթթա իսմինտէքի պու վաբօրա վասըլ օլտու :

Ֆիլիեաս Փօգ վաբօրա չըգըպ գապթանը սօրտու , գաթթան տէրհալ գարշըսընա կէլիպ քէնտինի թագտիմ իթտի :

Պէօյիւք կէօզլիւ . պագըր քիւֆի ընէկլի , գըրմըզը պալը վէ գըրգ պէշ եաշընտա թահմին օլունան պու տէնիզ պկըրընտա (գապտանտա) զէրրէ գատար էսէրը նէզաքէթ կէօրիւնմէյօր իտի , Ֆիլիեաս մէրգումա խիթապէն .

— Գաբտան քիմ իտիր , տէյու սօրտուղունտա , մէրգում թէրպիյէսիզճէ .

— Պէնիմ , տէտի :

— Պէն Լօնտուլը Ֆիլիեաս Փօգըմ :

— Պէնտէ Գարտիֆի Անտրէ Սիբիյտիյիմ :

— Հարաքէթ իտիյօրսունըզ տէյիլ մի :

— Էվլէթ , պիր սաաթա գատար :

— Նէրէ՞յէ :

— Պօրտօյա :

— Եիւքիւնիզ վա՞ր մը

— Եիւքիւմ եօգ , սաֆրա օլարագ չագըլ թաշը ալտըմ :

— Եօլճունըզ վա՞ր մը :

— Ասլա :

— Վաբօրընըզ եօլլու մը տըր :

— Հանրիյէթթա սաաթտա օն պիր օն իքի միլ կիտէր .

— Պէնի վէ սայլը իւչ ընֆիգիմի Լիվըրբուլա կէօթիւրմէք իսթէրմիսինիզ .

— Լիվըրբուլա՞ մը , եօգ Չինէ կիտէլիմ . . .

— Պէն Լիվըրբուլա տէյօրում .

— Խայր .

— Խայր մը .

— Խայր տէտիք ա՛ , պէն Պօրտօյա կիտէճէյիմ .

— Նէ ֆիյաթ վէրսէմ եինէ կիթմէզսինիզ հա՛ .

— Հէր նէ ֆիյաթ օլուրսա կիթմէմ վէսսէլամ .

— Վաբօրըն սայլը սահիպի եօ՞գ մը .

— Խայր , եէկեանէ սահիպի պէնիմ .

— Վաբօրընըզը պանա իճար իտէրմիսինիզ .

— Խայր .

— Սաթընըզ .

— Խայր սաթըզ տէյիլ .

Ֆէլիեաս Փօգ ըսրարընտան կէրի տուրմատը , մամաֆիհ մէսէլէ բէք միւտհիշ իտի . Հանրիէթթանըն սահիպի Հօնկ-Գօնկտաքի Թանգատորը սէֆինէսինին գաբաանընա պէնզէմէյօր իտի . պուրատա բարանըն էհէմիյէթի գալմայօր իտի . Ճագաթ պահըր Մուհիթի Աթլասիյի կէչմէնին պիր չարէսինի պուլմագ լազըմ իտի քի , օտա առճագ վաբօր իլէ օլապիլէճէք իտի . զիրա պալօն իլէ կէչմէք բէք Թէհլիքէլի օլուր . Ֆիլիեաս Փօգ զիհնէն պիր շէյէ գարար վէրմիշ օլմալը իտի քի , պիրտէն պիրէ գապաանա .

— Բէք ալա , պէնի Պօրտօյա կէօթիւրիւրմիսինիզ , տէտի .

— Խայր , հաթտա եիւզ տօլար վէրսէնիզ պիլէ եինէ կէօթիւրմէմ .

— Պէն սիգէ իբի պին տօլար վերենէյիմ,

— Ատամ պաշինա՞ մը .

— Ատամ պաշինա .

— Տէօրտ քիշիսինիզ տէյիլ մի .

— Էվվէթ տէօրտիւզ .

Գարտան Սիրիյտի ախլընք գաշքմազա պաշլատը , տէօրտ եօլնույը զաթէն կիտենէյի Պօրտոյա կէօթիւրիւպ սէքիզ պին տօլար գաղանմագ աթըլքք շէյլէրտէն տէյիլ խախ , Գարտան պու նօգթայը տիւշիւնտիւքաէն սօնրա .

— Սաաթ տօգուզտա հարաքէթ իտենէյիմ , օ վազըթ վարօրա կէշիսինիզ . . . տէտի .

Պու միւքեալէմէնին ճէրիյանը էմնասընտա սաաթ սէքիզ պուշաք օլմայքլա , Ֆիկիեաս մօգ տէքնալ վարօրտան չըդտը . հէման պիր արապոյա պինէրէք էնտիքլէրի օթէլէ կիթաի . Բասքարթու , Ֆիքս վէ մատամ Աուտայը ալըպ , ատէթի միւճիւպինճէ քէմալի իսթիւրահաթլա Հանքիթթիմա վարօրնա ավաէթ իյլէտիքէք քի . վարօրն թամ գէմանը հապաքթիթիտէ մուվաթլէթ իթմիլլէք խախ .

Բասքարթու , իշպու սէյահաթթնտա նէ տէրենէլէքտէ մասքամք միւսթէվնիպ օլտուգունը անրաքննա ուզուն պիր ահ չէքախ .

Ֆիքս իտէ , պանգանըն ալթընչաքնա անըյօր խախ . չխնքի Ֆիկիեաս մօգ պուշտան սօնրա հիշ մասքամի իթմէտէն եօլունա ուէվամ իթմէ պիլէ , չայրնան պանգնօթլարտան օն պին լիրատան գիյատէսի նօգտան օրոնաք խախ .

33

Հանրային թիւս զարգացող պիտի ստանա Սէնտի
Հօգ պաւրնաւոր տալարաց աչք տէնիղէ տախիլ օլա-
րագ, ճիշդ ըլլալիցէ, տողրու քէմադի օլաւաթլա
գաթի մէսափէ, յէ պաշլուտը :

Դեկտեմբերին օն իւլիւնճի կիւնի օլան էրթէսի
կիւն սապահլէյին դարաւորն ժաւալինէ պիր աւէմ
չըգըպ կիւնէչին իրթիֆալնը տլուր . թայինի մէվզը ի-
տէն պու աւէմ գարտան Սիրիյաի օլմնյըպ , պիպլմ
Մ. Յիլիւաա Պօզ իաի :

Գարտան Սիրիյաի կէլինճէ , մէրդուլ գամարա-
սքնաա հապա իտիլիշ օլուղու հալտէ տէհէթլի սու-
թէլմտէ աւաղ աւաղ պաղըրըյօր իտի քի , վուգույի
հալի պիլ գաշ օնօղ իլէ գալիյնի ղիլամէ, արղ իտէ-
լիմ :

Նապըլ քի պիլիլիլ Յիլիւաա Պօզ, Լիւլլուլա կիթ-
մէք իսթէյօր, լաքին Սիրիյաի կէօթիւրմէք իսթէմէյօր
իաի . ճէնթըլմէն Պօրտօյա կիթմէյէ լույի ղիլա կէօ-
թէրէրէք զարգացող պիւնիշ իաի քի , զարգացող պու-
լունաուղու օթուղ սաթաթաւն պէրի պանգնօթլար օա-
յէսինտէ , զաթէն կէմինին սահալալնտէն բէք չօգ ա-
լաճագլարը օլան թայիֆէլէրի էլտէ իտէլիք , դար-
թանը գամարաւորտա հապա իթմիշ վէ Հօնրիլէթլա-
նըն վէճհը աղիմէթլինի Լիւլլուլա չէվիլմիշ վէ քէնսի-
սիտէ գարտանըն եէրինէ կէչէրէք գօմանաւըն էլէ
ալըլշ իաի . դարիյնի քիրամ պուրայա թէաճիւպ իթ-
մէմէլի աիլ , չիւնքի Յիլիւաա Պօզլն վարօրը քէմալի

մէհարէթլէ գուլլանտըղընա նաղարէն , միւթլազա պու-
ատէմին վազթը իլէ գաբտանըզ իթմիշ օլտուղունա
գանաաթ կէթիրիլմէլի տիր :

Շիմտի պու իշին նէթիճէսի նէ օլաճաղը սօնրա-
տան անլաշըլաճազ տըր , մամաֆիհ մատամ Աուտա
պէլլի իթմէք իսթէմէտիլի հալտէ ասլա ճասարը իհթի-
րազ կէօսթէրմէյօր իտի . հէլէ Բասբարթու , Ֆիլիեաս
Ֆօգըն պու հարաքէթինի բէք լաթիֆ պուլմուշ իտի :

Հանրիյէթթանըն գաբտանը սաաթտա օն պիր օն
իքի միլ կիտէրիլ տէմիշ իտի . մէրգուլմըն սէօղիւնտէ-
քի սըհհէթի Ֆիլիեաս Ֆօգտա թէսլիմ իյլէտի :

Պինաէն ալէյհ տէնիզ չօգ ֆուրթունա եաբմաղ ,
բուզիկեար շարգ թարաֆընտան էսմէղ , սէֆինէյէ վէ
մաքինայա պիր գազա կէլմէզսէ , վաբօր տօգուզ կիւն-
տէ եանի Դեկտեմբերին եիրմի պիրինճի կիւնիւ Լիվըր-
բուլա վասըլ օլապիլէճէք իտի . ֆազաթ շուրասրտա
տէրքեար տըր քի , պանգա սըրգաթը մէսէլէսի իլէ . Հան-
րիյէթթա վաբօրընըն գաբտանընա իտիլէն մուամէլէ-
յի ճէպրիյէ արասընտա պիր մինասիպէթ զանն օլու-
նաճազ վէ պու իսէ Ֆիլիեաս Ֆօգը եբէյիճէ զարար-
տիտէ իտէճէք իտի :

Վաբօրտա իլք կիւնլէր բէք կիւզէլ սուրէթտէ
կէշտի . բուզիկեար մուվաֆըզ էստիյինտէն եէլքէնլէր-
տէ աշըլտը վէ Հանրիյէթթա քէմալի սիւրաթլա եօլ
ալմաղա պաշլատը :

Բասբարթու սէվինճինտէն նէ եաբաճաղընը շա-
շըմըշ գալմըշ իտի . Վաբօրտաքի թայիֆէլէրին
ճիւմլէսինի շէն մէշրէպլիլի իլէ նէշէմէնտ իյլէյօր , հէր
քէսի էյլէնտիրիյօր իտի քի , պու զէվզ իլէ կէլէն սը-
գընթըլարըն ճիւմլէսինի սւնութտուղու անլաշըլըյօր
իտի . Ֆիքս տալի Բասբարթունըն շու սէֆասընտան

իսթիֆատէ իտէրէք , արալարընտաքի պէլուտէթի ի-
զալէ իթմէք իսթէտի իսէ տէ , ֆադաթ Բասրարթու
ասլա խաֆիյէնին հանընա սօղուլմատը .

Ալէլիսուսուա Ֆիքս նէ տէյէճէյինի շաշըրմըշ գալ-
մըշ իտի . Հանրիյէթթա վաբօրընըն էլտէ իտիլմէսի ,
թայիֆէլէրի քէնտինէ պէնտ իտէրէք Ֆիլիեաս Փօգըն
պիր կէմլյէ գապտանըդ իթմէսի , հէման խաֆիյէնին
ադընը չիլլէտէն չըգարաճագ րատտէյէ կէթիլտի .
հաթտա Ֆիքս քէնտի քէնտինէ , Ֆիլիեաս Փօգըն Հան-
րիյէթթա վաբօրընըն էլտէ իթտիքտէն սօնրա թայիֆէ-
լէրինիտէ քէնտինէ պէնտ իտէրէք , գուրսանլըղա պաշ-
լայաճաղընը վէ Լիվըրբուլա կիթմէք մէսէլէսինին սըրֆ
պիր տէսիսէ օլտուղունը տիւչիւնիյօր իտի .

Գաբտան Սիբիյտինին խըտմէթինէ թային օլունան
Բասրարթու , հայգըրմագտա տէվամ իտէն մէրգումըն
եանընա քէմալի իհթիեաթլէ կիրէր չըգար իտի . Ֆիլի-
եաս Փօգա կէլինճէ մումաիլէյհ , կիյաքի վաբօրտա
էօյլէ պիր գաբտան տահա պուլունտուղունը ունութ-
մուշ կիպի պիր հալ իպրաղ իթմէքտէ իտի .

Դեկտեմբերին օն իւչիւնճիւ կիւնիւ թէրնէօվ պու-
րունը գարշըսընտան կէչտիլէր . պուրալարտա տէնիղ
զիյատէճէ սէրթ օլուպ , տիւնտէն պէրի պիրտէն պիրէ
թէնէզզիւլ իտէն պարօմէթրօ , հավատա գարիպէն պիր
թէպէտաիւլ կէօսթէրիյօր իտի . ֆիլհագըգա կիճէ
բուզկեար ճէնուպը շարգիյէ կէչէրէք սօղուգ զիյատէ-
լէշտի .

Ֆիլիեաս Փօգ եօլունտան , գալգմամագ իչին եէլ-
քէնլէրի սարտըրպ պուխարըն գուվվէթինի արթըր-
աը . մամաֆիհ եինէ վաբօրըն պիւրաթը կէրի գալմա-
աը . տէնիղ չիտտէթինի արթըրաը , ատէթա գառըրկա
զուհուր իտէճէք իտի քի , • տէրէճէ ֆուրթունանա

Թէհամմիւլ իտէմէյէճէք օլան Հանրիյէթթայը միւթ-
լագա կէրի չէվիրմէք լաղըմ կէլէճէք իտի :

Բասթարթունըն երւզիւ կէօյիւն թէպէտտիւլաթը-
նա բէք միւթապըգ տիւչիյօր իտի . հէվա պօղուլ-
տուգճա չէհրէսինի ասար իտի . պինաէն ալէյհ պիչա-
րէ ատէմճըղաղ իքի կիւն զարֆընտա պէօյիւք ակապ
կէչիրտի , լաքին Ֆիլիեաս Յօգ էօյլէ տէյմէ բաթըրտը
իլէ գօրգաճագ տէնիզճիլէրտէն օլմամաղըլա, միւթթա-
սըլ ըուզկեարա գարչը կիթմէքտէ տէվամ իյլէտի . վա-
բօրըն պաչը պաղէն թէմամը իլէ սույա պաթըպ բեր-
վանէ մէյտանէ չըգարագ հէվատէ տէճնմէքտէ , պա-
ղէնտէ արգասը տէնիզէ պաթըպ պաչ թարաֆը ֆէվ-
գէլատէ երւքսէլմէքտէ իտի :

Մամաֆիհ ըուզկեար գօրգուլտուղու գատար շիտ-
տէթինի արթըրմատը . ֆագաթ էվլէլքի շիտտէթինտէ
տէվամ իտէրէք եէլքէն աչըլամատը :

Դեկտեմբերին օն ալթըսընտա Ֆիլիեաս Յօգ , Լօն-
տըտտան հարաքէթինտէն պէրի թամ եէթմիշ պէշ
կիւն կէշմիշ իտի քի , արթըգ գօրգուլաճագ տէրէճէտէ
եօլունտան գալմամըշ իտի տէմէք տիր . Հանրիյէթթա
հարաքէթինտէն պէրի եօլըն եարըսընը կէչտիյի կիպի ,
ֆէնա մէվգըլարը տա աթլամըշ իտի :

Հէլէ եաչ մէվսիմի օլսա , արթըգ գօրգաճագ հիշ
պիր չէյ գալմատը տիմէք տիր . Բասթարթըլ, ըուզկեա-
րըն աքսինէ էստիյինէ էսէֆ իյլէյօր իտի իսէ տէ , օ-
լանճա իւմիւտինի պուխար գուվլէթինէ վիրմէքտէ ի-
տի , եէվմը մէզքիւրտէ մաքինաճը կիւվէթէյէ չըգըպ
Մ. Յօգ իլէ ուզունճա պիր միւքեալէմէտէ պուլուն-
տու :

Բասթարթու, նէտէն տօլայը օլտուղունը պիլմէտիյի
հալտէ պու միւքեալէմէտէն իւրքմէյէ պաչլատը . մէր-

գում պու սէզլէրի տույապիտի , Ֆիլիեաս Ֆօգ մա-
քինաճըյա .

— Սիւ տէտիլինիզտէն էմի՞նմիսինիւ , տէյօր իտի :

— Էվվէթ էֆէնտիմ , հարաքէթիմիզտէն պէրի
միւթթասըլ զիյատէ քէօմիւր եազըյօրուզ , վադաս
նիւ-Նօրգտան Պօրտօյա սիւրաթը խաֆիֆէ իլէ կիտէ-
ճէք գատար քէօմիւրիւմիւզ վար իտի ամմա , Լիվրը-
բուլա քէմալի սիւրաթլա կիթմէյէ քիֆայէթ իտէճէք
տէրէճէտէ տէյիլ իտի :

— Չարէսինէ պագարըզ :

Բասբարթու մէսէլէյի անլայըպ բէք զիյատէ տիւ-
չարը քէտէր օլտու . մէրգում քէնտի քէնտինէ .

— Վաբօրըն քէօմիւրիւ պիթմէք իւզըն իմիշ , է-
կէր էֆէնտիմ պուճատա պիր չարէ պուլուրսա , պէ-
հազըն էմնալի պուլունմազ պիր ատէմ տիր , տէտի .

Բասբարթու , Ֆիքսի կէօթտիյիւ վազըթ մէսէլէյի
օնատա անլաթմագտան քէնտինի ալամտուր , օ վազըթ
խաֆիյէ .

— Տէմէք Լիվրըբուլա կիթտիյիմիզէ ճիտտէն ինա-
նըյօրսունըզ հա՛ , տէտի :

— Էվվէթ :

— Պուտալա սէնտէ :

Ֆիքս պուճը սէօյլէյիւ ուղագլաշտը , Բասբարթու
պու հագարաթա կիւճ հալ իլէ թահամիւլ իտէպիտի :

Աճէպա Ֆիլիեաս Ֆօգ չիմտի նէ՛ եաբաճագ իտի .
նէ՛ կիպի պիր չարէ պուլաճագ իտի . պուրասընը քէս-
տիրմէք միւշկիլ իսէ տէ , մամտֆիհ պիզիմ ճէնթըլ-
մէն հէք հալտէ պիր գարար վէրմիշ օլմալը իտի քի ,
մաքինաճըյը գարշըսընա ճէլպ իտուպ .

— Քէօմիւր թէմաճէն պիթինճէյէ գատար աթէ-
չին գուվլէթի էքսիլթմէյին , տէյու պիր էմր վէրտի :

Պիր գալ տաղըդա սօնրա վարօրքն պաճպոր եինէ գոյու պիր տիւման բիւսկիւրմէյէ պաշլատր , վէ եօլունա սիւրաթլա տէվամ իյլէտի , իքի կիւն սօնրա մաքինաճը օ կիւն քէօմիւրին պիթէճէյինի պիւտիրտիյի սրրատա Ֆիլիեաս Ֆօգ .

— Սիզ եազմազա տէվամ իտինիզ աթէչի աբթըրընը , աէտի .

Պատէհու Բասբարթույա , գաբթան Սիբիյտիյի կէթիրմէք իւզրէ էմի վէրտի . Բասբարթու , պանքի պիր գաբլան գաֆէսինէ կիրէճէք գատար գօրդարագ մէրգումըն մահբուս օլտուղու գամարայա կիթտի .

Պիր գալ տաղըդա սօնրա պիր չօգ քիւֆիւրլէր վէ բաթըրտըլար արասընտա գաբթան ճէնապլէրի Ֆիլիեաս Ֆօգըն գարչըսընա կէլտի , մէրգում կէլիւր կէլմէզ էվէլա .

— Նէրէտէյիզ , տէյու պիր սիւալ իյրատ իթտիյինտէ , Ֆիլիեաս Ֆօգ .

— Լիվըրբուլտան եէտի եիւզ եէթմիչ միւ մէպաֆէտէյիզ , տէյու ճէվապ վէրտի .

— (Ազիմ պիր հիտտէթ իլէ) , Գօլրսան հէքիֆ .

— Սիզի շունըն իչին չաղըրտըմ քի . . .

— Տէնիզ հայաուտը .

— Սիզին վարօրքնըզը սաթըն ալաճագըմ .

— Խայըր , ապա , հիչ պիր վաղըթ .

— Զիրա վարօրքնըզը եազմազա մէհպուր օլաճաղըմ .

— Վարօրք եազմազ մը .

— Էվլէթ , սատէ կիւվէթէսինի , չիւնքի քէօմիւրիւմիզ պիթիյօր .

— Ելի պին տօլար գըյվէթինտէ օլան պիր վարօրք եազմազ հա . . .

— Իշթէ սիգէ պլթմը, պիր տօլար, տահա տէյէ-
ճէ, ինիզ գալմատը եւ' .

Ֆիլիեաս Ֆօգ պուներ տէյէրէք Սիրէյտինին ելինէ
պիր պվուճ պանգնօթ թութուշտուրտու .

Վագաս պանգա գայիմէլէրի, միւքեալէմէնին
պաշանկըճընտան պէրի աթէշ բիւսկիւրմէքաէ օլան
գարտանըն հիտտէթինի թէսկին իյլէտի . պիր անտէ
Ֆիլիեաս Ֆօգա գարշը օլան զազէպինի ունութտու .
չիւնքի եիրմի սէնէտէն պէրի իշլէյէն վաբօրը, ալտը-
ղը ագճէնին անճագ պիր բուպը գըյմէթինտէ իտի .
Մէրգուճ միլայիմանէ պիր թավը իլէ .

— Վաբօրըն տէմիւ օլան մահալլէրի պէնիմ տէ-
յի՛Լ մի, տէտի .

— Էվվէթ, մաքինա իլէ թէքնէ սիզին տիր .

— Բէք ալա բազարըղը գապուլ իթտիմ .

Դաբտան Անտրէ Սիրէյտի, պանգնօթլարը սայաբզ-
աան սօնրա ճէպինէ եէրլէշտիրտի .

Պու էսնատէ Բապարթու պէն պէյաղ քէսիլմիշ
իտի, Ֆիքա իսէ չիտտէթը հէյէճանընտան աղ գալտը
պօղսլաճագ իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ թէքնէսի իլէ մաքի-
նասընը սահիպինէ թէրք իտէրէք վաբօրը օն իքի պին
լիրայա սաթըն ալըյօր իտի . օլու մէպլաղ չիմտիյէ
գատար սարֆ իտիլէն եէտի պին լիրայա իլապէ իտիլ-
տիյի հալտէ, եիրմի պին լիրայա պալիղ օլույօր իտի .

Պու սըրատա Ֆիլիեաս Ֆօգ գարտան Սիրէյտիյէ
խիթապէն .

— Էֆէ'նտի, շու հարաքեաթըմտան միւթէհայըր
օլմայընըղ . շուբասընը պիլէսինիզ քի, էկէր Դեկտեմ-
բերին եիրմի պիրնճի կիւնիւ ագշամ սաաթ սէքիզի
գըրդ պէշ տաղըգա կէշէրէք Լօնտրատա պուլունմայա-
ճագ օլուր իսէմ, թէմամ եիրմի պէշ պին լիրա զայոլ

իտէճէյիմ: նիւ-եօրք վաբօրունա եէթիյէմէտիմ, սիզտէ
Լիվրրբուլա կէօթիւրմէք իսթէմէտիյնիզտէն, պէնտէ
պու եօլտա հարաքէթէ մէճպուր . . . տէմէքտէ իքէն,
գաբտան, մումաիլէյհին սէօղիւնի գաթ իտուպ:

— Զարար եօգ, պէն սիզի պու պազտէ մազուր
կէօրմէքտէյիմ. տէտի:

— Շիմտի պու վաբօր պէնիմ տիր ա:

— Հայ, հայ, նէրէսի ախշապ իսէ սիզին տիր:

Պուխարը թաղերից իթմէք իչին նէ գատար դու-
րու օտուն եազմադ լազըմ կէլէճէյինի տիւշիւնմէք
գօլայ տըր. պինաէն ալէյհ օ կիւնիւ վաբօրըն արդա
կիւվէրթէսի, գամարալար վէ մէրտիվէնլէր քեամիլէն
եանտը:

Դեկտեմբերին օն աօգուզը օլան էրթէ կիւնիւ
բարմազլըլար, գաբազլար վէ ուֆադ տիրէքլէր ա-
թէչէ աթըլտը, պէօիւք տիրէքլէրտէ երգըլարադ քէ-
սիլտի, թայիֆէլէր իլէ պէրապէր Բասթարթու տախի
օն ատէմ գատար չալըչըյօր իտի:

Դեկտեմբերին եիրմիսինտէ կիւվէրթէնին պիր գըս-
մը սէօքիւլիւպ եազըլտը. ֆագաթ օ կիւնիւ Իրլանտա
սէվահիլի կէօրիւնմէյէ պաշլատը:

Մամաֆիհ եարը կիճէյէ իքի սաաթ գալտըղը հալ-
տէ վաբօր, անճադ կինիսթօն եազընլարընա թէգար-
րուպ իտէպիլմիշ իտի. Ֆիլիեաս Ֆօգա իսէ անճադ
եիրմի տէօրթ սաաթլըգ պիր զէման գալըյօր իտի.
Հալ պու քի Հանրիյէթթիա քէմալի սիւրաթ իլէ եօլու-
նա տէվամ իթտէ, պու միւտտէթ զարֆընաա անճադ
Լիվրրբուլա միւվասըլէթ իտէպիլէճէք իտի. ալէխու-
տուս սիւրաթլա եօլա տէվամ իթմէք իչին պուխար
լազըմ արը, ֆագաթ պուխարը հասըլ իտէն օգուշտա
պիթէյօր իտի:

Իշթէ պու սըրատա գարտան Սիրկյտի, Ֆիրիեաս
Պօզը աճըյարադ .

— Էֆէնտի, հէր շէյ սիզէ գարչը կէլիօր, հէ-
նուզ կինիսթօն աչըզլարընտա պուլունույօրուզ . տէտի :

— Վայ, շու գարչըմըզտաքի Փէնէրլէրի կէօրիւ-
նէն շէհը կինիսթօն մը տըր :

— Էվվէթ .

— Լիմանա կիրէպիլիմիյիզ .

— Իւշ սաաթ սօնրա, չիւնքի տէնիլ շիմտի ճէզը
հալինտէ տիր :

— Բէք ալա, պէքլէրիզ .

Պու սէօզիւ քէմայի սօուգ գանլըլըզլա սէօյլէ-
յէն Պօզըն սիյմասընտա, գաթան ալայիմը քէտէր ու
թէէսիւֆ կէօրիւնմէտի .

Կինիսթօն, իրլանտա ճէզիրէսինտէ վազը պիր ա-
տա տըր քի, Ամէրիգատան կէլէն սիւրաթ բօսթալարը,
Լօնտրա բօսթասընը պուրայա պըրրազըրլար . բօսթալար
Կինիսթօնտէն Տուսլինէ տայիմա հազըր օլան սիւրաթ
գաթարլարը իլէ նագլ օլունուր . Տուսլինտէն Լիվլըբու-
լա տախի վաբօրլարլա կէօթիւրիւլիւր քի, պէօյլէճէ Ա-
մէրիկատան կէլէն վաբօրլարըն բօսթա չանթալարը օն
իքի սաաթ թէգատտիւմ իթմիշ օլուր .

Իշթէ Ամէրիգա բօթասընըն գազանտըլը պու օն
իքի սաաթը, Ֆիրիեաս Պօզ գազանմագ իսթէյօր իտի
քի, Հանրիյէթթա վաբօրը իլէ եիրմի տէօրթ սաաթ սօն-
րա էրլթէսի ազչամ Լիվլըբուլա վասըր օլանագ եէյտէ,
պու գըսա եօլ սայէսինտէ թամ էօյլէն իւսթիւ Լի-
վլըբուլա եէթիլէճէք, վէ ազչամ սաաթ սէքիզի գըրդ
տագըգա կէչմէտէն Լօնտրայա մուվասըլէթ իթմիշ օ-
լանագ իտի .

Հանրիյէթթա վաբօրը եարը կիճէյի պիր սաաթ

կէչէրէք Կինիսթօն լիմանընա կիրտի . Ֆիլիեաս Պօզ-
րէֆիզլէրի իլէ պէրապէր գաբտան Սիբիյտիյի , Փիյա-
թը աալիյէսինին նըսֆը գըյմէթինսէ օլան վաբօրընըն
իւղէրինտէ պըրադարադ տըշարը չըգտըլար :

Եօլնուլար գարայա չըգար չըգմաղ Ֆիքս պուրա-
տա Ֆիլիեաս Պօզը թէվզըֆ իթմէք իսթէտի , չիւնքի
թէվզըֆ էմիրնամէսի էլինտէ վէ քէնտիսի տէ ինկի-
լիզ Թօբրաղընտա պուլունույօր իտի . մամաֆին խաֆի-
յէ թէվզըֆ էմիրնի պուրատա իճրա իյլէմէյի մինա-
սիպ կէօրմէտի , Փազաթ Ֆիլիեաս Պօզտան տա աալա
այրըլմատը :

Ֆիլիեաս Պօզ , մատամ Աուտա վէ Բասբարթու
իլէ պէրապէր չըմէնտըֆէրէ ըաքիպ օլտուլար , սա-
պահլէյին կիւնէշ տօղմադ իւզրէ իքէն Տուպլինէ մու-
վաւըլէթ իտիլտի . իրլանտատան սիւրաթը ֆէվզէլատէ
իլէ Պըրթիթանեա ատառընա կիտէն վաբօրլարտան պի-
րինէ պինտիլէր :

Էօյլէնէ օն տազըգա գալարադ Ֆիլիեաս Պօզ
րէֆիզլէրի իլէ պէրապէր Լիվրբուլ ըըլսթըմընա չըգտը
քի , պուրտսը իլէ Լօնտրա արասընտա թամ ալթը
սաաթլըզ պիր մէսաֆէ վար տըր :

Պազաթ թամ պու էսնատէ խաֆիյէ Ֆիքս էլինի
Ֆիլիեաս Պօզըն ումուզունա գօյտու . վէ էլինտէքի
թէվզըֆնամէյի Ֆիլիեաս Պօզա կէօսթէրիպ .

— Իսմինիզ Ֆիլիեաս Պօզ տըր , տէյիլ մի , տէ-
յու աօբմատը իլէ , Մ . Պօզ թէաճիւպ իլէ .

— Էվլէթ , տէտի :

— Գոնուլն նամընա սիզի թէվզըֆ իտիյօրում . . .

34

Ֆիլիեաս Փօզ , Ֆիքսին ճելպ իթմիշ օլտուզու իքի նէֆէր բօլիս մէմուրը ընֆադաթը իլէ կէօթիւրիւլիւպ հաքս իտիլտի :

Մուսաիլէյհի Լըվըրբուլ կէօմրիւք տալիլէսի տալիլինտէքի « Գօսթիւմ Հաուզ » թէվգըֆիսանէսինտէ թահտը թէվգըֆա ալմըչլար տըր քի , կիճէյի մէզքիւր հաբըսիսանտէ կէչիւրուպ , իրթէսի կիւնիւ Լօնտրա բօլիս նէզարէթինէ կէօնտէրիլէճէք իտի :

Ֆիլիեաս Փօզըն թէվգըֆ օլունտուզու սըրատա Բասթարթու , պիր համլա իլէ խաֆիյէնին պօղազընա սարըմադ իսթէտի իսէ տէ , բօլիս մէմուրլարը մէրգումը կէրիյէ աթտըլար . մատամ Աուտա իսէ մէսէլէնին տէհչէթինտէն ֆէնա հալտէ իւրքէրէք , նէ տէյէճէյի-նի վէ նէ տիւչիւնէճէյինի շաչըմըլլ գալմըլ իտի . Բասթարթունըն մէսէլէյի հիքեայէ իթմէսի իւզէրինէ , մումաիլէյհա , Ֆիլիեաս Փօզ կիպի ալիճէնապ պիր ճէնթըլմէնին , ատի պիր խըրսըզ կիպի թէվգըֆ իտիլմիշ օլմասընտան տօլայլ ֆէնա հալտէ մի թէէսսիր օլարադ , քէմալի հայրէթ իլէ պագա գալտը :

Մատամ Աուտա , էվլէլ էմիրտէ պէօյլէ պիր հալին մուվաֆըզը հազըզաթ օլամայաճաղընը տէքմիյան իյլէտի . սօնրա քէնտի ճանընը խէլաս իտէն ատէմէ հիչ պիր մուվէնէթտէ պուլունամայաճաղընա գանի օլտուզու կիպի , շիտտէթը թէէսսիրինի կէօզլէրինէ վէրէրէք հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաչլատը :

Խաֆիյէ Ֆիքսէ կէլինճէ , մէրգում վապթէսի մու-

ճիպինճէ չիւպհէ իթտիյի ասէմի թէվգըֆ իյլէմիչ իտի քի , մումաիլէյհին միւճրիմ օլուպ օլմատըղը քէնտինճէ մէճհուլ օլուպ , անճադ պուրասընը անլամադ ատալէթէ այլաւ օլաճաղընտան , պու պապտէ ասլա վիճտան պիհուղուրլուղու հըսս իթմէյօր իտի :

Պու էսնատէ Բասթարթուներն ղիհնինէ քէտէրամիղ պիր խաթըրէ կէլիպ ֆէնա հալտէ մուղթարըպ օլմաղա պաշլատը քի , օտա շու հալէ սէպէպ քէնտիտի օլմասը տըր . էօյլէ եա , նիչի՞ն Ֆիքսին խաֆիյէլիյինի Մ . Պօգտան կիզլէտի . Ֆիքսին նէ սըֆաթտա օլտուղունը վէ նէ մէմուրիյէթլէ Ֆիլիեաս Պօգըն արգասընտան կիթտիյինի , նէ՞ սէպէպէ մէպնի էֆէնտիսինտէն սագլատը . էկէր էօյլէ եաբմամըլ օլսա եանի քէյֆիյէթի Ֆիլիեաս Պօգա անլաթմըլ օլսա , չիւպհէ եօգ քի մումաիլէյհ պէրայէթը ղիմմէթինի իրայէ իտէր մուսպիթ մատտէլէրի անա արղ իտէրէք , խաֆիյէյիտէ պէօյլէ միւտհիչ պիր խաթատէն ալըգօյմուչ վէ Ֆիլիեաս Պօգըն եօլուճատա մանի օլմամըլ օլուր իտի :

Ալէլ խուսուս Ֆիլիեաս Պօգ , Ֆիքսին քէնտինի թէվգըֆէ մէմուր օլտուղունը անլատըգտան սօնրա , անըն իչինտէ պիր չօգ եօլ մէսարիֆի վէրէրէք արգասը սըրա թաշըմայաճաղը տէրքեար տէյի՛լ մի իտի . օ հալտէ Ֆիքստէ կէրի գալաճագ վէ եէթիչիպ Լնկիլիղ թօբրաղընտա թէվգըֆ իտէճէք օլսա պիլէ , էֆէնտիսին պահսընը գաղանարգտան սօնրա եաբապիլէճէք իտի . իչթէ Բասթարթու պու նօգթալարը տիւչիւնէրէք , քէնտի քէնտինէ :

—Էյ վա՛հ , նէ պէօյիւք ահմագլըգ իթտիմ . պաղթէթէն պիր էյլէնճէ չըգարմագ , շու մէլուն խաֆիյէյի սաղադայա ալմագ ֆիքրի իլէ իչի էֆէնտիմէ խապէր վէրմէտիյիմէ նէ՞ պէօյիւք խաթա իթտիմ . ա՛հ ,

նէ՞ գատար զէվզէքիք իթտիմ, շիմտի նէ՞ եաբմալը . . .
տէյօր վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլայօր իտի :

Մատամ Աուտա իլէ Բասբարթու , սուղըն թէէ սիրինէ զէլրէ գատար էհէմմիլէթ վէլմէյէրէք , կէօմ-րիւյիւն էօմիւնտէքի տիւլանխանէտէ պէքլէտիլէլ . հէլ իքիսիտէ օլատան այրըլմամագ վէ Մ. Ֆօգը պիւր տա-հա կէօրմէք արգոլսը իլէ սուղան օլույօլլար իտի :

Ֆիլիհասա Ֆօգ իսէ , պէ հագգրն պու տէֆա պահ-սընը զայպ իթմիշ իտի . հէմ նա՛սըլ զայպ իթմէք , թամ գազանաճաղը սըրատա , չիւնքի Լիվըրբուլ շէհ-րինէ էօյլէյէ եիրմի տագըգա գալարագ վասըլ օլմուշ օլմաղըլա , պահս զէմանընա տահա սօգուլ սաաթ օն պէշ տագըգա վար իտի քի , Լիվըրբուլ իլէ Լօնտրա ա-րասը իսէ անճագ ալթըլ սաաթլըգ պիւր հօլ տըլ . տէ-մէքքի չու հատիսէյի միւտհիշէ զուհուր իթմէսէ , պի-զիմ ճէնթըլմէն պահս զէմանընտան պիւր աղ տահա էվ-վէլ եախօտ թամ վագթիւնտէ եէթիշէճէք իտի :

Պու արայըգ հէր քիմ Լիվըրբուլ կէօմրիւյիւ հա-բըսխանէսինէ կիրմիշ օլտա , Մ. Ֆօգը հիշ պիւր շէյ վու-գու պուլմամըշ կիպի , թահաա մասանըն եանընա քէ-մալի սիւքիւնէթ իլէ օթուլմուշ օլտուղունը կէօրիւր իտի :

Հիշ պիւր շէյտէն միւթէհայըլ գալմամագ , հիշ պիւր շէյէ հիտտէթ իթմէմէք վէ հիշ պիւր շէյտէն միւթէ-էսիր օլմամագ միւթատը գաթիսի օլան Ֆիլիհասա Ֆօգ ճէնապլէրինի , չու սօն տարպէ տախի տիւշարը թէէ-սիր իթմէմիշ իտի . Մ. Ֆօգ հաբըսխանէ տէլունինտէ սաքին վէ միւսթէրիհ պիւր հալտէ օթուլույօր իտի . աճէպա մումաիլէյհ հալա իւմիւտ իտէյօր մը , քէն-տիսինին հուրրիլէթի զասպ իտիլմիշ օլտուղու հալտէ տախի , մուվաֆագըլէթի մէմուլ իլլէյօր մը իտի . . .

Ֆիլիեան Ֆոգ, հարըսխանէ տէրունինտէ էօնիւն-տէքի թահտա մասայա սաաթընը վազ իտուպ, պագըլը իլէ եէլգօվանըն հարաքէթինէ տըգգաթ իտէյօր իտի. աղղընտան հիչ պիր քէլիմէ չըգմայօր իսէ տէ. ֆագաթ նազարընտա զարիպ պիր հալ կէօրիւլիւյօր իտի:

Ֆիլ հագըգա բէք տէհչէթամիզ օլան պու մէսէլէ չէօյլէճէ պէյան իտիլէպիլիր:

Էկէր Ֆիլիեան Ֆոգ հագըգաթէն միւճըիւմ իսէ, տէսթը ասալէթէ տիւշմիւշ օլտու:

Էկէր Ֆիլիեան Ֆոգ մասոււմ վէ մազլոււմ իսէ, պահսընը զայպ իթտի, պիր բարասըզ գալտը:

Աճէպա Ֆիլիեան Ֆոգ հարըսխանէտէն ֆիրար իթմէք ֆիքրինտէ պուլունտո՞ւ մը. պուրասը ումուլուր, չիւնքի պիր գաշ տէֆա մէվգուֆ օլտուղու օտանըն էթրաֆընը տօլաշտը, ֆագաթ գաբուլար քիլիտի օլտուղու կիպի բէնչէրէլէր տէ տէմիր բարմագլըզլար իլէ մէսթուր իտի, տէմէք քի ֆիրար միւմքիւնսիզ տիր:

Ֆիլիեան Ֆոգ պիր արալըզ ճէպինտէն սէյահաթ տէֆթէրինի չըգարըպ:

«Դեկտեմբեր եիրմի պիր, ճումա էրթէսի կիւնի Լիվրբուլ շէհրինէ մուվասըլէթ» իպարէսինին ալթընա:

«Սէքսէնինճի կիւն էօյլէյէ օն տագըգա վար» սէօզիւնի եազտըզտան սօնրա եինէ սիւքիւնէթլէ պէքլէտի:

Գօսթիւմ. Հաուզըն պէյիւք սաաթը պիրի չալտը, Մ. Ֆոգ քէնտի սաաթընըն իքի տագըգա իլէրի օլտուղունը կէօրաիւ:

Սաաթ իքիյի վուրտու քի, շու անտէ հուրիյէթի իատէ օլունսա, եինէ զէմանընտա Րըֆօմ գըլիւպինէ

հէթիշէպիլիի իտի . Ֆիլիեաս ֆոգըն աւնը խաֆիֆճէ պուրուշտը :

Պիր աղ սօնրա , եանի էօյլէյի օթուղ պէշ տադը-
գա կէշէրէք տըշարըտա պիր թագըմ սէսլէր իշիաիլ-
տի , Ֆիքս իլէ Բասբարթունըն սէսլէրի տույուլտու ,
Ֆիլիեաս ֆոգըն կէօզլէրի բարլամայա պաշլատը :

Հէման պու սըլատա հաբըխանէնին դաբուսը ա-
շըլտը , Ֆիլիեաս ֆոգ , մատամ Աուտա իլէ Բասբարթու
ղէ Ֆիքսին քէնտխսինէ տօղրու սէյիրթտիքլէրինի
կէօրտիւ :

Ֆիքս , քէնտինտէն կէշմիշ օլուպ լադըրտը սէօյ-
լէյէճէք հալտէ տէյիլ իտի . մէրգուլմ սաշլարը տա-
ղըլմըշ . . . րէնկի սօլմուշ օլարագ թիթրէք պիր սէտա
իլէ :

— Էֆէնտիմ . . . էֆէնտիմ . . . աֆվ իտէրսինիզ . . .
եա Բապպիմ ֆէնա հալտէ պիր միւշապիհէթ . . . ա-
սըլ խըրսըզ իւշ կիւնտէն պէրի թուլթուլուպ հապս
խտիլմիշ . . . սիզ խըրսըզ . . .

Ֆիլիեաս ֆոգ սէրպէսթ իտի , մումաիլէյհ , Ֆիքսէ
սէօղիւնի իքմալ իթմէյէ մէյտան վէրմէյուպ խաֆի-
յէյէ տօղրու իլէրլէտի . տըգգաթլա պիր քէրրէ եիւ-
ղիւնէ պադտը . էօմրիւնտէ իլք տէֆա օլարագ սէրի
պիր հարաքէթ իճրա իտէրէք Ֆիքսին գաֆասընա էօյլէ
պիր եումրուգ էնտիրտի քի , զէվալլը խաֆիյէ տէօրթ
պէշ տէֆա թագլա գըլարագ եէրէ սէրիլտի . լաքին
պիշարէ ատէմճըղազ սէսինի պիլէ չըգարմատը :

Բասբարթու պուսը կէօրտիլի կիպի պիր սուրէ-
թը մուղաֆֆէրանէտէ :

— Իշթէ հագգըյըլա պիր եումրուգ , եաշասըն Մ.
ֆոգ , տէյու պաղըրմագ տան քէնտինի ալամատը :

Ֆիլիեաս ֆոգ , Բասբարթու վէ մատամ Աուտա ,

խաֆիյէ. յի եռ վարլանտըղը եէրտէ պըրազարադ հա-
բըսխանէտէն չըգտըլար վէ հէման պիր արապայա պի-
նէրէք տօղրուճա չըմէնտըֆէր ըսթասիյօնընա կէլտիլէր:
Սաաթ իքիյի գըրդ կէչմէքտէ օլուպ , գաթար ի-
սէ օթուզ պէշ տագըգա էվվէլ կիթմիշ իտի . Ֆիլիեաս
Ֆօգ մախսուսի պիր գաթար բազարըղդ իթմէյէ գալ-
գըշտը :

Վագաս հէր նէ գատար ըսթասիյօնտա իսթիմ
իւզէրինտէ պիր գաշ լօգօմթիֆ վար . իտի իսէ տէ ,
եօլըն սէրպէսթ պուլունամամասը հասէպի իլէ , Լէնի
գաթար սաաթ իւշտէն էվվէլ հարաքէթ իտէմէտի .
սաաթ իւշտէ Ֆիլեաս Ֆօգ գաթարըն մաքինաճըրնա
պէօյիւք պիր իքրամիյէ վատ իթտի . գաթարտա իւշ
եօլճույը ալարադ հարաքէթ իյլէտի :

Հէր նէ գատար սիւրաթը ֆէվգէլտաէ իլէ պէշ
պուշուգ սաաթտա Լօնտրայա մուվասըլէթ օլունմագ
միւմքիւն իտի իսէ տէ , Ֆագաթ եօլըն պազը եէրլէրին-
տէ զարուրի թէվագուֆ օլտուղունտան , գաթարը մախ-
սուս Լօնտրայա տախիլ օլտուղու վագըթ , շէհրին հէր
սաաթը տօգուզա օն տագըգա գալմիշ օլտուղունը ի-
շար իտիյօր իտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , քիւրբէյի արղ էթրաֆընտաքի
սէյահաթը իթմամ իյլէտիքտէն սօնրա թամ պէշ տա-
գըգա կէճ գալմիշ իտի :

Պլինաէն ալէյհ պիշարէ ատէմճըղազ պահաընը
ղայպ իթտի . . .

35

Սէվիլ Բուվ ոօգաղընտաքի գօմչուլարա , ֆիլիեաս Ծօգ եվինէ կէլտի տէնիլսէ , ֆէվզէլատէ միւթէհայըր օլաճողլարը վէ ատէթա ինանմայաճագլտըր տէրքեար իտի . շիւնքի խանէնին բէնչէրէլէրի եվէլքի կիպի բէրտէլէր իլէ գաբալը պուլունույօր իտի :

Ֆիլհագըգա ֆիլիեաս Ծօգ գաթարտան էնտիքտէն սօնրա ուշաղընա եէյէճէք ալմասընը էմի իտէրէք , քէմալի սիւքիւնէթլէ խանէսինէ ավտէթ իթմիշ իտի :

Ֆիլիեաս Ծօգ , ատէթը գատիմէսի միւսիւպինճէ շու մուվաֆագըյէթսիզլիք տարպէյի միւտհիշէսինիտէ , քէմալի սօռք գանլըլըգլա թէլագգը իյլէմիշ իտի . ալէլխոռսուսնայիլի մուվաֆագըյէթ օլամամասընա շու խապիս խաֆիյէ սէպէպ օլմուշ իտի . քիւրրէյի արղըն էթրաֆլընտա տօլաշարագ պինլէրճէ մանիլէրի վէ թէհլիբէլէրի պէրթարաֆ իյլէյէրէք , թէմամ հօգթէյի մաթլուպէյէ վառըլ օլ տա , օրատա մուգապէլէ իտէմէյէճէյին պիր գուվվէթ թարաֆլընտան թէվգըֆ իտիլ . հագըղաթէն պու բէք միւտհիշ պիր հալ արը :

Ֆիլիեաս Ծօգ , զէմանը հարաքէթմինաէ պէրապէր կէօթիւրտիւյի ճէգիմ մէպլաղտան բէք աղ պիր բարչա գալմըշ իտի . սէրվէթը քեամիլէսի անճագ Պարնինկ պիրատէրլէր պանդասընա թէսիմ իյլէմիշ օլտողըռ եիրմի պին լիրատան իպարէթ իտի քի , օ բարայըտա Բըֆօմ գըլիւպլնտէքի արգատաշը ալաճագ իտի . շիւնքի պահսը զայպ իթտի :

Ֆիլիեաս Ծօգըն գազանմագ իչին պու պահսա կի-

րիշտիյի աշխօքեար տըր , զիրա նասըլքի կէօրտիւք , գա-
ղանապիլէճէյի ագճէյի քեամիլէն եօլտա սարֆի իյլէ-
տի , շիւտի տէ սարֆի իթտիյի գատարընը գըլիւպտէքի
արգատաշլարընա վէրիյօր վէ քէնտիսի տէ հապպէյի
վահիտէյէ միւհթամ գալըյօր իտի . լաքին մոմաիլէյհ
զաթէն եաբաճաղընըն գարարընը վէրմիշ պիթիւրմիշ
իտի :

Սէվիլ Ռուվ խանէսինտէ մէյուս պիր հալտէ պու-
լունան մատամ Աուտայէ պիր օտա թախսիս իտիլմիշ
իտի . պիշարէ գատընճըղազ Ֆիլեաս Փօգտան իշիթ-
տիյի պիր գաշ սէօզտէն , մոմաիլէյհին ֆէնա պիր
նիյէթի օլտուլունը անլայարագ տիւշարը ըղթըրապ
օլմուշ իտի :

Զաթէն պու մագուլէ Խնկիլիլլէրին հալի մալիւմ
տիր , անլէրճէ հայաթ ու մէմաթ արասընտա հիշ պիր
Փարգ կէօրիւլէմէզ , իշթէ պունը իշին Բասբարթու է-
ֆէնտիսինէ բէք զիյատէ տըգգաթ իթմէյէ պաշլա-
տը :

Բասբարթու , օտասընա չըգար չըգմազ էվվէլ է-
միրտէ սէքսէն կիւնտէն պէրի քէնտի հիսապընա օլա-
րագ եանմագտա օլան հէվա կաղընը սէօնտիւրտիւ ,
խանէնին էօնիւնտէքի մէքթուպ գութուսընտա կաղ
շիրքէթինին պիրտէ մասրաֆ բուսուլասընը պուլմուշ
իտի :

Կիճէ կէշտի , Մ. Փօգ եաթմըշ իտի . աճէպա ու-
յուտու մը . մատամ Աուտայէ կէլիւնճէ ապլա բահաթ
եիւզի կէօրմէմիշ իտի . Բասբարթու իսէ , սատըգ պիր
քէօրէք կիպի էֆէնտիսինին եաթտըղը օտա գաբուսը-
նըն էօնիւնտէ սապահա գատար պէքլէմիշ իտի :

Իրթէսի կիւնի Մ. Փօգ Բասբարթույը չըղըրըպ ,
գըսա սէօզլէր իլէ մատամ Աուտանըն թամմընը հա-

ղըր իթմէսինի էմր իյլէտի . քէնտիսի տէ պիր չայ իլէ իքթիֆա իթտի . պատէհու Բասրարթույա .

— Մատամ Առտայէ . Թաամընտա հազըր պու-
լունամատըղըմտան տօլայը աֆվընը իսթիրհամ իթտի-
յիմի սէօյլէյինիզ « ազ շամ իւզէրինէ տօղրու քէնտի-
լէրի իլէ պիր կէօրիւշմէք իւզրէ միւսաաստէլէրինի թալէպ
իյլէտիմ, տէտի .

Բասրարթունըն , պու էմրի իճրա իթմէքտէն պաշ-
գա պիր իշի գալմամըշ իտի իսէ տէ , եինէ էֆէնտիտի-
նին օտաալնտան չըգամատը , զէվալլը ատէմճըղազ ֆէ-
նա հալտէ միւթէէսիր օլուպ , նիհայէթ իւլ էմր սապ-
րէ մէճալի գալմայարադ , էֆէնտիսինէ .

— Էֆէնտիմ, Մ. Ֆօգ , լանէթ իտինիզ , պէնի
թէէտիպ իյլէյինիզ չիւնքի պէնիմ գապահաթըմ օլա-
րադ . . .

Ֆիլիեաս Ֆօգ , Բասրարթույա իթիզար վէ աֆվ
թալէպ իթմէյէ մէյտան վէրմէյիպ .

— Պէն քիմէյի իթհամ իթմէմ, իշինիզէ կիտի-
նիզ , տէյէրէք սէօղիւնի քէստի .

Բասրարթու , էֆէնտիսինին էմրինի մատամ Առ-
տայա թէպլիզ իթմէք իշին օտատան չըգըպ մումաի-
լէյհանըն նէզտինէ վարտը . Մ. Ֆօգըն տէտիքլէրինի
սէօյլէտիքտէն սօնրա .

— Մատամ , պէն պիր չէյ եարամատըմ , ֆադաթ
պէլքի սիզ մուվաֆֆադ օլուրսունըզ . . . սիզին քէն-
տինէ նուֆուղընըզ վար տըր . . . տէմէսի իւզէրինէ ,
կէնճ գատըն ճէվապէն .

— Պէնիմ նէ նուֆուղըմ օլապիլի . Մ. Ֆօգ զայրի
միւթէէսիր պիր ատէմ տիր . քէնտինէ գարշը զան
հըսսիյաթը չիւքրանիյէմին պէյանընը անլատը մը .
գալպիմտէ մէսթուր օլան հըսը կէօրմէք , պիլմէք իս-

թէտի մի . . . ա՛հ տօսթում, եանընտան պիր տազը-
գա այրըլմամալը աըր . ագչամա պէնիմ իլէ կէօրիւշ-
մէք իսթէյօր տէտինիզ, տէյիլ մի, տէտի .

— Էվլէթ մատամ, զանն իտէրսէմ սիզին ինկիլ-
թէրրատարի սուրէթը թէայիւշինիզի թային իշին տիր .

— (Տալկըն պիր հալտէ .) Պագալըմ, պէքլէյէլիմ,
իշթէ շու բազար կիւնիւ պէօյլէճէ, կիյա խանէ
ղայրը մէսքիւն իմիշ կիպի քէմալի սիւքիւնէթլէ կէշ-
տի . Ֆիլիեաս Ֆօգտա պու խանէտէ պուլունալըտան
պէրի իլք տէֆա օլարագ գըլիւպէ կիթմէյէրէք կիւ-
նիւնիւ օրատա կէշիրտի, բարլամէնթօ սաաթը օն պիր
պուշուղը չալարագ ագչամա եարըմ սաաթ գալտըզընը
իշար իթտի .

Վագաս պիզիմ ճէնթըմէնին գըլիւպէ կիտէճէք
հիշ պիր իշի գալմամըշ իտի . արթըգ ըէֆիգէրի Ֆի-
լիեաս Ֆօգը պէքլէմէյօր իտի . չիւնքի պիրօկիւն էվլէ-
լիտի, եանի Դեկտեմբերին եիրմի պիրինտէ ագչամ.իւ-
ղէրի սաաթ սէքիզի գըրգ պէշ տագըգա կէշէրէք,
Ֆիլիեաս Ֆօգ գըլիւպ սալօնընտա իսպաթը վիճուտ ի-
տէմէտի . պինաէն ալէյհ պահսըտա զայպ օլտու . ըէ-
ֆիգի օլան զաթ եէտինտէքի սէնէտ մուճիպինճէ,
շիմտիյէ գատար չօգտան կիտուպ եիրմի պին լիւայը
պանպ տտան գալտըրմըշ օլմաղը տըր .

Շու հալտէ Ֆիլիեաս Ֆօգըն տըշարըտա հիշ պիր
իշի եօգ իտի քի, օտա էվտէն չըգմատը . Բաբարթթու,
խանէ տէրուէնտէ աշաղը եօգարը կէզմէքտէն խալի
գալմատը . կիւյա սաաթլար եիւրիւմէյօրլար . արա սը-
րա էֆէնտիօնինն օտա գաբուսընտան տինլէյօր վէ տին-
լէտիյինի սէզտիրմէյօր իտի . պազէն խաթրընա խաֆի-
յէ Ֆիքս կէլմէքլէ էօֆքէսինի անտէն ալմագ. իսթէ-
մէքտէ, սօնրա միւլահաղա իտէրէք, քէնտի քէնտինէ .

— Անընտա գապահաթը եօգ տըր . հէր քէս կիպի օտա ալտանապիլիր . ասըլ գապահաթ պէնտէ տիր , չիւնքի իշի էֆէնտիմէ խապէր վէրմէտիմ , տէմէքտէ իտի :

Սաաթ ագչամըն եէտի պուշուղունտա Ֆիլիեաս Ֆօգ , էվվէլնէ թալէպ իյլէմիշ օլտուղու միւսաաաաէ միւնիպիննէ մաաաամ Աուտանըն օտասընա կիրտի . իքիտի օրաաա եալընըզ գալտըլար :

Ֆիլիեաս Ֆօգ պիր սանտալեա ալըպ , գատընըն գարչըսընտա պուլունան չըմինէնին քէնալընա օթուրտու . մումաիլէյհին սիյմասընտա աօլա ալայիմի թէէսիւր կէօրիւլմէյիպ , կիտէր իքէն նասըլ իսէ , չիմտի տէ օ հալտէ , եանի այնի սիւքիւթ , այնի իսթիրահէթի իպրաղ իտիյօր իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ պէշ տագըզա գատար սաքիթ գալտըզտան սօնրա , պաշընը գալտըրըպ .

— Մատամ , սիզի ինկիլթէրայա կէթիրտիլիմտէն տօլայը պէնի աֆվ իտէ՛րմիսինիզ , տէյիննէ , կէնն գատըն հէյէճան իլէ .

— Էվվէթ , Մ . Ֆօգ , լաքին աֆվ իտէճէք նէ . . .

— (Սէօղիւնիւ գաթ իտէլէք .) Միւսաաաաէ պուլուրընտա սէօղիւմիւ թէքմիլ իտէյիմ . պէնտէնիզ սիզի ինկիլթէրայա , եանի սիզին իշին թէհիլքէլի օլաւն Հինտիսթանտէն ուղազ պիր մահալէ կէօթիւրմէք իսթէտիլիմ վազըթ զէնկին իտիմ . պուրաաա սերվէթիմին պիր գըսմընը սիզէ թախսիս իթմէք իսթէյօր իտիմ . հալ պու քի մալիւմինիզ օլտուղու վէճհ իլէ չիմտի ֆագըրըմ :

— Պիլիյօրում Մ . Ֆօգ , պէն տէ սիզտէն սօրանաղըմ քի , սիզինլէ պէրապէր կէլտիլիմի վէ պէլքի պու սէպէպլէ պահօը ղայպ իթմէնիզ օէպէպ օլտուղումը աֆվ իտէ՛րմիսինիզ .

— Մատա՛մ, սիւղ Հինտիսթանտա գալամազ իտի-
նիւղ, սիւղին իշին օրատտան գալմազ շարթը ազիւմ իտի .

— Տէմէք քի պէնի խայընլարըն էլինտէն գուր-
թարմայը քեաֆի ատտ իթմէյօրսունըղ տա , պիր տէ
պանա մէտարը մայիշէթ թախսիս իթմէք իսթէյօր-
սունըղ էօյլէ՝ մի .

— Էվլէթ մատամ, ֆագաթ զուհուրաթ նիյէթի-
մի պօզտու , մամաֆիհ էլիմտէ գալանը սիւղէ թէրք
իթմէքլիլիմէ միւսպատէ պույուրմանըղը բէճա իտէրիւմ .

— Ես սիւղ նէ՝ եաբաճագսընըղ Մ. Ֆօզ .

— Պէ՛ն մի մատամ, պէնիւմ հիշ պիր շէյէ իհթի-
յաճըմ՝ եօզ .

— Պիր շէյ անլայամայօրում, բէճա իտէրիւմ լյ-
զահ իտինիւղ, նէ՝ եօլտա հարաքէթ իտէճէքսինիւղ .

— Նասըլ իշիմէ կէլիսէ .

— Մամաֆիհ սէֆալէթ, զարուրէթ սիւղէ մուվա-
ֆըզ տէյիլ տիր . տօսթլարընըղ . . .

— Պէնիւմ տօսթում՝ եօզ տըր մատամ .

— Ագրապլարընըղ . . .

— Ագրապլամ՝ տա եօզ տըր . . .

— Էյլէ իսէ թէէսիւֆ իտէրիւմ Մ. Ֆօզ , զիբա
եալընըղըզ բէք ֆէնա շէյ տիր , իքի քիշի միւշթէ-
րէք օլտուզլարը հալտէ պիր ատէմտէն զիյատէ սէֆա-
լէթէ թահամմիւլ իտէր .

— Էյլէ տէրլէր մատամ .

Պու արալըզ մատամ Աուտա պազա գալգըղ է-
լինի Ֆիլիեաա Ֆօզա ուզատարազ .

— Միւսիւ Ֆօզ , պիր տօսթ , պիր ագրապլայա
մալիք օլմադ իսթէրմիսինիւղ, եանի ճարլյէնիզի զէվ-
ճէլիյէ գապուլ կլէրմիսինիւղ, տէտի .

Պու սէօզիւն իւզէրինէ Ֆիլիեաա Ֆօզ տա պազա

գալգառ , սան քի ճէնթըլմէնին կէօղլէրինտէ , պագը-
չընտա դարիպ պիր հալ վար իտի . կէնճ գատընճը-
ղազ մուամիլէյհին երւզիւնէ պագըլօր իտի . քէնտի-
նի գուրթարանը խելաս իթմէք իչին հէր չէյի ֆէտա
իթմէյէ հազըր օլան շու գատընըն նազարընտաքի
սամիմիյէթ , իսթիգամէթ , ճիտտիյէթ վէ հալավէթ ,
էվէլ էմիրտէ Ֆիլիեաս Փօգը միւթէհայըր վէ սօնրա
տա միւթէէսիր իթմիչ իտի . ճէնթըլմէն պիր միւտ-
տէթ կէօղլէրինի գաբատը , կիւյա քի քէնտինէ աթֆ
իտիլէն նազարըն շիտտէթը թէէսիրինտէն գօրգույօր
իտի . պատէհու կէօղլէրինի աչըպ սատէ պիր սուրէթտէ .

— Մատամ սիդի սէվէրիմ , էվվէթ հազըգաթէն
տիւնեատաքի էն աղիզլէր իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի,
սիդի սէվէրիմ , սիզէ մութիյիմ , տէտի .

Մատամ Աուտա պու արալըգ պիր ա'հ չէքիպ է-
լինի գալպինին իւզէրինէ գօյտու .

Բասբարթույը չազըրտըլար , մէրգում տէրհալ ի-
չէրի կիրտի . Մ. Փօգ էլան մատամ Աուտանըն էլինի
թութմագատ օլաուզունտան , զէքի ատէմ տէրհալ
մէսէլէյի անլայըպ կէօղլէրի մուհապէթ իլէ բարլամա-
յա պաշլատը , Ֆիլիեաս Փօգ Բասբարթույա .

— Մարի-Լէպօն քիլիսէսինտէքի բաբաղը՝ ետըր-
նա ագտը իզտիվան իչին ճէլպ իթսէք նաոը՛ օլուր ,
վագըթ կէչտի՛ մի , տէյու սօրմասը իւզէրինէ , Բաս-
բարթու մանատար պիր թէպէսսիւմ իլէ .

— Խայըր , աւլա կէն օլմազ , տէտի .

Պու էսնատէ սաաթ սէքիդի պէշ կէչմէքտէ օլ-
աուզունտան , Բասբարթու .

— Ետընքի բազար էրթէսինէ տէյի՛ մի , տէյու
սօրունճա , Ֆիլիեաս Փօգ , մատամ Աուտայէ պագա-
բադ .

— Եւարընքի բազար իրթէսինէ տէյի՛Լ մի մատամ,
տէտի :

— Էվվէթ Մ. Ֆօդ , եւարընքի բազար իրթէսի կիւ-
նինէ :

Բասարթու ալէլ աճէլէ գօշարագ տըշարը ֆըր-
լատը :

36

Աւրլ պանգանըն խըրսըղը օլան ճէյմն Լսթրաթէ
նամընտա պիր ատէմ, էտիմպուրկ շէհրինտէ 'Իեկտեմ-
բերին օն եէսինճի կինիւ թէվդըֆ օլունտուղու վա-
գըթ , Լօնտրատա հաթըլ օլան շուրուչի էֆքեարըն
չիմտի պուրատա գարիյնի քիրամէ արզ իյլէմէմիզ մի-
նասիպ օլուր զանն իտէրիզ :

Իւչ կին էվվէլ Ֆիլիեաս Ֆօդ , բօլիս նէզարէթի
թարաֆընտան թէագիպ օլունան պիր միւնրիւմ իքէն ,
չիմտի խէ քիրրէյի արզ էթրաֆընտա սէյահաթընը
իճրա իտէր նամուսը պիր ճէնթըլմէն օլտուղունը հէր
քէս անլամըչ իտի :

Աման եա Բապպի , կաղէթալարտա նէ բաթըրտը ,
նէ գատար գըյլուգալ , շու մահուտ մէսէլէյի ատէթա
ունութմուշ օլան պահսըլար մէյտանէ չըգտըլար :
Շունուտա սէյլէյէլիմ քի , պու սէֆէքքի պահս ի-
տէնլէրին օրթայա գօյտուգլարը ճէսիմ մէպլաղլար ,
ազըլլար հայլէթ վէրէճէք տէրէճէտէ իտի . Ֆիլիեաս
Ֆօդ նամը հէրքէսին աղզընտա տէվէրան իթմէյէ պաշ-
լատը :

Ֆիլիեաս Ֆօդըն պէշ արգատաչլարը օլան Բըֆօմ

գըլիւպի ազալարը շու իւշ կիւնիւ պէօյիք էնտիէյէր իշինտէ կէշիրտիլէր , ունութմուշ զլտուգլարը օ Ֆիլիեաս Ֆօգ , եինէ կէօզլէրի էօնիւնտէ արզը փիճուտ իտիյօր իտի . աճէպա շիմտի նէրէլէրտէ պուլունույօր . ասըլ խըրսըզըն թէվզըֆ օլունտուղու կիւն , Ֆիլիեաս Ֆօգ Լօնտրատան հարաքէթ իտէլի թէմամ ալթմըշ իւշ կիւն օլմուշ վէ քէնտիսինտէն հիշ պիր խապէր ալընամամըշ իտի . աճէպա մուվաֆֆադ օլամատը մը , եօդսա եօլունա տէվամ իյլէյօր մը . աճէպա Դեկտեմբերին երմի պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ սէքիզի գըլոգ պէշ կէշէրէք Բըֆօմ գըլիւպինտէ կէօրիւնէճէք մի իտի . իշթէ գըլիւպ ազալէրի պուրալարընը տիւշիւնիւյօրլար իտի .

Բըֆօմ գըլիւպի ազալէրի Ամէրիգայա վէ Ասիյաեա թէլէկրաֆ չէքտիլէր . ագչամ սաապահ Ֆիլիեաս Ֆօգըն իգամէթկեահը օլան Սէվիլ Բուվ խանէսինէ ատէմ կէօնտէրտիլէր իսէ տէ , հիշ պիր խապէր ալամատըլար . հաթտա բօյիս նէղարէթի պիլէ խաֆիյէ Ֆիքսին նէ օլտուղունտան մալիւմաթը պուլունմայօր իտի . իշթէ պու հալլէր եէնիտէն պահս մէսէլէսինին մէյտանէ չըդմառընը սէպէպ օլտու .

Պինտէն ալէյհ Դեկտեմբերին երմի պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ գըլիւպ տախիլինտէ վէ գըլիւպըն պուլունտուղու սօգադտա ազիմ պիր գալապալըդ պիրիքմիշ իտի . Պէյնէլլուլգ օ տէրէճէ գըյլ ու գալ տէվէրան իյլէյօր իտի քի , պուրայը կէօրէնլէր , պէօյիք պիր էսհամ պօրոասընտա Ֆիլիեաս Ֆօգ նամընտա պիր սէհմին թէնզիլ վէ թէզեհտի ֆիեաթը իլէ օղրաշըլըյօր զանն իտէճէք իտի .

Օ ագչամ սաաթ եէտիտէն պէրի պէշ տըդատաշ եանի իքի Պանքէր . Ճօն Սիլլիվան վէ Սամուէլ Ֆալլէն-

թէն իլէ միւհէնտիս Անտրէ Ըսթուարթ . պանգա մէ-
մուրը Կօթիյէ Բալֆ վէ պիրաճը Թօմաս Յըլանական ,
Բէֆօմ Գըլիւպի սալօնընտա իճթիմա իթմիլէր իտի :

Անտրէ Ըսթուարթ սալօնըն պէօյիւք սաաթընա
պիր տահա պագարադ .

— Էֆէնտիլէր , երմի տագըդա սօնրա Մ . Ֆիլի-
եաս Յօգ իլէ պէյնիմիզտէ միւնագըրտ օլան մուգավէ-
լէ խիթամ պուլանագ տըր , տէտի :

Թօմաս Յըլանական . - Լիվըրբուլտան կէլէճէք
սօն թըրէն սաաթ գաշտա վասըլ օլույօր :

Կօթիյէ Բալֆ . - Եէտիլի երմի իւշ տագըդա կէ-
չէրէք , իքինճի գաթար իսէ անճագ եարը կիճէտէ կէ-
լէճէք տիր :

Անտրէ Ըսթուարթ . - Էկէր Մ . Ֆիլիեաս Յօգ սա-
աթ եէտի գաթարը իլէ կէլմիշ օլսա իտի , շիմտիյէ դա-
տար պուրտաա պուլունմասը լաղըմ կէլիր իտի . պի-
նաէն ալէյ , պիղ շիմտիտէն պահսը գաղանմըլ սա-
յըլապիլիիլ :

Սամուէլ Ֆալէնթէն . - Պէքլէյէլիմ Էֆէնտիլէր ,
աճէլէ իթմէյէլիմ , րէֆիգիմիլ Մ . Յօգըն նէ տէրէ-
ճէտէ քիմնէյէ պէնղէմէզ զարիպ պիր ատէմ օլտու-
ղունը պիլիրտինիլ . մումաիլէյհին հէր շէյտէ օլան ֆի-
թուրսուզուղը հէքիմիզէտէ մալիւմ տիր . տայիմա վա-
գըթ ու զէմանընտա վասըլ օլուր . պինաէն ալէյ Է-
կէր Ֆիլիեաս Յօգ սօն սանիլէտէ շու գարուտան կի-
րուպ արզը վիճուտ իթսէ , ասլա տիւշարը հայրէթ օլ-
մամ :

Անտրէ Ըսթուարթ . - Պիլաքիս պէնտէ շու գա-
րուտան իչէրի կիրտիլինի կէօրոէմ կէօղլէրիմէ ինան-
մայանաղըմ :

Թօմաս Յըլանական . - Յիլ հագըդա տօսթաւմուզ

Ֆիլիեաս Ֆոգըն շու թէշէպպիւսի ագըլը ատէմ իշի տէյիլ իտի . զիրա հէր նէ տէ եաբսա զուհուրը մէլ-հուզ օլան պազը արըզէլէրի տէֆ իտէմէյէճէյի տէր-քեար տըր :

Ճօն Սիլիվան . - Ալէլիսուսուս պիղէ պիր թէլէկ-րաֆ պիլէ չէքմէտի , կէշտիյի եէրլէլաէ թէլէկրաֆիա-նէ եօգ տէյիլ տիր ա :

Անտրէ Ըսթուարթ . - Ֆիլիեաս Ֆոգըն պահսը գաղանմատըղը աշիքեար տըր . շուրասընը տա պիլիր-սինիլ քի Ամէրիգատան կէլէն Նիյնա վարօրնըն եօլ-ճուլարը միյանընտա Ֆիլիեաս Ֆոգըն պուլունմատըղը-նը , մէգքիւր եօլճուլարն իսիմլէրինի եազան «Շիյրունկ Կազէթ» ճէրիտէսինտէ կէօրտիւք , Մ. Ֆոգըն իսմի եօգ իտի . հալ պու քի Ամէրիգատան Լիվըրբուլա պաշգա բօսթա եօգ տըր . օլսա օլսա տօսթուլըղ Ֆիլիեաս Ֆոգ չիմտի անճագ Ամէրիգայա կէլմիշ տիր . շու հալտէ Մ. Ֆոգ բարալարը դայպ իտէճէյի կիպի , իհիլիար լօրա Ալպէր Նալ ճէնապլէրի տէ , պահս իյլէտիյի պէշ պին լիրատէն օլաճագ տըր :

Կօթիյէ Բալֆ . - Պուրասը աօղու , եարըն կիտէր Պարնինկ պիրատէրլէր պանգատընտան բարալարը տ-լըրըղ :

Թօմաս Ֆրլանսկան . - Հայ , հայ :

Պու արալըգ սալօնըն պէօյիւք սաաթը անքիզի գըրգ տադըղա կէշտիյինի իրայէ իթտիյինտէն , Անտրէ Ըսթուարթ :

Պէշ տադըղա գալտը , տէյու պաղըրտը :

Պէշ արգատաշ պիրիպիրլէրինէ պադտըլար , հէր-սինին տէ գալպի աղիմ պիր հէյէճան իշինտէ իտի ի-սէ տէ , եէքտիկէրէ ըզհար իթմէմէք իսթէյէրէք , Սամուէլ Ֆալլանթէնին տապլէթի իւզէրինէ վիսթ մո-

ապրնն պաշրնա կէշիպ օյունա պաշլատըլար :

Գեաղըտլարը տաղըթմադ իւզրէ օլան Անտրէ Ըսթուարթ, իթիմատ վէ մէմնունիյէթ իյմա իտէր պիր թավը իլէ :

— Էֆէնտիլէր, չիմտի պանա պիրիսի կէլսէ տէ, չիւ պահստա հադգըմ օլան տէօրթ պին լիրայը, իւշ պին տօգուզ եիւզ տօգսան տօգուզ պիր դարթ լիրայա ալանադ օլսա պէն վերմէմ, հաթտա պիր չիլին պիլէ գըրմամ, տէտի :

Մաաթըն եէլքօվանը սէքիզի գըրդ իւշ կէշտիլինի կէօթթէրիյօր իտի . Ֆիլիեհաս Ֆօգըն պիր բարասըզ դալանազընա իքի տադըզա դարմը իտի . միւթէմատիյէն կէօզլէրինի տաաթտան պըրմամադտա օլան թօմաս Ֆըլանական :

— Սէքիզի գըրդ իւշ կէշիյօր, տէտի :

Գէշ արգատաշ պիր միւտտէթ սիւքիւթ իթտիլէր, սաղստա տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա իտի իտէ տէ, տըշարըտա խալգըն կիւրիւթիւսի գըլիւպ ազալարընըն դուլաղընա վասըլ օլույօր իտի :

Ճօն Սիլլիվան աղիմ պիր հէյէճան վէ թիթընք պիր սէտա իլէ :

— Սէքիզի գըրդ տէօրտ կէշիյօր, տէտի :

Տէմէք քի պիր տադըզա գալմը իտի, պահս դաղանըլըյօր իտի :

Գու տրալըզ Անտրէ Րուսթան իլէ արգատաշլարը օյուն քեաղըտլարընը էլլէրինտէն պըրադըզ, կէշէն սանիյէլէրի սայմաղա պաշլատըլար :

Տէօրտիւնճի սանիյէ կէշտի, հիւ պիր շէյ զուհուր իթմէտի, պէշլինճի սանիյէ տէ կէշտի, եինէ հիւ պիր շէյ եօգ :

Քլլի պէշլինճի սանիյէտէ տըշարըտան կէօք կիւր

լէմէսի կիպի պիր սէտա տուլուլաու . պիր չօգ ալգըչ
սէտալէրի արչա գատար չըգտը .

Պէշ արգատաշ, ղէնպէրէքտէն ֆըրլանմըչնասընա
պիրտէն պիրէ պյաղա գալգտըլար .

Թամ էլլի եէտինճի սանկյէտէ սալօնըն գաբուար
այըլտը . սաաթըն ըադգասը հէնուղ ալթմըչընճը սա-
նկյէյի վուըմամըչ իտի քի , Ֆիլիեաս Ֆօգ գաբուտան
իչէրի կիրտի . մումաիլէյի արգասընտաքի գալապա-
լըղա պադմայարադ , հէր ղէմանքի կիպի սաքին պէր
սէտայի իսթիրահաթէմիղ իլէ .

— Իշթէ կէլտիմ էֆէնտիլէր , տէտի .

37

Էվվէթ , սալօն գաբուսընտան իչէրի կիրէն Ֆիլ-
եաս Ֆօգ քէնտիպի իտի . օգույանլարըմըղ պունա
թէանհիւպ իթմէսինլէր .

Էլպէթ գարէլլի քիրամըն խաթըրլարընտա տըր
քի , Ֆիլիեաս Ֆօգ Լօնտրայա մուլասըլէթինտէն Թա-
մամ եիրմի տէօրթ սաաթ սանլա , Բասբարթույը ադ-
տը իզտիվաճ զըմընտա Սամուէլ Վիլսօն նամ ըահի-
պին պուլունտուղու քիլիսէյէ կէօնտէրմիլ իտի .

Բասբարթու , տօղրուճա Սամուէլ Վիլսօնըն խանէ-
սինէ կիթտի . մէրգում , բաբազը կէօրէպիլմէք իչին
եիրմի տագըղա գատար պէքլէմէյէ մէճպուր օլտու .

Բասբարթու , Թամ սաաթ սէքիղի օթուղ պէշ տա-
գըղա կէչէրէք բաբազըն խանէսինտէն չըգտը , մէր-
գում , սալլարը տաղընըգ վէ շապգասը պաշընտան ֆըր-
լամը օլարադ սօգպղա տիւշտիւ , համիլէթլի ատէմ-

ճըղաղ, աստեթա չըլտըրմըշ կիպի եօլտա րասթ կելտի-
յինէ չաթմագտա, էզմէքտէ, ֆագաթ միւթէմատի-
յէն գօշմագտա իտի :

Բասբաթու, իւշ տագըգատա էվէ վասըլ օլուպ
հէման թօք աղզընտան ֆըրըլամըշ կիւլլէ կիպի Ֆիլիեաս
Ֆօգըն գարչըսընա տիւշիւ վէրտի :

Պիչարէնին նէֆէսի քէսիւմիշ օլմաղըլա լագըրտը
սէյլէմէյէ միւգթէտիր օլամայօր իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ
մերգումըն շու հալինտէն հիշ պիր շէյ անլամայարագ
թէաճիւպ իլէ :

— Նէ՞ վար, նէ օլտու . տէյու սօրտու :

— Էֆէնտիմ իզտիվաճ միւմքիւնսիզ տիր :

— Միւմքիւնսիզ մի :

— Էվվէթ, եարըն իչին միւմքիւնի եօգ տըր :

— Նի՛չին :

— Զիւնքի եարըն բազար տըր նիքեահ օլունա-
մաղ :

— Խայր ճանըմ նէ՞ տէյօրսուն, եարըն բազար
էրթէսի տիր :

— Խայր, պու կիւն ճուճա էրթէսի իմիշ :

— Ճուճա էրթէսի օլամաղ :

— Էվվէթ էֆէնտիմ ճուճա էրթէսի տիր, բէք
ալա պիւմէքտէյիմ, սիզ հիսապընըզտա պիր կիւն ալ-
տանմըշտընը, թամ եիրմի տէօրթ սաաթ էրքէն կէլ-
միշսինիզ, հալ պու քի չիմտի գըլիւպէ կիթմէնիզ իչին
օն տագըգա գալմիշ տըր :

Բասբաթու պունը տէր տէմէզ էֆէնտիսինի եա-
գալատըղը կիպի, էօյլէ պիր գուվվէթը ֆէվգէլատէ ի-
լէ տըշարը չէքտի քի, թարիֆի զայրի գապիլ տիր :

Ֆիլիեաս ֆօգ, Բասբաթունըն իճղարը՝ իլէ պիր
արապայա պինտի . արապաճըյա եիւզ լիրա պագչիշ

վատ իտուպ , իբի քեօբէք չիյնէտիքտէն վէ թամ պէշ արապայա չաթտըգտան սօնրա րըֆօմ գըլիւպինէ տա-
խիլ օլտու :

Ֆիլիեաս ծօգ , գըլիւպին պէօյիւք սալօնընա կիր-
տիյի վադըթ սաաթ թամ սէքիզի գըրգ պէշ տադը-
գա կէչէյօր իտի

Ֆիլիեաս ծօգ , տէվըր ալէմ սէյահաթընը սէքսէն
կիւնտէ իթմամ իթտի . պինսէն ալէյհ Ֆիլիեաս ծօգ
պահա իթտիյի երիմի պին լիւայը գազանտը :

Ֆազաթ Ֆիլիեաս ծօգ կիպի հիսապի վէ հէր իշ-
տէ միւնթազամ օլան պիր ատէմ , նա՛սըլ օլուրտա հի-
սապընտա պիր կիւն սէհվ իտէպիլիր . Դեկտեմբերին
երիմի պիրինճի ճումա էրթէսի կիւնի լօնտրայա կի-
տէյօրում զանն իթտիյի հալտէ . նա՛սըլ օլուրտա Դեկ-
տեմբերին երիմինճի կիւնի , եանի լօնտրատան հարա-
քէթինտէն թամամ եէթմիշ տօգուզ կիւն սօնրա վա-
սըլ օլուր :

Շու սէհվին սէպէպի բէք սատէ սիր քի նասըլ
վուգու պուլտուղունը , պուրատա գարիյնի քիրամէ պր-
զու պէյան իթմէյի մինասիպ ատտ իտէրիզ :

Ֆիլիեաս ծօգ գաթան ֆէրքինտէ օլմայարագ քիր-
րէյի արզ իւղէրինտէ տէվըր ալէմի , զարպտան չարգա
միւթէվէճճիւհէն իճրա իթտիյի իչին թէմամ պիր կիւն
գազանմըլ իտի քի , էկէր չարգտան զարպա կիթսէ ի-
տի պիւաքիս պիր կիւն զիյան իթմիշ օլաճագ իտի :

Ֆիլհագըգա Ֆիլիեաս ծօգ չարգա , եանի կիւնէ-
չին տօղտուղու ճիհէթինէ տօղրու կիտիյօր իտի քի ,
պու ճիհէթտէ կիսէրէք պիր տէրէճէ կէչտիքճէ կիւն-
տէ տէօրթ տադըգա գազանըյօր իտի . մատէմ քի
քիրրէյի արզ 360 նըֆէլ նիհար (միջորէական) տէ-
րէճէսինէ բայ օլունմուշ տըր , իմտի պու 360 տէրէճէ :

հէր կիւն գաղանջւան տէօրտէր տաղըդալարա ղարպ
օլունուրպա, 1440 տաղըդա հասը օլուր քի. 1440
տաղըդատա թամամ պիր կիւն եանի եիրմի տէօրթ
սաաթ իտէր.

Շու հալտէ տէմէք օլուր քի Ֆիլիեաս Փօղ, ճիհէ-
թը շարգիյէյէ կիթտիքճէ կիւնէչին տօղտուղունը պէք-
պէն տէֆա կէօրմիւշ, հալ պու քի Լօնտրատաքի արգա-
տալարը, կիւնէչին թուլունը եէթմիշ տօղուղ տէֆա
ժիւշահատէ իյլէմիչէր իտի. իյթէ սէպէպ պունտուն ի-
պարէթ տիր. պինտէն ալէյհ Ֆիլիեաս Փօղըն Լօնտրա-
յա մուվասըլէթինտէն եիրմի տէօրթ սաաթ սօնրա,
Ֆիլիեաս Փօղ կիւնիւ բաղար զանն իյլէտիլի հալտէ,
Լօնտրատա կիւն ճուվաա էրթէսի իտի. արգատալարը
տա թամ օ կիւնիւ Րըֆօմ գըլիւպիւնտէքի սալօնտա
պէքլէյօրլար իտի.

Տէմէք քի Ֆիլիեաս պահսա գօյտուղու եիրմի պին
լիրայը գաղանմըշ իտի. ֆագաթ էանայի բահտէ օն տօ-
ղուղ պին լիւս գատար սարֆ իթմիշ օլտուղունտան,
իսթիֆատէյի նաղտիյէսի հիշ հիւքմիւնտէ գալըր, հէր
քէսին տէտիլի կիպի ճէնթըլմէն պու սէյահաթաւ բա-
րա գաղանմագ իսթէմէյիպ, սըրֆ պիր միւհատէլէ ա-
րամըշ, եաթօտ տահա տօղրուսը պիր շան իչին պու
տէվըր ալէմ քիւլֆէթինի իսթիլար իյլէմիշ իտի.

Ֆիլիեաս Փօղ, պահսընտա գաղանտըղը եիրմի պին
լիրատան պագըլէ գալմըշ օլան պին լիրայը, Բասբար-
թու իլէ խաֆիյէ Ֆիլքս արասընտա թագսիմ իթտի.
մամաֆիհ ուշաղը Բասբարթունըն իւճրէթինտէն, տօ-
ղուղ եիւղ եիրմի սաաթ եանան հէվա կաղընըն մէ-
սարիֆինի թէնդիլ իթմէյիտէ ունութմատը.

Նէվմը մէզքիւրիւն աղչամըսը Մ, Փօղ միւթատը
օլան սիւքիւնէթը թամմէսի իլէ, մատամ Աուտայէ.

— Մատամ, իզտիվաճը արզու խոյօճումսընըղ, տէյու սօրտու :

— Ահ, Մ. Պօգ, պուճը պէն սիզտէն սօրմալըյըմ, չիւնքի չիմտի պէնկին օլտուճըղ :

— Աֆվ իտէրսինիղ, մատամ, պու սէրվէթ քեամիլէն սիղին տիր, սիզէ պըտ տըր . զիրա էկէր սիզտէ շու իզտիվաճ ֆիքրի հասըլ օլմասա խոի ուշաղըմ բաբաղըն խանէսինէ կիթմէյէճէք, պինստէն ալէյհ պիղտէ սէհվի էօյրէնէմէյէճէք խոիք . . .

— Աղիզ Մ. Պօգ . . .

— Աղիզ Աուտա :

— Բէք ալիճէնապսընըղ, տօսթուճ :

— Ալիճէնապ օլմագլըղա արզուճ վար տըր, մատամ :

Իզտիվաճ ըէսմի դըրգ սէքիղ սաաթ սօնրա իճրա օլունտու . Բասբարթու տա քէմալի մուզաֆֆէրիյէթլէ ըէսմի իզտիվաճտէ մատամ Աուտանըն շահիտի օլտու . Բասբարթունըն պու շէրէֆէ նայիլ օլմաղա էզէր ճիհէթ հագգը վար խոի . զիրա նասըլ քի մալիւմիւմիղ տիր, մատամ Աուտայը մուհագգադ պիր էօլիւմտէն գուրթարան Բասբարթու խոի :

Իրթէսի կիւն կիւնէշ տօղմասը իլէ պէրապէր Բասբարթու էֆէնտիսինին օտա գարուսընը չալտը :

Դարու ալըլտը, ճէնթըլմէն միւթատը վէճհ իլէ սաքին պիր հալտէ կէօրիւնէրէք :

— Նէ՞ վար Բասբարթու, տէյու սօրտու :

— Շու վար քի, չիմտի խապէր ալտըմ քի . . .

— Նէյի խապէր ալտըն :

— Նէթմիշ սէքիղ կիւնտէ տէվըր ալէմին գապիր իճրա օլտուղունը . . .

— Էյլէ եա . Հինաթանըն տաթիլինտէն կէչիւ-

Հայր, Դիմում եմ քեզ, որ քեզ համար
կարգադրեմ, որպեսզի քեզ համար
... քեզ համար ...

Քեզ համար ... քեզ համար ...

Քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...

... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...

... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...
... քեզ համար ... քեզ համար ...

...

1005

մէջսէ միւմքիւն օլապիլիր . ֆազաթ Հինտիսթանտան կէշմէլէ իտիմ մատամ Աուտայը գուրթարամազ իտիք .
 օ տա պէնիօր զէվճէմ օլամաղ իտի , վէ . . .

Ֆիլիեաս Ֆօգ սէօղիւնի իքմալ իթմէյէրէք քէմալի իսթիրահաթլէ գաբույը գաբատը :

Տէմէք քի Ֆիլիեաս Ֆօգ պահսընը գազանտը . քիւրրէյի արզ էթրաֆընտաքի սէյահաթընը սէքսէն կիւնտէ իճրա իյլէտի . պու սէյահաթ իչին հէր տիւրլի վէսայիթի նազլլէյէ միւրահաթ իթտի . եանի վաբօր , շըմէնտըֆէր , արապա , չէքտիրմէ , թիւճճար վաբօրը , դըզազ վէ ֆիլէ րաքիպ օլտու . ֆազաթ Ֆիլիեաս Ֆօգ , չիմտի իխթիյար իյլէմիշ օլտուզու շու սէյահաթ քիւլֆէթինտէն նէ՞ գազանմըշ օլտու :

Հիշ տէնիլէճէք տէյիլ մի . վազասա պիզիմ ճէնթըլմէն մատտի սուրէթտէ հիշ պիր շէյ գազանմատը . լաքին օրատան էօյլէ պիր գատըն կէթիրմիշ իտի քի , անըն սայէսինտէ , ինսանլարըն էն մէսուտը վէ էն պահտըեարը օլտու :

Էկէր տօղրույը սէօյլէյէճէքսէք , զայէթ կիւզէլ վէ կիւզէլլիյի նիսպէթինտէ տէ հիւսնի ախլազ վէ թէրպիյէյէ մալիքէ օլան մատամ Աուտա կիպի պիր գատըն իչին , տէվըր ալէմ զահմէթի իթթիյար օլունմազ պիր շէյ տէյիլ տիր :

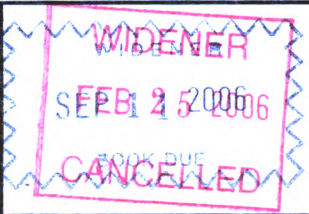
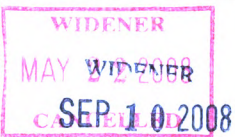
Խ Ի Թ Ա Մ

1005

WIDENER LIBRARY

Harvard College, Cambridge, MA 02138: (617) 495-2413

If the item is recalled, the borrower will be notified of the need for an earlier return. (Non-receipt of overdue notices does not exempt the borrower from overdue fines.)

Thank you for helping us to preserve our collection!

3 2044 904 429 536

